

कृत्त कार्यालयीन उपयोगाकरिता.

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन

वर्धा जिल्हा

१९९५-९६

अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय
महाराष्ट्र शासन
मुंबई

फक्त कार्यालयीन उपयोगाकरीता

जिल्हा सामाजिक

व

आर्थिक समालोचन

1995 - 96

जिल्हा : वर्धा

जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय,
अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय,
महाराष्ट्र शासन,
वर्धा

(1)

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन 1995-96

दृष्टिक्षेपात जिल्हा - वर्धा

अ क्र	बाब	परिमाण	जिल्हा- वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
[एक]	<u>प्राकृतिक रचना</u>			
	अ) <u>भौगोलिक स्थान</u>		0 0	0 0
	1) उत्तर अक्षांश	अंश	20.18 ते 21.21	16.4 ते 22.1
	2) पूर्व रेखांश	अंश	78.33 ते 79.15	72.6 ते 80.9
	ब) <u>हवामान</u>		[1994]	[1992-93]
	तापमान			
	1) किमान	डिग्री सेल्सिअस	9.4	3.6
	2) कमाल		39.3	46.2
	3) पर्जन्य [सरासरी]	मिमि	1009.4	1035.16
	क) <u>प्रशासकिय विभाग [1995-96]</u>			
	1) तालुके	संख्या	8	325
	2) पंचायत समित्या	संख्या	8	298
	3) टंचाई ग्रस्त तालुके	संख्या	-	उना
	4) एकात्मिक ग्रामीण विकास प्रकल्प	संख्या	8	0
	5) शहरे	संख्या	6	336
	6) गावे [एकुण 1991 प्रमाणे]	संख्या	1379	43025
	1) निर्जन	संख्या	412	2613
	2) वस्ती असलेली	संख्या	967	40412
	7) क्षेत्रफळ	चौकिमि	6310	307713
दोन	<u>प्रशासकिय संस्था [1995-96]</u>			
	1) पंचायत समित्या	संख्या	8	298
	2) महानगरपालिका	संख्या	0	12
	3) नगरपरिषदा	संख्या	6	233
	4) कटक मंडळे	संख्या	0	7
	5) ग्रामपंचायती	संख्या	485	27614
	6) पोलीस ठाणी	संख्या	16	893
	7) पोलीस आऊट पोस्ट	संख्या	6	1455

अक्र	बाब	परिणाम	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
तीना	लोकसंख्या (1991) प्रमाणे			
	1) ग्रामीण लोकसंख्या	आकडे हजारात	784	48396
	2) नागरी लोकसंख्या	आकडे हजारात	284	30542
	3) एकुण लोकसंख्या	आकडे हजारात	1068	78937
	4) अनुसूचित जातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	150	8758
	5) अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येची एकुण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	14.04	11.09
	6) अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या	आकडे हजारात	166	7318
	7) अनुसूचित जमातीच्या लोकसंख्येची एकुण लोकसंख्येशी टक्केवारी	टक्केवारी	15.68	9.27
	8) पुरुष	आकडे हजारात	551	40826
	9) स्त्रिया	आकडे हजारात	517	38112
	10) स्त्रि-पुरुष प्रमाण	1000 पुरुषामागे स्त्रियांचे प्रमाण	939	934
	11) घनता	दर चौरस किमि क्षेत्रातील लोकसंख्या	169	257
	12) साक्षरतेचे प्रमाण (1991)			
	1) एकुण	टक्केवारी	69.95	64.87
	2) पुरुष	टक्केवारी	78.33	76.6
	3) स्त्रिया	टक्केवारी	61.03	52.3
	4) राज्यामध्ये जिल्ह्याचा क्रमांक	संख्या	0	0
चारा	कृषि (अस्थायी)		[1993-94]	[1995-96]
	1) भौगोलिक क्षेत्र	हजार हेक्टर	629	30758
	2) जंगलव्याप्त क्षेत्र	हजार हेक्टर	71	5277
	त्याची भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी	टक्केवारी	11.23	17.16
	3) शेतीस उपलब्ध नसलेली जमीन			
	अ) बिगर शेती वापराखालील जमीन	हजार हेक्टर	18	1236
	ब) पडीत आणि लागवडीलायक नसलेली जमीन	हजार हेक्टर	14	1712
	क) एकुण [अ + ब]	हजार हेक्टर	32	2948

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
4)	पडीत जमिनी न्यतिरिक्त लागवड न केलेली इतर जमिन			
1)	कायम गुरे चरण आणि इतर	हजार हेक्टर	48	1358
2)	झाडे खुडपासालील जमीन	हजार हेक्टर	6	222
3)	लागवडीयोग्य पंस्तु पड जमीन	हजार हेक्टर	28	890
5)	पडीत जमीन			
1)	चालू पड	हजार हेक्टर	14	1037
2)	इतर पड	हजार हेक्टर	19	1116
6)	पिकासालील जमीन			
1)	पिकासालील निव्वळ क्षेत्र	हजार हेक्टर	413	17911
2)	दुसोटा क्षेत्र	हजार हेक्टर	13	3416
3)	एकुण पिकासालील क्षेत्र	हजार हेक्टर	426	21327
7)	ओलित क्षेत्र		(1994-95)	(1995-96)
1)	निव्वळ ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	21	2510
2)	एकुण ओलित क्षेत्र	हजार हेक्टर	120	3287
8)	महन्वाच्या पिकासालील क्षेत्र [अन्नधान्या]	हजार हेक्टर	40	13275
9)	वहित धारण जमिन [अंतिम (1990-91)]			
1)	2 हेक्टरपेक्षा कमी	संख्या हजारात	636	6003
2)	2 ते 10 हेक्टर	संख्या हजारात	699	3297
3)	10 हेक्टरपेक्षा जास्त	संख्या हजारात	40	170
10)	जमिन महसूल वसुली (1995-96 सुधारीत)	लास रुपये	10.12	8500
11)	जिल्हा परिषदाचा उपकर	हजार रुपये	51.01	189343
12)	पंचायत समित्यांचा उपकर	हजार रुपये		
पाच)	पशुसंवर्धन [पशुगणना 1992]			
1)	एकुण पशुधन	संख्या हजारात	672	36393
2)	गायी व बैल	संख्या हजारात	385	17441
3)	म्हशी व रडे	संख्या हजारात	60	5447
4)	मेंढ्या	संख्या हजारात	8	13015
5)	शेळ्या	संख्या हजारात	179	
6)	कोंबड्या व बदके	संख्या हजारात	219	32187

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
सहा]	<u>सहकार (1995-96)</u>			
	1) सहकारी संस्था	संख्या	1442	139089
	2) प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्था	संख्या	398	20137
	3) प्राथमिक कृषि सहकारी पत संस्थाची सभासद संख्या	संख्या हजारात	137	9062
	4) सहकारी दुग्ध संस्था	संख्या	353	20038
	5) प्राथमिक कृषि पत संस्थांनी दिलेली कर्जे	रुपये कोटीत	16.59	1497
साता]	<u>जलसिंचन (1995-96) च्या अखेरघटक पूर्ण झालेले पाटबंधारे प्रकल्प व त्यासालील लाभक्षेत्र</u>			
	1) मोठे प्रकल्प	संख्या	0	33
	2) मध्यम प्रकल्प	संख्या	6	177
	1 व 2 चे लाभक्षेत्र	हजार हेक्टर	68	उना
	3) लघु प्रकल्प (राज्यक्षेत्र) लाभक्षेत्र	संख्या	22	1700
		हजार हेक्टर	11	उना
	4) सिंचन विहीरीसाली भिजणारे क्षेत्र	हजार हेक्टर	16	1371
आठा]	<u>उद्योग (1995 अखेर)</u>			
	1) नोंदणीकृत चालू कारखान्याची संख्या	संख्या	167	31555
	2) नोंदणीकृत चालू कारखान्याची संख्या (उत्पादन चालू कारखाने)	संख्या	155	27438
	3) सहकारी साखर कारखान्याची संख्या (1995-96)	संख्या	1	109
	4) सहकारी साखर कारखान्यातील उत्पादन (1993-94)	हजार मेटन	141	5253
	5) सर्व सुत गिरण्यांची संख्या (1993-94)	संख्या	2	238
नऊ]	<u>वीज</u>		(31. 3. 96)	(31. 3. 94)
	1) वीजपुरवठा केलेली शहरे व खेडी	संख्या	1249	39413
	2) विद्युतीकरण झालेल्या गावांची संख्या	संख्या	1249	उना

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
	3) वीज पुरवठा केलेले पंप संच [मार्च 1996 अखेरपर्यंत]	संख्या हजारात	40	2026
	4) बसविण्यात आलेले गोबरगॅस संयंत्रे	संख्या	10581	0
दहा)	<u>सर्वजनिक आरोग्य</u>		[1995-96]	[1995]
	1) रुग्णालये	संख्या	9	736
	2) दवाखाने	संख्या	43	1418
	3) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	27	1695
	4) प्राथमिक आरोग्य घथके [अस्थायी]	संख्या	0	161
अकरा)	<u>शिक्षण</u>		[1994-95]	[1995-96]
	1) एकूण प्राथमिक शाळा	संख्या	1012	62202
	2) प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या हजारात	143	11709
	3) प्राथमिक शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	4	299
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे प्राथमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	34	39
बारा)	<u>माध्यमिक शिक्षण [1994-95]</u>			
	1) दुय्यम शाळा	संख्या	218	13077
	2) शाळेतील एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	118	6514
	3) शाळेतील शिक्षक	संख्या हजारात	4	200
	4) प्रत्येक शिक्षकामागे माध्यमिक शाळेतील विद्यार्थी	संख्या	32	33
तेरा)	<u>उच्च शिक्षण (1995-96)</u>			
	1) संस्था	संख्या	16	1345
	2) एकूण विद्यार्थी	संख्या हजारात	18	876
चौदा)	अ) <u>प्रौढ शिक्षण</u>		[1995-96]	[1993-94]
	1) प्रौढ शिक्षण केंद्रे	संख्या	571	0
	2) प्रौढांची उपस्थिती [साक्षर]	संख्या हजारात	32	0

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
	ब) तांत्रिक व व्यवसाय शिक्षण [1995-96]			
	1) औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	7	485
	1) शासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	3	241
	2) अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था	संख्या	4	244
	2) शासकीय व अशासकीय औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थांची प्रवेश क्षमता	संख्या	1084	78416
	3) पदवी अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षा साठी प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या	1 उ. ना.	94 23251
	4) पदवीका अभ्यासक्रमाच्या तांत्रिक संस्था व त्यांची पहिल्या वर्षासाठी प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या	उ. ना. उ. ना.	182 31416
	5) व्यवसाय शिक्षण संस्था [माध्यमिक व उच्च माध्यमिक गट] व त्यांची प्रवेश क्षमता	संख्या संख्या हजारात	34 उ. ना.	उना उना
पंधरा)	परीवहन आणि दळणवळण [मार्च 1996 अखेर]			
	1) एकुण रेल्वे मार्ग लांबी	किमि	397	5461
	2) रस्त्यांनी जोडलेली गावे			
	अ) बारमाही	संख्या	650	26756
	ब) हंगामी	संख्या	170	8480
	3) एकुण रस्त्यांची लांबी [पृष्ठा किता]	किमि	3168	153414
	4) राष्ट्रीय महामार्गांची लांबी	किमि	107	2963
	5) राज्य महामार्गांची लांबी	किमि	539	32070
	6) महत्वाच्या जिल्हा रस्त्याची लांबी	किमि	603	40748
	7) इतर जिल्हा रस्त्याची लांबी	किमि	469	40558
	8) ग्रामीण रस्त्यांची लांबी	किमि	1456	70751

अक्र	बाब	परिमाण	जिल्हा वर्धा	महाराष्ट्र राज्य
1	2	3	4	5
सोळा]	एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम			
	1) दारिद्र्य रेषेखालील कुटुंबे	संख्या लाखात	0.54	34.34
	2) 1982-83 च्या सर्वेक्षणानुसार 1994-95 वर्षातील			
	जुने लाभार्थी	संख्या	उ. ना.	19214
	नविन लाभार्थी	संख्या	2242	162383
	एकूण	संख्या	2242	181597
सतरा]	रोजगार निर्मिती		[1995-96]	[1994-95]
	अ) रोजगार हमी योजना	मनुष्य दिवस [लाखात]	1.47	942.05
	ब) जवाहर रोजगार कार्यक्रम [1995-96 अखेर]	-----	18.99	912.05
अठरा]	आदिवासी कल्याणकारी योजना			
	आदिवासीकरीता आश्रमशाळा विद्यार्थी	संख्या	6	731
		संख्या	उ. ना.	248298
एकोणवीस	मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना		[1995-96]	[1994-95]
	अ) मागासवर्गीयांसाठी वस्तीगृहे	संख्या	5	192
	ब) वस्तीगृहात राहणारे विद्यार्थी	संख्या	375	12797
वीस]	जिल्हा नियोजन [1995-96]			
	1) वार्षिक योजनेतील मंजूर तरतूद	रुपये कोटीत	12.41	2559.83
	2) अनुशेष भरून काढण्यासाठी तरतूद	रुपये कोटीत	31.65	245.32
एकेवीस]	नागरी पुरवठा [1995-96]			
	1) रास्त भावाची दुकाने	संख्या	567	41879
	2) पुरविलेला एकूण साठा			
	अ) गहू	हजार टन	660	960
	ब) तांदूळ	हजार टन	149	858
	3) शासकिय गोदामे [30.6.96]	संख्या	14	955
	4) साठविण्याची क्षमता [30.6.96]	मेटन	9	588281

टिप : उना = उपलब्ध नाही

आधार : - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई
जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, वर्धा.

३१०१ - १

समीक्षा

१९९५ - ९६

सामाजिक व आर्थिक समालोचन 1995-96

जिल्हा - वर्धा

1. स्थानिक भौगोलिक वैशिष्टे

1.1 भौगोलिक स्थान :-

वर्धा जिल्हा उत्तर अक्षांश $20^{\circ} - 23^{\circ}$ ते $21^{\circ} - 21^{\circ}$ आणि पूर्व रेखांश $78^{\circ} - 30^{\circ}$ ते $79^{\circ} - 15^{\circ}$ चे दरम्यान आहे. या जिल्ह्याच्या दक्षिणेस व नैऋतेस यवतमाळ, पुर्वेस व आग्नेस चंद्रपुर, उत्तरेस व ईशान्येस नागपूर आणि पश्चिमेला अमरावती हया जिल्ह्याच्या सीमा भिडलेल्या आहेत. अमरावती व यवतमाळ हया जिल्ह्याच्या सीमा व वर्धा जिल्ह्याच्या सीमा वर्धा नदीने निश्चीत केल्या आहेत.

1.2 क्षेत्र व प्रशासकीय विभाग :-

वर्धा जिल्ह्याचे क्षेत्रफळ 6310 चौ. कि. मी. म्हणजेच महाराष्ट्र राज्याच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या 2 टक्के एवढे आहे. प्रशासकीय व्यवस्थेच्या दृष्टीकोनातून या जिल्ह्याची वर्धा, आर्वी व हिंगणघाट यातील महसुल विभागात विभागणी करण्यात आली होती, परंतु 1 मे, 1981 पासून महाराष्ट्रातील उर्वरित विभागाप्रमाणे पंचायत समितीचे क्षेत्र हि एक तहसिल समजून वर्धा जिल्ह्याची पुनर्रचना करण्यात आली त्या पुनर्रचने प्रमाणे आजमितीस या जिल्ह्याची 1) वर्धा, 2) सेलु, 3) समुद्रपुर, 4) हिंगणघाट, 5) देवळी, 6) आर्वी, 7) आष्टी, 8) कांजा या आठ तालुक्यात विभागणी केली असून त्यात सहा शहरे 967 वस्ती असलेली गावे व 412 ओसाड गावे आहेत. ग्रामीण विकासासाठी एक जिल्हा परिषद व तिचे अंतर्गत आठ पंचायत समित्या जिल्ह्यामध्ये कार्यरत आहेत, तसेच जिल्ह्यात सहा नगरपालिका आहेत, जिल्ह्याचे मुख्यालय वर्धा असून विभागीय मुख्यालय नागपूर आहे व ते वर्धापासून 76 कि. मी. अंतरावर आहे.

1.3 नैसर्गिक रचना :-

या जिल्ह्याच्या उत्तरे कडील उंचवट्याचा प्रदेश हा सातपुडा पर्वताच्या दक्षिण बाजुला विसुरला असून त्यामध्ये आष्टी, कांजा व आर्वी या तालुक्यांचा परिसर येतो. जिल्ह्याचा उर्वरित भाग मात्र वर्धा व वेणा या दोन नद्यांच्या खोऱ्यात समाविष्ट होतो.

1.4 भूगर्भीय रचना :-

या जिल्ह्यातील बहुतेक क्षेत्रांमध्ये दख्खन प्रास्तर लावा दाहांचा समावेश आहे. हे लाव्हा वहा या क्षेत्रांमध्ये एकूण 400 मिटर जाडीचे आहेत. ही बाब जिल्ह्याच्या ईशान्ये भागातील निम्नतम भाग आणि अच्युतम भाग यांच्यातील समुद्र सपाटीपासूनच्या किमान उंचीतील फरकावरून निदर्शनास येते. वहा मध्ये आढळून येणारे गाळाचे संस्तर आणि लाल प्रस्तर यामुळे प्रत्येक वाह एक दुसऱ्या पासून अलग ओळखणे व त्यांची विभागणी करणे शक्य झाले आहे.

प्रास्तरपुर्व गाळ सांचण्याची क्रिया घडून येते. त्या उंचससल भुप्रदेशामध्ये त्याच्या पुर्वेकडील व दक्षिणेकडील क्षेत्रातील परिनाम स्वरुप सानिध्यामुळे हे वाह पसरलेले दिसतात. अलिकडील अपवाद हे मुख्यत्वे करुन वर्धी व उपनद्या वेणा, यशोदा व धाम आणि पोथरा यांच्या काठावर अरुंद पट्ट्यात आढळून येतात. यामुळे मुख्यता चाळ, वाळू, मोती आणि रेंव यांचा समावेश आहे. वाळू व चाळ केवळ नद्यांच्या पात्रात आढळतात तर माती आणि रेंव हे काठावर आढळतात. सेलु व पोहोणा यांच्या लगतच्या भागात अलीकडे बाउन्डर आढळून येतात.

1.5 नद्या :-

वर्धी नदी ही या जिल्हयांतील महत्वाची नदी असून ती मुलताई येथे सातपुडा पर्वतातुन उगम पावून या जिल्हयाच्या उत्तर व पश्चिम सिमेवरुन वाहते. या नदीच्या यशोदा वेणा व बाकली या मुख्य उपनद्या आहेत. दुसरी महत्वाची नदी वेणा ही नागपुर जिल्हयातुन व हिंमणघाट तहसिल मधुन वाहात येवुन सांवगी हया गावा जवळ वर्धी नदीला मिळते. तसेच बोर व धाम हया नद्या आर्वी तालुक्यामधुन उगम पावुन समुद्रपुर तालुक्यातील मांडगाव येथे वेणा नदीला मिळतात. यशोदा नदी आर्वी तहसिल मधुन उगम पावते व ती देवळी तहसिलीतुन वाहात जावुन पुढे वर्धी नदीला मिळते. पावसाळ्यामध्ये या नद्याच्या पुरामुळे तिरावरील गांवाना थोका असला तरी हया नद्या उन्हाळ्यात मात्र कोरड्या असतात.

1.6 वने :-

वर्धी जिल्हयाचे एकुण वनक्षेत्र 875 चौ. कि. मी. असून जिल्हयाच्या एकुण भौगोलीक क्षेत्राच्या जवळ जवळ 14% आहे. हा वनभाग मुख्यत्वेकरुन जिल्हयाच्या उत्तरेकडील आर्वी, कांरजा, आष्टी व सेलु या चार तहसिलीतच मोठया प्रमाणावर समाविष्ट आहे. समुद्रपुर तहसिलीत थोडया अधिक प्रमाणात वनाचे क्षेत्र आढळून येते.

1.7 हवामान व पर्जन्यमान :-

जिल्हयातील वर्धी केंद्राचे सन 1994 मधील कमाल तापमाण 45.1 डिग्री सेल्सीयस व किमान तापमाण 8.9 डिग्री सेल्सीयस आहे. येथील उन्हाळा व हिवाळा हे सारखेच तिज्र असतात. एकाच दिवशी तापमानात बराच चढउतार होण्याचे प्रसंगही संपुर्ण वर्षभरात अनेकदा येतात. उन्हाळ्यातील महिन्यात दिवसाच्या उष्णतेनंतर रात्रीच्या गारठ्यात होत जाणारे परिवर्तन हे विशेष करुन लक्षणीय ठरते. या जिल्यामध्ये बहुतांशी पाऊस जून ते सप्टेंबर या पावसाळ्याच्या महिन्यात पडतो. या जिल्हयाचे 1994 मधील सरासरी पर्जन्यमान 1062.8 मि. मि. आहे.

1.8 जमिन व तिचे प्रकार :-

या जिल्ह्यात जमीन मुख्यतः चार प्रकारची आढळून येते उदा. काळी - 1, काळी - 2, मुरमाळ, सरडी व बरडी यांची सुद्धा मुख्यतः उथळ मध्यम व खोल अशा भागात विभागणी करता येते. समुद्रपूर तालुक्याचा पूर्वकडील भाग, सेलू तालुक्याचा उत्तर किनारा आणि कारंजा व आष्टी तालुक्यात उथळ प्रकारची जमीन आढळते.

तसेच हिंगणघाट व आर्वी तालुक्याचे पश्चिमेकडील काही भागात मध्यम प्रकारची जमीन आढळून येते. वर्धा व वेणा नद्यांच्या काठावर सर्वत्र गाळाचे, पण काळ्या जमीनीचे थर साचलेले असून ते कपाशीच्या पिकासाठी अत्यंत उपयुक्त आहे. मुरमाळ-1 व मुरमाळ-2 या मृदाचे क्षेत्र जिल्ह्याच्या एकूण लागवडी खालील क्षेत्रापैकी 74 % व सरडी, बरडी व रताळ हि 16 टक्के आहे. जमिनीतील पाण्याचा प्रवाह वायव्य दिशेकडून ईशान्य दिशेकडे आहे.

2 लोकसंख्या

2.1 जनगणना 1991 नुसार लोकसंख्या

1991 चे जनगणनाप्रमाणे वर्धा जिल्ह्याची एकूण लोकसंख्या 10,67,357 एवढी आहे. त्यापैकी 5,50,370 पुरुष व 5,16,987 स्त्रिया आहे. सन 1981 ते 1991 या 10 वर्षांमध्ये वर्धा जिल्ह्याची लोकसंख्या 15.21 % वाढलेली आढळते. जिल्ह्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी ग्रामीण लोकसंख्या 7,83,840 असून नागरी लोकसंख्या 2,83,517 एवढी आहे.

2.2 लोकसंख्येची घनता :-

1991 च्या जनगणनेनुसार वर्धा जिल्ह्यातील लोकसंख्येच्या घनतेचे प्रमाण चौ. कि.मी. मागे 169 असून तेच प्रमाण महाराष्ट्र राज्याकरीता 256 व भारताकरीता 267 आहे. 1991 च्या जनगणनेनुसार घनतेच्या प्रमाणाचे बाबतीत महाराष्ट्र राज्यात वर्धा जिल्ह्याचा 25 वा क्रमांक आहे.

2.3 नागरी व ग्रामीण लोकसंख्येचे प्रमाण :-

जिल्ह्याच्या एकूण लोकसंख्येपैकी नागरी भागामध्ये 26.56 % व ग्रामीण भागामध्ये 73.44 % लोकसंख्या वास्तव्य करित आहे. याप्रमाणे नागरी भागातील एकूण लोकसंख्या 2,83,517 व ग्रामीण भागातील एकूण लोकसंख्या 7,83,840 असल्याची 1991 चे जनगणनेवरून निदर्शनास येते.

2.4 स्त्री-पुरुष प्रमाण :-

1991 चे जनगणनेनुसार जिल्ह्यामध्ये दर हजार पुरुषामागे स्त्रियांचे प्रमाण 939 असून महाराष्ट्र राज्याच्या (1991) तुलनेत जास्त आहे. ग्रामीण भागात हेच प्रमाण दरहजार पुरुषामागे 941 तर नागरी भागात 932 आहे.

2.5. अनुसूचित जाती व जमाती :-

जिल्ह्यामध्ये 1991 च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जातीची व अनुसूचित जमातीची लोकसंख्या अनुक्रमे 1,49,975 व 1,66,391 असून त्यांचे एकूण लोकसंख्येची प्रमाण अनुक्रमे 14.05 टक्के व 15.59 टक्के आहे. जिल्ह्यामध्ये 1981 च्या जनगणनेच्या तुलनेत 1991च्या जनगणनेमध्ये अनुसूचित जातीमध्ये प्रचंड वाढ झाल्याचे दिसून येते.

2.6 लोकसंख्यात्मक मनुष्यबळ :-

1981 च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यातील कामगारांची संख्या एकूण लोकसंख्येच्या प्रमाणात 45.22 टक्के एवढी होती. तर 1991 मध्ये जिल्ह्यातील कामगारांची संख्या 42.21 टक्के आहे. 1981-1991 या दशकामध्ये जिल्ह्यातील कामगार संख्येच्या प्रमाणात घट झालेली आहे. जिल्ह्यातील एकूण कामगारांपैकी 76 टक्के कामगार प्रांतीय क्षेत्रामध्ये म्हणजेच शेती व तिच्याशी संलग्न असलेल्या कामावर गुंतलेले आहे.

2.7 वयोगटानुसार लोकसंख्येचे वर्गीकरण :-

0-14 या वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी 1971 या वर्षी 42.07 टक्के होती ती 1981 मध्ये 38.26 टक्के झाली तसेच 15-59 या वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी 1971 मध्ये 50.45 टक्के होती ती 1981 मध्ये 53.78 टक्के झाली 60 व त्यापेक्षा जास्त वयोगटातील लोकसंख्येची टक्केवारी 1971 मध्ये 6.98 होती ती 1981 मध्ये 7.87 टक्के व वय अनिर्देशित गटांची 0.09 टक्के एवढी झाली. 1991 च्या जनगणनेनुसार वयोगटानुसार लोकसंख्या उपलब्ध झाली नाही. त्यामुळे वयोगटानुसार लोकसंख्येचे वर्गीकरण देणे शक्य होत नाही.

2.8 साक्षरता :-

1991 च्या जनगणनेप्रमाणे जिल्ह्यांत एकूण 6,34,434 लोक साक्षर आहेत त्यात पुरुष 3,66,713 व स्त्रिया 2,67,721 आहेत. जिल्ह्यातील एकूण लोकसंख्येपैकी 59.44 टक्के लोकसंख्या साक्षर म्हणून गणल्या गेली आहे. त्यात 78.33 टक्के पुरुष व 61.02 टक्के स्त्रिया साक्षर आहेत.

2.9 वापरातील निवासी घरांची व कुटुंबाची लोकसंख्या

जिल्ह्यामध्ये वापरातील निवासी घरांची संख्या 1991 चे जनगणनेनुसार 2,11,710 एवढी आहे. पैकी 74.41 टक्के ग्रामीण भागात व 25.59 टक्के नागरी भागात आढळते. तसेच 1991 च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्यामध्ये 2,20,348 कुटुंबे आहेत. पैकी 74.73 टक्के कुटुंबे ग्रामीण भागात व 25.27 टक्के कुटुंबे नागरी भागात आहेत.

3. वने

3.1 जिल्ह्यातील एकूण वनक्षेत्र:-

वर्धा जिल्ह्यामध्ये एकूण वनाखालील क्षेत्रफळ (वनक्षेत्र) 875 चौ. कि.मी. असून ते जिल्ह्याच्या एकूण क्षेत्रफळाच्या 14 टक्के आहे. या जिल्ह्यातील बहुतांशी वनभाग हा जिल्ह्याच्या उत्तरेकडील आर्वी, कांजा, आष्टी, वर्धा व सेलू या तहसिल मध्ये आहे. वनक्षेत्राच्या एकूण क्षेत्राची राखीव, सुरक्षित व अवर्गीकृत अशा तीन भागांमध्ये विभागणी होते. यापैकी अवर्गीकृत क्षेत्र हे महसुल विभागाच्या देखरेखीखाली तर राखीव आणि सुरक्षित क्षेत्र हे वनविभागाच्या देखरेखीखाली येते. एकूण वन व्याप्त क्षेत्राच्या तुलनेत राखीव 60 टक्के असून संरक्षित वनक्षेत्र 36 टक्के व अवर्गीकृत क्षेत्र हे फक्त 3 टक्के आहे. सन 1995-96 या आर्थिक वर्षात 11,697 व 6,611 हजार घनमिटर इमारती व जळावू लाकडाचे उत्पादन झाले.

3.2 वनोत्पादन :-

आर्वी व हिंगणी परिक्षेत्रातील भागात उत्तम दर्जाचे सागवणी झाडाची वने आढळून येतात सागवणी झाडासोबतच या जिल्ह्यामध्ये सामान्यपणे धावडा, सालई, तेंदू व मवई या जातीचे झाडे आहे. या वनात पेन, कळंब, पळस, मोह, बेहाडा इत्यादी वनस्पतीचे उत्पादन होते. तसेच येथील वनजमीनी मध्ये करड धोण्ड, मुशाम, मखेल आणि शेंग या प्रमुख जातीचे गवत उगवते. वनउत्पादनापासून सन 1995-96 मध्ये 630.10 लाख रुपये एवढे उत्पन्न मिळाले. त्यापैकी इमारती व जळाडुलाकडा पासून अनुक्रमे 508.95 व 26.38 लाख रुपये प्राप्त झालेत.

3.3 वन विकास कार्यक्रम :-

धूप जोराने आलेल्या पावसाच्या पाण्याचा निचरा व पूर यापासून जमिनीचे संरक्षण करण्याचे बाबतीत आणि जमिनीचा कस टिकवून शेतीस सहाय्य करण्याच्या बाबतीत जंगले महत्वाची कामगिरी बजावतात. त्या दृष्टीने वनविकासाकरीता जिल्हा स्तरावर खालील योजना राबविल्या जातात. [अ] मध्यवर्ती रोप मळ्यांची स्थापना [ब] निकृष्ट वनाचे पुनर्वनिकरण [क] वन समूह योजना [क] वन संरक्षण तसेच वन्य प्राणी व निसर्ग संरक्षण.

4. कृषि :-

4.1 जमीनीचा वापर :-

जिल्ह्यातील 1991-92, 1992-93 व 1993-94 वर्षातील एकूण भौगोलिक क्षेत्र 629 हजार हेक्टर इतके होते. त्यापैकी 1993-94 वर्षामध्ये लागवडी लायक क्षेत्र 76 टक्के, कायम गुरे चरण व इतर चराई

....6...

जमीन या खालील क्षेत्र 8 टक्के शेतीला उपलब्ध नसलेले क्षेत्र 5 टक्के व जंगल व्याप्त क्षेत्र 11 टक्के होते. त्याच क्षेत्रात 1991-92, 1992-93 वर्षातील टक्केवारी अनुक्रमे 72, 75, 72 या प्रमाणे होती. तसेच 1991-92, 1992-93 व 1993-94 वर्षातील लागवडीखालील क्षेत्रापैकी निव्वळ कसलेले क्षेत्र अनुक्रमे 90, 91, 89 टक्के आणि दुबार लागवडीखालील क्षेत्र अनुक्रमे 5, 7 व 3 टक्के या प्रमाणे होते. निव्वळ कसलेल्या क्षेत्राची एकूण भौगोलिक क्षेत्राशी टक्केवारी 62, 61 व 66 एवढी होती.

4.2 वहीतीखालील जमीनीचे धारण जमिनी व त्याचे क्षेत्र यांचे

गटवार वर्गीकरण

वहीतीखालील जमीनीचे गटाप्रमाणे भूधारकांची आणि क्षेत्राची 1985-86 व 1990-91 चे कृषि गणनेनुसार टक्केवारी खालील प्रमाणे दर्शविलेली आहे.

अ. क्र.	धारण गट (हेक्टर)	भूधारक (टक्केवारी)		क्षेत्र (टक्केवारी)	
		1985-86	1990-91	1985-86	1990-91
1.	2	3.	4.	5.	6.
1.	2 पर्यंत	40	46	15	19
2.	2 ते 5	40	38	37	39
3.	5 ते 10	16	13	31	29
4.	10 ते 20	3	3	14	11
5.	20 व त्यापेक्षा जास्त	1	-	3	2

कृषी गणना 1990-91 मध्ये संस्थानी धारण केलेले क्षेत्र वैयक्तिक धारणात समाविष्ट करण्यात आले आहे. त्यातील एकूण धारणापैकी वैयक्तिक धारण व त्याचे क्षेत्रफळ 6.96 टक्के आणि संयुक्त धारण व त्याचे क्षेत्रफळ 4 टक्के या प्रमाणे आढळते. 1985-86 च्या तुलनेत 1990-91 वर्षात भूधारकांच्या संख्येत 2 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 19 टक्क्यांनी वाढ झाली आहे. गट 2 ते 5 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 1 टक्का घट असून 5 ते 10 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 15 टक्के 10 ते 20 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 25 टक्के व 20 हेक्टर व त्यापेक्षा जास्त गटात 48 टक्क्यांनी घट झाल्याचे दिसून येते.

क्षेत्रफळाच्या बाबतीत 2 हेक्टर पर्यंतच्या क्षेत्रगटात 20 टक्के वाढ झाली असून 2 ते 5 हेक्टर पर्यंतच्या गटात 2 टक्के घट 5 ते 10 हेक्टर, 10 ते 20 हेक्टर पेक्षा जास्त गटात अनुक्रमे 16 टक्के व 27 टक्के व 57 टक्के घट झाली असल्याचे दिसून येते.

....7...

4.3 पीक पध्दती :-

जिल्हयातील पीकाखालील एकूण क्षेत्र 1991-92 व 1992-93 व 1993-94 वर्षात अनुक्रमे 404, 413 व 426 हजार हेक्टर होते. त्यापैकी अन्नधान्ये पिकाखालील क्षेत्र 172, 185 व 188 हजार हेक्टर होते. अन्नधान्ये पीकाखालील क्षेत्रापैकी सर्वात जास्त क्षेत्र ज्वारी पिकाखालील म्हणजे अनुक्रमे 48, 45 व 50 टक्के डाळी वर्गीय पिकाखालील 1991-92, 1992-93 व 1993-94 वर्षी अनुक्रमे 41, 44 व 40 गव्हाखालील 1991-92 व 1992-93 या वर्षाकरिता अनुक्रमे 10 व 9 टक्के व 1993-94 या वर्षात 9 टक्के असे होते. कापसाखालील क्षेत्र एकूण पिकाखालील क्षेत्राच्या तुलनेत 1990-91, 91-92, 93-94 या वर्षात अनुक्रमे 38, 48 व 43 टक्के होते. या तुलनेत 1991-92 वर्षातील पिकाखालील एकूण क्षेत्रात घट आढळून येते. व 1991-92 व 1992-93 वर्षात मात्र वाढ झाल्याचे निदर्शनास येते. निव्वळ लागवडी खालील क्षेत्रात 1990-91, 1991-92 व 1992-93 च्या तुलनेत 1991-92, व 1992-93 या वर्षात घट झाली असून 1993-94 या वर्षात मात्र वाढ झाल्याचे दिसून येते.

4.4 मुख्य पिकांचे उत्पादन :-

सन 1995-96 मध्ये तृणधान्याचे एकूण उत्पादन 1,01,100 मेट्रीक टन इतके झाले तेच 1994-95 या वर्षासाठी 96,700 मेट्रीक टन इतके होते. त्यामुळे तृण धान्याच्या उत्पादनामध्ये 4 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळून येते. तसेच 1994-95 च्या तुलनेत 1995-96 या साली कडधान्याच्या उत्पादनात 3 टक्क्यांनी वाढ झाली असून व तुरीच्या उत्पादनात देखील 21 टक्क्यांनी वाढ झालेली दिसून येते. तसेच 1995-96 वर्षात भुईमुगाचे उत्पादन 88,000 मेट्रीक टन इतके झाले असून त्यात 1994-95 वर्षाच्या तुलनेत 1995-96 या वर्षी 173 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळते.

4.5 मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पादन :-

जिल्हयामध्ये ज्वारी, गहु, कापूस, तुर, मुंग, जवस, तीळ, उस, भुईमुंग, हळद, मिरची इत्यादी पिके घेण्यात येतात. हयात ज्वारीचे पिक हे मुख्य समजल्या जाते. 1995-96 वर्षाकरिता ज्वारीचे दर हेक्टरी उत्पन्न 1,143, तांदुळ 1,203, गहु 969, बाजरी 500, हरबरा 450, तुर 676, उडीद 700, मुंग 235, जवस 243, तीळ 250, भुईमुंग (शेंगा) 880 उस डिस्टफेन्च्या स्वरूपात 74,889 कापूस 226 (गासडी), मिरची 455, हळद 1,000 किलोग्रॅम या प्रमाणे अंदाजीत करण्यात आले होते.

4.6 आर्थिक उत्पादन देणा-या पिकांचे क्षेत्र :-

तृण धान्याखालील संकरीत व जादा उत्पादन देणा-या पिकामध्ये प्रामुख्याने ज्वारी, तुर, गहु, कापूस, भुईमुंग या पिकांचा समावेश होतो. 1995-96 वर्षात जादा उत्पादन देणा-या पिकांचे क्षेत्र अन्नधान्याखाली 8 टक्के, संकरीत पिकांमध्ये ज्वारी व कापसाचे अनुक्रमे 48 व 52 % इतके आहे. एकंदरीत जिल्हयांत एकूण 1,40,696 क्षेत्रात जादा उत्पन्न देणा-या संकरीत बिघाण्यांचा वापर करण्यात आला आहे.

4.7 फळे व भाजीपाला :-

जिल्ह्यातील एकूण फळे व भाजीपाला या पिकांसाठी 1991-92, 1992-93 व 1993-94 मध्ये अनुक्रमे 8,048, 8,766, व 8,902 हेक्टर एवढे क्षेत्र असून ह्यांची टक्केवारी पिकांसाठी एकूण क्षेत्राच्या अनुक्रमे 1.99, 2.12 व 2.09 टक्के आढळून येते. संत्र्याचे पिक मुख्यतः कांदा, आर्वी, आष्टी या तालुक्यात घेण्यांत येते. केळीचे पिक सेलु तालुक्यात घेण्यांत येते.

4.8 रासायनिक खतांचे वाटप :-

1995-96 या वर्षी जिल्ह्यात 69,479 मेट्रीक टन रासायनिक खतांचे वाटप करण्यात आले असून यात गेल्या वर्षीच्या तुलनेत घट झालेली आढळून येते. वाटप केलेल्या एकूण खतांपैकी 79 टक्के नियमित संस्था कडून व 21 टक्के साजगी संस्थांकडून वाटप केल्याचे दिसून येते.

4.9 पिक संरक्षण :-

पिकांसाठी रोगांचा प्रादुर्भाव जसजसा वाढत आहे, तसतसा किटक नाशके व जंतुनाशके औषधांचा वापरही फार मोठ्या प्रमाणावर अलीकडे होत आहे. खरीप योजनेंतर्गत जिल्ह्यामध्ये किटक नाशके, जंतुनाशके तसेच रोगसंरक्षण साधन सामुग्री इत्यादीकरीता अर्थ सहाय्याची योजना जिल्ह्यातील कृषि अधिका-र्यांमार्फत तसेच संत्रा फळावरील कोळशी रोगाची निर्मूलन योजना फलोत्पादन उपसंचालका मार्फत कार्यान्वीत केल्या जाते.

4.10 शेतमाल साठवणुकीच्या व नियंत्रीत बाजारपेठांच्या सोयी :-

जिल्ह्यातील बऱ्याच तालुक्यात कृषी उत्पन्न समित्या कार्यरत असून त्या सर्व ठिकाणी शेतकऱ्यांनी आपलेल्या विक्री योग्य मालाच्या विक्रीची व साठवणुकीची सोय उपलब्ध आहे. 1995-96 वर्षी गहू 214 टन, ज्वारी 687, कापूस 90,240, तुर 6,943 चणा 520, मुंगफल्ली 1, तिळ 35 व सोयाबिन 3,953, टन कृषि मालाची विक्री कृषि उत्पन्न बाजार समिती द्वारे करण्यात आली. तसेच जिल्ह्यात महाराष्ट्र राज्य वखार मंडळाच्या चार वखारी असून त्यांची क्षमता 8,000 मेट्रीक टनाची आहे. शिवाय सहकार विभागाच्या 48 वखारी असून त्यांची ही 9,250 मेट्रीक टन कृषि माल साठवण्याची क्षमता आहे.

4.11 जमिन सुधारणा :-

जिल्ह्यातील विभागीय मृद सुधारण अधिकारी यांचे चे मार्फत बांध घालणे व उतारावर समतल घालणे इत्यादी उपायाद्वारे जमिनीचा विकास केल्या जातो. याशिवाय महसुल विभागामार्फत अतिरिक्त जमिनी दिलेल्या अभिहस्ताकितांना जमिन विकासाकरिता अर्थ सहाय्य देण्यात येते. तसेच विशेष घटक योजने

अंतर्गत जिल्हा कृषि विकास अधिका-यानार्फत निवडक अनुसूचित जातीच्या शेतक-यांना जमिन सुधारणा करिता अर्थ सहाय्य देण्यांत येते. ओलीताच्या सोयीची उपलब्धता वाढविण्या करिता अल्प भुधारकांना विहीरी बांधण्याकरिता जिल्हयांतील भु-विकास अधिकोषा मार्फत व राष्ट्रीयकृत बँके मार्फत कर्जाचे वाटप करण्यात येते.

4.12 इतर विकास कार्यक्रम :-

शेती विकासाच्या दृष्टीने जिल्हा वार्षिक योजने अंतर्गत पुढील निरनिराळे कार्यक्रम राबविले जातात. [1] फलोत्पादन कार्यक्रम अंतर्गत फलोत्पादन विभागातर्फे फळबाग लागवडीसाठी इच्छुक अल्प-भुधारक शेतकरी ज्यांचे जवळ ओलीताची सोय आहे व जे फळबाग लावु इच्छितात अशा शेतक-यांना सुधारीत जातीच्या कलमांचा पुरवठा करून भुविकास आणि जिल्हयातील राष्ट्रीयकृत बँके कडून कर्जरूपी अर्थ सहाय्याची सोय उपलब्ध करून देण्यांत येते.

[2] दैकेने वाटप केलेल्या कर्जावर ३३ टक्के सरासरी अनुदान देवून शेतक-यांचा कर्जाचा बोझा काही प्रमाणात हलका करण्यांत मदत करते. [कोरडवाहू शेती विकासाच्या दृष्टीने शासनाने प्रत्येक जिल्हयामध्ये कृषी पंढरी योजना सुरु केलेली आहे. जिल्हयातील प्रत्येक तहसिलीमधून कृषी पंढरी योजनेअंतर्गत जास्तीत जास्त कोरडवाहू शेती असेल अशा गावांची निवड करून त्या गावातील सर्व अल्प व अत्यल्प भुधारकांना शेती विकासाच्या दृष्टीने जे कार्यक्रम राबविले जातात त्यांचा लाभ देण्यांत येतो.

[3] एकात्मिक ग्रामीण विकास योजनेंतर्गत जिल्हयातील अल्प व अत्यल्प शेतक-यांना नवीन विहीरी बांधण्यासाठी व जुन्या विहीरीची दुरुस्ती करण्यासाठी विजेवरील पंप संय विकत घेण्याकरिता आणि बैलगाडी व बैलजोडी विकत घेण्यासाठी राष्ट्रीयकृत व इतर बँकाकडून कर्ज मिळवून देऊन त्यावर जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणेमार्फत कमीत कमी 25 ते 33 टक्के सुट देण्यांत येते.

[4] अल्प भुधारकांना रासायनिक खतांच्या वाढीव किंमतीवर सुट देण्यांत येते.

[5] किटकनाशके व मुशक नाशके यासाठी अर्थसहाय्य देण्यांत येते. ब

[6] सधन तेलबिया विकास कार्यक्रम.

[7] कडधान्यांच्या पिकाकरिता सधन उत्पादन कार्यक्रम, याशिवाय जिल्हा परिषदेच्या वाढीव उपकरातील उत्पन्नामधून कृषी विकासावर खर्च करण्यात येत असतो जसे उन्हाळी भुईमुंगासाठी अनुदान देणे वगैरे

5. जलसिंचन

5.1 जलसिंचनाची साधने

जिल्हयाचा कृषी उत्कर्ष साधण्यासाठी व सर्वसाधारण आर्थिक सुस्थितीसाठी सिंचन अमता वाढविणे ही एक

अत्यंत महत्वाची बाब आहे. विहिरी, लहान पाटबंधारे मध्यम प्रकल्प, उपसा सिंचन योजनेंदारे तसेच नदी नाल्यावर पंप बसवून सिंचन केल्या जाते. जिल्ह्यामध्ये साखर कारखान्याची उभारणी झाल्यामुळे व त्या कारखान्यात ऊस आवश्यक असल्यामुळे त्यांच्या लागवडीची क्षमता वाढविणे आवश्यक झाले आहे. त्या दृष्टीने शासकिय व वैयक्तिक स्तरावरून जोमाने प्रयत्न सुरु आहेत. पुढील नजिकच्या काळात आजच्या तुलनेत जिल्ह्याच्या सिंचन क्षमतेत बराच बदल झालेला आढळून येईल.

5.2 निरनिराळ्या पिकांसाठी ओलीताचे क्षेत्र

1993-94 वर्षी ओलीताच्या एकूण क्षेत्रापैकी तृण धान्यासाठी 22 टक्के, कडधान्ये 11 टक्के, ऊसासाठी 1 टक्का फळे व भाजीपाला यासाठी 5 टक्के, कापसासाठी 43 टक्के व गळीताच्या पीकासाठी 15 टक्के हेक्टर सिंचन करण्यांत आले.

5.3 सिंचन क्षमता

जिल्ह्यात 1991-92 वर्षात 23744, 1991-92 वर्षात 23470 व 1993-94 वर्षात 21011 हेक्टर ओलीतासाठी निव्वळ क्षेत्र असून त्यापैकी विहिरींदारे भिजणारे क्षेत्र अनुक्रमे 22949, 21214 व 16042 हेक्टर आणि कालवे व इतर साधनांदारे भिजणारे क्षेत्र अनुक्रमे 795, 2256, व 4969 हेक्टर आहे. लागवडीसाठी एकूण क्षेत्राची ओलीतासाठी एकूण क्षेत्राशी टक्केवारी सांगावयाची झाल्यास ती 1991-92 वर्षात 7.64, 1992-93 मध्ये 7.43 व 1993-94 मध्ये 28.08 टक्के इतकी आहे. यात विहिरींदारे व इतर साधनांदारे करण्यात येणा-या सिंचनाचाही समावेश आहे.

5.4 सिंचन प्रकल्प

जिल्ह्यामध्ये बोर, धाम, पंचधारा, डोंगरगांव व पोथरा प्रकल्पाची कामे 1 पोथरा प्रकल्पाचे काम जरी पूर्ण झाले नसले तरी ओलीत सुरु आहे 1 पूर्ण झालेली असून त्यांदारे सन 1995-96 मध्ये 9364 हेक्टर जमिनीला हंगामी सिंचनाची सोय उपलब्ध करून देण्यात आली. भविष्यात जिल्ह्यात मध्यम प्रकल्पांदारे 30658 हेक्टर सिंचन होण्याची अपेक्षा आहे.

अप्पर वर्धा, लोअर वर्धा व लोअर वेणा हे तिनही प्रकल्प पूर्ण झाल्यानंतर ह्या जिल्ह्याची जवळ जवळ 75000 हेक्टर जमीन जास्तीच्या ओलीतासाठी येवून शेती विकासाच्या दृष्टीने निश्चितच लाभकारक ठरेल.

6. पशुसंवर्धन व पशुवैधकिय सेवा

6.1 पशुधन

या जिल्ह्यामध्ये 1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे पशुधनाची संख्या 672450 इतकी आहे. हीच पशुधनाची संख्या 1987 मध्ये 667057 इतकी होती. 1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे गार्ड-बैल 57 टक्के,

म्हशी-रेडे 9 टक्के, मेंढ्या-बकरे 27 टक्के व इतर पशुधन 7 टक्के, आढळून येते. 1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे दर चौ. कि.मी. मागे पशुधनाची घनता 106 इतकी आढळून येते.

1987 ते 1992 या पाच वर्षांच्या काळात पशुधनाची संख्या जवळ जवळ 0.8 टक्क्यांनी वाढली आहे. तसेच कुक्कुटांच्या संख्येत 1992 मध्ये 1987 च्या मुलनेत अंदाजे 41 टक्क्याने वाढ झाल्याचे आढळते.

6.2 पशुधन व दुग्ध उत्पादन

वर्धा जिल्हा हा " गौळारु " गुरांचे माहेरघर आहे. विशेष करून आर्वी, कांजा व आष्टी तालुक्यात गोपालन प्रामुख्याने केले जाते. म्हशींच्या बाबतीत बहुसंख्य म्हशी ह्या स्थानिक जातीच्या असून त्या " नागपूरी " किंवा " एलीचपूरी " म्हणून ओळखल्या जातात. " मुर्ता व सुर्ता " जातीच्या म्हशी सुद्धा काही प्रमाणात ह्या जिल्ह्यात आढळतात. सन 1994-95 मध्ये जिल्ह्यात दुध योजनेद्वारे प्रतिदिन सरासरी 31000 लिटर दुध संकलित करण्यात आले.

6.3 पशु वैद्यकिय सेवा

वर्धा जिल्ह्यामध्ये एक पशुवैद्यकिय सर्व चिकित्सालय, 20, पशुवैद्यकिय दवाखाने, 55 प्रथमोपचार केंद्रे व 102 कृत्रिम रेतन केंद्रे आहेत शिवाय ह्या जिल्ह्यात विस्तार कार्य व प्रात्यक्षिकाकरिता 1 फिरते पशुरोग नियंत्रक पथक आहे. इस्पीतळे दवाखाने व मदत केंद्रामध्ये उपचार केलेल्या पशुंची 1995-96 मधील संख्या 327698 एवढी आहे. तसेच कृत्रिम रेतन केंद्रामध्ये एकूण 20488 इतक्या जनावरांवर कृत्रिम गर्भधारणा करण्यात आली. 1994-95 वर्षांच्या तुलनेत 1995-96 वर्षामध्ये कृत्रिम गर्भधारणा करण्यात आलेल्या जनावरांच्या संख्येत 1,58 टक्के वाढ झाली आहे.

6.4 पशुधन विकास कार्यक्रम

पशुधन विकासाच्या कार्यक्रमासाठी जिल्हा योजनेअंतर्गत पुढील कार्यक्रम प्रामुख्याने राबविले जातात. 1) तोंड व पायसुरी रोगांचे नियंत्रण 2) वैरण प्रात्यक्षिके आयोजित करणे. 3) विशेष पशु सुधार प्रकल्प. 4) संकरीत कालवडी जोपासनेसाठी अर्थ सहाय्य 5) कांबड्यांच्या पिलांचे वाटप करणे. 6) गोकुळ ग्रामयोजना 7) दुर्बल घटकांना दुभत्या जनावरांचा पुरवठा इत्यादी.

7. मत्स्य व्यवसाय

7.1 मत्स्योत्पादन

वर्धा जिल्ह्यामध्ये एकूण 3344 हेक्टर मत्स्य-उत्पादनासाठी अनुकूल आहे. याशिवाय 460 कि. मी. नदीचे पात्र देखील मत्स्य व्यवसायासाठी उपयुक्त आहे. सन 1995-96 मध्ये 129 लाख रुपये मुल्याचे 1495 मे. टन भुजल मत्स्योत्पादन करण्यात आले. केळझर येथे मत्स्यबीज उत्पादन केंद्र स्थापन करण्यात आले असून त्यातून तलावात साठविण्यासाठी मत्स्यबीज पुरविण्यात येते.

7.2 मत्स्योत्पादन विकास कार्यक्रम

वर्धा जिल्ह्यांमध्ये मत्स्य व्यवसायाचा विकास करण्याकरिता जिल्हा योजने अंतर्गत निरनिराळे कार्यक्रम राबविले जातात. उदा. मच्छीमार साधनांच्या सख्खीवर अर्थसहाय्य, मत्स्यव्यवसाय सहकारी संस्थांना भाग भांडवल, मच्छीमारांना विमा उतरविण्यासाठी अनुदान देणे इत्यादी.

8. विद्युत

8.1 विद्युतीकरण

1991 च्या जनगणनेनुसार जिल्ह्यांमध्ये एकूण 1379 गावे व 6 शहरे आहेत. त्यापैकी 31 मार्च, 1996 पर्यंत 1243 गावांचे व 6 शहरांचे असे एकूण जिल्ह्यामध्ये 90 % विद्युतीकरण पूर्ण झाले आहे.

8.2 विज पुरवठा केलेले शेतीचे पंप

जिल्ह्यांमध्ये 31 मार्च, 1996 पर्यंत महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळामार्फत 39934 शेतीच्या पंपांना विज पुरवठा करण्यात आला.

8.3 विद्युत वापर

1995-96 मध्ये 585013 हजार किलो वॅट तास विद्युत वापर करण्यात आली. त्यापैकी 11 टक्के घरगुती कामासाठी, 4 टक्के व्यापारिक कामासाठी, व लघुशक्तीसाठी 82 टक्के, औद्योगिक उत्पादनाकरिता 0.7 टक्के सार्वजनिक दिवाबत्ती करिता, 2 टक्के शेतीकरिता व 0.3 टक्के इतर बाबीसाठी वापर करण्यात आल्याचे आढळते. तसेच जिल्ह्यांमध्ये 31 मार्च, 1996 अखेर पर्यंत 176584 विद्युत कनेक्शन्स दिल्या गेले आहेत. सन 1994-95 च्या तुलनेत 1995-96 या वर्षी 46 टक्के विजेच्या वापरात वाढ झालेली आहे. तसेच विजेच्या संबंधीच्या [कनेक्शन्सच्या] संख्येतही 6393 ने म्हणजेच 2 टक्क्यांनी वाढ झालेली दिसून येते.

9. साणकाम व उद्योग

9.1 खनिज उत्पादन

जिल्ह्यांमध्ये मुख्य खनिजे आढळून येत नाहीत तरीही माती, मुरुम, गिट्टी इत्यादी पासून अल्पशा प्रमाणात महसूल प्राप्त होतो.

9.2 उद्योग आणि कामगार

जिल्ह्यांत 1995 वर्षात नोंदणीकृत झालेल्या कारखान्यांची संख्या 167 होती त्यापैकी 155 कारखाने चालू स्थितीमध्ये असून त्यात 10826 कामगारांना रोजगार उपजब्ध करून देण्यात आला.

9.3 औद्योगिक वसाहत

जिल्ह्यामध्ये औद्योगिक विकासाकरिता महाराष्ट्र औद्योगिक महामंडळातर्फे वर्धेपासून 6 कि.मी. अंतरावर 313.19 हेक्टर जमिनीवर 1 औद्योगिक वसाहत स्थापन करण्यात आली आहे. त्यातील 204 भुसंडापैकी 161 भुसंडाचे निरनिराळे उद्योग स्थापन करण्याकरिता वाटप करण्यात आले असून पाणी व विजेची सोय उपलब्ध करून देण्यात आली आहे.

10. वाहतूक व दळणवळण

10.1 लोहमार्ग

जिल्ह्यात 31 मार्च, 1996 अखेरपर्यंत एकेरी लांबीचे रुंद लोहमार्ग 65 कि.मी. दुहेरी लांबीचे रुंद लोहमार्ग 225 कि.मी. तिहेरी व अधिक लांबीचे रुंद लोहमार्ग 70 कि.मी. आणि अरुंद लोहमार्ग 37 कि.मी. असे एकूण 397 कि.मी. लांबीचे लोहमार्ग आहेत. वर्धा शहर हे दिल्ली-मद्रास व हावडा-मुंबई मार्गाने जोडलेले महत्वाचे शहर आहे.

10.2 रस्त्यांची लांबी

जिल्ह्यामध्ये मार्च, 1996 अखेर पर्यंत ग्रामीण भागात 2881 कि. मी. लांबीच्या रस्त्याचे काम व नगरपरिषद हद्दीतील भागात 286 कि. मी. रस्त्याचे काम पूर्ण करण्यात आले. त्यापैकी ग्रामीण भागात 1065 कि. मी. व नागरी भागात 79 कि. मी. लांबीच्या रस्त्यांच्या डांबरीकरणाचे काम पूर्ण करण्यात आले. शिवाय नागरी भागात जवळ जवळ 7 कि. मी. लांबीचे सिमेंट क्राँक्रीटचे रस्ते आहेत. 1994-95 वर्षाच्या तुलनेत 1995-96 या वर्षात ग्रामीण रस्त्यांच्या कामात 0.44 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळते.

10.3 नोंदणी करण्यात आलेली वाहने

जिल्ह्यामध्ये मार्च 1996 अखेर पर्यंत निरनिराळ्या प्रकारच्या नोंदणी झालेल्या मोटार वाहनांची संख्या 32601 एवढी आहे. त्यात 84 टक्के मोटार सायकली व स्कुटर 6 टक्के मोटारी व जिप्स, 3 टक्के मालमोटारी 7 टक्के इतर वाहने आहेत. 1994-95 वर्षाच्या तुलनेत 1995-96 या वर्षी मोटार वाहनांच्या संख्येत 12 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळते.

10.4 टपाल व तार कार्यालये

जिल्ह्यामध्ये मार्च 1996 अखेर पर्यंत 185 टपाल कार्यालये, 11 तार कार्यालये व 91 तार केंद्रे आहेत. दर लाख लोकसंख्येमागे 17 टपाल कार्यालये व 10 तार केंद्रे पडतात. 1994-95 वर्षाच्या तुलनेत या वर्षी दुरध्वनीच्या संख्येत 21 टक्क्यांनी वाढ झालेली आढळते. तसेच जिल्ह्यातील 172 गावांना पोस्टाची सोय उपलब्ध असून 10123 दुरध्वनीची सोयही उपलब्ध आहे.

10.5 दूरदर्शन

जिल्ह्यात ऑक्टोबर 1989 मध्ये दुरचित्रवाणीची सोय उपलब्ध करण्यात आली. दुरचित्रवाणी वदारे ग्रामीण जनतेला ज्ञान मिळावे या उद्देशाने महाराष्ट्र शासनातर्फे काही ग्रामपंचायतीला अनुदान तत्वावर सामुहिक दूरदर्शन संघ पुरविण्यात येतात.

11. कामगार व रोजगार

11.1 रोजगार

जिल्ह्यामध्ये मार्च 1996 अखेर निरनिराळ्या उद्योगांमधील एकूण रोजगार 44848 असून त्यात 17269 स्त्राजगी, 16734 निमशासकिय व 10845 शासकिय आहेत. म्हणजेच सार्वजनिक क्षेत्रामध्ये 62 टक्के व स्त्राजगी क्षेत्रामध्ये 38 टक्के कामगार आहेत. गेल्या वर्षाच्या तुलनेत एकूण रोजगारात 0.03 टक्क्यानी घट झाली आहे.

11.2 रोजगार विनिमय केंद्रे

रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारीवरून दिसून येजे की, 1995 मध्ये 15353 उमेदवारांनी काम मिळविण्याकरिता नावे नोंदविली आहेत. त्यापैकी फक्त 144 [0.9 %] लोकांना काम मिळाल्याचे दिसून येते. त्यात 35.42 टक्के अनुसुचित जाती व अनुसुचित जमातीच्या उमेदवारांचा समावेश आहे. मागील वर्षाच्या तुलनेत 1995 वर्षात नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांच्या टक्केवारीत घट झालेली दिसून येते.

11.3 मजूरीचे दर

सन 1995-96 या वर्षामध्ये कुशल कारागीर उदा. सुतार, लोहार, चांभार यांचे सरासरी मजूरीचे दर अनुक्रमे 70.00, 60.00 व 45.00 रुपये याप्रमाणे तर अकुशल कामगार उदा. शेतमजूर यांना देण्यात येणारे दर अनुक्रमे 40.00 व 35.00 रुपये असल्याचे आढळते.

12. सहकार

वर्धा जिल्ह्यांत 1994-95 वर्षी एकूण 1459 सहकारी संस्था कार्यरत होत्या परंतु 1995-96 वर्षात 17 सहकारी संस्था अवसानात गेल्यामुळे 1442 सहकारी संस्था अस्तीत्वात आहे. या 1442 सहकारी संस्थांची एकूण सभासद संख्या 313 हजार आहे. बीगर शेती संस्थांची संख्या 169 एवढी आहे. उत्पादन संस्था एकूण 540 असून त्यापैकी सर्वात जास्त म्हणजे 353 संस्था हया दुग्ध व्यवसायासंबंधी निगडित आहे. सामाजिक संस्था एकूण 320 असून गृहनिर्माण संस्था या सर्वात जास्त असून त्यांची संख्या 179 एवढी आहे.

प्राथमिक कृषी पत संस्थांच्या सभासदांची संख्या सर्वात जास्त म्हणजे 136545 इतकी आहे. प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थामार्फत 1995-96 मध्ये 1,659 लाख रुपयांचे कर्ज वाटप घेतली सभासदांना करण्यांत आले. 31.3.96 असेर कर्जाची थकबाकी 1,552 लाख रुपये आहे.

जिल्हा मध्यवर्ती बँकेमार्फत सन 1995-96 मध्ये 5,234 लाख रु. अल्पमुदतीचे 3,781 लाख रु. मध्यम मुदतीचे कर्ज वाटप झाले. 5,234 लाख अल्पमुदतीच्या कर्जापैकी 1,513 लाख रु. चे कर्ज हे हंगामी कामासाठी दिलेले कर्ज आहे. राज्य भुविकास बँक मुंबई च्या वर्धा शाखेतर्फे 201 लाख रु. चे दिर्घ मुदतीचे कर्ज वाटप करण्यात आले. जिल्ह्यातील सर्व बँकाकडून एकंदर 5,945 लाख रु. कर्ज घेणे होते. 2,730 लाख रु. थकलेले कर्ज होते.

वर्धा जिल्ह्यात एकूण 86 मान्यताप्राप्त सावकारामार्फत कर्जाचे वाटप करण्यांत येते. सावकारामार्फत 1995-96 या वर्षात एकूण 330 लाख रु. च्या कर्जाचे वाटप करण्यांत आले.

13 अधिकोष

जिल्ह्यामध्ये 1995-96 असेर वर्गीकृत बँकांच्या कार्यालयाची संख्या 72 व सहकारी बँकाची संख्या 57 इतकी आहे. दर अधिकोषाद्वारे 14,824 लोकसंख्येला सेवा उपलब्ध करून देण्यांत आली. तसेच दर लाख लोक संख्येमागे 7 बँकेची कार्यालये येतात.

14 बाजारभाव

14.1 घाऊक बाजारभाव

वर्धा जिल्ह्यातील गहू, तूर, भुईमुंग, मुंग, बाजरी, तीळ, ज्वारी व जवस या वस्तूंच्या बाजारभावात सन 1994-95 च्या तुलनेत सन 1995-96 या वर्षामध्ये अनुक्रमे 7, 37, 23, 29, 63, 51, 86, व 9 टक्क्यांनी वाढ झाली असून इतर वस्तूंचे बाजारभाव कमी अधिक प्रमाणात स्थिर असल्याचे दिसून येते. गहू, तूर व भुईमुंग यांचे सरासरी घाऊक बाजारभाव सन 1994-95 या आर्थिक वर्षामध्ये अनुक्रमे 452, 1,023 व 1,020 रुपये प्रति क्विंटल असे होते. तर सन 1995-96 या आर्थिक वर्षामध्ये या वस्तूंचे सरासरी घाऊक बाजारभाव अनुक्रमे 433, 1,413, 1,333 प्रति क्विंटल असे आहेत. द्विदल धान्यामध्ये सन 1994-95 या वर्षामध्ये चना या वस्तूचे दर प्रति क्विंटल 1,021 असे होते. परंतु 1995-96 ह्या वर्षात भाव कमी होऊन प्रति क्विंटल 933 रु. झाले असल्याचे दिसून येते. जवस व सोयाबीन या वस्तूंचे 1995-96 मधील प्रति क्विंटल भाव अनुक्रमे रु. 1,329 व 863 रु. असल्याचे दिसून येते.

14.2 किरकोळ बाजारभाव

सन 1995 मध्ये काही महत्वाच्या जिवावश्यक वस्तूंच्या सरासरी किरकोळ किंमती व दर किलो मागे घेणे प्रमाणे आहेत. तांदुळ उल्लम 13.42 रु. गहू (मध्यम) 6.38 रु. ज्वारी-संकरित 2.20 रु. चनादाळ 12.58 रु. तुर दाळ 24.25 रु. फल्ली तेल 44.92 रु. गुळ 17.08 रु. साखर 13.46 रु. म्हशीचे दुध प्रति लिटर 10.00 रु. बोकडाचे मास 61.83 रु. वनस्पती तुप 47.75 रु. अंडी प्रति डझन 18.05 रु. हळद 34.00 रु. मिरची 44.50 रु. बटाटे 6.17 रु. कांदे 5.75 रु. चहा 80.00 रु. जळाजु लाकूड प्रति मण 50.00 रु. सद-याचे कापड प्रति मिटर 36.33 रु. कपडे धुण्याचा साबण प्रति बार 11.70 रु. आंघोळीचा साबण प्रति वडी 6.48 रु. व सुपारी 85.50 रु. आहे.

14.3 ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक

पायाभुत वर्ष 1982 बरोबर 100 धरून 1995-96 मध्ये नागपूर केंद्राकरीता सरासरी सर्वसाधारण निर्देशांक 320 व अन्नगट निर्देशांक 331 आहे. 1994-95 वर्षाच्या गटवार निर्देशांकाच्या तुलनेत या वर्षी 11 टक्के वाढ झाली असून सर्वसाधारण निर्देशांकात 8 टक्केनी वाढ झाल्याची आढळते.

15. शैक्षणिक सुविधा

15.1

वर्धा जिल्ह्यात 1994-95 या वर्षीत एकूण 519 पूर्वप्राथमिक 1,012 प्राथमिक 158 माध्यमिक 60 उच्च माध्यमिक शाळा व 16 महाविद्यालये कार्यरत आहेत. एकूण 1,012 प्राथमिक शाळा पैकी 763 एकशिक्षकी, कनिष्ठ प्राथमिक शाळा असून 249 उच्च प्राथमिक शाळा आहेत.

15.2

1994-95 या वर्षीत पूर्वप्राथमिक शाळेत 11,668 प्राथमिक शाळेत 1,42,687 माध्यमिक शाळेत 52,941 उच्च माध्यमिक शाळेत 65,091 व महाविद्यालयात 18,491 अशा एकूण 2,90,878 विद्यार्थ्यांनी आपला अभ्यासक्रम पूर्ण केला आहे. 1,765 शैक्षणिक संस्थेत 8,787 शिक्षक कार्यरत असून त्यापैकी 6,541 शिक्षक प्रशिक्षित आहेत. एकूण 2,943 स्त्री शिक्षिकापैकी 2,211 स्त्री शिक्षिका प्रशिक्षित असल्याचे आढळून येते. प्रति शिक्षिक विद्यार्थी संख्या 1994-95 वर्षाकरिता घेणे प्रमाणे पूर्वप्राथमिक 21 प्राथमिक 34 माध्यमिक 30 उच्च माध्यमिक 34 महाविद्यालये 42 असल्याचे आढळून येते.

15.3

जिल्हयामध्ये तांत्रिक शिक्षणाच्या सोयी असून 2 वैद्यकीय महाविद्यालये एक तंत्रनिकेतन संस्था दोन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्था व एक अभियांत्रिकी महाविद्यालय व चार डी.एड. महाविद्यालये अस्तीत्वात आहेत.

15.4 पौढ शिक्षण :-

जिल्हयामध्ये साक्षरतेचा प्रसार व्हावा म्हणून पौढ शिक्षणाचा कार्यक्रम जिल्हा पौढ शिक्षणाधिकारी वर्धा यांचे मार्फत राबविला जातो. 1992-93 वर्षात वर्धा जिल्हा 100 % साक्षर जिल्हा म्हणून घोषित करण्यांत आला. निरक्षरांची साक्षरता टिकवून ठेवण्याच्या दृष्टिने संपूर्ण नवसाक्षरांसाठी साक्षरोत्तर कार्यक्रम सुरू असून 1995-96 वर्षात अशा साक्षरता केंद्रांची संख्या 571 असून 32,208 प्रौढ दाखल झाले आहेत. नवसाक्षरांसाठी साक्षरोत्तर कार्यक्रम जनशिक्षण निलयम केंद्रा द्वारे राबविण्यांत येतो. संपूर्ण साक्षरता मोहीम 1996-97 या वर्षापासून कार्यान्वीत नाहीत.

16. सार्वजनिक आरोग्य सेवा

16.1

सार्वजनिक आरोग्याच्या दृष्टीने वैद्यकीय सेवा या शासन जिल्हा परिषद, नगरपरिषद तसेच धर्मादाय संस्थेमार्फत उपलब्ध करून दिल्या जातात. जिल्हयात सन 1995 मध्ये एकूण 10 रुग्णालये, 43 दवाखाने 10 प्रसूतीगृहे व 27 प्राथमिक आरोग्य केंद्रे कार्यरत होती. तसेच खाटांची संख्या 666 असून 134 हजार आंतर रुग्णांवर व 836 हजार बाह्य रुग्णांवर उपचार करण्यांत आले. दर लाख लोकसंख्येमागे खाटांची संख्या 62 इतकी पडते.

16.2 जन्म-मृत्यूचे प्रमाण :-

जिल्हयातील सन 1995 मध्ये एकूण 22,626 जन्म आणि 7,258 मृत्यू तसेच 519 बालमृत्यू नोंदविल्या गेलेत. ग्रामीण भागात जन्म मृत्यूची नोंद काटेकोरपणे होत नसल्यामुळे हे प्रमाण कमी वाटते. जिल्हा आरोग्य अधिकारी जिल्हा परिषद, वर्धा यांनी घेतलेल्या जन्म मृत्यू पाहाणीच्या आधारे वर्धा जिल्हयाकरिता जन्माचे प्रमाण दर हजारी 21.2 व मृत्यूचे प्रमाण 8.2 आहे, व बालमृत्यूचे प्रमाण दर हजारी जिवंत जन्मामागे 58 आहे.

16.3 कुटुंब कल्याण कार्यक्रम:-

जिल्हयात मार्च 1996 अखेर एकूण 34 कुटुंब नियोजन केंद्रे अस्तीत्वात होती. त्यापैकी ग्रामीण भागात 79 टक्के व शहर भागात 21 टक्के आहेत. निर्विजीकरण केलेल्यांची एकूण संख्या 8307

इतकी असून त्यापैकी 1.4 टक्के पुरुषांनी व 98.6 टक्के स्त्रीयांनी शस्त्रक्रीया करून घेतल्याचे आढळते. निर्वीजीकरण केलेल्या व्यक्तीपैकी 66 टक्के व्यक्ती ग्रामीण भागातील होत्या. तसेच लूप पध्दतीचा वापर 7631 स्त्रिया करित असल्याचे आढळते. त्यापैकी 75 टक्के ग्रामीण भागातील आहेत. लोकसंख्येला आळा घालण्याच्या दृष्टीने शासनातर्फे कुटूंब कल्याण हा कार्यक्रम दरवर्षी नियमितपणे राबविण्यात येत असतो.

17. कमजोर घटकांचे कल्याण

17.1

महाराष्ट्र शासनाच्या विविध उपक्रमाद्वारे कमजोर घटकांच्या कल्याणाकरिता निरनिराळ्या योजना जिल्हा स्तरावर राबविण्यांत येतात. उदा. ग्रामीण भागातील भुमीहीन मजुरांना जागा देणे, झोपड्या बांधणे, शेतीच्या विकासासाठी विहीरी बांधण्याकरिता व पंप संघ बसविण्याकरिता अनुदान तसेच कर्ज रुपाने पैसा उपलब्ध करून देणे व तसेच मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्क देणे.

माध्यमिक शाळेत शिक्षणाच्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिष्यवृत्ती देणे, माध्यमिक शालांत परिक्षेत्तर शिष्यवृत्त्या देणे, आर्थिक दृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शैक्षणिक सवलती, आर्थिक दृष्ट्या मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांस माध्यमिक परिक्षेत्तर स्तरावर शिष्यवृत्त्या देणे, या शिवाय समाजकल्याण विभागामार्फत बरेच इतरही कार्यक्रम राबविले जातात.

17.2 विशेष घटक योजना :-

माननीय पंतप्रधानाच्या 20 सुत्री कार्यक्रमांतर्गत बाब 7 मध्ये विशेष घटक योजना समाविष्ट करण्यांत आली असून महाराष्ट्र शासनाच्या दिनांक 18.6.1982 च्या निर्णयान्वये ही योजना सुरु करण्यांत आली. या योजनेअंतर्गत प्रत्येक पंचायत समितीमधून 70 याप्रमाणे एकूण जिल्ह्यात 500 अनुसूचित जाती व नवबौध्द शेतकऱ्यांची निवड करण्यांत येते. ज्या अनुसूचित जाती व नवबौध्द कुटूंबाजवळ 6 हेक्टर पर्यंत जमीन असेल आणि ज्या कुटूंबाचे शेती व्यतीरिक्त वार्षिक उत्पन्न 3,600 रुपये असेल अशाच कुटूंबांना ही योजना लागू आहे. अशा प्रत्येक कुटूंबाकरिता 9,560 रुपयाचे अनुदान 3 ते 4 वर्षां मध्ये जमीन सुधारणा, सुधारित अवजारे बैलजोडी व बैलगाडी, निविष्टा संघ पुरवठा व लघु सिंचन या बाबीवर खर्च करण्याकरिता देण्यात येतात. 1995-96 मध्ये या योजनेवर 401.01 लाख रुपये इतका खर्च झाला.

17.3 एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम :-

जिल्ह्यातील दारिद्र्य खेसालील जीवन जगणाऱ्या कुटूंबांना आर्थिक सहाय्य देवून त्यांचे राहणीमान उंचावण्याकरिता

एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम राबविण्याचे केंद्र शासनाच्या धोरणानुसार 20 कलमी कार्यक्रमातील तिस-या कलमान्वये महाराष्ट्र शासनाने ठरविले आहे. वर्धा जिल्ह्यात दारिद्र्य खेसाली जीवन जमणा-या कुटुंबाची गणना मार्च 1982 ते जून 1982 या काळात घेण्यात आली. जिल्ह्यामध्ये एकूण 53,758 कुटुंबे दारिद्र्य खेसाली जीवन जगतात असे निदर्शनांस आले. याचाच अर्थ म्हणजे जिल्ह्यात एकूण 39 टक्के कुटुंबे ही दारिद्र्य खेसाली जीवन जगत आहे. दारिद्र्य खेसाली कुटुंबांना राष्ट्रीयकृत व इतर बँकाकडून कर्ज रुपाने मदत मिळवून देवून त्यांची आर्थिक परिस्थिती सुधारण्यास हातभार लावणे हा उद्येश योजनेमागे आहे. हा कार्यक्रम राबविण्याकरीता महाराष्ट्र शासनाने जिल्हा पातळीवर जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणेची निर्मिती केलेली आहे. या कार्यक्रमांतर्गत 1995-96 मध्ये 75.37 लाख रुपये खर्च करण्यांत आलेत.

17.4 संजय गांधी स्वावलंबन योजना

जिल्ह्यांतील बेकारांना त्यांचा स्वतंत्र व्यवसाय सुरु करण्याकरिता या योजनेंतर्गत महसूल विभागामार्फत रुपये 2500 पर्यंतच्या कर्जाचे वाटप करण्यात येते यासाठी प्रत्येक तालुक्यात स्वतंत्र समिती स्थापन करण्यात आली आहे.

18. इतर

18.1 जिल्हा परिषद, नगर परिषद व ग्रामपंचायत यांचे उत्पन्न व खर्च

[अ] जिल्हा परिषद :- सन 1995-96 मध्ये जिल्हा परिषदेची सुरुवातीची शिल्लक धरून एकूण उत्पन्न 5615.84 लाख रुपये असून खर्च 4923.20 लाख रुपये आहे. म्हणजेच उत्पन्नाच्या 87.90 टक्के खर्च झालेला आढळतो.

[ब] नगरपरिषद :- जिल्ह्यात एकूण सहा नगरपरिषदा आहेत. नगरपरिषदेच्या उत्पन्नाची साधने म्हणजे जकात कर, घरे व जमीन यावरील कर, नगरपालीकेच्या मालमत्तेपासून मिळालेले उत्पन्न व इतर उत्पन्न ही होत. सन 1995-96 मध्ये जिल्ह्यातील सर्व नगरपालीकेची एकूण सुरुवातीची शिल्लक धरून उत्पन्न 1341.70 लाख रुपये असून खर्च 1307.64 लाख रुपये आहे. म्हणजेच उत्पन्नाच्या 97.46 टक्के खर्च करण्यात आलेला आढळतो.

[क] ग्रामपंचायत :- जिल्ह्यात एकूण 485 ग्रामपंचायती कार्यरत आहेत. त्या सर्वांचा एकत्रित विचार केला असता सन 1995-96 या वर्षामध्ये त्यांचे एकूण उत्पन्न सुरुवातीची शिल्लक धरून 301.68 लाख रुपये असून खर्च 206.62 लाख रुपये इतका झालेला आढळतो. म्हणजेच उत्पन्नाच्या तुलनेत 68.49 टक्के इतका खर्च झालेला आहे.

18.2 जिल्ह्यात प्रत्यक्ष जमा झालेला महसूल

जिल्ह्यामध्ये महसूल विभागामार्फत जमिन महसूल गोळा करण्यात येतो. सन 1995-96 मध्ये जमीन महसूल 10.62 लाख रुपये जमा करण्यात आला. करमणूक करापासून सन 1995.96 मध्ये एकूण उत्पन्न 46.26 लाख रुपये झाले. याशिवाय जिल्ह्याला मिळालेली इतर कर, विक्रीकर, वाहन कर, नोंदणी शुल्क आयकरातील मिळालेला वाटा तसेच विद्युत व सिंचन यापासून मिळालेले उत्पन्न ही होत.

18.3 गृह निर्माण योजना

जिल्ह्यांतील आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी 'गृह निर्माण योजना' नागपूर गृह निर्माण मंडळामार्फत राबविण्यात येते.

18.4 वृत्तपत्रे व नियतकालीके

जिल्ह्यात 31 मार्च 1996 रोजी 6 मराठी दैनिके, 73 मराठी व 5 हिंदी साप्ताहिकी, 2 मराठी पाक्षिक व 1 मराठी मासिके प्रकाशित करण्यात आलीत. तसेच 83 मुद्रणालये आहेत.

18.5 वाचनालये / ग्रंथालये

जिल्ह्यामध्ये जिल्हा मुख्यालयात शासकिय ग्रंथालयाची सोय उपलब्ध आहे. याशिवाय जिल्ह्यात निरनिराळ्या संस्थेकडून वाचनालये चालविण्यात येतात.

वर्धा जिल्ह्यात एकूण 105 ग्रंथालये असून त्यात 'अ' वर्गाचे 4, 'ब' वर्गाचे 5, 'क' वर्गाचे 27 'व ड' वर्गाची 69 ग्रंथालये कार्यरत असून यात 'गांधी अध्ययन केंद्र' या महत्वाच्या वाचनालयाचा प्रामुख्याने उल्लेख करावा लागेल.

18.6 पोलीस व गुन्हे

जिल्ह्यांमध्ये अंतर्गत सुरक्षितेच्या दृष्टिने 16 पोलीस ठाणे व 6 आउटपोस्ट आहेत. तसेच 1995 मध्ये 13193 गुन्हे नोंदविण्यात आलीत. त्यापैकी सर्वात जास्त स्थानिक कायद्याखालील दखलपात्र गुन्हे आहेत.

18.7 करमणूक व प्रेक्षणीय स्थळे

या जिल्ह्यामध्ये 10 कायम स्वरूपाची चित्रपट गृहे, 3 फिरती चित्रपट गृहे व 23 सरकारमान्य व्हीडीओ केंद्रे आहेत. दर लाख लोकसंख्येमागे साधारणतः 1 चित्रपट गृह पडते. वर्धा जिल्ह्यांमध्ये प्रेक्षणीय स्थळे नसली तरी दर्शनीय स्थळांमध्ये सेवाग्राम व पवनार याचा उल्लेख करावा लागेल. सेवाग्राम मध्ये 'बापुकुटी' म्हणजे महात्मा गांधी यांचे वास्तव्याचे ठिकाण व पवनार भुवान नेते 'विनोबा भावे' यांचे आश्रम आहे.

18.8 रोजगार हमी योजना

राज्य शासनाद्वारे रोजगार हमी योजना ही अत्यंत महत्वाची अशी योजना राबविण्यात येते. योजनेनुसार दि. 20 डिसेंबर, 1974 रोजी विधीमंडळाच्या दोन्ही सभागृहात मंजूर केलेल्या प्रस्तावातील तरतुदीना अनुरूप असलेल्या अशा विशिष्ट अटीवर ग्रामीण अकुशल कामगारांकरिता रोजगार हमीची तरतूद केलेली आहे. अशा कामगार हमी योजनेला महाराष्ट्र शासन सर्वात जास्त महत्त्व देते. रोजगार हमी योजने अंतर्गत वर्धा जिल्हयामध्ये सन 1995-96 साली 227.85 लाख रुपये खर्च करण्यात आला.

1111 = 2

191

1995 - 96

अनुक्रमणिका

जिल्हा सामाजिक व आर्थिक समालोचन 1995-96

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
		1. क्षेत्रफळ व लोकसंख्या	
1.	1.1	1991च्या जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या	1
2.	1.2	1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक वाढ	3
3.	1.3	1991च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण	7
4.	1.4	1991च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण	9
5.	1.5	1991च्या जनगणनेनुसार काम करणारे व काम न करणाऱ्यांची संख्या	11
6.	1.6(अ)	लोकसंख्येचे वयोगटानुसार वर्गीकरण जनगणना 1981	13
7.	1.6(ब)	लोकसंख्येचे धर्मानुसार वर्गीकरण जनगणना 1991	14
8.	1.7	1991च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमातीकरिता आकडेवारी	15
9.	1.8	भिंती/छपरे यासाठी वापरलेल्या साधन सामुग्रीनुसार घरांचे वर्गीकरण	16
10.	1.9	आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण/नागरी क्षेत्रातील कुटुंबांचे वर्गीकरण	17
11.	1.10	जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर	18
		2. हवामान	
12.	2.1	निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य 1995	19
13.	2.2	निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तापमान 1994	24
		3. कृषी	
14.	3.1	जमिनीचा वापर सन 1991-92, 1992-93 व 1993-94 या वर्षाकरिता	25
15.	3.2	तहसिलवार निरनिराळ्या पिकासालील क्षेत्र (1991-92, 1992-93, 1993-94)	27
16.	3.3	मुख्य पिकांचे दर हेक्टरी उत्पादन व एकूण उत्पादन (1995-96)	34
17.	3.4	विविध साधनानी ओलीतासाली असलेले तालुकावार क्षेत्र (1991-92, 1992-93, 1993-94)	35
18.	3.5	निरनिराळ्या पिकासालील ओलीताचे तालुकावार क्षेत्र सन 1991-92, 1992-93 व 1993-94 या वर्षाकरिता	36

दोन

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
19.	3.6(अ)	तालुकावार सिंचन विहीरी आणि इतर विहीरी 1991-92, 1992-93 व 1993-94	41
20.	3.6(ब)	तालुकावार कुपनलीका, हातपंप चालू असलेल्या हातपंप व विद्युत पंपांची संख्या (1995-96)	42
21.	3.7	विहीरी सेरीज लघु पाटबंधा-यांची कामे (1995-96)	43
22.	3.8	मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पामुळे भिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे 30 जून, 1996 अखेरची	45
23.	3.9	वहित धारण जमीनीची संख्या व त्यांचे क्षेत्रफळ, ओलीता-खाली असलेली वहितधारण जमीन आणि ओलीताखालील निव्वळ क्षेत्र व वहितीच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहित धारण जमीनीची संख्या (1990-91)	47
24.	3.10	कृषी विषयक अवजारे कृषी गणना 1992	50
25.	3.11	दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती 1995-96	51
26.	3.12	टंचाईच्या पूर्वेतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत माहिती 1995-96	54
4. पशुसंवर्धन			
27.	4.1	तहसिलवार पशुधन (1992च्या पशुगणनेप्रमाणे)	55
28.	4.2	जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संख्या 1995-96	62
29.	4.3	रोगांच्या प्रकारानुसार पशुंच्या मृत्यूंची संख्या वर्ष (1995-96)	64
30.	4.3(अ)	विविध पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य वर्ष 1995-96	65
31.	4.4	मान्यताप्राप्त पशुवधगृहे आणि प्रत्येक पशुवधगृहांत कत्तल केलेल्या पशुंची संख्या (1995-96)	66
32.	4.5	जिल्ह्यातील वनक्षेत्र वर्ष 1995-96	67
33.	4.6	जिल्ह्यातील मुल्य व गौण वनउत्पादने वर्ष (1995-96)	68
34.	4.7	जिल्ह्यातील भूजल मत्स्यव्यवसाय वर्ष (1995-96)	69
35.	4.8	जिल्ह्यातील सागरी मत्स्यव्यवसाय वर्ष (1995-96)	70
5. रोजगार उद्योग, सनीकर्म व वीज			
36.	5.1	कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष 1995	71
37.	5.2	चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1995	77
38.	5.3	कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार चालू असलेल्या कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष 1995	81
39.	5.4	उद्योगाच्या महत्त्वाच्या बाबींचा तपशिल (वार्षिक उद्योग पाहणी) वर्ष 1995-96	87
40.	5.5	रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी वर्ष 1995	91
41.	5.6	व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम वर्ष 1995-96	93
42.	5.7	जिल्ह्यातील कर्मचा-यांची संख्या (कर्मचारी गणना 1995)	94

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
43.	5.8	निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार (31 मार्च, 96 ला संपणा-या वर्षाकरिता)	95
44.	5.9	विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या व त्यांची लोकसंख्या 31 मार्च, 1996 अखेर	96
45.	5.10	विजेचा वापर 1995-96 चा वर्षाकरिता	98
46.	5.11	कृषी व बिगर कृषी उद्योग (आर्थिक गणना 1990)	99
47.	5.12	प्रमुख उद्योग गटानुसार (कृषी व बिगर कृषी उद्योग) उद्योगांची संख्या आणि सर्वसाधारणपणे नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना 1990)	101
48.	5.13	महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषी व बिगर कृषी आस्थापनांची संख्या (आर्थिक गणना 1990)	102
49.	5.14	महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषी व बिगर कृषी आस्थापनांतील कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना 1990)	103
50.	5.15	बिगर कृषी आस्थापना (सर्व उद्योग गट एकूण) (आर्थिक गणना 1990)	104
51.	5.16	उद्योग गटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या (आर्थिक गणना 1990)	105
52.	5.17(अ)	चस्तनिर्माण व दुरुस्ती सेवा या गटातील स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	106
53.	5.17(ब)	चस्तनिर्माण व दुरुस्तीसेवा उद्योगगटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	107
54.	5.18(अ)	घाऊक व किरकोळ व्यापारामधील स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	108
55.	5.18(ब)	घाऊक व किरकोळ व्यापार उद्योग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	109
56.	5.19(अ)	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा मधील एकूण स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	110
57.	5.19(ब)	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवामधील आस्थापनेची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	111
58.	5.20(अ)	सर्व उद्योग गट मिळून एकूण स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	112

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
59.	5. 20(ब)	सर्व उद्योग गट मिळून एकूण उद्योग गटामधील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना 1990)	113
		6. सहकार	
60.	6.1	विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था 31.3.96 अखेर	114
61.	6.2	जिल्ह्यातील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची माहिती (31.3.96 ला संपणा-या वर्षाकरिता)	115
62.	6.3	जिल्ह्यातील सहकारी संस्थांची लेखा परीक्षण वर्गाप्रमाणे वर्गवारी 31.3.96 अखेर	116
63.	6.4	जिल्ह्यातील राज्य आणि जिल्हा पातळी वरील सहकारी बँकेची कार्ये 31.3.96 अखेर	117
64.	6.5	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांचे कार्य 31.3.96 अखेर	118
65.	6.6	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थांचे कार्य 31.3.96 अखेर	121
66.	6.7	जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य 31.3.96 अखेर	124
67.	6.8	जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषी सहकारी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे 31.3.96 अखेर	127
68.	6.9	जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थानी दिलेली पीक कर्जे 31.3.96 अखेर	128
69.	6.10	जिल्ह्यातील आदिवासी सहाकारी संस्थानी दिलेली पीक कर्जे 31.3.96 अखेर	129
70.	6.11	जिल्ह्यातील बिगर कृषी सहकारी पतसंस्थांचे कार्य 31.3.96 अखेर	130
71.	6.12	जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्य 31.3.96 अखेर	131
72.	6.13	जिल्ह्यातील उत्पादन आणि सामाजिक सेवा संस्थांचे कार्य 31.3.96 अखेर	134
73.	6.14	जिल्ह्यातील उत्पादन संस्था आणि सामाजिक सेवा संस्था यांचे प्रमुख कार्यांचा तपशिल 31.3.96 अखेर	135
74.	6.15	जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजारपेठांची माहिती 31.3.96 अखेर	136
75.	6.13	जिल्ह्यातील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे 31.3.96 अखेर	142
		7. वैद्यकीय व आरोग्य सेवा	
76.	7.1	सार्वजनिक व अर्थ सहाय्यीत संस्थामार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय सुविधांची माहिती 1995	143
77.	7.2	नोंदणी केलेल्या जन्म-मृत्युंची संख्या 1995	145
78.	7.3	विविध कारणानुसार मृत्युंची संख्या 1995	146
79.	7.4	माता बाल संगोपन कार्यक्रम अंतर्गत लस टोचणी 1995-96 वर्षाकरिता	147
80.	7.5	जिल्ह्यातील कुटुंब नियोजन केंद्राची संख्या 1995-96	148

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
8. शिक्षण			
81.	8.1	1991 च्या जनगणने नुसार तालुकावार साक्षरता	149
82.	8.2	शैक्षणिक संख्या आणि शिक्षकांची आणि विद्यार्थ्यांची संख्या 1994-95	150
83.	8.3	पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी 1994-95	151
84.	8.4	इतर प्रकारच्या शैक्षणिक संस्था 1994-95	153
85.	8.5	आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणा-या शैक्षणिक सवलती 1994-95	154
86.	8.6	प्राथमिक शिक्षणावरील खर्च 1995-96	155
87.	8.7	जिल्ह्यातील व्यवसाय मार्गदर्शन (कनिष्ठ महाविद्यालये) व तांत्रिक शाळा (आठवी ते बारावी) 1995-96	156
88.	8.8	जिल्ह्यातील प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम 1995-96	156
89.	8.9	स्त्रियांकरिता प्रशिक्षण संस्था	157
9. वाहतूक व दळणवळण			
90.	9.1(अ)	रेल्वे मार्गांची लांबी (31.3.96 या वर्षाअखेर)	158
91.	9.1(ब)	रेल्वे स्थानकांची तालुकावार यादी (31.3.96 या दिवशीची)	159
92.	9.2	प्रकार व पृष्ठभाग यानुसार रस्त्यांची लांबी 31 मार्च 1996 अखेर	160
93.	9.3	वापरात असलेली मोटर वाहनांची संख्या 31 मार्च 1996 वर्षाअखेर	161
94.	9.4	महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची (प्रवासी) वाहतूक आकडेवारी (95-96) वर्षाकरिता	162
95.	9.5	महत्वाच्या रस्त्यावरील वाहतूक गणना 1995 या वर्षाकरिता (वाहतूक गणना मे, 1995)	163
96.	9.6	पोस्ट, तारधरे व दुरध्वनी सेवा व दुरदर्शन संच यांची आकडेवारी (वर्ष 31 मार्च 96) अखेर	166
10. स्थानिक संस्था			
97.	10.1	स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च (वर्ष 1995-96 करिता)	167
98.	10.2	ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च 1995-96 या वर्षाकरिता	168
99.	10.3	जिल्हापरिषदेचे बाबवार उत्पन्न व खर्च (1995-96 या वर्षाकरिता)	171
100.	10.4	महानगरपालिका कटकमंडळे व महानगर पालिकांचे उत्पन्न व खर्च (1995-96 वर्षाकरिता)	173

सहा

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1.	2.	3.	4.
11. नियोजन			
101.	11.1	विविध विकास शिर्षाखाली झालेला योजनाअंतर्गत स्वर्च 1995-96	175
102.	11.2	योजनेखालील महत्वाची भौतिक साधने 1995-96 या वर्षाकरिता	177
103.	11.3	रोजगार हमी योजना (1996 या वर्षाकरिता)	186
104.	11.4	रोजगार हमी योजनेखाली घेतलेली कामे, त्यावरील रोजगार व स्वर्च 1996 या वर्षाकरिता	187
105.	11.5	पिण्याच्या पाण्याच्या सोई व टंचाई संबंधी केलेल्या उपाययोजना 1996 या वर्षाकरिता	188
106.	11.6	संकरीत व अधिक उत्पादन देणाऱ्या पिकांच्या जाती व त्याखालील क्षेत्र (1995-96 वर्षाकरिता)	190
107.	11.7	जिल्ह्यातील रासायनिक स्वताचे वाटप (वर्ष 1995-96 या वर्षाकरिता)	194
108.	11.8	जिल्ह्यातील साखर कारखाने 1995-96 या मळीत हंगामाकरिता	195
109.	11.9	दुग्ध संस्थांची संख्या (वर्ष 1995-96)	196
110.	11.10	अवर्षण प्रवण कार्यक्रमांची प्रगती दर्शविणारा तक्ता (वर्ष 1995-96)	197
111.	11.11	जिल्ह्यातील एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमांची प्रगती व त्यावरील तरतुद व स्वर्च (वर्ष 1995-96)	198
112.	11.12	वीस कलमी कार्यक्रम (1995-96 वर्षाकरिता)	200
113.	11.13	विशेष घटक योजना (1995-96 या वर्षाकरिता)	201
114.	11.14	जिल्ह्याचा स्थानिक विकास कार्यक्रम (वर्ष 1995-96)	202
12. किंमती व निर्देशांक			
115.	12.1	जिल्ह्यातील निव्वळ शेतीमालाच्या सरासरी घातुक किंमती एप्रिल 1995 ते मार्च 1996	203
116.	12.2	जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाचा वस्तुंच्या मासिक सरासरी किरकोळ किंमती वर्ष 1995	205
117.	12.3	महत्वाच्या ग्राहक किंमतीचे निर्देशांक सन 1995-96	211

पुढे चालू...

अ. क्र.	तक्ता क्रमांक	विषय	पृष्ठ क्रमांक
1	2	3	4
<u>13. न्याय व प्रशासन</u>			
118.	13.1	जिल्ह्यातील पोलीस अधिकारी/कर्मचाऱ्यांची एकूण संख्या सन 1995-96	212
119.	13.2	जिल्ह्यातील गुन्ह्यासंबंधीची आकडेवारी सन 1995-96	213
120.	13.3	तुरुंगात दाखल केलेले गुन्हेगार सन 1995-96	215
121.	13.4	तुरुंगात दाखल केलेल्या गुन्हेगारांचे वयोगटानुसार व शैक्षणिक पात्रतेनुसार वर्गीकरण 1995-96	216
122.	13.5	दिवाणी व फौजदारी न्यालयात निकालात काढलेली कामे/प्रकरणे सन 1995-96	217
<u>14. बँकींग व विमा</u>			
123.	14.1	जिल्ह्यातील बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँकांची संख्या, ठेवी व कर्जे सन 1995-96	218
124.	14.2	जिल्ह्यातील 31 मार्च 1996 रोजी चालू असलेल्या संपुक्त भांडवलाची संख्या	219
125.	14.3	उत्तरविलेच्या विमा पत्रांची संख्या व विम्याची रक्कम (1995-96)	219
<u>15. संकिर्ण</u>			
126.	15.1	जिल्ह्यातील चित्रपट गृहाविषयी आकडेवारी सन 1995-96	220
127.	15.2	गोळा केलेली अल्पबचत गुंतवणुक व सातेदारांची संख्या सन 1995-96	
128.	15.3	तहसिल निहाय गोळा केलेला जमीन महसूल सन 1995-96	
129.	15.4	मुद्रणालये आणि त्यात छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे आणि नियमकालिके 31.3.96 या दिवशी	
130.	15.5	स्वस्त धान्य दुकानांना पुरविलेले तांदुळ, गहु व साखर सन 1995-96	
131.	15.6	जिल्ह्यातील मागणी व वसूल केलेले धान्य सन 1995-96	
132.	15.7	जिल्ह्यातील 1996 मधील लोकसभा व 1995 मधील विधानसभा निवडणुक संबंधी आकडेवारी	
133.	15.8	जिल्ह्यातील 31.3.96 रोजीची अधिकारी व प्रवासी यांचेसाठी असलेल्या विश्रामगृहांची तालुका निहाय यादी	
134.	15.9	निवडक निर्देशांकाचे कल 1995-96	

तक्ता क्र. 1.1

1991 च्या जनगणनेनुसार तालुकाचार क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	बा ब	क्षेत्र चौ. कि. मी.	दर चौ. कि. मध्ये लोकसंख्या	गावे वस्ती अ स ले	श ह रे संख्या	आकडे हजारात वापरातील निवा-संगृहे संख्या	कुटुंबे संख्या	ए कू ण	पु रु ष	स्त्रिया	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	वर्धा	एकूण	791	311	106	47	1	47	50	246	128	118
		ग्रामीण	783	183	106	47	-	27	30	243	74	69
		नागरी	8	12875	-	-	1	20	20	103	54	49
2	सेलु	एकूण	665	173	130	42	1	22	23	115	59	50
		ग्रामीण	658	158	130	42	-	20	21	104	53	51
		नागरी	7	1639	-	-	1	2	2	11	6	5
3	समुद्रपुर	एकूण	981	102	166	56	-	20	21	100	52	48
		ग्रामीण	981	102	166	56	-	20	21	100	52	48
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	एकूण	907	203	125	62	1	37	39	185	95	90
		ग्रामीण	901	117	125	62	-	22	23	106	54	52
		नागरी	6	1313	-	-	1	15	16	79	41	38
5	देवळी	एकूण	655	220	106	44	2	29	30	145	75	70
		ग्रामीण	649	140	106	44	-	19	19	91	47	44
		नागरी	6	8902	-	-	2	10	10	54	28	26
6	आर्वी	एकूण	999	133	152	68	1	26	28	133	68	65
		ग्रामीण	996	96	152	68	-	20	21	96	49	47
		नागरी	3	1231	-	-	1	7	7	37	19	18

पुढे सुरु ...

तक्ता क्र. 1.1 पुढे चालू

1991 च्या जनगणनेनुसार तालुकावार क्षेत्रफळ, घरे व लोकसंख्या

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	बा. ब.	क्षेत्र चौ. कि. मी.	घर चौ. कि. मध्ये लोकसंख्या	गावे संख्या		श. ह. रे संख्या	आकडे हजारात		लोकसंख्या हजारात		
					वस्ती	ओ सा ड		वाप. रातील निवा-संगृहे संख्या	कुटूंबे संख्या	ए. कू. ण.	पु. रु. ष.	स्त्रिया
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
7	आष्टी	एकूण	498	134	82	72	-	13	14	67	35	32
		ग्रामीण	498	134	82	72	-	13	14	67	35	32
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कारंजा	एकूण	808	96	100	21	-	16	16	78	40	38
		ग्रामीण	808	96	100	21	-	16	16	78	40	38
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा	एकूण	एकूण	6310.0	169	967	412	6	212	220	1068	551	517
		ग्रामीण	6280.2	125	967	412	-	158	165	784	404	380
		नागरी	29.8	9467	-	-	6	54	56	284	147	138

- टिप :- 1) ही आकडेवारी 'केवळ अस्थायी' व पुढील पडताळणीच्या अधीन राहून आहे.
 2) आकडे पूर्णांकाने केल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.
 3) 1991 च्या जनगणनेनुसार नागरी भागाचे क्षेत्र चौ. कि. मी. उपलब्ध नसल्यामुळे रकाना 4 मध्ये 1981 जनगणनेनुसार घेण्यात आले.

आधार :- 1991 ची जनगणना.

तक्का क्रमांक # 1.2

1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्येचे आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण व्यक्ती			पुरुष			स्त्रिया		
			एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	1991	246	143	103	128	74	54	118	69	49
		1981	425	283	141	219	146	73	206	138	68
		1971	357	237	120	185	121	64	173	116	57
		1961	288	196	92	147	99	48	140	97	43
		1951	251	180	71	127	90	37	124	89	34
2	सेलु	1991	115	104	11	59	53	6	56	50	6
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	1991	100	100	-	52	52	-	48	48	-
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	1991	185	106	79	95	54	41	90	52	38
		1981	253	194	59	130	99	31	123	95	28
		1971	204	160	44	104	81	23	100	79	21
		1961	167	130	37	84	95	19	83	65	18
		1951	144	111	33	72	55	17	72	56	16
5	देवळी	1991	145	91	54	75	47	28	70	44	26
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-

पुढे सुरु ...

तत्का क्रमांक : 1.2 पुढे सुरु ..

1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्येचे आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण व्यक्ती			पुरुष			स्त्रिया		
			एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
6	आर्वी	1991	133	96	37	68	49	19	65	47	18
		1981	249	218	31	128	112	16	122	106	15
		1971	218	191	27	111	97	14	107	94	13
		1961	179	158	21	91	80	11	88	78	11
		1951	144	122	22	73	62	11	71	61	11
7	आष्टी	1991	67	67	-	35	35	-	32	32	-
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	1991	78	78	-	40	40	-	38	38	-
		1981	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण	1991	1068	784	284	551	404	147	517	380	137	
	1981	927	695	232	476	356	120	451	339	112	
	1971	780	589	191	400	300	100	380	289	91	
	1961	634	484	150	323	244	79	311	240	71	
	1951	539	413	126	272	207	65	267	206	61	

पुढे सुरु ...

तत्का क्रमांक : 1.2 पुढे सुरु ..

1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्येचे आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	दर चौरस कि. मी. मधील लोकसंख्या	दर हजार पुरुषांमागे स्त्रियांचे प्रमाण	दर दशवार्षिक		
					एकूण	ग्रामीण	नागरी
1	2	3	13	14	15	16	17
1	वर्धा	1991	311	922	-	-	-
		1981	201	941	18.86	19.54	17.51
		1971	139	935	20.20	20.92	31.22
		1961	136	952	14.70	9.05	20.02
		1951	119	976	-	-	-
2	सेलु	1991	173	949	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	1991	102	923	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	1991	203	947	-	-	-
		1981	134	946	23.81	20.95	-
		1971	108	962	122.20	22.77	-
		1961	89	988	18.48	17.63	-
		1951	76	1000	-	-	-
5	देवळी	1991	220	933	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-

पुढे सुरु ...

तक्ता क्रमांक : 1.2 पुढे सुरु

1951 पासूनच्या लोकसंख्येमधील दशवार्षिक फरक

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्येचे आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	दर चौरस कि. मी. मधील लोकसंख्या	दर हजार पुरुषांमागे स्त्रियांचे प्रमाण	दर एकूण	दश वार्षिक ग्रामीण	नागरी
1	2	3	13	14	15	16	17
6	आर्वी	1991	133	956	-	-	-
		1981	108	953	14.42	14.00	-
		1971	94	964	21.48	21.22	-
		1961	78	967	24.46	28.88	-
		1951	62	973	-	-	-
7	आष्टी	1991	134	914	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-
8	कांसा	1991	96	950	-	-	-
		1981	-	-	-	-	-
		1971	-	-	-	-	-
		1961	-	-	-	-	-
		1951	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण	जिल्हा	1991	169	938	15.21	12.81	22.41
		1981	147	947	18.86	18.12	21.10
		1971	124	950	22.91	21.52	27.30
		1961	101	963	17.70	17.24	19.20
		1951	85	981	3.77	1.41	25.36

टिप : 1) आकडे पूर्णांकित केल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.

2) पुनर्रचित तालुक्याच्या बाबतीत तालुकावार 1981 ची लोकसंख्या उपलब्ध नसल्यामुळे दशवर्षीय वाढ देता येत नाही.

आधार : 1951, 1961, 1971, 1981, (स्थायी) 1991 (अस्थायी आकडेवारी) जनगणना.

तक्का क्रमांक : 1.3

1991 च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण

जिल्हा : वर्धा

[लोकसंख्या शंभरात]

अ. क्र.	तहसील	व स्ती		अ स ले ली		गा वे			
		200 पेक्षा कमी संख्या	लो. संख्या	200 ते 499 संख्या	लो. संख्या	500 ते 999 संख्या	लो. संख्या	1000 ते 1999 संख्या	लोकसंख्या
1.	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	13	10	16	58	29	210	32	420
2	सेलु	32	23	32	111	33	223	23	301
3	समुद्रपुर	27	27	64	222	59	406	11	173
4	हिमंगघाट	15	18	36	126	34	235	31	388
5	देवळी	19	14	21	79	38	255	22	293
6	आर्वी	42	25	50	174	34	236	16	231
7	आष्टी	24	17	18	66	18	124	14	171
8	कारंजा	15	14	24	85	39	291	17	206
एकूण जिल्हा		187	148	261	921	284	1980	166	2183

पुढे सुरु ...

तक्का क्रमांक : 1.0 पुढे सुरु ..

1991 च्या जनगणनेप्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार गावांचे तालुकावार वर्गीकरण

जिल्हा वर्धा		[लोकसंख्या शंभरात]								
अ. क्र.	तहसील	व स्ती		अ स ले ली		गा वे				
		2000 ते 4999	5000 ते 9999	10000 व अधिक	ए	क	ण			
		संख्या	लोक-संख्या	संख्या	लोक-संख्या	संख्या	लोक-संख्या	ओसाड गावे संख्या		
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18	19
1	वर्धा	9	303	7	429	-	-	106	1430	47
2	सेलु	7	193	3	186	-	-	130	1037	42
3	समुद्रपुर	5	176	-	-	-	-	166	1003	56
4	हिंमणघाट	8	219	1	71	-	-	125	1058	62
5	देवळी	5	136	-	-	1	130	106	906	44
6	आर्वी	10	291	-	-	-	-	152	958	68
7	आष्टी	7	184	-	-	1	107	82	668	72
8	कांजा	4	97	1	84	-	-	100	777	21
जिल्हा एकूण		55	1599	12	770	2	237	967	7838	412

टीप : 1) लोकसंख्येचे आकडे पूर्णांकांत केल्याने बेरजा जुळतीलच असे नाही.

2) ही आकडेवारी "केवळ अस्थाई" व पुढील पडताळणीच्या अधीन राहून आहे.

आधार: 1991 ची जनगणना.

तक्का क्रमांक : 1.4

1991 च्या जनगणने प्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण

जिल्हा : वर्धी

(लोकसंख्या हजारात)

अ. क्र.	तहसील	लोकसंख्ये प्रमाणे शहरांची संख्या					
		5000 पेक्षा कमी		5000 ते 9999		10000 ते 19999	
		संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धी	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	1	11
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-
4	हिगंगघाट	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	1	14
6	आंची	-	-	-	-	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		-	-	-	-	2	25

पुढे सुरु ...

तक्ता क्रमांक : 1.4 पुढे सुरु ..

1991 च्या जनगणने प्रमाणे लोकसंख्या गटानुसार शहरांचे तालुकावार वर्गीकरण

जिल्हा : वर्धा

(लोकसंख्या हजारात)

अ. क्र.	तहसील	लोकसंख्ये प्रमाणे		शहरांची संख्या		एकूण शहरे			
		20000 ते 49999	50000 ते 99999	100000 व अधिक	एकूण शहरे	लोकसंख्या	लोकसंख्या		
1	2	9	10	11	12	13	14	15	16
1	वर्धा	-	-	-	-	1	103	1	103
2	सेलु	-	-	-	-	-	-	1	11
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिर्गणघाट	-	-	1	79	-	-	1	79
5	देवळी	1	40	-	-	-	-	2	54
6	आर्वी	1	37	-	-	-	-	1	37
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		2	77	1	79	1	103	6	284

टिप : ही आकडेवारी "केवळ अस्थाई" व पुढील पडताळणीच्या अधीन राहून आहे.
आधार : 1991 च्या जनगणनेप्रमाणे.

तत्का कमांक : 1.5

1991 च्या जनगणने नुसार काम करणारे व काम न करणारे यांची संख्या

जिल्हा : वर्धा

(आकडे शंभरात)

अ. क्र.	तहसील	बाब	का म कर णा -यां चा व र्ग						
			शेत- करी	शेत- मजूर	पशुसंवर्ध- न, जंगल काम, म- च्छीमारी, शिकारी, फळबाग, मळे, इ.	स्वाण- काम व दगड स्वाण- काम करणारे	वस्तू निर्मा- ण प्रक्रिया सेवा व दु- स्त्या इ. घरागुती उं- द्योगात का- म करणारे	घरागुती उद्योगा- व्यतिरिक्त इतर उद्योग	बांध- काम करणारे
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	ग्रामीण	148	323	13	2	6	32	16
		नागरी	10	12	4	-	1	32	15
		एकूण	158	335	17	2	7	64	31
2	सेलु	ग्रामीण	156	271	8	1	1	21	4
		नागरी	6	20	1	-	1	3	-
		एकूण	162	291	9	1	2	24	4
3	समुद्रपुर	ग्रामीण	204	238	7	2	5	9	10
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	204	238	7	2	5	9	10
4	हिंगणघाट	ग्रामीण	178	267	7	1	4	12	3
		नागरी	11	21	2	-	2	59	9
		एकूण	189	288	9	1	6	71	12
5	देवळी	ग्रामीण	107	254	4	1	2	17	2
		नागरी	9	34	1	1	2	28	5
		एकूण	116	288	5	2	4	45	7
6	आर्वी	ग्रामीण	139	277	7	-	3	9	4
		नागरी	11	43	3	1	2	9	4
		एकूण	150	320	10	1	5	18	8
7	आष्टी	ग्रामीण	93	167	5	-	2	7	10
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	93	167	5	-	2	7	10
8	कांझा	ग्रामीण	180	152	10	-	2	6	3
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	180	152	10	-	2	6	3
जिल्हा	एकूण	ग्रामीण	1205	1949	61	7	25	113	52
		नागरी	47	130	11	2	8	131	33
		एकूण	1252	2079	72	9	33	244	85

अ. क्र.	तहसील	बाब	काम करणाऱ्यांचा वर्ग						एकूण लोकसंख्या (14 ते 16 वी बेरीज)
			व्यापार आणि वाणिज्य क्षेत्रात काम करणारे	वाहतूक साठवण आणि दळणवळण	इतर काम करणारे	एकूण मुख्यतः काम करणारे (4 ते 13 वी बेरीज)	सिमांतिक काम करणारे	एकूण काम करणारे	
1	2	3	11	12	13	14	15	16	17
1	वर्धा	ग्रामीण	19	16	53	628	24	778	1430
		नागरी	59	30	102	266	3	761	1030
		एकूण	78	46	155	894	27	1539	2460
2	सेलु	ग्रामीण	12	4	24	501	12	524	1037
		नागरी	3	2	5	42	-	73	115
		एकूण	15	6	29	543	12	597	1152
3	समुद्रपुर	ग्रामीण	10	1	19	504	41	459	1004
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	10	1	19	504	41	459	1004
4	हिंगणघाट	ग्रामीण	8	2	19	504	39	515	1058
		नागरी	37	14	50	205	10	572	787
		एकूण	45	16	69	709	49	1087	1845
5	देवळी	ग्रामीण	8	2	19	416	37	454	907
		नागरी	20	9	47	156	8	370	534
		एकूण	28	11	66	572	45	824	1441
6	आर्वी	ग्रामीण	7	4	18	468	29	461	958
		नागरी	21	7	22	121	5	243	369
		एकूण	28	11	40	589	34	704	1327
7	आष्टी	ग्रामीण	8	3	17	310	15	343	968
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	8	3	17	310	15	343	968
8	कांझा	ग्रामीण	9	1	20	384	28	365	777
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-
		एकूण	9	1	20	384	28	365	777
जिल्हा	ग्रामीण	81	33	189	3715	225	3899	7339	
	नागरी	140	62	226	790	26	2019	2835	
	एकूण	221	95	415	4505	251	5918	10674	

टिप :- 1) आकडे पूर्णांकान्त केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार :- 1991 ची जनगणना. (असु गाई आकडेवारी)

तक्का क्रमांक : 1.6 (अ)

लोकसंख्येचे वयोगटांनुसार वर्गीकरण - जनगणना 1981

जिल्हा इवर्धी	1	2	3	4	5	6	7
बा.ब	0	14	15	19	20	24	25 - 29
सर्वी	0	14	15	19	20	24	25 - 29
वयोगट	0	14	15	19	20	24	25 - 29
एकूण	9266	8542	907	776	820	533	
ग्रामीण	6951	2660	646	555	449	398	
नागरी	2315	882	261	221	171	135	

तक्का क्रमांक : 1.6 (अ) पुढे सुरु ..

बा.ब	35 - 39	40 - 49	50 - 59	60 व त्यावरील	वय अनिर्देशित
1	8	9	10	11	12
एकूण	532	937	680	730	9
ग्रामीण	407	722	528	577	9
नागरी	125	215	152	153	

आधार : 1981 ची जनगणना.

तत्का क्रमांक : 1.6 (ब)

लोकसंख्येचे धर्मानुसार वर्गीकरण - जनगणना 1991

जिल्हा : वर्धी

(आकडे शंभरात)

अ. क्र.	पुरुष/स्त्रिया/एकूण	बा ब	सर्व धर्म	बौद्ध	जि. श्व. न	हिंदू	जैन	मुस्लीम	शीख	इतर	धर्म अनिर्देशित
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	पुरुष	एकूण	5504	780	7	4463	26	208	5	2	13
		ग्रामीण	4035	591	3	3330	5	92	3	2	9
		नागरी	1469	189	4	1133	21	116	2	-	4
2	स्त्रिया	एकूण	5170	737	7	4191	24	194	4	2	11
		ग्रामीण	3003	558	3	3133	4	87	3	2	8
		नागरी	1867	178	4	1052	20	107	1	-	3
	एकूण	एकूण	10675	1517	14	8654	50	403	9	4	24
		ग्रामीण	7838	1150	6	6469	9	179	6	4	17
		नागरी	2835	367	8	2185	42	223	3	-	7

टिप :- आकडे घुर्णाकांत केल्यामुळे बेरजा जुळणार नाहीत.

आधार :- 1991 ची जनगणना. (अस्थाई आकडेवारी)

तक्ता क्रमांक : 1.7

1991 च्या जनगणनेनुसार अनुसूचित जाती व जमाती करिता आकडेवारी

जिल्हा : वर्धा

(आकडे हजारात)

अ. क्र.	तहसील	बा ब	अनुसूचित जाती			अनुसूचित जमाती			ए कु ण		
			व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया	व्यक्ती	पुरुष	स्त्रिया
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	एकूण	36	19	17	31	16	15	66	33	33
		ग्रामीण	21	11	10	23	12	11	44	22	22
		नागरी	15	8	7	8	4	4	22	11	11
2	सेलु	एकूण	12	7	5	23	12	11	35	19	16
		ग्रामीण	11	6	5	21	11	10	32	17	15
		नागरी	1	1	-	2	1	1	3	2	1
3	समुद्रपुर	एकूण	14	7	7	18	9	9	32	16	16
		ग्रामीण	14	7	7	18	9	9	32	16	16
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	एकूण	23	12	11	21	11	10	43	21	22
		ग्रामीण	13	7	6	14	7	7	26	13	13
		नागरी	10	5	5	7	4	3	17	8	9
5	देवळी	एकूण	29	15	14	20	10	10	49	25	24
		ग्रामीण	17	9	8	16	8	8	33	17	16
		नागरी	12	6	6	4	2	2	16	8	8
6	आर्वी	एकूण	21	11	10	25	13	12	46	24	22
		ग्रामीण	16	8	8	22	11	11	38	19	19
		नागरी	5	3	2	3	2	1	8	5	3
7	आष्टी	एकूण	9	5	4	12	6	6	21	11	10
		ग्रामीण	9	5	4	12	6	6	21	11	10
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कारंजा	एकूण	7	4	3	17	9	8	24	13	11
		ग्रामीण	7	4	3	17	9	8	24	13	11
		नागरी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा	एकूण	एकूण	150	77	73	166	85	81	316	162	154
		ग्रामीण	107	55	52	143	73	70	250	128	122
		नागरी	43	22	21	23	12	11	66	34	32

टिप : 1) आकडे पूर्णांकांत केव्याने बेरजा जुळणार नाहीत.

2) नवबौध्दांची लोकसंख्या उपलब्ध नाही. ती अनुसूचित जातीच्या लोकसंख्येमध्ये समाविष्ट आहे.

आधार : 1991 ची जनगणना. [अस्थायी आकडेवारी]

तक्का क्रमांक : 1.8

भिंती / छपरे यासाठी वापरलेल्या साधन सामुग्री नुसार घरांचे वर्गीकरण
जिल्हा : वर्धा (1991 च्या जनगणनेनुसार)

अ. क्र.	बा	ब	ए कु ण सं ह्या	ग्रा मी ण सं ह्या	ना म री सं ह्या
1	2		3	4	5
	<u>एक : एकूण जनगणना घरे</u>		272155	204470	67685
1	भिंतीची सामुग्री : गवत, पाने, वेळू व बांबू		28580	23395	5185
2	माती		133650	125360	8290
3	कच्च्या विटा		17980	11805	6175
4	लाकूड		2190	1070	1120
5	पक्क्या विटा		80445	38235	42210
6	गॅल्वानाईज्ड लोखंडी किंवा इतर धातूचे पत्रे		1545	455	1090
7	दगड		715	580	135
8	सिमेंट काँक्रीट		4590	1760	2830
9	वर उल्लेखलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली इतर सामुग्री		2460	1810	650
	<u>दोनः छपरांसाठी वापरलेली सामुग्री</u>				
1	गवत, पाने, वेळू, माती, कच्च्या विटा किंवा बांबू		12780	11885	895
2	कौले, तक्ती दगड, कंकर		181005	150555	30450
3	पन्हाळीचे लोखंडी पत्रे, जस्ताचे किंवा धातूचे पत्रे		24805	13955	10850
4	अॅसबेसटॉस सिमेंटचे पत्रे		3710	2105	1605
5	विटा व चूना		3630	2065	1565
6	दगड		730	325	405
7	प्रचलित सिमेंट काँक्रीट		24040	6850	17190
8	इतर वर उल्लेखलेल्या व्यतिरिक्त वापरलेली सामुग्री		21455	16730	4725

आधार : 1991 ची जनगणना. (अस्थायी आकडेवारी)

आकार व मालकीच्या स्थितीनुसार ग्रामीण / नागरी क्षेत्रातील कुटुंबांचे वर्गीकरण
जिल्हा : वर्धा (1991 च्या जनगणनेनुसार)

अ. क्र.	बा	ब	ग्रामीण संख्या	नागरी संख्या	एकूण संख्या
1	2	3	4	5	
1	एक) एकूण कुटुंबे		159445	52010	211455
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		144075	36470	180545
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी		9740	14500	24240
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		5630	1040	6670
2	एक ते दोन व्यक्ती असलेली कुटुंबे				
	एक) एकूण कुटुंबे		23305	7065	30370
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		19110	3735	22845
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी		2795	3080	5875
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		1400	250	1650
3	तीन ते पाच व्यक्ती असलेली कुटुंबे				
	एक) एकूण कुटुंबे		82600	24665	107265
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		74295	15985	90280
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी		5130	8110	13240
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		3175	570	3745
4	सहा ते आठ व्यक्ती असलेली कुटुंबे				
	एक) एकूण कुटुंबे		46745	16235	62980
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		44060	13130	57190
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी		1715	2935	4650
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		970	170	1140
5	नऊ व अधिक व्यक्ती असलेली कुटुंबे				
	एक) एकूण कुटुंबे		6795	4045	10840
	दोन) घराच्या मालकी बाबतची स्थिती				
	अ) स्वतःची घरे असलेली		6610	3620	10230
	ब) भाड्याच्या घरात राहणारी		100	375	475
	क) बेघर कुटुंबे		-	-	-
	ड) इतर		85	50	135

आधार : 1991 ची जनगणना. (अर्थाई आकडेवारी)

तक्ता क्रमांक : 1.10

जनगणना घरे आणि त्यांचा वापर

जिल्हा : वर्धा

(1991 ची जनगणना)

अ. क्र.	बा.ब.	एकूण जनगणना घरे	जनगणनेच्या सुरुवातीची रिकामी असलेली घरे	जनगणना घरांचा वापर रहाणे	दुकान आणि रहाणे	पंजशाळा (कुटीरोघोगास ह) आणि रहाणे	इतर वापर रासह स्तंभ 6 व 7 मध्ये निर्देशित केलेल्या व्यतिरिक्त रहाणे	हॉटेल, धर्मशाळा, पर्यटन घरे इत्यादि
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	एकूण	272155	15250	199660	3010	5215	2470	445
2	ग्रामीण	204470	9745	150110	2075	4150	2100	290
3	नागरी	67685	5505	49550	935	1065	370	155

तक्ता क्र. 1.10 पुढे सुरु ..

अ. क्र.	बा.ब.	उपहार गृहे सोडून दुकाने	व्यवसायांची घरे आणि कार्यालये	कारखाने पंजशाळा छपरे इत्यादी	स्टॉरंट मिठाईची दुकाने आणि उपहार गृहे	करमणूक पंचायत घरे सांस्कृतिक केंद्र इ. पुजास्थाने सोडून	पुजास्थानादेवळे चर्च मशिद मुस्लिमां वगैरे	इतर
1	2	10	11	12	13	14	15	16
1	एकूण	5765	2035	4465	535	315	2820	30170
2	ग्रामीण	2265	1125	2590	265	185	2335	27235
3	नागरी	3500	910	1875	270	130	485	2935

आधार : 1991 ची जनगणना (अस्थायी आकडेवारी)

तख्ता क्र. 21

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा - वर्धा

वर्ष - 1995 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. क्र.	तहसील/केंद्र	महिना व वर्ष								
		जानेवारी			फेब्रुवारी			मार्च		
		सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	वर्धा	11.8	3	54.4	14.5	-	-	13.1	6	36.5
2	सेलु	11.8	2	40.0	14.5	-	-	13.1	5	31.0
3	समुद्रपुर	10.8	1	67.6	15.2	1	10.8	14.2	6	28.2
4	हिंगणघाट	10.8	4	33.2	15.2	1	8.9	14.2	5	53.8
5	देवळी	11.8	1	28.2	14.5	1	17.6	13.1	7	111.0
6	आर्वी	10.1	1	22.4	12.6	-	-	9.4	7	102.5
7	आष्टी	10.1	-	-	12.6	-	-	9.4	4	64.8
8	कारंजा	10.1	1	23.4	12.6	1	26.9	9.4	5	49.2

पुढे सुरु..

तबता क्र. 2.1 पुढे चालू

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा : वर्धा

वर्ष - 1995 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. क्र.	तहसील/केंद्र	महिना व वर्ष								
		एप्रिल			मे			जून		
		सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20
1	वर्धा	13.2	2	33.0	16.6	-	-	183.9	12	193.2
2	सेलु	13.2	1	14.0	16.6	-	-	183.9	9	133.0
3	समुद्रपुर	13.4	2	10.6	13.1	1	1.6	183.5	11	284.4
4	हिंगणघाट	13.4	-	-	13.1	-	-	183.5	10	166.8
5	देवळी	13.2	1	1.0	16.6	-	-	183.9	9	161.3
6	आर्वी	10.1	-	-	13.12	-	-	171.6	8	264.1
7	आष्टी	10.1	-	-	13.2	-	-	171.6	12	233.9
8	कारंजा	10.1	-	-	13.2	-	-	171.6	11	174.7

पुढे सुरु ..

.. 21 ..

तबता क्र. 21 पुढे चालु

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा व वर्धा

वर्ष - 1995 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. तहसील क्र. केंद्र	महिना व वर्ष									
	जुलै			ऑगस्ट			सप्टेंबर			
	सरा- सरी	पर्जन्य दिव- सांची संख्या	पर्जन्य	सरा- सरी	पर्जन्य दिव- सांची संख्या	पर्जन्य	सरा- सरी	पर्जन्य दिव- सांची संख्या	पर्जन्य	
1	2	21	22	23	24	25	26	27	28	29
1 वर्धा	321.0	16	338.2	238.2	17	208.2	208.5	11	241.4	
2 सेलु	321.0	17	153.0	238.2	7	64.0	208.5	9	361.0	
3 समुद्रपुर	360.0	19	315.4	254.4	16	155.0	196.0	8	218.0	
4 हिंमणघाट	360.0	17	219.2	254.4	16	145.3	196.0	10	337.2	
5 देवळी	321.0	21	316.2	238.2	16	115.2	208.5	7	176.8	
6 आर्वी	298.1	17	243.8	221.0	12	101.7	166.0	11	139.0	
7 आष्टी	298.1	20	284.5	221.0	12	22.4	166.0	13	139.2	
8 कारंजा	298.1	15	233.1	221.0	9	71.5	166.0	10	216.3	

पुढे सुरु.

तबता क्र. 21 पुढे चालु

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा - वर्धा

वर्ष - 1995 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. क्र.	तहसील/केंद्र	महिना व वर्ष								
		ऑक्टोबर			नोव्हेंबर			डिसेंबर		
		सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य	सरा-सरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
1	2	30	31	32	33	34	35	36	37	38
1	वर्धा	52.6	6	63.9	16.1	-	-	10.3	-	-
2	सेलु	52.6	4	55.0	16.1	-	-	10.3	-	-
3	समुद्रपुर	46.5	6	70.2	16.2	-	-	9.4	-	-
4	हिंगणघाट	46.5	7	166.0	16.2	-	-	9.4	-	-
5	देवळी	52.6	5	68.4	16.1	-	-	10.3	-	-
6	आर्वी	40.2	4	37.4	15.7	-	-	11.2	-	-
7	आष्टी	40.2	3	44.8	15.7	-	-	11.2	-	-
8	कारंजा	40.2	2	13.8	15.7	-	-	11.2	-	-

पुढे सुरु ...

तबता क्र. 21 पुढे चालू

निवडक केंद्रातील पर्जन्य दिवसांची संख्या व एकूण पर्जन्य

जिल्हा - वर्धा

वर्ष - 1995 (पर्जन्य मि. मि.)

अ. तहसील/		एकूण 1995		
क्र. केंद्र		सरासरी	पर्जन्य दिवसांची संख्या	पर्जन्य
1	2	39	40	41
1	वर्धा	1099.8	73	1173.8
2	सेलु	1099.8	54	1051.0
3	समुद्रपुर	1132.7	71	1161.8
4	हिंगणघाट	1132.7	70	1130.4
5	देवळी	1099.8	68	995.7
6	आर्वी	979.1	60	960.9
7	आष्टी	979.2	67	739.6
8	कारंजा	979.2	54	803.9

आधार : जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तत्का क्रमांक : 2.2

निवडक केंद्रातील कमाल व किमान तपमान (1994)

जिल्हा : वर्धी

(आकडे सेल्सिअसमध्ये)

अ. क्र.	महिना	केंद्र :- वर्धी	
		कमाल	किमान
1	2	3	4
1.	जानेवारी	33.4	11.3
2.	फेब्रुवारी	33.9	12.4
3.	मार्च	38.4	15.9
4.	एप्रिल	39.3	19.8
5.	मे	उ. ना.	उ. ना.
6.	जून	उ. ना.	उ. ना.
7.	जुलै	33.5	23.7
8.	ऑगस्ट	33.7	19.9
9.	सप्टेंबर	34.6	18.4
10.	ऑक्टोबर	34.9	18.5
11.	नोव्हेंबर	34.7	11.9
12.	डिसेंबर	31.9	9.4
वर्ष 1994		39.3	9.4

आधार : विभागीय हवामान शास्त्र कार्यालय, नागपूर.

तक्ता क्र. 3.1.

जमीनीचा वापर सन 1991-92, 1992-93 व 1993-94 या वर्षांकरिता

जिल्हा - वर्धा

(क्षेत्र'00'हेक्टर)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण भौगोलिक क्षेत्र	जंगल-व्याप्त क्षेत्र	शेतीला उपलब्ध नसलेले क्षेत्र			पडीत जमिनी व्यतिरिक्त लागवड न झालेली एकूण जमीन			
					बिगर शेती वापरातील जमीन	पडीत /लागवडी लायक नसलेली जमीन	एकूण (6+7)	लागवडी लागू नसलेली जमीन	कायम करण व घराणाची जागा	कसलेल्या जमिनीत समाविष्ट नसलेली झाडे, झुडपे, फळबागा स्यालील जमीन	एकूण (9+10+11)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. वर्धा		91-92	816	115	57	6	63	31	61	2	94
		92-93	816	115	57	-	57	31	61	2	94
		93-94	816	45	11	1	12	37	31	-	68
2. सेलू		91-92	706	88	41	33	74	31	77	11	119
		92-93	706	88	42	33	75	31	77	9	117
		93-94	706	53	32	13	45	20	133	20	173
3. समुद्रपुर		91-92	997	46	42	26	68	18	69	5	92
		92-93	996	50	41	26	67	18	69	2	89
		93-94	997	94	18	26	44	41	69	2	112
4. हिंमणघाट		91-92	899	36	55	10	66	17	56	1	74
		92-93	899	36	55	11	66	18	56	2	76
		93-94	899	-	14	13	27	50	56	1	107
5. देवळी		91-92	697	95	54	9	63	24	48	-	72
		92-93	697	95	55	9	64	24	48	-	72
		93-94	697	22	24	9	33	55	48	-	103
6. आर्वी		91-92	1110	280	57	43	100	44	49	-	93
		92-93	1110	256	58	37	95	42	43	-	85
		93-94	1110	379	40	45	85	55	35	-	90
7. आष्टी		91-92	455	61	12	34	46	7	60	10	77
		92-93	455	61	12	34	46	7	60	9	76
		93-94	455	57	7	38	45	2	60	9	71
8. कारंजा		91-92	609	64	28	28	56	32	40	12	84
		92-93	609	64	28	28	56	32	40	12	84
		93-94	609	56	30	-	30	20	43	23	86
जिल्हा एकूण		91-92	6289	785	346	189	535	204	460	41	705
		92-93	6289	765	348	178	526	203	454	36	693
		93-94	6289	706	176	145	321	280	475	55	810

.. 26 ..
तक्ता क्र.3.1 पुढे चालू

जमिनीचा वापर

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	पडीत जमीन			निष्पन्न क्षेत्र	एका-पेक्षा अधिक	लागवडी-सालील ए. क्षेत्र	लागवडीलायक क्षेत्र (9+12+15+16)
			चालू पड	इतर पड	एकूण पड				
1	2	3	13	14	15	16	17	18	19
1	वर्धा	91-92	29	3	32	512	9	521	577
		92-93	29	43	72	478	7	485	583
		93-94	29	3	32	659	-	659	728
2	सेलु	91-92	17	18	35	390	84	474	467
		92-93	21	10	31	395	90	485	466
		93-94	14	-	14	421	35	456	475
3	समुद्रपूर	91-92	12	22	34	757	19	776	814
		92-93	22	49	71	720	12	732	811
		93-94	12	22	34	713	19	732	790
4	हिंगणघाट	91-92	20	28	48	676	13	689	742
		92-93	22	28	50	671	25	696	741
		93-94	19	33	52	713	18	731	815
5	देवळी	91-92	18	13	31	436	9	445	491
		92-93	18	18	36	429	34	463	489
		93-94	19	15	34	505	9	514	594
6	आर्वी	91-92	64	89	153	484	4	488	681
		92-93	56	95	151	523	7	530	716
		93-94	20	48	28	488	16	505	612
7	आष्टी	91-92	15	38	53	218	45	263	288
		92-93	5	8	13	259	99	358	288
		93-94	11	37	48	234	7	241	293
8	कारंजा	91-92	15	32	47	358	27	385	449
		92-93	15	36	51	354	26	380	449
		93-94	14	27	41	396	25	421	480
9	एकूण	91-92	190	243	433	3331	210	4041	4509
		92-93	183	287	475	3329	300	4129	4543
		93-94	138	185	323	4129	130	4259	4787

- आधार :
- 1) कृषी आयुक्तालय, पुणे
  - 2) जिल्हा क्रतु व पीक अहवाल 93-94.

.. 27 ..
तक्ता क्र. 3.2

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांसाठी क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	तांदूळ	गहू	खरीप ज्वारी	रब्बी ज्वारी	एकूण ज्वारी	बाजरी	मका	चरी	नाचणी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	91-92	342	2387	11809	-	11809	317	-	-	-
		92-93	316	2386	11808	-	11808	-	-	-	-
		93-94	16	2387	14809	-	14809	-	-	-	-
2	सेलु	91-92	27	4136	10266	-	10266	1	7	-	-
		92-93	12	2402	12206	-	12206	1	4	-	-
		93-94	17	2730	11235	-	11235	1	10	-	-
3	समुद्रपुर	91-92	879	5097	10323	734	11057	-	-	-	-
		92-93	787	5097	10322	734	11056	-	-	-	-
		93-94	588	5097	11323	734	12057	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	91-92	135	2694	10295	60	10355	5	6	-	-
		92-93	426	2507	10738	9	10777	4	2	-	-
		93-94	126	2052	12030	1	12081	4	3	-	-
5	देवळी	91-92	1111	919	10548	-	10548	20	-	-	-
		92-93	457	1055	8690	-	8690	100	1	-	-
		93-94	48	805	12900	-	12900	35	1	-	-
6	आर्वी	91-92	264	926	12359	-	12359	36	3	-	-
		92-93	340	1092	13430	2	13482	412	2	-	-
		93-94	131	1010	12862	-	12862	51	1	-	-
7	आष्टी	91-92	105	309	4293	-	4293	3	1	-	-
		92-93	310	421	6166	-	6166	65	-	-	-
		93-94	99	490	6383	-	6383	65	-	-	-
8	कांसा	91-92	623	943	9875	-	9875	15	-	-	-
		92-93	603	1335	8657	-	8657	-	5	-	-
		93-94	496	1399	9109	-	9109	15	5	-	-
जिल्हा एकूण	एकूण	91-92	3486	17411	79763	794	80562	447	17	-	-
		92-93	3251	16295	82097	745	82842	582	14	-	-
		93-94	1521	15970	90701	735	91436	171	20	-	-

पुढे सुरु...

तबता क्र. 3.2 पुढे सुरु
तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	इतर तृण धान्य	एकूण तृण धान्य	हरभरा	तूर	मूग	उडीद	वाल	कुळी-ध	मटकी
1	2	3	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	वर्धा	91-92	-	14855	591	9372	257	-	-	-	-
		92-93	-	14510	591	9371	257	-	-	-	-
		93-94	-	17212	591	6372	-	-	-	-	-
2	सेलू	91-92	-	14437	602	5026	65	-	-	-	-
		92-93	-	14625	1368	5132	331	-	-	-	-
		93-94	-	13993	607	4242	39	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	91-92	9	17042	1087	9643	527	-	-	-	-
		92-93	9	16949	1087	9642	527	-	-	-	-
		93-94	-	17751	1087	5643	527	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	91-92	-	13195	1424	3372	247	-	-	-	-
		92-93	1	13717	1412	9674	275	-	-	-	-
		93-94	1	14267	1476	8404	139	-	-	-	-
5	देवळी	91-92	-	12598	1085	6548	376	-	-	-	-
		92-93	-	10303	2202	7745	273	-	-	-	-
		93-94	-	13789	1200	6785	230	-	-	-	-
6	आर्वी	91-92	-	13633	2421	5730	331	-	-	-	-
		92-93	-	15323	2433	6712	314	-	-	-	-
		93-94	-	14055	503	5231	232	-	-	-	-
7	आष्टी	91-92	-	4711	1060	2520	301	-	-	-	-
		92-93	-	6962	1425	2758	356	-	-	-	-
		93-94	-	7037	384	1816	246	-	-	-	-
8	कारंजा	91-92	-	11456	2774	3797	271	-	-	-	-
		92-93	-	10300	5937	2553	308	-	-	-	-
		93-94	-	11024	1175	2761	338	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		91-92	9	101932	11054	51008	2345	-	-	-	-
		92-93	10	102994	15655	53584	2641	-	-	-	-
		93-94	1	109128	7023	41254	1751	-	-	-	-

पुढे सुरु ...

तबता क्र. 3.2 पुढे सुरु
तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	इतर क- डधान्य	एकूण कड धान्य	एकूण अन्न- धान्ये	ऊस	मिरची	हळद	सु- पारी	इतर मसा- ल्या- चे प- दार्थ	एकूण मसा- ल्याचे पदार्थ
1	2	3	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	वर्धा	91-92	610	10830	25685	561	-	-	-	253	253
		92-93	569	10788	25298	561	-	-	-	250	250
		93-94	1011	7383	24595	561	-	-	-	251	251
2	सेलू	91-92	421	6084	20521	783	-	-	-	128	128
		92-93	758	7589	22214	633	-	-	-	215	215
		93-94	3572	7853	21846	558	-	-	-	223	223
3	समुद्रपुर	91-92	851	12108	29150	28	-	-	-	418	418
		92-93	1452	12708	29657	27	-	-	-	416	416
		93-94	1938	8108	25859	21	-	-	-	418	418
4	हिंगणघाट	91-92	2061	12114	25309	-	-	-	-	263	263
		92-93	3220	14581	28298	-	-	-	-	317	317
		93-94	9909	18452	32719	19	-	-	-	275	275
5	देवळी	91-92	345	8354	20952	201	-	-	-	145	145
		92-93	1059	11279	21582	197	-	-	-	192	192
		93-94	1371	8386	22175	155	-	-	-	180	180
6	आर्वी	91-92	201	8683	22321	441	-	-	-	101	101
		92-93	851	10360	25688	359	-	-	-	115	115
		93-94	658	6121	20176	269	-	-	-	99	99
7	आष्टी	91-92	152	4033	8744	1	-	-	-	36	36
		92-93	902	5441	12403	2	-	-	-	54	54
		93-94	1794	3856	10893	1	-	-	-	99	99
8	कारंजा	91-92	620	7462	18918	11	-	-	-	110	110
		92-93	1191	9136	19736	-	-	-	-	102	102
		93-94	10649	13748	24772	-	-	-	-	130	130
जिल्हा एकूण	एकूण	91-92	5261	69668	171600	2026	-	-	-	1454	1454
		92-93	10002	81882	184876	1779	-	-	-	1661	1661
		93-94	30902	73907	183035	1854	-	-	-	1675	1675

पुढे सुरु ...

तबता क्र. 3. 2पुढे सुरु

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	आंबा	काजू	एकूण फळे व भाजीपाला	संकीर्ण साधपिके	एकूण साधपिके	कापूस	इतर तंतू पिके	एकूण तंतू पिके	भूईमूग
1	2	3	31	32	33	34	35	36	37	38	39
1	वर्धा	91-92	-	-	1319	-	27818	19332	130	19462	700
		92-93	-	-	1373	-	27482	14274	129	14403	314
		93-94	-	-	1319	-	26726	29332	131	29463	-
2	सेलू	91-92	-	-	1768	-	23200	20596	15	20611	641
		92-93	-	-	1639	-	24701	17503	16	17519	212
		93-94	-	-	1858	-	24485	17993	1	17994	134
3	समुद्रपुर	91-92	-	-	553	-	30149	30303	-	30303	600
		92-93	-	-	962	-	31062	24730	50	24830	100
		93-94	-	-	964	-	27263	29380	-	29380	1
4	हिंगणघाट	91-92	-	-	569	-	26166	30487	25	30512	142
		92-93	-	-	670	-	29285	27653	50	27703	196
		93-94	-	-	707	-	33720	34180	12	34192	36
5	देवळी	91-92	-	-	438	-	21736	16895	2	16897	2437
		92-93	-	-	560	-	22531	15560	37	15564	1142
		93-94	-	-	457	-	22968	25908	6	25914	308
6	आर्वी	91-92	-	-	1186	-	24039	20829	04	20933	2759
		92-93	-	-	1170	-	27332	16719	93	16812	2590
		93-94	-	-	1305	1	21850	26199	34	26233	271
7	आष्टी	91-92	-	-	860	-	9641	10120	28	10148	4244
		92-93	-	-	1024	-	13483	10753	27	10780	4320
		93-94	-	-	1040	-	12033	9742	-	9742	991
8	कारंजा	91-92	-	-	1355	-	20394	6827	102	6929	5563
		92-93	-	-	1368	-	21206	5139	674	5813	4297
		93-94	-	-	1252	-	26154	10523	500	11023	4520
जिल्हा एकूण	91-92	-	-	8048	25	183153	155389	406	155795	17086	
		92-93	-	-	8766	-	197082	132381	1043	133424	13171
		93-94	-	-	8902	3	195199	183257	684	183941	6261

तबता क्र. 3.2 पुढे सुरु

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	करडई	जवस	तीळ	नारळ	इतर	एकूण	तंबाखू	इतर
							गळीत धान्ये	गळीत धान्ये		औषधी व मादक पदार्थ
1	2	3	40	41	42	43	44	45	46	47
1	वर्धा	91-92	-	509	-	-	3554	4743	-	-
		92-93	-	-	-	-	6247	6526	-	-
		93-94	-	-	-	-	464	464	-	-
2	सेलू	91-92	-	79	-	-	2733	3453	-	-
		92-93	-	64	-	-	5869	6145	-	-
		93-94	-	-	-	-	464	464	-	-
3	समुद्रपुर	91-92	-	655	-	-	11853	17108	-	-
		92-93	-	654	-	-	12400	17154	-	-
		93-94	-	655	-	-	17852	16508	-	-
4	हिंमणघाट	91-92	8	265	-	-	9689	12104	-	-
		92-93	-	1622	-	-	10418	12236	-	-
		93-94	5	1283	-	-	3763	5087	-	-
5	देवळी	91-92	1	86	-	-	3250	5774	-	-
		92-93	-	226	-	-	6751	8119	-	-
		93-94	-	212	-	-	1970	2490	-	-
6	आर्वी	91-92	1	-	-	-	1088	3848	-	-
		92-93	-	-	-	-	6183	3773	-	-
		93-94	17	-	-	-	1744	2034	-	-
7	आष्टी	91-92	-	-	-	-	2242	6486	-	-
		92-93	-	8	-	-	7150	11478	-	-
		93-94	41	9	-	-	1223	2264	-	-
8	कारंजा	91-92	1	54	-	-	5511	11129	-	-
		92-93	-	-	-	-	6748	11045	-	-
		93-94	1	28	-	-	342	4891	-	-
जिल्हा एकूण	जिल्हा एकूण	91-92	11	7648	-	-	39920	64665	-	-
		92-93	-	6574	-	-	61766	81476	-	-
		93-94	64	6189	-	-	24302	31816	-	-

तबता क्र. 3.2 पुढे सुरु

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण औषधी व मादक पदार्थ	चा-यांची पिके	हिरवी पिके	संकीर्ण असाद्य पिके	एकूण असाद्य पिके	लागवडी खा-लील एकूण क्षेत्र	एकापेक्षा अधिक वेळा लागवडीखालील क्षेत्र	लागवडीखालील क्षेत्र
1	2	3	48	49	50	51	52	53	54	55
1	वर्धा	91-92	-	76	-	-	24301	52119	934	51185
		92-93	-	75	-	-	21039	48521	728	47793
		93-94	-	76	-	9156	39159	65885	-	65885
2	सेलु	91-92	-	44	-	91	24199	47399	8447	38952
		92-93	-	105	-	73	23842	48543	9048	39495
		93-94	-	35	-	-	21107	45592	3472	42120
3	समुद्रपूर	91-92	-	43	-	-	47454	77603	1924	75679
		92-93	-	143	-	-	42127	73189	1177	72012
		93-94	-	43	-	-	45931	73194	1926	71268
4	द्विगणघाट	91-92	-	96	-	36	42748	68914	1313	67601
		92-93	-	377	-	7	40323	69608	2465	67601
		93-94	-	124	-	10	39413	73133	1878	71255
5	देवळी	91-92	-	40	-	5	22716	44452	864	43588
		92-93	-	51	-	61	23795	46326	3399	42927
		93-94	-	-	-	72	28476	51444	921	50523

पुढे सुरु ...

खता क्र. 3.2 पुढे सुरु

तहसिलवार निरनिराळ्या पिकांखालील क्षेत्र

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण औषधी व मादक पदार्थ	चा-यांची पिके	हिर-वी पिके	संकीर्ण अन्नाय पिके	एकूण अन्नाय पिके	लागवडी खा-लील एकूण क्षेत्र	एकापे-क्षा अधि-क वेळा लागवडीखालील क्षेत्र	लागवडी खा-लील क्षेत्र
1	2	3	48	49	50	51	52	53	54	55
6	आर्वी	91-92	-	33	-	28	24842	48891	443	48448
		92-93	-	7	-	58	25650	52982	695	52287
		93-94	-	67	-	302	28636	50486	1655	48831
7	आष्टी	91-92	-	46	-	-	16680	26321	4477	21844
		92-93	-	-	-	-	22258	35741	9874	25867
		93-94	-	-	-	-	12013	24046	697	23349
8	कांजा	91-92	-	15	-	-	18073	38467	2669	35798
		92-93	-	-	-	-	16858	38064	2644	35420
		93-94	-	5	-	-	15919	42073	2480	39593
जिल्हा एकूण	91-92	-	393	-	160	221013	404166	21071	383095	
	92-93	-	758	-	199	215892	412974	30030	382944	
	93-94	-	357	-	9540	230654	425853	13029	412824	

टिप : 11 सन 1991-92 व 1992-93 ची माहिती अंतीम स्वरूपाची आहे.

21 सन 1993-94 ची माहिती अस्थायी स्वरूपाची असून ती पुर्नमुद्रीत करण्यात येत आहे.

आधार : कृषि आयुक्तालय, पुणे, जिल्हा ऋतु व पिके अहवाल.

मुख्य पिकाचे दर हेक्टरी उत्पादन व एकूण उत्पादन

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1995-96

1) दर हेक्टरी उत्पादन - किलोमध्ये, 2) एकूण उत्पादन - "00" मॅ. टनात.

अ. क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पादन	एकूण उत्पादन	अ. क्र.	पिके	दर हेक्टरी उत्पादन	एकूण उत्पादन
1	2	3	4	1	2	3	4
1	तांदूळ	1143	16	17	जवस	243	9
2	गहू	1203	237	18	भुईमूग	250	73
3	ज्वारी	969	668	19	मोहरी	-	-
4	बाजरी	500	1	20	तीळ	880	12
5	बाली	-	-	21	एंडी	333	1
6	मका	-	-	22	ऊस	74889	1348
7	नाचणी	-	-	23	नारळ	-	-
8	इतर धान्ये	-	-	24	कापूस (सरकी विरहित)	226	1921
9	एकूण धान्ये	1011	912	25	ताग	-	-
10	हरभरा	450	100	26	मेस्टा(अंबाडी)	-	-
11	तूर	676	363	27	तंबाखू	-	-
12	उडीद	700	7	28	एकूण औषधी व अमली पदार्थ	-	-
13	मुग	235	4	29	सुंठ (आले)	1000	5
14	मसूर	-	-	30	मिरची (लाल)	455	5
15	इतर कडधान्ये	348	8	31	हळद	1000	37
16	एकूण कडधान्ये	596	482	32	बटाटा	-	-

टिप : 1) ऊसाचे उत्पादन डेस्ट केनच्या स्वरूपांत आहे. 2) सुंठ/आले व हळद या पिकाचे क्षेत्र हेक्टर मध्ये असून उत्पादन टनामध्ये आहे. 3) कापसाचे उत्पादन "00" गाठीच्या स्वरूपात आहे. 1 गाठ = 170 कि. गॅ.

आधार : कृषी आयुक्तालय, पुणे.

तक्ता क्र. 3.4

विविध साधनांनी ओलिता साली असलेले तालुकावार क्षेत्र
1991-92, 1992-93 व 1993-94 या वर्षांकरिता

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	ओलितासालील क्षेत्र प्लॉट विहिरी भागीय	ओलिता- सालील निळवळ क्षेत्र	ओलिता- सालील एकूण क्षेत्र	एकूण लागवडी सालील क्षेत्र	ओलितासालील एकूण क्षेत्राची एकूण लागव- डीसालील क्षे- त्राशी टक्के- वारी	
1	2	3	4	5	6	7	8	
1	वर्धा	91-92	-	3837	3837	4429	52119	8.50
		92-93	-	4332	4332	4944	48521	10.19
		93-94	2058	2058	4116	55009	65885	83.49
2	सेलु	91-92	-	5016	5016	7175	47319	15.16
		92-93	1682	1611	3293	5144	48543	10.60
		93-94	2007	3470	5477	5345	45592	11.68
3	समुद्रपुर	91-92	424	3944	4368	5745	77603	7.40
		92-93	300	4185	4485	5582	73189	7.63
		93-94	-	2125	2125	20032	73194	27.37
4	हिंगणघाट	91-92	41	1980	2021	3045	68914	4.42
		92-93	55	1831	1886	2710	69608	3.89
		93-94	97	2333	2430	2417	73133	3.30
5	देवळी	91-92	61	1196	1257	1850	44452	4.16
		92-93	52	1007	1059	2250	46326	4.86
		93-94	78	685	763	1609	51444	3.13
6	आर्वी	91-92	239	3907	4146	4589	48891	9.39
		92-93	138	3829	3967	4507	52982	8.51
		93-94	305	2740	3045	3383	50486	6.70
7	आष्टी	91-92	28	1022	1050	1505	26321	5.34
		92-93	14	1592	1606	2027	35741	5.67
		93-94	63	1710	1772	19453	24046	80.90
8	कारंजा	91-92	2	2047	2049	2539	38467	6.60
		92-93	15	2827	2842	3542	38064	9.30
		93-94	362	921	1283	12342	42073	29.33
जिल्हा एकूण	91-92	795	22949	23744	30877	404166	7.64	
		92-93	2256	21214	23470	30706	412974	7.43
		93-94	4969	16042	21011	119570	425853	28.08

आधार : 1) कृषी आयुक्तालय, पुणे

2) जिल्हा क्रूर व पिके अहवाल 1993-94.

तक्ता क्र. 3.5

निरनिराळ्या पिकांसाठीील ओलिताचे तालुकावार क्षेत्र
सन 1991-92, 1992-93 व 1993-94 या वर्षाकरिता।

जिल्हा व वर्षी

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	तांदूळ	गहू	सरीस ज्वारी	रुबी ज्वारी	एकूण ज्वारी	बाजरी	मका	नाचणी	इतर तृण धान्ये
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	91-92	16	2349	-	-	-	-	-	-	-
		92-93	16	2386	-	-	-	-	-	-	-
		93-94	16	2387	14809	-	14809	-	-	-	-
2	सेलु	91-92	-	4136	-	-	-	-	-	-	-
		92-93	-	2390	-	-	-	-	-	-	-
		93-94	-	2729	-	-	-	-	3	-	-
3	समुद्रपुर	91-92	1	4897	-	-	-	-	-	-	-
		92-93	1	4897	-	-	-	-	-	-	2
		93-94	1	1897	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	91-92	6	1324	-	-	-	-	-	-	-
		92-93	-	1672	-	-	-	-	-	-	-
		93-94	4	1567	-	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	91-92	4	710	-	-	-	-	-	-	-
		92-93	2	909	-	-	-	-	-	-	-
		93-94	2	644	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	91-92	-	924	-	-	-	-	-	-	-
		92-93	-	1092	-	-	-	-	-	-	-
		93-94	-	1010	-	-	-	-	-	-	-
7	आष्टी	91-92	-	309	-	-	-	-	-	-	-
		92-93	-	421	-	-	-	-	-	-	-
		93-94	-	490	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	91-92	-	932	-	-	-	-	-	-	-
		92-93	-	1335	-	-	-	-	-	-	-
		93-94	-	1398	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण	91-92	27	15581	-	-	-	-	-	-	-	-
	92-93	19	15102	-	-	-	-	-	-	-	2
	93-94	23	12122	14809	-	14809	-	3	-	-	

... पुढे चालू ...

तक्ता क्र. ३.५ पुढे चालू

निरनिराळ्या पिकांखालील ओलिताचे क्षेत्र
सन १९९१-९२, १९९२-९३ व १९९३-९४ या वर्षांकरिता

जिल्हा - वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण तृण-धान्ये	हरभरा	तूर	वाटाणा	इतर कडधान्ये	एकूण कडधान्ये	एकूण अन्न-धान्ये	जस	मसाऱ्याचे पदार्थ
१	२	३	१३	१४	१५	१६	१७	१८	१९	२०	२१
१	वर्धा	११-९२	२३६५	४०४	-	-	३	४१४	२७७९	५६१	२१०
		९२-९३	२४०२	५९१	-	-	-	५९१	२९९३	५६१	२०५
		९३-९४	१७२१२	५९१	-	-	६३७२	६९६३	२४१७५	५९०	१९७
२	सेलु	११-९२	४१३६	-	-	-	-	-	४१३६	७८३	१२८
		९२-९३	२३९०	३५०	-	-	-	३५०	२७४०	६३३	२०२
		९३-९४	२७३२	५८४	-	-	१	५८५	३३१७	५८८	१९७
३	समुद्रपुर	११-९२	४८९८	१३४	-	-	६७	२०१	५०९९	२८	४०५
		९२-९३	४९००	१३४	-	-	-	१३४	५०३४	२७	२६२
		९३-९४	१८९८	१८९८	-	-	१	१८९८	३७९६	२१	५९
४	हिंगणघाट	११-९२	१३३०	११२७	-	-	५	११३६	२४६६	-	२३५
		९२-९३	१६७२	१४०	-	-	२	१४२	१८१४	-	२७२
		९३-९४	१५७१	१८५	-	-	-	१८५	१७५६	१९	१६५
५	देवळी	११-९२	७१४	१२१	-	-	-	१२१	८३५	२०१	११८
		९२-९३	९११	११८	-	-	३०	१४८	१०५९	१९७	१५४
		९३-९४	६४६	१०३	-	-	-	१०३	७४९	१५४	१४९
६	आर्ची	११-९२	९२४	२०८	-	-	५	२१३	११३७	४४१	११३७
		९२-९३	१०९२	२३३	-	-	-	२३३	१३२५	३५९	१०९
		९३-९४	१०१०	२६६	-	-	२	२६८	१२७८	२६९	९९
७	आष्टी	११-९२	३०९	५९	-	-	-	५९	३६८	१	३५
		९२-९३	४२१	२६१	-	-	-	२६१	६८२	२	५४
		९३-९४	४९०	३८४	-	-	२०६३	२४४७	२९३७	१	७९
८	कांजा	११-९२	९३२	२४	-	-	१४	३८	९७०	११	१०७
		९२-९३	१३३५	६७९	-	-	-	६७९	२०१४	-	५
		९३-९४	१३९८	३३९	-	-	१५	३५४	१७५२	-	१२६
जिल्हा	एकूण	११-९२	१५६०८	२०७७	-	-	९४	२१८२	१७७९०	२०२६	१३३४
		९२-९३	१५१२३	२५०६	-	-	३२	२५३८	१७६६१	१७७९	१२६३
		९३-९४	२६९५७	४३४९	-	-	८४५४	१२८०३	३९७६०	१६४२	१०७१

पुढे चालू ...

तबता क्र. 3.5 पुढे चालू

निरनिराळ्या पिकाखालील ओलिताचे क्षेत्र
सन 1991-92, 1992-93 व 1993-94 या वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	एकूण फळे	एकूण भाजी-पाला	संकीर्ण खाद्य पिके	एकूण खाद्य पिके	कापूस	इतर तंतू पिके	एकूण तंतू पिके	भुईमूग	जवस सूर्य-फल
1	2	3	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	वर्धा	91-92	443	169	-	4162	203	-	203	-	-
		92-93	480	372	-	4611	393	-	293	-	-
		93-94	493	181	-	25636	29332	-	29332	-	-
2	सेलु	91-92	1166	247	-	6460	-	-	-	513	-
		92-93	1154	245	-	4974	-	-	-	168	-
		93-94	847	284	-	5233	-	-	-	81	-
3	समुद्रपुर	91-92	17	163	-	5712	33	-	33	-	-
		92-93	20	205	-	5548	33	-	33	1	-
		93-94	434	196	-	4506	3351	-	3351	1	-
4	हिंगणघाट	91-92	119	51	-	2871	10	-	10	128	-
		92-93	131	331	-	2548	-	-	-	148	-
		93-94	112	311	-	2363	9	7	16	33	-
5	देवळी	91-92	196	171	-	1521	85	-	85	237	-
		92-93	200	272	-	1882	119	-	119	242	-
		93-94	177	234	-	1453	91	4	95	40	-
6	आर्वी	91-92	871	273	-	2818	29	-	29	1720	-
		92-93	861	282	-	2936	15	-	15	1535	-
		93-94	962	51	-	2659	8	-	8	10	-
7	आष्टी	91-92	755	98	-	1257	-	-	-	244	-
		92-93	888	81	-	1307	-	-	-	320	-
		93-94	877	153	-	4047	13207	-	13207	984	-
8	कांरजा	91-92	1222	122	-	2432	19	-	19	81	-
		92-93	1236	54	-	3309	101	-	101	97	-
		93-94	1138	141	-	3157	5280	27	5307	1490	-
जिल्हा	एकूण	91-92	4789	1294	-	27233	379	-	379	2923	-
		92-93	4970	1812	-	27515	561	-	561	2511	-
		93-94	5040	1551	-	49064	51278	38	51316	2639	-

... 39 ...

तक्ता क्र. 3.5 पुढे चालू

निरनिराळ्या पिकांखालील ओलिताचे क्षेत्र
सन 1991-92, 1992-93 व 1993-94 या वर्षांकरिता

जिल्हा : वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	करड-ई	इतर मळी-ताची पिके	एकूण मळी-ताची पिके	तंबा-सु	इतर औष-धी व मादक पदार्थ	एकूण औष-धी व मादक पदार्थ	चा-या-ची पिके	संकीर्ण अन्नाद्य पिके	एकूण अन्नाद्य पिके	ओलि-ताखा-लील एकूण क्षेत्र
1	2	3	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
1	वर्धा	91-92	-	30	30	-	-	-	34	-	267	4429
		92-93	-	40	40	-	-	-	-	-	333	4944
		93-94	-	41	41	-	-	-	-	-	29373	55009
2	सेलु	91-92	-	111	624	-	-	-	-	41	715	7175
		92-93	-	2	170	-	-	-	-	-	170	5144
		93-94	-	11	92	-	-	-	-	-	92	5325
3	समुद्रपुर	91-92	-	-	-	-	-	-	-	-	33	5745
		92-93	-	1	1	-	-	-	-	-	34	5782
		93-94	-	12174	12175	-	-	-	-	-	15526	20032
4	हिंमणघाट	91-92	-	4	132	-	-	-	-	32	174	3035
		92-93	-	7	155	-	-	-	7	-	162	2710
		93-94	-	-	33	-	-	-	-	5	54	2417
5	देवळी	91-92	-	2	239	-	-	-	-	5	329	1850
		92-93	-	3	245	-	-	-	2	2	368	2250
		93-94	-	7	47	-	-	-	-	4	146	1609

पुढे चालू ...

...40...

तक्ता क्र. 3.5 पुढे चालू

निरनिराळ्या पिकांमधील ओलिताचे क्षेत्र
सन 1991-92, 1992-93 व 1993-94 या वर्षांकरिता

जिल्हा - वर्धा

(क्षेत्र - हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	तहसील	वर्ष	करड-ई	इतर गळी-ताची पिके	एकूण गळी-ताची पिके	तंबा-खू	इतर औष-धी व माद-क प-दार्थ	एकूण औष-धी व माद-क प-दार्थ	चा-या-ची पिके	संकीर्ण अन्नाद्य पिके	एकूण अन्ना-द्य पिके	ओलि-ताखा-लील एकूण क्षेत्र
1	2	3	31	32	33	34	35	36	37	38	39	40
6	आर्वी	91-92	-	-	1720	-	-	-	7	15	1771	4589
		92-93	-	-	1535	-	-	-	6	15	1571	4507
		93-94	-	7	17	-	-	-	-	699	724	3383
7	आष्टी	91-92	-	-	244	-	-	-	4	-	248	1505
		92-93	-	-	320	-	-	-	-	-	320	2027
		93-94	-	1215	2199	-	-	-	-	-	15406	19453
8	कांजा	91-92	-	7	88	-	-	-	-	-	107	2539
		92-93	-	35	132	-	-	-	-	-	233	3542
		93-94	-	2388	3878	-	-	-	-	-	9185	12342
जिल्हा एकूण	91-92	-	154	3077	-	-	-	45	143	3644	30877	
	92-93	-	87	2598	-	-	-	15	17	3191	30706	
	93-94	-	15843	18982	-	-	-	-	708	70506	119570	

टिप :- 1) सन 1991-92 व 1992-93 ची माहिती अंतिम स्वरूपाची आहे.

2) सन 1993-94 ची माहिती अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार :- 1) कृषि आयुक्तालय, पुणे.

2) वार्षिक ऋतु व पिके अहवाल 1993-94

अ. क्र.	तहसिल	वर्ष	सिंचन विहिरींची एकूण संख्या	वापरात असलेल्या विहिरीवर बसविलेले डिझेल पंप	वापरात नसलेल्या सिंचन विहिरी संख्या	इतर विहिरींची संख्या	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धा	1991-92	3413	102	2141	377	1260
		1992-93	3413	102	2141	377	1260
		1993-94	2413	-	3404	377	-
2	सेलु	1991-92	541	-	498	55	55
		1992-93	541	-	498	55	55
		1993-94	578	-	5556	61	-
3	समुद्रपुर	1991-92	2444	458	641	810	767
		1992-93	2444	458	641	810	767
		1993-94	2444	608	3132	810	2444
4	हिंगणघाट	1991-92	2413	102	2141	1893	1260
		1992-93	2390	55	2642	1899	1260
		1993-94	2531	155	4632	1488	2531
5	देवळी	1991-92	2611	40	2610	521	1033
		1992-93	2615	40	2619	521	1033
		1993-94	2625	32	3302	521	2609
6	आर्वी	1991-92	3748	45	2500	252	1965
		1992-93	3748	45	2500	252	1965
		1993-94	3760	50	5096	520	3760
7	आष्टी	1991-92	3841	6	3841	152	1288
		1992-93	3879	6	3879	168	1230
		1993-94	3990	8	4903	172	3818
8	कांदा	1991-92	4205	32	1274	756	240
		1992-93	4205	32	1274	746	260
		1993-94	2549	74	1594	239	-
जिल्हा		1991-92	23216	785	15646	4816	7868
एकूण		1992-93	23235	738	16194	4828	7830
		1993-94	20890	927	37119	4188	15162

आधार 1) कृषी आयुक्तालय, पुणे.

2) जिल्हा ऋतु पीके अहवाल 1993-94.

3) महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा.

तक्ता क्र. 3.6(ब)

तालुकावार कुपनलिका, हातपंप चालू असलेल्या हातपंप व विद्युत पंपांची संख्या
जिल्हा व वर्धा वर्ष :- 1995-96

अ. क्र.	तहसील	यशस्वी कुप नलिकांची संख्या	बसविलेल्या हातपंपांची संख्या	बसविलेल्या विद्युत पंपांची संख्या	चालू असलेल्या हातपंपांची संख्या	चालू असलेल्या विद्युत पंपांची संख्या
1	2	3	4	5	6	7
1	वर्धा	31	30	4	30	4
2	सेलु	13	12	1	12	1
3	समुद्रपुर	16	16	-	16	-
4	हिंमणघाट	20	20	9	20	9
5	देवळी	12	12	2	12	2
6	अर्वी	3	3	-	3	-
7	आढी	4	4	-	4	-
8	कांजा.	13	10	3	10	3
जिल्हा एकूण		112	107	19	107	19

आधार : उपअभियंता (यांत्रिकी) भुजल सर्वेक्षण आणि विकास यंत्रणा.

तक्ता क्र. 3.7

विहिरी सेरीज लघुपाटबंधा-यांची कामे

जिल्हा - वर्धा

वर्ष : - 1995-96

अ. क्र.	तहसील	उपयोगात नसलेली कामे (संख्या)				उपयोगात असलेली कामे (संख्या)			
		जिल्हा परिषद	राज्य	साजगी/सहकार	एकूण	जिल्हा परिषद	राज्य	साजगी/सहकार	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	1	-	-	1	10	2	-	12
2	सेलु	-	-	-	-	12	2	-	14
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	15	-	-	15
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	6	1	-	7
5	देवळी	-	-	-	-	6	-	-	6
6	आर्वी	-	-	-	-	20	11	-	31
7	आष्टी	-	-	-	-	8	4	-	12
8	कांझा	-	-	-	-	30	2	-	32
जिल्हा एकूण		1	-	-	1	107	22	-	129

पुढे चालु.

तक्ता क्र. 3.7 पुढे चालू

विहिरी सेरीज लघुपाटबंधा-यांची कामे

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : -1995-96

अ. क्र.	तहसील	वापरातील कामाचे लाभक्षेत्र (हेक्टर)				ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र (हेक्टर)			
		जिल्हा परिषद	राज्य	साजगी/सहकार	एकूण	जिल्हा परिषद	राज्य	साजगी/सहकार	एकूण
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18
1	वर्धा	560	258	-	818	560	-	-	560
2	सेलु	556	1283	-	1839	556	367	-	923
3	समुद्रपूर	600	-	-	600	600	-	-	600
4	हिंगणघाट	390	342	-	732	390	111	-	501
5	देवळी	365	-	-	365	365	-	-	365
6	आर्वी	1014	6878	-	7892	1014	4178	-	5192
7	आष्टी	191	1512	-	1703	191	995	-	1186
8	कारंजा	1510	643	-	2153	1510	418	-	1928
जिल्हा एकूण		5186	10916	-	16102	5186	6069	-	11255

- आधार : 1) कार्यकारी अभियंता, लघुपाटबंधारे विभाग, वर्धा.
 2) कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, वर्धा.
 3) जिल्हा उपनिबंधक सहकारी संस्था, वर्धा.

मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पामुळे मिळणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे

जिल्हा : वर्धा

30 जून 1996 अखेरची

अ. क्र.	बाब	मोठे प्रकल्प	मध्यम प्रकल्प
1	2	1)	2)
1	प्रकल्पाचे नांव	बोर प्रकल्प, बोरी,	धाम प्रकल्प, महाकाळी
2	प्रकल्पाचे स्थान	ता. सेलु	ता. आर्वी
3	अ) काम पूर्ण झाल्याचे वर्ष	1965	1986
	ब) अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे वर्ष	-	-
	क) प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च लाखांत	371.91	5373.00
4	धरण		
	अ) मंजूर झालेली उंची(मी)	मो 36.27	32.05
	ब) पूर्ण झालेली उंची(मी.)	ठे 36.27	32.05
5	कालवा		
	अ) एकूण लांबी (कि. मी.)	प्र 21.60	47.72
	ब) पूर्ण लांबी	क 21.60	47.72
6	कमाल क्षमता(द. ल. घ. मी)	ल्प 127.35	62.51
7	30.6.96 रोजी प्रत्यक्ष साठा (द. ल. घ. मी.)	ना 17.25	17.22
8	एकूण लाभक्षेत्र	ही 35584	15782
9	लाभक्षेत्राखालील लागवडी लायक क्षेत्र (हेक्टर)	24055	10575
10	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर औलिताखाली येणारे क्षेत्र (हेक्टर)	13360	7916
11	सध्या 95-96 मध्ये औलिताखाली असलेले क्षेत्र(हेक्टर)		
	अ) बारमाही	-	-
	ब) हंगामी	6272	1206

पुढे चालु ..

तक्ता क्र.3.8 पुढे चालू

मोठे व मध्यम पाटबंधारे प्रकल्पामुळे भिजणारे क्षेत्र व मिळणारे फायदे

जिल्हा : वर्धा

30 जून 1996 अखेरची

अ. क्र.	बाब	मध्यम प्रकल्प			
1	2	4)	5)	6)	7)
1	प्रकल्पाचे नांव	डोंगरगाव प्रकल्प,	मदना प्रकल्प,	पोथरा प्रकल्प,	लालनाला
2	प्रकल्पाचे स्थान	मदना	जुनवाडी	झुनका	प्रकल्प, कोरा
3	अ) काम पूर्ण झाल्याचे वर्ष	ता. आर्वी	ता. सेलु	ता. समुद्रपूर	ता. समुद्रपूर
	ब) अपूर्ण असल्यास पूर्ण होण्याचे वर्ष	1971-72	काम सुरु झाले नाही	काम पूर्ण झाले नाही	काम पूर्ण झाले नाही
	क) प्रकल्पाचा अंदाजे खर्च लाखांत	37.88	2056.48	213.24	1905.00
4	धरण				
	अ) मंजूर झालेली उंची(मी.)	16.97	25.25	14.21	13.70
	ब) पूर्ण झालेली उंची(मी.)	16.97	-	14.21	-
5	कालवा				
	अ) एकूण लांबी (कि. मी.)	7.00	21.70	उ. का. 37 डा. का. 31.64	8.00
	ब) पूर्ण लांबी	7.00	-	उ. का. 37 डा. का. 11	-
6	कमाल क्षमता(द. ल. घ. मी.)	4.44	11.46	38.43	28.10
7	30, 6.96 रोजी प्रत्यक्ष साठा (द. ल. घ. मी.)	0.162	-	9.18	-
8	एकूण लाभक्षेत्र	1940	5177	6138	460
9	लाभक्षेत्राखालील लागवडी लायक क्षेत्र	972	4068	4907	415
0	प्रकल्प पूर्ण झाल्यावर ओलिताखाली येणारे क्षेत्र (हेक्टर)	632	2543	4025	360
1	सध्या 95-96 मध्ये ओलिताखाली असलेले क्षेत्र(हेक्टर)				
	अ) बारमाही	-	-	-	-
	ब) हंगामी	196	-	1289	-

टिप:- उ. का. = उजवा कालवा, डा. का. = डावा कालवा.

धार :- 1) कार्यकारी अभियंता, पाटबंधारे विभाग, वर्धा.

2) कार्यकारी अभियंता, लहान पाटबंधारे विभाग, वर्धा.

वहिले धारण जमिनीची संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ, ओलितासाली असलेली वहिले धारण जमिन आणि ओलितासालील निव्वळ क्षेत्र व वहिलेच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहिले धारण जमिनीची संख्या.

जिल्हा:- वर्धा

वर्ष:- 1990-91

(क्षेत्रफळ- हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी हेक्टर	वैयक्तिक धारण		संयुक्त धारण		संस्था धारण		एकूण धारण		पूर्णपणे ओलितासालील	
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	0.02 हेक्टरसालील	11	0	1	0	0	0	12	0	0	0
2	0.02 - 0.5 हेक्टर	2529	816	94	28	34	8	2657	852	75	25
3	0.5 - 1.0 -- --	15459	12573	289	229	51	40	15799	12842	202	146
4	1.0 - 2.0 -- --	44039	64266	1065	1565	85	123	45189	65954	380	465
5	2.0 - 3.0 -- --	25759	62113	771	1893	73	185	26603	64191	99	203
6	3.0 - 4.0 -- --	14670	50698	563	1944	52	184	15285	52826	871	2695
7	4.0 - 5.0 -- --	9834	43648	446	1935	38	170	10318	45803	15	34
8	5.0 - 7.5 -- --	12183	73815	523	3186	63	332	12769	77383	0	0
9	7.5 - 10.0 -- --	4675	39336	245	2100	44	378	4964	42314	2	17
10	10.0 - 20.0 -- --	3344	42715	224	2955	52	692	3620	46362	3	12
11	20.0 हेक्टर पेक्षा जास्त	239	6224	18	504	35	1412	292	8140	8	35
एकूण (सर्व क्षेत्रफळ श्रेणी)		132742	396704	4239	16339	527	3574	137508	416667	1655	3632

पुढे चालू ..

तबता क्रमांक :- 3.9 पुढे सुरु ..

वहित धारण जमिनीची संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ, ओलिताखाली असलेली वहित धारण जमिन आणि ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र व वहितीच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहित

जिल्हा:- वर्धा		धारण जमिनीची संख्या.									
		वर्ष:- 1990-91					(क्षेत्रफळ- हेक्टरमध्ये)				
अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी हेक्टर	पूर्णपणे जिरीत धारण संख्या	अंशतः ओलिताखालील धारण संख्या	ओलिताखालील एकूण क्षेत्रफळ	ओलिताखालील क्षेत्र संख्या	ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र संख्या	संपूर्ण मालकीचे व कसलेले क्षेत्र संख्या	क्षेत्रफळ			
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21	
1	0.02 हेक्टरखालील	0	0	0	0	0	0	0	12	0	
2	0.02 - 0.05 हेक्टर	2283	696	78	27	15	153	40	2657	852	
3	0.05 - 1.0	14465	11130	792	626	317	994	463	15781	12828	
4	1.0 - 2.0	39447	54152	4716	6388	2807	5096	3272	45146	65889	
5	2.0 - 3.0	22472	50925	3724	8714	2833	3823	3036	28580	64137	
6	3.0 - 4.0	11701	36456	2594	8475	2260	3465	4955	15240	52665	
7	4.0 - 5.0	7814	30749	2426	10021	3588	2441	3622	10312	45774	
8	5.0 - 7.5	9434	49971	3264	18208	4894	3264	4894	12722	77094	
9	7.5 - 10.0	3593	26039	1360	10633	2657	1362	2674	4938	42111	
10	10.0 - 20.0	2463	25815	1144	12490	2531	1147	2543	3569	45563	
11	20.0 हेक्टर पेक्षा जास्त	194	3675	89	1909	231	97	266	292	8140	
एकूण (सर्व क्षेत्रफळ श्रेणी)		113346	238708	20187	77991	22133	21842	25765	137249	415053	

पुढे चालु.

तक्ता क्रमांक :- 3.9 पुढे सुरु ..

वहित धारण जमिनीची संख्या व त्याचे क्षेत्रफळ, ओलिताखाली असलेली वहित धारण जमिन आणि ओलिताखालील निव्वळ क्षेत्र व वहितीच्या व प्रकारानुसार क्षेत्रफळ श्रेणीनुसार वहित धारण जमिनीची संख्या.

जिल्हा:- वर्धा

वर्ष:- 1990-91

(क्षेत्रफळ- हेक्टरमध्ये)

अ. क्र.	क्षेत्रफळ श्रेणी हेक्टर	संपूर्ण भाडेपट्टीचे धारण		संपूर्ण इतरांमार्फत कसलेले धारण		अंशतः मालकीचे, अंशतः भाडेपट्टीचे व इतरांमार्फत कसलेले धारण				
		संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	क्षेत्रफळ	संख्या	मालकीचे क्षेत्र	भाडेपट्टीचे क्षेत्रफळ	इतरांमार्फत कसलेले क्षेत्र	एकूण क्षेत्रफळ
1	2	22	23	24	25	26	27	28	29	30
1	0.02 हेक्टरखालील	0	0	0	0	0	0	0	0	0
2	0.02 - 0.05 हेक्टर	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	0.05 - 1.0 -- " --	12	9	3	3	3	2	0	0	2
4	1.0 - 2.0 -- " --	13	20	11	14	19	20	7	4	31
5	2.0 - 3.0 -- " --	0	0	3	8	20	28	3	17	46
6	3.0 - 4.0 -- " --	3	11	6	20	38	70	23	37	130
7	4.0 - 5.0 -- " --	0	0	0	0	6	18	10	1	29
8	5.0 - 7.5 -- " --	3	18	6	38	38	127	39	67	233
9	7.5 - 10.0 -- " --	4	31	0	0	22	117	53	2	172
10	10.0 - 20.0 -- " --	0	0	0	0	51	470	162	167	799
11	20.0 हेक्टर पेक्षा जास्त	0	0	0	0	0	0	0	0	0
एकूण (सर्व क्षेत्रफळ श्रेणी)		35	89	29	83	195	850	297	295	1442

आधार : महा. शासनाच्या कृषि विभागाने 1990-91 मध्ये घेतलेल्या कृषि गणनेतील सांख्यिकी तक्ते.

कृषिविषयक अवजारे- कृषि गणना

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1992

अ. क्र.	तहसील	नांगरांची संख्या		बैलगा-इया संख्या	ऊसाचे चरक		ओलीतासाठी		ट्रक्टर संख्या	तेलघाणी	
		लाक-डी	लोसं-डी		शक्ति-चालणारे	बैल म-दतीने चालणारे	तेला-चालणारे	विद्युत पंप		विद्यु-त शक्ति-चालणारी	इतर शक्ति-चालणारी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	3721	2325	5889	4	-	42	3924	71	-	-
2	सेलु	3831	2632	3826	-	4	236	4323	46	-	-
3	समुद्रपूर	7684	1640	5549	-	-	172	1576	50	-	-
4	हिगणघाट	4958	2117	5476	-	6	178	2234	25	-	-
5	देवळी	3928	2081	3563	1	-	51	1947	15	-	-
6	आर्वी	3861	2334	3870	2	31	91	2207	21	-	-
7	आष्टी	2611	1411	1251	-	-	-	1291	18	-	-
8	कांजा	3300	1854	4223	-	-	-	-	66	-	-
जिल्हा एकूण		33894	16394	33647	7	41	770	17502	312	-	-

आधार : पशुसंवर्धन संचालनालय, पुणे. [पशुगणना 1992]

दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1995-96

अ. क्र.	तहसील	बा						व			
		(अ) एकूण गावे संख्या	ग्रस्त गावे संख्या	ग्रस्त कुटुंबे संख्या	जमीन महसूल पूर्ण वा निलंबित गावे संख्या	अंदाजित हानी पिक न येणे इ.ची हानी	मदतीची घेतलेली कामे	कामावर घेतलेल्यांची संख्या	केलेले सर्वेक्षण	शेत जमिन अधिनियम सख्खी दिलेली तगाई रुपये	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	वर्धा	153									
2	सेलु	172									
3	समुद्रपूर	222									
4	हिंगणघाट	187									
5	देवळी	150									
6	आर्वी	220									
7	आष्टी	154									
8	कांजा	121									
जिल्हा एकूण		1379									

नि. रं. क.

पुढे चालु ...

तक्का क्रमांक : 3.11 पुढे सुरु ..

दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सदृश परिस्थितीची माहिती

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1995-96

क्र. तहसील	बा				ब								
	(ब)	अ	व	ष	ण	स	दृ	श	प	रि	स्थि	ती	
	एकूण गावे संख्या	ग्रस्त गावे संख्या	ग्रस्त लोक संख्या	जमिन महसुल पूर्ण निलंबन दिलेली गावे संख्या	अंदाजित हानी रु. पिक पशुधन मालमत्ता इ.	मदतीची घेतलेली कामे	कामावर घेतलेल्यांची संख्या	केलेला खर्च रुपये	शेत जमिन अधिनियमाखाली दिलेली तगाई रुपये				
	2	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22		
1 वर्धा	153												
2 सेलु	150												
3 समुद्रपूर	172												
4 हिमणघाट	220												
5 देवळी	154												
6 आर्वी	121												
7 आष्टी	187												
8 कारंजा	222												
जिल्हा एकूण	1379												

नि. रं. क.

पुढे चालु...

तक्ता क्रमांक : 3.11 पुढे सुरु ..

दुष्काळ, टंचाई व टंचाई सद्दृश परिस्थितीची माहिती

जिल्हा : वर्धा

वर्ष : 1995-96

अ. तहसील	बा		ब								
	(क)	पू	एकूण गावे संख्या	ग्रस्त गावे संख्या	ग्रस्त लोक संख्या	जमिन महसुल पूर्ण निलंबन दिलेली गावे संख्या	अंदाजित हानी रु. पिक पशुधन मालमत्ता इ.	मदतीची हाती घेतलेली कामे	कामावर घेतलेल्यांची संख्या	केलेला सर्च रुपये	शेत जमिन अधिनियमाखाली दिलेली तगाई रुपये
1	2	23	24	25	26	27	28	29	30	31	32
1 वर्धा		153									
2 सेलु		172									
3 समुद्रपूर		222									
4 हिमणघाट		187									
5 देवळी		150									
6 आर्वी		220									
7 आष्टी		154									
8 कारंजा		121									
जिल्हा एकूण		1379									

नि. रं. क.

आधार : मा. जिल्हाधिकारी (महसुल शाखा), वर्धा.

तबला क्र. 3.12

टंचाईच्या पूर्वेतिहासानुसार कठीण व इतर टंचाईग्रस्त भाग ठरविण्याबाबत माहिती
जिल्हा : वर्धा वर्ष : १९९५-९६

अ. क्र.	तहसील	मंडळाचे नांव	मंडळातील गावांची संख्या	ग्रस्त गावांची संख्या
1	2	3	4	5
1	वर्धा	वर्धा, आजी, वाचफड, सेवाग्राम, वाचगांव (5)	153	
2	सेलु	सेलु, सिंदी, हिंमणी झडसी (4)	172	
3	समुद्रपुर	समुद्रपुर, गिरड, मांडगांव, काढळी, नंदोरी, कोरा (6)	222	
4	हिंमणघाट	हिंमणघाट, अल्लीपूर, वडनेर, कानगांव, सावली(बा), पोहणा (8)	187	
5	देवळी	देवळी, पुलगांव, भिडी, गिरोली, (4)	150	
6	आर्वी	आर्वी, रोहणा, वाढोणा, खरांगणा, (4)	220	
7	आष्टी	आष्टी, साहर, (2)	154	
8	कांजा	कांजा, सारवाडी, कन्नमवार ग्राम (3)	121	
जिल्हा एकूण		34	1379	

आधार:- जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तहता क्रमांक - 4.1

तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा: वर्धा

अ. क्र.	तहसील	विदेशी/संकरित गाई व बैल				एकूण (3 ते 6)
		अडीच वर्षांवरील बैल				
		केवळ पैदाशी करिता ठेवलेले वळू	पैदाशी व कामाकरिता उपयोगात आणलेले बैल	केवळ कामा करिता उप- योगात आणलेले बैल	पैदाशीसाठी अथवा कामा- साठी उपयो- गात न आणलेले बैल	
1	2	3	4	5	6	7
1	वर्धा	36	39	373	21	469
2	सेलु	65	130	562	44	801
3	समुद्रपुर	9	73	341	43	466
4	हिंगणघाट	15	24	99	16	154
5	देवळी	49	35	252	23	359
6	आर्वी	21	46	466	23	556
7	आष्टी	2	5	62	18	87
8	कारंजा	31	67	461	27	586
जिल्हा एकूण		228	419	2616	215	3478

पुढे चालु ..

...56...

तक्ता क्रमांक 4.1 पुढे चालू

तहसीलवार पशुधन (1999 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	विदेशी / संकरित गाई व बैल					
		अडीच वर्षांवरील गाई					
		दुभत्या	एकदाही न व्याजलेल्या व आटलेल्या	इतर	एकूण गाई	विदेशी/संकरित अडीच वर्षांपर्यंत	एकूण विदेशी संकरित गाई व बैल
1	2	8	9	10	11	12	13
1	वर्धा	2590	2135	1608	6333	2416	9218
2	सेलु	2079	1512	1239	4830	2020	7651
3	समुद्रपुर	535	567	403	1507	872	2845
4	हिंमणघाट	520	470	312	1302	656	2112
5	देवळी	842	645	580	2067	816	3242
6	आर्वी	947	854	596	2397	1094	4047
7	आष्टी	129	140	101	370	173	630
8	कांसा	1036	713	696	2445	1156	4187
जिल्हा एकूण		8678	7036	5535	21251	9203	33932

पुढे चालू...

...57...

तक्ता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	देशी गाई व बैल					तीन वर्षावरील गाई	
		केवळ पै- दाशीसा- ठी वापर- लेले वळू	पैदाशी व कामाकरि- ता उपयो- गात आण- लेले	केवळ कामा- करिता वापरलेले	इतर बैल	एकूण 3 वर्षाव- रील बै- ल(14+15 +16+17)	दुभत्या	आटलेल्या व एकदाही न व्यापलेल्या गाई
1	2	14	15	16	17	18	19	20
1	वर्धा	95	61	17038	237	17481	5858	12968
2	सेलु	137	180	15772	110	16199	5976	7820
3	समुद्रपुर	276	303	24197	638	25414	6222	12888
4	हिंगणघाट	72	66	23846	709	24693	7930	15531
5	देवळी	297	149	13910	403	14759	4370	12134
6	आर्वी	318	306	13054	295	13973	5390	13276
7	आष्टी	101	32	6602	219	6954	4287	8271
8	कांजा	251	268	11718	317	12554	5578	11076
जिल्हा एकूण		1547	1365	126187	2928	132027	45611	93964

पुढे चालू..

तक्ता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	देशी गाई व बैल				
		३ वर्षांवरील गाई इतर	एकूण गाई	तीन वर्ष व त्यासालील देशी वासरे	एकूण देशी गाई व बैल (18+22+23)	विदेशी / संकरीत व देशी एकूण गाई व बैल (13+14)
1	2	21	22	23	24	25
1	वर्धा	196	19022	14557	51060	60278
2	सेलु	90	13886	11524	41609	49260
3	समुद्रपुर	164	19274	18086	62774	65619
4	हिंमणघाट	87	23548	19949	68190	70302
5	देवळी	245	16749	13288	44796	48038
6	आर्वी	100	18766	13326	46565	50612
7	आष्टी	147	12705	8659	28318	28948
8	कांजा	4	16658	12729	41941	46128
जिल्हा एकूण		1033	140608	112618	385253	419185

पुढे चालू..

तबता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	म्हशी व रेंडे					३ वर्षांवरील म्हशी				
		तीन वर्षांवरील रेंडे			इतर	एकूण रेंडे	दुभत्या	आटलेल्या व न व्यायलेल्या			
1	2	केवळ पैदाशी साठी ठेवलेले	पैदाशी साठी कामासाठी ठेवलेले	केवळ कामासाठी ठेवलेले					26	27	28
1	वर्धा	157	12	34	18	221	2568	3103			
2	सेलु	143	15	60	10	228	1601	1488			
3	समुद्रपुर	94	31	20	25	170	1291	1866			
4	हिंमणघाट	151	16	4	20	191	2744	3381			
5	देवळी	85	15	12	15	127	1214	1468			
6	आर्वी	191	33	39	14	277	2914	3113			
7	आष्टी	109	4	6	5	124	3147	1457			
8	कारंजा	278	7	4	33	322	2832	3540			
जिल्हा एकूण		1208	133	179	140	1660	18311	19416			

पुढे चालू...

... 60 ...

तक्ता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 चा पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	म्हशी व शे			एकूण म्हशी व शेके	एकूण गोजातीय
		३ वर्षावरील म्हशी इतर	एकूण म्हशी	शेके ३ वर्षे व त्यासालील		
1	2	33	34	35	36	37
1	वर्धा	48	5719	3287	9227	69505
2	सेलु	27	3116	2255	5599	54859
3	समुद्रपुर	34	3191	2238	5599	71218
4	हिंगणघाट	9	6134	3834	10209	80511
5	देवळी	51	2733	1529	4339	52427
6	आर्वी	25	6052	3639	9968	60580
7	आष्टी	15	2819	1678	4621	33569
8	कारंजा	28	6400	3482	10204	56332
जिल्हा एकूण		237	36164	21992	59816	479001

पुढे चालू..

...61...

तखता क्रमांक 4.1 पुढे चालू
तहसीलवार पशुधन (1992 च्या पशुगणनेप्रमाणे)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	मेंढया	बक-या	घोडे व शिंगरे	इतर पशुधन	एकूण पशुधन	एकूण कांबडया	एकूण कुक्कुट पक्षी
1	2	38	39	40	41	42	43	44
1	वर्धा	643	29653	99	1347	101247	36456	36842
2	सेलु	98	24256	51	747	80011	33279	33341
3	समुद्रपुर	2328	25074	331	836	99785	32016	32194
4	हिंगणघाट	181	31062	39	953	112746	37744	37751
5	देवळी	428	22824	68	1024	76569	27115	27126
6	आर्वी	2261	21784	16	681	85322	26364	26701
7	आष्टी	1756	10451	42	655	46473	11262	11317
8	कांजा	38	13619	17	291	70297	13796	13885
जिल्हा एकूण		7729	178523	663	6534	672450	218032	219157

आधार : पशुगणना 1992

तत्ता क्रमांक : 4.2

जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संख्या : 1995 - 96

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	पशुवैद्यकीय संस्थांचा प्रकार								
		पशुवैद्यकीय सर्व चिकित्सालये	पशुवैद्यकीय दवाखाने	पशुवैद्यकीय प्रथमोपचार केंद्रे	पशुरोग अन्वेषण केंद्रे/प्रयोगशाळा	फिरते पशुरोग नियंत्रण पथके	फिरते पशुवैद्यकीय दवाखाने	दक्षता पथके		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	वर्धा	1	-	3	8	-	-	1	-	-
2	सेलु	-	-	2	4	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	3	8	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	3	12	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	2	9	-	-	-	-	-
6	आर्वी	-	-	३	5	-	-	-	-	-
7	आष्टी	-	-	2	4	-	-	-	-	-
8	कांझा	-	-	2	5	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		1	-	21	55	-	-	1	-	-

पुढे चालु.

तक्का क्रमांक : 4.2 पुढे चालू

जिल्ह्यातील पशुवैद्यकीय संस्थांची तालुकावार संख्या : 1995 - 96

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	पशुवैद्यकीय संस्थांचा प्रकार										
		कृत्रिम स्तन प्रशि- क्षण केंद्रे	विभा- गीय कृत्रि- म स्तन केंद्रे	जिल्हा कृत्रिम स्तन केंद्रे (स्था- निका)	आधार भूत ग्राम केंद्रे	कृत्रिम जिल्हा परिष- दा क- डील	स्तन भूत ग्राम केंद्रा- खाली	केंद्रे विभा- गीय केंद्रा खा- लील	पशुपै- दास केंद्रे	सधन कुक्कु- ट वि- कास गट	मेष पैदा- स केंद्रे	शेळी पैदा- स केंद्रे
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22
1	वर्धा	-	-	1	-	11	1	1	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	6	-	7	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	11	-	1	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	15	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	11	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	-	-	-	2	8	9	-	-	-	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	6	1	-	-	-	-	-
8	कांझा	-	-	-	-	7	1	6	1	-	-	-
जिल्हा एकूण		-	-	1	2	75	12	15	1	-	-	-

आधार : पशुसंवर्धन उपसंचालक, वर्धा.

तस्मात् क्रमांक 4.3

रोगांच्या प्रकारानुसार पशूंच्या मृत्यूंची संख्या वर्ष (1995-96)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	संसर्गजन्य व बांडगुळजन्य रोग	लागण	मृत्यू
1	2	3	4
1	एकूण पशूधनाची मृत्यू संख्या गाई, म्हशी व बैल अ) घटसर्प ब) लाळ्या (पायलाग) क) फ-या ड) फासी इ) सरा फ) देवी ग) इतर एकूण :-	2 0 0 0 0 0 0 0 2	2 0 0 0 0 0 0 0 2
2	मेंढ्या व बक-या अ) फ-या ब) न्युमोनिया क) लाळ्या (पायलाग) ड) देवी इ) इतर एकूण :-	0 0 0 0 0 0 0	0 0 0 0 0 0 0
3	कोंबड्या अ) राणीसेत (मानमोडी) ब) देवी क) बुळकांडी ड) इतर एकूण :-	0 0 0 0 0	0 0 0 0 0

आधार :- जिल्हा पशुसंवर्धन उप संचालक, वर्धा.

तक्ता क्रमांक 4.3 (अ)

विविध पशुवैद्यकीय संस्थांचे कार्य वर्ष (1995-96)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	उपचार केलेल्या जनावरांची संख्या	सूचीकरण केलेल्या जनावरांची संख्या	कृत्रिम गर्भधारणा केलेल्या जनावरांची संख्या	कृत्रिम गर्भधारणा अंतर्गत जन्मास आलेल्या वासरांची संख्या		लस टोवलेल्या जनावरांची संख्या
					एकूण वासरे	स्तंभ-6 पैकी संकरित वासरांची संख्या	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धा	57735	2289	4089	1374	1200	166536
2	सेलु	45284	2194	3951	1379	1363	115047
3	समुद्रपुर	41189	2595	2109	456	553	82125
4	हिंगणघाट	39060	2211	2336	684	601	83279
5	देवळी	36706	2159	1433	473	437	74207
6	आर्वी	54677	3583	3135	906	724	151549
7	आष्टी	23479	942	482	113	101	40598
8	कांजा	29568	2221	2953	986	818	126354
	जिल्हा एकूण	327698	18194	20488	6371	5802	844695

आधार : 1) जिल्हा पशुसंवर्धन उप संचालक, वर्धा

2) जिल्हा पशुसंवर्धन अधिकारी, जि. प. वर्धा

तक्ता क्रमांक 4.4

मान्यताप्राप्त पशुवधगृहे आणि प्रत्येक पशुवधगृहात कत्तल केलेल्या पशूंची संख्या(1995-96)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	पशुवध गृहांची संख्या	एकूण कत्तल केलेली जनावरे (संख्या)						
			गायी व बैल	म्हशी व रडे	मेंढया	शेळ्या/ बक-या	डुकरे	इतर	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	1	-	-	-	9090	-	-	9090
2	सेलु	1	-	-	11	1372	29	-	1412
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	1	-	-	-	2987	-	-	2987
5	देवळी	2	-	-	7	242	-	-	249
6	आर्वी	1	-	-	5	372	-	-	377
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		6	-	-	23	14063	29	-	14115

आधार : जिल्हा पशुसंवर्धन उपसंचालक, वर्धा

.. 07.

तक्ता क्रमांक 4.5

जिल्ह्यातील वनक्षेत्र वर्ष (1995-96)

जिल्हा : वर्धा

(वनक्षेत्र चौ. कि. मी.)

अ. क्र.	विभाग	राखीव	संरक्षित	अवर्गीकृत	ए कू ण
1	2	3	4	5	6
1.	महसूल विभाग	-	-	28	28
2	वन विभाग	528	319	-	847
	जिल्हा एकूण	528	319	28	875

टिप :- वरिल आकडेवारी अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार :- मुख्य वन संरक्षक, महाराष्ट्र राज्य, नागपूर.

तखता क्रमांक 4.6

जिल्हयातील मुख्य व गौण वन उत्पादने वर्ष (1995-96)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	वन उत्पादने	संदर्भ वर्षातील एकूण उत्पादन	संदर्भ वर्षातील एकूण विक्री केलेले उत्पादन	संदर्भ वर्षातील एकूण विक्रीचे मूल्य (मागील शिलकी उत्पादन धरून) (रु. हजारांत)
1	2	3	4	5
1	इमारती लाकूड (हजार घमी)	11.697	11.697	50895
2	जळारु लाकूड (हजार घमी)	6.611	6.611	2638
3	चंदन लाकूड (हजार घमी)	-	-	-
4	गौण वन उत्पादने			
	अ) बांबू (संख्या)	-	-	13
	ब) गवत इत्यादि (क्विंटल)	-	-	122
	क) विडी पाने (स्टॅ. बॅग)	-	-	9039
	ड) डिक (क्विंटल)	-	-	79
5	इतर			
	1. आपटा पाने	-	-	-
	2. मोहाची फुले (क्विं.)	-	-	-
	3. साणी व सनिजे	-	-	-
	4. हिरंडा (क्विंटल)	-	-	-
	5. आंबा	-	-	-
	6. रोशा	-	-	-
	7. लास (क्विंटल)	-	-	-
	8. इतर	-	-	224
6	एकूण गौण उत्पादने (4+5)	-	-	9477
	जिल्हा एकूण किंमत (1+2+3+6)	-	-	63010

टिप:- इमारती लाकूडामध्ये साग व सागफाट्यांचा समावेश आहे.
आधार:- विभागीय वन अधिकारी वर्धा

तक्ता क्रमांक 4.7

जिल्हयातील भुजल मत्स्यव्यवसाय वर्ष (1995-96)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	नदीची लांबी (किमी)	मत्स्यव्यवसायासाठी अनुकूल क्षेत्रातली, सरोवरे व जलाशय यांचे एकूण क्षेत्र (हेक्टर)	मत्स्यव्यवसायासाठी आणलेले एकूण क्षेत्र (हेक्टर)	भुजल मत्स्य उत्पादन (मे. टन)	पकडलेल्या माशांची उत्पादकास मिळालेली किंमत (रुपये लाखांत)	मत्स्य व्यवसायासाठी परलेले मत्स्यबीज लाखांत
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धा	36	121	121	160	16	4.32
2	सेलु	37	1027	1027	233	23	6.00
3	समुद्रपुर	90	954	954	174	17	6.40
4	हिंगणघाट	42	44	44	59	6	0.55
5	देवळी	46	42	42	130	13	5.00
6	आर्वी	90	898	898	274	27	8.98
7	आष्टी	79	78	78	166	17	5.00
8	कारंजा	40	180	180	99	10	3.75
	जिल्हा एकूण	460	3344	3344	1495	129	40.00

आधार - जिल्हा मत्स्यव्यवसाय विकास अधिकारी, वर्धा

तक्ता क्रमांक 4.8

जिल्ह्यातील सागरी मत्स्यव्यवसाय वर्ष (1995-96)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	किनाऱ्याची लांबी (कि. मी.)	सागरी मच्छिमार व्यवसाय करणाऱ्या गावांची/वाड्यांची संख्या	मासे उतरविण्यासाठी केंद्र (संख्या)	सागरी मत्स्य उत्पादन (मे. टन)	पकडलेल्या माशांची उत्पादकास मिळालेली किंमत (रु. लाखां)	माशांचा वापर (मे. टन)	
							उन्हात वाळवलेले	खारवलेले
1	2	3	4	5	6	7	8	9

-1 वर्धा

2 सेलु

3 समुद्रपुर

4 हिंणघाट

5 देवळी

6 आर्वी

7 आष्टी

8 कांजा

निरंक

जिल्हा एकूण

टिप :- वर्धा जिल्ह्यात सागरी किनारा नसल्यामुळे माहिती निरंक समजावी.
 आधार :- 1) सहाय्यक संचालक, मत्स्यव्यवसाय,
 2) मत्स्यव्यवसाय आयुक्तालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक 5.1

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1995)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	संख्या			स्तंभ-०मधील कामगार		
			नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	प्रपत्रे पाठविले गेलेले कारखाने	एकूण	पुरुष	स्त्री
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	शेतमाल प्रक्रिया	009	1	0	1	25	10	15
2	डुग्ध निर्मित पदार्थ	201	1	0	1	140	125	15
3	धान्य गिरणी उत्पादने	204	5	0	5	45	41	4
4	शाखर उत्पादन व शुद्धीकरण उत्पादने	206	5	0	1	349	349	-
5	इतर साद्य तेल, बरबी, राईचे तेल, जुईमुगाचे तेल, तीळ तेल	211	10	1	6	142	138	4
6	गळे तयार करणे	216	2	0	2	22	19	3
7	पशुपक्षांच्या साद्य पदार्थांचे उत्पादन	217	1	0	1	6	6	0
8	कापडाची सरकी काढणे, स्वच्छ करणे व त्याच्या मर्यादया बांधणे.	230	43	5	31	3302	2325	977
9	सुती कापडाचे गिरण्यांत घेत काढणे, विकणे, मर्यादणे, सफाई करणे, पराधिकरण करणे	234	9	0	8	63	63	0
10	सुती कापडाची छपाई, साह, विंजन	235	6	0	5	2814	2805	9
11	यंत्रभागात सुती कापड विणणे इत्यादी	236	1	0	0	0	0	0
12	कृत्रिम धाग्याचे विणकाम, सफाई काम व प्रक्रिया	247	3	0	3	565	565	-
13	तांबडापासून कळया बनविणे.	270	37	1	35	108	108	0

पुढे चालू....

तक्ता क्रमांक 5 पुढे चालु

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1995)

जिल्हा व वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	संख्या			स्तंभ-6मधील कामगार		
			नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	प्रपत्रे पाठविणारे चालू कारखाने	एकूण	पुरुष	स्त्री
1	2	3	4	5	6	7	8	9
14	लाकूड चिरणे (प्लायवूड-शिवाय)	271	1	0	1	35	35	0
15	कागद व पुढे घापासून डबे व पेट्या	281	2	0	1	46	46	0
16	कागद व पेपर बोर्डाच्या वस्तु व पल्प पासूनची उत्पादने	282	0	0	0	0	0	0
17	रबरी प्लास्टीक ची पादत्राणे बनविणे	291	1	0	1	85	36	49
18	पोर्टशियम व नायट्रे ड्योनस रासायनिक करण्याचे उद्योग	300	2	0	2	42	42	0
19	सते व फिटकनाशके	301	2	1	1	242	96	146
20	स्फोटक पदार्थांचे उत्पादन	308	2	0	2	371	370	1
21	प्लास्टिक उत्पादन तयार करणे	313	2	1	1	7	7	0
22	इतर कोळ्याचे उत्पादन	319	1	0	1	5	5	0
23	बांधकामासाठी चिकन माती व विटांचे उत्पादन	320	1	0	1	20	20	0
24	अधातु खनीज पदार्थांचे उत्पादन	329	4	0	4	52	52	0
25	प्राथमिक स्वरूपाच्या लोखंड व पोलादाचे उत्पादन	330	3	1	2	832	828	4

पुढे चालु...

तक्ता क्रमांक 53 पुढे चालु

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1995)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	संख्या			स्तंभ-6 मधील कामगार		
			नोंदणी झालेले कारखाने	बंद कारखाने	प्रयत्ने पाठविणारे चालू कारखाने	एकूण	पुरुष	स्त्री
1	2	3	4	5	6	7	8	9
26	लोखंड पोलाद तापविणे व वितळविणे	331	2	1	0	0	0	0
27	धातुला गिलावा करणे (पोलीश कलहर्डीमेटल कोटींग ट्रीटमेंट)	345	1	0	1	5	5	0
28	अन्न, वस्त्र उपयोगासाठी लागणारी यंत्रसामुग्री, औद्योगिक यंत्र सामुग्री	353	1	0	1	18	18	0
29	सायकली, सायकल रिक्शा व त्याचे भाग तयार करणे	376	1	1	0	0	0	0
30	जड मोटार, ट्रक दुरुस्ती	389	5	0	3	206	202	4
31	घरगुती वायरासाठी विजेचे वितरण (औद्योगिक, व्यापार व इतर)	401	2	0	0	0	0	0
32	गॅस निर्माण व वितरण	410	1	0	1	19	19	0
33	पेट्रोल पंप	632	12	0	9	47	47	0
	जिल्हा एकूण	167	12	131	9613	8382	1231	

पुढे चालु...

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1995)

जिल्हा व वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	काम केलेल्या श्रम दिनांची एकूण संख्या (हजारात)	संख्या	
				प्रपत्र न पाठवि- णारे चालू कारखाने	स्तंभ 11 मधील कारखान्या तील कामगार
1	2	3	10	11	12
1	शेतमाल प्रक्रिया	009	8	0	0
2	बुग्घ निर्मात पदार्थ	201	51	0	0
3	धान्य गिरणी उत्पादने	204	9	0	0
4	साखर उत्पादन व शुद्धीकरण उत्पादने	206	60	0	0
5	इतर साद्य तेल, बरबी, साईचे तेल, भुईमुगाचे तेल, तीळ तेल	211	31	3	83
6	बर्फ तयार करणे	216	9	0	0
7	पशुपक्षांच्या साद्य पदार्था- ंचे उत्पादन	217	2	0	0
8	कापसाची सरकी काढणे, स्वच्छ करणे व त्याच्या गाम्ज्या बांधणे.	230	664	7	405
9	सुती कापडाचे गिरण्यांत रुत काढणे, विकणे, पाकडणे, सफाई करणे, प्रसिद्ध करणे.	234	18	1	18
10	सुती कापडाची छपाई, खाड, विंजन	235	982	1	503
11	पेशभागात सुती कापड विणणे इत्यादी	236	0	0	14
12	कृत्रिम धाग्याचे विणकाम, सफाई काम व प्रक्रिया	247	205	0	0
13	साकडापासून फळ्या पनविणे.	270	26	1	3

पुढे चालू...

तस्ता क्रमांक 5.1 पुढे चालू

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1995)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	काम केलेल्या श्रम दिनांची एकूण संख्या (हजारात)	संख्या	
				प्रपत्र न पाठविणारे चालू कारखाने	स्तंभ 11 मधील कारखान्यातील कामगार
1	2	3	10	11	12
14	लाकड चिरणे (प्लायवूड शिवाय)	271	10	0	0
15	कागद व पुठे यापासून हवे व पेटसा	281	14	1	15
16	कागद व पॅपर बोर्डाच्या वस्तु व पल्प पासुनची स्तनोदने	282	0	1	16
17	रबरी प्लास्टिक ची पावत्राणे बनविणे	291	26	0	0
18	कार्टे रिजिन व नायट्रे झोस साहायनिक करण्याने उद्योग	300	4	0	0
19	सत व फिटकनाशके	301	80	0	0
20	फोटोक पदार्थाचे उत्पादन	308	114	0	0
21	प्लास्टिक उत्पादन तयार करणे	313	2	0	0
22	इतर कोळ्याचे उत्पादन	319	0	0	0
23	बांधकामासाठी चिकन माली व विटांचे उत्पादन	320	6	0	0
24	अधातु सनीज पदार्थाचे उत्पादन	329	15	0	0
25	प्राथमिक स्वरूपाच्या लोखंड व पोलादाचे उत्पादन	330	297	0	0

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक 5.1 पुढे चालू

कारखान्यातील कामगारांची दैनिक सरासरी संख्या वर्ष (1995)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	संकेतांक	काम केलेल्या श्रम दिनांची एकूण संख्या (हजारात)	संख्या	
				प्रपत्र न पाठवि- णारे चालू कारखाने	स्तंभ 11 मधील कारखान्या तील कामगार
1	2	3	10	11	12
26	लोखंड पोलाद तापविणे व वितळविणे	331	0	0	0
27	धातुला गिलावा करणे [पोलीश कल्हडॉमेटल कोटींग ट्रीटमेंट	345	2	0	0
28	अन्न, वस्त्र उपयोगासाठी लागणारी यंत्रसामुग्री, औद्योगिक यंत्र सामुग्री	353	4	0	0
29	सायकली, सायकल रिक्षा व त्याचे भाग तयार करणे	376	0	0	0
30	जड मोटार, ट्रक दुरुस्ती	398	66	2	64
31	घरगुती वापरासाठी विजेचे वितरण [औद्योगिक, व्यापार व इतर	401	0	2	35
32	गॅस निर्माण व वितरण	410	6	0	0
33	पेट्रोल पंप	682	17	3	12
जिल्हा एकूण			2728	24	1213

आधार :- संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1995

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचे संकेतांक	10 कामगारांपेक्षा कमी		10 ते 19 कामगार		20 ते 49 कामगार		50 ते 99 कामगार		100 ते 499 कामगार	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1	00 कृषि, वने, मत्स्य, खाण	0	0	0	0	1	25	0	0	0	0
2	15 इतर अधातू खाणी	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
3	20 खाद्यपदार्थांचे उत्पादन	4	31	1	14	0	0	0	0	2	489
4	21 वनस्पती तूप, तेल, उत्पा.	4	23	4	55	3	107	1	68	0	0
5	22 पेय, तंबाखू व तंबाखू-पासूनचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
6	23 सुती कापडाचे उत्पादन	8	63	3	43	14	527	16	990	9	1416
7	24 लोकर, रेशीम, कृत्रिम तंतूचे कापडाचे उत्पा.	0	0	1	13	0	0	0	0	2	552
8	25 ताग व मेस्ता कापडाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
9	26 कापडाच्या वस्तूंचे उत्पा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
10	27 तयार लाकूड व लाकूडाच्या वस्तूंचे उत्पादन	36	111	0	0	1	35	0	0	0	0
11	28 कागद व कागदाच्या वस्तूंचे उत्पा., प्रकाशन व तत्संबंधीचे उत्पादन	0	0	2	31	1	46	0	0	0	0
12	29 चामडी आणि केसाळ कातड्यांच्या वस्तूंचे उत्पा.	0	0	0	0	0	0	1	85	0	0
13	30 रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम कोळसा पदार्थांचे उत्पा.	0	0	1	12	1	30	0	0	3	813
14	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ वगळता) उत्पा.	2	12	0	0	0	0	0	0	0	0
15	32 अधातू, खनिज पदार्थांचे उत्पादन	0	0	4	52	1	20	0	0	0	0
16	33 मूलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	0	0	0	0	2	70	0	0	0	0
17	34 धातूंच्या वस्तू व सुटे भागाचे (यंत्र परिवहन सामुग्री वगळून) उत्पा.	1	5	0	0	0	0	0	0	0	0

पुढे चालू...

तखता क्रमांक 5.2 पुढे चालू

चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1995

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचे संकेतांक	10 कामगारां- पेक्षा कमी		10 ते 19 कामगार		20 ते 49 कामगार		50 ते 99 कामगार		100 ते 499 कामगार	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
18	35 यंत्रसामुगी, तांत्रिक अव-जारे आणि सुटे भाग (विद्युत यंत्रसामुगी वगळून) उत्पादन.	0	0	1	18	0	0	0	0	0	0
19	36 विद्युत यंत्रसामुगीच्या सुटे भागांचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
20	37 परिवहन सामुगी व सुटे भागांचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
21	38 उत्पादन करणारे इतर उद्योग	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
22	39 जडयंत्र दुरुस्ती	0	0	1	15	3	112	0	0	1	143
23	40 वीज उत्पादन	0	0	2	35	0	0	0	0	0	0
24	41 वायू व वाफ	0	0	1	19	0	0	0	0	0	0
25	42 पाणी पुरवठा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
26	43 गोबर गॅस निर्मिती व वितरण	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
27	61 घाऊक व्यापार	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
28	64 दलाल	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
29	68 किरकोळ व्यापार	12	59	0	0	0	0	0	0	0	0
30	70 जमिनीवरील वाहतूक	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
31	74 भांडार व गोदाम	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
32	91 साफसफाई सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
33	96 व्यक्तिगत सेवा व इतर सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
34	97 दुरुस्ती सेवा (किरकोळ)	0	0	0	0	0	0	0	0	0	0
जिल्हा एकूण		67	304	21	307	27	972	18	1143	17	3213

पुढे चालू....

तक्ता क्रमांक 5.2 पुढे चालू

चालू वारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1995

जिल्हा : वडी

ज. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व संकेतांक	500 ते 999 कामगार		1000 ते 4999 कामगार		5000 व हून अधिक		ए अ	कू. ब	ण
		अ	ब	अ	ब	अ	ब			
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20	
1	00 कृषि, वने, मत्स्य, खाण	0	0	0	0	0	0	1	25	
2	15 इतर अधातू खाणी	0	0	0	0	0	0	0	0	
3	20 खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	7	534	
4	21 वनस्पती तूप, तेल उत्पा.	0	0	0	0	0	0	12	253	
5	22 पेय, तंत्रासू व तंत्रासूपासूनचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	
6	23 सुती कापडाचे उत्पादन	2	1342	2	2738	0	0	54	7119	
7	24 लोकर, रेशीम, कृत्रिम तंतूचे कापडाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	3	565	
8	25 ताग व जेस्टा कापडाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0	
9	26 कापडाच्या वस्तूंचे उत्पा.	0	0	0	0	0	0	0	0	
10	27 तयार लाकूड व लाकडाच्या वस्तूंचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	3	146	
11	28 कामद व कामदाच्या वस्तूंचे उत्पादन, प्रकाशन व तंत्रसंबंधीचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	3	77	
12	29 चामडी आणि केसाळ कापडाच्या वस्तूंचे उत्पा.	0	0	0	0	0	0	1	85	
13	30 रबर, प्लॅस्टिक पेट्रोलियम कोळसा पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	5	655	
14	31 रासायनिक व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ वगळता) उत्पादन	0	0	0	0	0	0	2	12	
15	32 अधातू खनिज पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	5	72	
16	33 मुलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	1	807	0	0	0	0	3	877	
17	34 धातूच्या वस्तू व सुटे भागाचे यंत्र परिवहन सामुग्री वगळता) उत्पादन	0	0	0	0	0	0	1	5	

पुढे चालू...

तबता क्रमांक 5.2 पुढे चालू

चालू कारखान्यांचे व कामगारांच्या संख्येनुसार उद्योगनिहाय वर्गीकरण सन 1995

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व संकेतांक	500 ते 999 कामगार		1000 ते 4999 कामगार		5000 व हुन अधिक		ए कू ण	
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	13	14	15	16	17	18	19	20
18	35 घंत्रसामुगी, तांत्रिकअवजारे आणि सुटे भाग(विद्युत घंत्र सामुगी वगळून) उत्पादन	0	0	0	0	0	0	1	18
19	36 विद्युत सामुगीच्या सुटे भागाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0
20	37 परिवहन सामुगी व सुटे भागाचे उत्पादन	0	0	0	0	0	0	0	0
21	38 उत्पादन करणारे इतर उद्योग	0	0	0	0	0	0	0	0
22	39 जडघंत्र दुरुस्ती	0	0	0	0	0	0	5	270
23	40 वीज उत्पादन	0	0	0	0	0	0	2	35
24	41 वायू व वाफ	0	0	0	0	0	0	1	19
25	42 पाणी पुरवठा	0	0	0	0	0	0	0	0
26	43 गोंबर गैस निर्मिती व वितरण	0	0	0	0	0	0	0	0
27	61 घाऊक व्यापार	0	0	0	0	0	0	0	0
28	64 दलाल	0	0	0	0	0	0	0	0
29	68 किरकोळ व्यापार	0	0	0	0	0	0	12	59
30	70 जमिनीवरील वाहतूक	0	0	0	0	0	0	0	0
31	74 भांडार व गोदाम	0	0	0	0	0	0	0	0
32	91 साफसफाई सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0
33	96 व्यक्तीगत सेवा व इतर सेवा	0	0	0	0	0	0	0	0
34	97 दुरुस्ती सेवा (किरकोळ)	0	0	0	0	0	0	0	0
जिल्हा एकूण		3	2149	2	2738	0	0	155	10826

टिप : अ) कारखान्यांची संख्या,
ब) कामगारांची संख्या.

आधार : संचालक, औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय,

महाराष्ट्रशासन, मुंबई.

तखता क्रमांक 5.3

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार चालू असलेल्या कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष (1995)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या								
		अनुल्लेखित		60 दिवसापेक्षा कमी दिवस		61 ते 120 दिवस		121 ते 180 दिवस		
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	00 कृषी, वन्ये, मत्स्य उत्पादने	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	20 साद्य वस्तूंचे उत्पादन	-	-	-	-	1	9	2	358	
3	21 वनस्पती तूप, तेल साद्य वस्तूंचे उत्पादन	-	-	2	22	-	-	2	18	
4	22 तंबाखू/तंबाखूची उत्पादने	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	23 कापड उत्पादने	-	-	4	197	11	700	13	894	
6	24 लोकरीपासून कापड उत्पा.	-	-	-	-	-	-	-	-	
7	25 ताग व इतर धागे निर्मिती (कापूस सोडून)	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	26 तयार कपड्याचे उत्पादन (विणकाम कापडासह) पायमोजे वगैरे सोडून	-	-	-	-	-	-	-	-	
9	27 लाकडी वस्तूंचे फर्निचर	-	-	2	8	-	-	2	4	
10	28 कागद व कागदाच्या वस्तू मुद्रण प्रकाशन इ. उद्योग	-	-	-	-	-	-	-	-	
11	29 कातड्यांच्या आणि केसाळ कातड्यांच्या सर्व वस्तूंचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-	
12	30 रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम, कोळसा इ. उत्पादन	-	-	-	-	1	30	-	-	

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक 5.3 पुढे चालू

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण (वर्ष 1995)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या						एकूण	
		181 ते 240 दिवस		241 ते 300 दिवस		300हूनअधिक दिवस		अ	ब
		अ	ब	अ	ब	अ	ब		
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18
1	00 कृषी, वने, मत्स्य उत्पादने	-	-	-	-	1	25	1	25
2	20 खाद्य वस्तूंचे उत्पादन	-	-	2	20	2	147	7	534
3	21 वनस्पती तूप, तेल खाद्य वस्तूंचे उत्पादन	1	34	2	71	2	25	9	170
4	22 तंबाखू/तंबाखूची उत्पादने	-	-	-	-	-	-	-	-
5	23 कापड उत्पादने	2	50	1	8	13	4330	44	6179
6	24 लोकरीपासून कापड उत्पा.	-	-	-	-	3	565	3	565
7	25 ताग व इतर धागे निर्मिती (कापूस सोडून)	-	-	-	-	-	-	-	-
8	26 तयार कपड्याचे उत्पादन (विणकाम कापडासह) पायमोजे वगैरे सोडून	-	-	-	-	-	-	-	-
9	27 लाकडी वस्तूंचे फर्निचर	9	25	19	93	4	13	36	144
10	28 कागद व कागदाच्या वस्तू मुद्रण प्रकाशन इ. उद्योग	-	-	1	46	-	-	1	46
11	29 कातड्यांच्या आणि केसाळ कातड्यांच्या सर्व वस्तूंचे उत्पादन	-	-	-	-	1	85	1	85
12	30 रबर, प्लॅस्टिक, पेट्रोलियम, कोळसा इ. उत्पादन	1	12	2	371	-	242	5	655

पुढे चालू...

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष (1995)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या								
		अनुल्लेखित		60 दिवस/पेक्षा कमी दिवस		61 ते 120 दिवस		121 ते 180 दिवस		
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
13	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळशाचे पदार्थ वगळून)	-	-	-	-	-	-	-	-	5
14	32 अधातू खनिज पदार्थ	-	-	-	-	-	-	-	-	-
15	33 मुलभूत व मिश्र धातूचे उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-	-
16	34 धातूच्या वस्तू सुटे भाग (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
17	35 यंत्रसामुग्री/यांत्रिक अवजारे आणि सुटे भागाचे (विद्युत सामुग्री वगळून) उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-	-
18	36 विद्युत यंत्रसामुग्री व साधने उपकरणे पुरवठा आणि सुटे भाग उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-	-
19	38 इतर उत्पादनांचे उद्योग	-	-	-	-	-	-	-	-	-
20	39 यंत्रसामुग्रीदुरुस्ती(अवजड)	-	-	-	-	-	-	-	-	-
21	40 वीज उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-	-
22	41 घरगुती गॅस वितरण	-	-	-	-	-	-	-	-	-

पुढे चालू...

तक्ता क्रमांक 5.3 पुढे चालू

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण (वर्ष 1995)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या						एकूण	
		181 ते 240 दिवस		241 ते 300 दिवस		300हूनअधिक दिवस			
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18
13	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळशाचे पदार्थ वगळून)	1	7	-	-	-	-	2	12
14	32 अधातू सनिज पदार्थ	-	-	3	47	2	25	5	72
15	33 मुलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	-	-	-	-	2	832	2	832
16	34 धातूच्या वस्तू सुटे भाग (यंत्र व परिवहन सामुग्री सोडून)	-	-	-	-	1	5	1	5
17	35 यंत्रसामुग्री/यांत्रिक अवजारे आणि सुटे भागाचे (विद्युत सामुग्री वगळून) उत्पादन	-	-	1	18	-	-	1	18
18	36 विद्युत यंत्रसामुग्री व साधने उपकरणे पुरवठा आणि सुटे भाग उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
19	38 इतर उत्पादनांचे उद्योग	-	-	-	-	-	-	-	-
20	39 यंत्रसामुग्रीदुरुस्ती(अवजड)	-	-	-	-	3	206	3	206
21	40 वीज उत्पादन	-	-	-	-	-	-	-	-
22	41 घरगुती गॅस वितरण	-	-	-	-	1	19	1	19

पुढे चालू.....

तखता क्रमांक 5.3 पुढे चालू

कामांच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्ष (1995)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या								
		अनुलेखित		60 दिवस/पेक्षा कमी दिवस		61 ते 120 दिवस		121 ते 180 दिवस		
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
23	42 जलदाय व्यक्था	-	-	-	-	-	-	-	-	-
24	43 गोबर गॅस निर्मिती	-	-	-	-	-	-	-	-	-
25	61 घाऊक व्यापार	-	-	-	-	-	-	-	-	-
26	64 दलाल	-	-	-	-	-	-	-	-	-
27	68 किरकोळ व्यापार	-	-	-	-	-	-	-	-	-
28	70 जमिनीवरील वाहतूक	-	-	-	-	-	-	-	-	-
29	74 कोठार व वस्त्र	-	-	-	-	-	-	-	-	-
30	89 इतरत्र वर्गीकृत नसलेले इतर व्यापारी सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-	-
31	91 स्वच्छता सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-	-
32	96 व्यक्तीगत सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-	-
33	97 दुरुस्ती सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-	-
	जिल्हा एकूण	-	-	8	227	13	739	20	1279	

पुढे चालू ..

तक्ता क्रमांक 5.3 पुढे चालू

कामाच्या दिवसांच्या संख्येनुसार कारखान्यांचे वर्गीकरण वर्गीकरण (वर्ष 1995-96)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	प्रमुख उद्योग समूह व त्यांचा संकेतांक	दिवसांची संख्या						ए. कू. ण	
		181 ते 240 दिवस		241 ते 300 दिवस		300हूनअधिक दिवस			
		अ	ब	अ	ब	अ	ब	अ	ब
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18
23	42 जलदाय व्यवस्था	-	-	-	-	-	-	-	-
24	43 गोबर गॅस निर्मिती	-	-	-	-	-	-	-	-
25	61 घाऊक व्यापार	-	-	-	-	-	-	-	-
26	64 दलाल	-	-	-	-	-	-	-	-
27	68 किरकोळ व्यापार	-	-	-	-	9	47	9	47
28	70 जमिनीवरील वाहतूक	-	-	-	-	-	-	-	-
29	74 कोठार व वसाह	-	-	-	-	-	-	-	-
30	89 इतरत्र वर्गीकृत नसलेले इतर व्यापारी सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-
31	91 स्वच्छता सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-
32	96 व्यक्तीगत सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-
33	97 दुरुस्ती सेवा	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण :-		14	128	31	674	45	6566	131	9614

टिप :- "अ" - कारखान्यांचे संख्या "ब" - कामगार

आधार :- औद्योगिक सुरक्षा व आरोग्य संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

अ. क्र.	उद्योगाचे वर्णन व संकेतांक	स्थिर भांडवल रु.	सेवते भांडवल रु.	कामगारां- ची संख्या	कर्मचा- -यांची संख्या	काम- गारांचे वेतन
1	2	3	4	5	6	7
1	20 साद्य पदार्थांचे उत्पादन					
2	21 साद्य पदार्थांचे उत्पादन					
3	22 पेय, तंबाखूच्या पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0	0
4	23 सुती कापडाचे उत्पादन	241094	114268	3523	4127	111531
5	24 कृत्रिम कापडाचे उत्पादन	215700	64922	475	547	10225
6	26 कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन (पादत्राणाशिवाय परिधान करावयाच्या वस्तू)	0	0	0	0	0
7	27 लाकडाच्या वस्तू, फर्निचरचे उत्पादन	0	0	0	0	0
8	28 कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग	0	0	0	0	0
9	29 कातडाच्या आणि केसाळ कातडाच्या वस्तूंची दुरुस्ती आणि उत्पादन	2426	9866	107	127	1457
10	30 रबर, प्लॅस्टीक, पेट्रोलियम व कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन	232528	74532	407	589	12508
11	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ वगळून)	0	0	0	0	0
12	32 अधातू सनिज पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0	0
13	33 मुलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	0	0	0	0	0

तक्ता क्रमांक 5.4 पुढे चालू

उद्योगाच्या महत्त्वाच्या बाबींचा तपशिल (वार्षिक उद्योग पाहणी) वर्ष 1994-95

जिल्हा : वर्धा

(रु. हजारांत)

अ. क्र.	उद्योगाचे वर्णन व संकेतांक	एकूण मिळकत	एकूण उत्पादन	एकूण निकिष्टी	मूल्यवृद्धी
1	2	8	9	10	11
1	20. खाद्य पदार्थांचे उत्पादन	27717	472514	423824	41184
2	21 खाद्य पदार्थांचे उत्पादन				
3	22 पेय, तंबाखूच्या पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0
4	23 सुती कापडाचे उत्पादन	149008	1148884	923976	195151
5	24 कृत्रिम कापडाचे उत्पादन	14065	465780	365550	89461
6	26 कापडाच्या वस्तूंचे उत्पादन (पादत्राणाशिवाय परिधान करावयाच्या वस्तू)	0	0	0	0
7	27 लाकडाच्या वस्तू, फर्निचरचे उत्पादन	0	0	0	0
8	28 कागद, कागदाच्या वस्तू, मुद्रण, प्रकाशन व संबंधित उद्योग	0	0	0	0
9	29 कातडाच्या आणि केसाळ कातडाच्या वस्तूंची दुरुस्ती आणि उत्पादन	2051	15703	9303	5599
10	30 रबर, प्लॅस्टीक, पेट्रोलियम व कोळसा यांच्या पदार्थांचे उत्पादन	20901	469412	268520	168012
11	31 रसायने व रासायनिक पदार्थांचे उत्पादन (पेट्रोलियम व कोळसा यांचे पदार्थ वगळून)	0	0	0	0
12	32 अधातू सनिज पदार्थांचे उत्पादन	0	0	0	0
13	33 मुलभूत व मिश्र धातूंचे उत्पादन	0	0	0	0

पुढे चालू..

तख्ता क्रमांक 5.4 पुढे चालू

उद्योगाच्या महत्वाच्या बाबींची तपशिल (वार्षिक उद्योग पाहणी) वर्ष (1994-95)

जिल्हा ६ वर्धा

अ. क्र.	उद्योगाचे वर्णन व संकेतांक	स्थिर भांडवल रु.	संळते भांडवल रु.	कामगारां- ची संख्या	कर्मचा- -यांची संख्या	काम- गारांचे वेतन.
1	2	3	4	5	6	7
14	34 धातूच्या वस्तूच्या सुट्या भागाचे उत्पादन (यंत्र व परिवहन सामुग्री वगळून)	0	0	0	0	0
15	35 यंत्रसामुग्री, यांत्रिक अवजारे आणि सुट्या भागांचे उत्पादन (विद्युत यंत्र- सामुग्री वगळून)	0	0	0	0	0
16	36 विद्युत यंत्रसामुग्री, साधने उपकरणे पुरवठा व सुटे भाग यांचे उत्पादन	0	0	0	0	0
17	37 परिवहन सामुग्री व सुट्या भागांचे उत्पादन	207	43	6	8	50
18	38 उत्पादन करणारे इतर उद्योग	0	0	0	0	0
19	39 सर्व प्रकारच्या यंत्रांची दुरुस्ती	1486	1641	110	147	5534
20	40 घरगुती वापरासाठी विद्युत	0	0	0	0	0
21	41 घरगुती गॅस वितरण	0	0	0	0	0
22	42 पिण्यासाठी पाणी पुरविणे	0	0	0	0	0
23	43 गोबर गॅस निर्मिती व वितरण	0	0	0	0	0
24	74 वस्त्र व कोठारे	0	0	0	0	0
25	97 दुरुस्ती व सेवा	0	0	0	0	0
26	इतर	160524	210151	2175	2800	36754
जिल्हा एकूण		931071	531414	7237	9095	189441

पुढे चालू..

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	उद्योगाचे वर्णन व संकेतांक	एकूण मिळकत रु.	एकूण उत्पादन रु.	एकूण निविष्टी रु.	मूल्यवृद्धी
1	2	8	9	10	11
14	34 धातूंच्या वस्तूंच्या सुट्या भागाचे उत्पादन (यंत्र व परिवहन सामुग्री वगळून)	0	0	0	0
15	35 यंत्रसामुग्री, यांत्रिक अवजारे आणि सुट्या भागांचे उत्पादन (विद्युत यंत्र- सामुग्री वगळून)	0	0	0	0
16	36 विद्युत यंत्रसामुग्री, साधने उपकरणे पुरवठा व सुटे भाग यांचे उत्पादन	0	0	0	0
17	37 परिवहन सामुग्री व सुट्या भागांचे उत्पादन	114	410	284	109
18	38 उत्पादन करणारे इतर उद्योग	0	0	0	0
19	39 सर्व प्रकारच्या यंत्रांची दुरुस्ती	7590	11096	2702	8305
20	40 घरगुती वापरासाठी विद्युत	0	0	0	0
21	41 घरगुती गॅस वितरण	0	0	0	0
22	42 पिण्यासाठी पाणी पुरविणे	0	0	0	0
23	43 गोबर गॅस निर्मिती व वितरण	0	0	0	0
24	74 वखार व कोठारे	0	0	0	0
25	97 दुरुस्ती व सेवा	0	0	0	0
26	इतर	50888	914959	809120	91098
जिल्हा एकूण		272334	3498758	2803479	598919

टिप :- उद्योगनिहाय माहिती मोठ्या कारखान्यांसाठी दिली असून लहान कारखान्यांची
(नमुना निवडीवर) माहिती "इतर" समोर देण्यात आलेली आहे.

आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी वर्ष 1995

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	बा ब	वर्ष 1995
1	2	3
1	जाहीर केलेल्या रिकाम्या जागांची संख्या	942
2	सेवायोजन कार्यालयाचा उपयोग करणारे मालक	170
3	नवीन नोंदणी केलेल्या उमेदवारांची संख्या	15353
4	वर्ष अखेरीस पटावरील उमेदवारांची एकूण संख्या	73664
5	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	
	(अ) साजगी क्षेत्र	39
	(ब) सार्वजनिक क्षेत्र	105
	(क) एकूण	144
6	नोकरी मिळालेल्या उमेदवारांची संख्या	
	(अ) अनुसूचित जाती/अनुसूचित जमाती	51
	(ब) इतर	93
	(क) एकूण	144
7	राष्ट्रीय वर्गीकरणानुसार व्यवसाय	
	1) व्यवसायिक तांत्रिक आणि संबंधित कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	288
	ब) नोकरी दिलेले	25
	2) प्रशासकीय, शास्त्रीय व व्यवस्थापकीय कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	123
	ब) नोकरी दिलेले	-
	3) लेखनिक व तत्संबंधीचे कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	8575
	ब) नोकरी दिलेले	19
	4) विक्री कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	-
	ब) नोकरी दिलेले	-
	5) शेतकरी, मत्स्यव्यवसाय, शिकारी व संबंधित कामगार	
	अ) नोंदणी केलेले	7
	ब) नोकरी दिलेले	-

पुढे चालू..

खता क्रमांक 5.5 पुढे चालू

रोजगार विनिमय केंद्रातील आकडेवारी वर्ष 1995

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बा ब	वर्ष 1995
1	2	3
7	6) साण कामगार अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले	- -
	7) वाहतूक व दळणवळण व्यवसायातील कामगार अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले	299 3
	8) क्राफ्टस्मन, उत्पादन प्रक्रिया कामगार व इतर अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले	- -
	9) सेवा, सेळ व तत्सम कामगार अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले	3246 -
	10) इतर कोठेही वर्गीकरण न केलेले कामगार अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले	2815 97
	11) एकूण अ) नोंदणी केलेले ब) नोकरी दिलेले	15353 144

आधार - जिल्हा सेवायोजन कार्यालय, वर्धा

तक्ता क्रमांक 5.6

व्यवसाय मार्गदर्शन कार्यक्रम वर्ष 1995-96

जिल्हा ः वर्धा

अ. क्र.	बा ब	परिमाण	वर्ष 1995-96
1	2	3	4
1	<p><u>सेवायोजन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन केंद्र</u></p> <p>(1) वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तीः अगर गटांमध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या</p> <p>(2) सेवायोजन केंद्रामध्ये घेण्यात आलेली गटांशी चर्चा</p> <p>(3) मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरीवर/प्रशिक्षणासाठी/उमेदवारांसाठी दिलेल्यांची संख्या</p>	संख्या	1560
2	<p><u>विश्वविद्यालयीन सेवायोजन माहिती मार्गदर्शन केंद्रातील व्यवसाय मार्गदर्शन</u></p> <p>(1) वैयक्तिक मार्गदर्शन/व्यक्तीः अगर गटांमध्ये सल्ला दिलेल्यांची संख्या</p> <p>(2) सेवायोजन केंद्रामध्ये घेण्यात आलेली गटांशी चर्चा</p> <p>(3) मार्गदर्शन केलेल्या अर्जदारांना नोकरीवर/प्रशिक्षणासाठी/उमेदवारांसाठी दिलेल्यांची संख्या</p>	संख्या	उ. ना.

आधार ः 1) जिल्हा सेवायोजन कार्यालय, वर्धा

तक्ता क्रमांक 5.7

जिल्ह्यातील कर्मचाऱ्यांची संख्या (कर्मचारी गणना 1995)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	शासकीय	जिल्हा परिषद	नगर परिषद
1	2	3	4	5
1.	वर्ग - 1	122	9	1
2.	वर्ग - 2	343	168	9
3.	वर्ग - 3	5264	4832	888
4.	वर्ग - 4	2408	660	997
5.	एकूण वर्ग - 1 ते 4	8137	5669	1895
6.	*इतर वर्ग 5 ते 9 व 0	1708	910	730
7.	एकूण - 1 ते 9 व 0	9845	6579	2625

टिप - * इतर यामध्ये कार्यव्ययी आस्थापनेवरील आकस्मिक सर्वातून रोजगार दिले जाणारे रोजंदारीवरील, अशकालिक, मानसेवी आणि वरील वर्गात समाविष्ट न झालेले कर्मचारी यांचा समावेश होतो.

2) आकडेवारी अस्थायी स्वरूपाची आहे.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.

तक्ता क्रमांक 5.8

निरनिराळ्या उद्योगातील रोजगार (31 मार्च 96 ला संपणा-या वर्षाकरिता)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योगाचे नांव	राष्ट्रीय उद्योग संकेतांक	माहिती देणा-या आस्थापनांची संख्या	कर्मचारी संख्या			
				शासकीय	निमशासकीय	स्वाजगी	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8
1	कृषि	00	9	827	332	-	1159
2	स्त्राणकाम	10	-	-	-	-	-
3	वस्तू निर्माण	20 व 21	55	140	2943	8723	11806
4	बीज निर्मिती, गॅस, पाणी व सांडपाणी सेवा	40 ते 42	4	-	1550	-	1550
5	बांधकाम	50	15	2171	484	43	2698
6	घाऊक व किरकोळ व्यापार व हॉटेल व्यवसाय	60 ते 69	22	-	139	456	595
7	परिवहन, गोदामे आणि दळणवळण	70 ते 75	8	2340	1555	27	3922
8	वित्त पुरवठा, विमा, स्थावर मालमत्ता आणि व्यापार विषयक सेवा	80 ते 83	81	4	1333	738	2075
9	सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा	90 ते 96	234	5363	8398	7282	21043
10	इतर (दुरुस्ती सेवा)	98 ते 99	-	-	-	-	-
	जिल्हा एकूण	-	428	10845	16734	17269	44848

आधार : जिल्हा सेवायोजन अधिकारी, वर्धा

..००..

तक्ता क्रमांक 5.9

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या

31 मार्च 1996 अखेर

जिल्हा - वर्धा

(लोकसंख्या हजारात)

अ. क्र.	यंत्रणा	वर्ष	जिल्ह्यातील संख्या		विद्युतीकरण झालेली गावे	
			गावे	शहरे	संख्या	लोकसंख्या
1	2	3	4	5	6	7
1	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ	31.3.61	1373	6	80	95
		31.3.71	1373	6	424	288
		31.3.81	1371	6	1005	541
		31.3.91	1379	6	1239	784
		31.3.95	1379	6	1242	784
		31.3.96	1379	6	1243	784
2	साजगी विद्युत कंपन्या	31.3.61	}	निक		
		31.3.71				
		31.3.81				
		31.3.91				
		31.3.95				
		31.3.96				
	जिल्हा एकूण	31.3.61	1373	6	80	95
		31.3.71	1373	6	424	288
		31.3.81	1371	6	1005	541
		31.3.91	1379	6	1239	784
		31.3.95	1379	6	1242	784
		31.3.96	1379	6	1243	784

पुढे चालू...

..97..

तत्का क्रमांक : 5.9 पुढे चालू ..

विद्युतीकरण झालेल्या शहरांची व गावांची संख्या व त्यांची लोकसंख्या

31 मार्च 96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	यंत्रणा	वर्ष	विद्युतीकरण झालेली शहरे		एकूण विद्युतीकरण झालेली गावे शहरे	
			संख्या	लोकसंख्या	संख्या	लोकसंख्या
1	2	3	8	9	10	11
1	महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा	31. 3. 61	6	150	86	245
		31. 3. 71	6	191	430	479
		31. 3. 81	6	232	1011	773
		31. 3. 91	6	284	1245	1068
		31. 3. 95	6	284	1248	1068
		31. 3. 96	6	284	1249	1068
2	साजगी विद्युत, कंपनी	31. 3. 61	-	-	-	-
		31. 3. 71				
		31. 3. 81				
		31. 3. 91				
		31. 3. 95				
		31. 3. 96				
निरंक						
	जिल्हा एकूण	31. 3. 61	6	150	86	245
		31. 3. 71	6	191	430	479
		31. 3. 81	6	232	1011	773
		31. 3. 91	6	284	1245	1068
		31. 3. 95	6	284	1248	1068
		31. 3. 96	6	284	1249	1068

टिप :- 1991 ते 1995 या वर्षांची रकमा 7 व 11 ची माहिती सुधारित आहे.

आधार :- अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा

तक्ता क्रमांक 5.10

विजेची वापर 1995-96 या वर्षाकरिता

जिल्हा :- वर्धा

(हजार किलोवॉट तासामध्ये)

अ. क्र.	निर्मितीचा प्रकार	विजेच्या प्रकाराचा वापर							कनेक्शनसची संख्या
		घरगुती	व्यापारी कामासाठी लघु शक्ती साठी	औद्योगिक	सार्वजनिक दिवाबत्ती	कृषि	इतर	एकूण	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	धर्मल	67292 (11.50)	23981 (4.09)	478709 (81.83)	4236 (0.72)	9479 (1.62)	1316 (0.24)	585013 (100.00)	176584
2	हायड्रो	-	-	-	-	-	-	-	-
3	इतर	-	-	-	-	-	-	-	-
	एकूण	67292	23981	478709	4236	9479	1316	585013	176584

टिप :- कंसातील आकडे एकूणशी टक्केवारी दर्शवितात.

आधार :- अधीक्षक अभियंता, महाराष्ट्र राज्य विद्युत मंडळ, वर्धा

... 99 ...

जमता क्रमांक - 5.11

(आर्थिक गणना-1990)

कृषि व बिगर कृषि उद्योग

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	नाव	* कृषि उद्योग			बिगर कृषि उद्योग			कृषि व बिगर कृषि एकूण		
		ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	उद्योगाची संख्या									
अ.	स्वकार्यरत उद्योग **	2051	196	2247	14014	7973	21987	16065	8169	24234
ब.	आस्थापना ***	315	51	366	4667	3997	8664	4982	4048	9030
क.	एकूण	2366	247	2613	18681	11970	30651	21047	12217	33264
2.	मालकीच्या प्रकारा नुसार एकूण उद्योग (संख्या)									
अ.	सहकारी	8	-	8	610	290	900	618	290	908
ब.	सार्वजनिक	15	2	17	2411	749	3160	2426	751	3177
क.	साजगी	2343	245	2588	15660	10931	26591	18003	11176	29179
3.	मालकाचा विशेष सामाजिक गट (एकूण संस्थेची टक्केवारी)									
अ.	अनु जाती	4.43	5.26	4.51	8.02	6.96	7.61	7.62	6.93	7.37
ब.	अनु जमाती	14.75	9.71	14.27	4.89	3.82	4.47	6.00	3.94	5.24
4.	जागेविरहित कार्यान्वीत असलेल्या उद्योगाची एकूणशी टक्केवारी	41.96	40.08	41.79	17.37	14.47	16.24	20.14	14.99	18.25
5.	शक्तीवर चालणा-या उद्योगाची एकूण संस्थेची टक्केवारी	5.53	3.64	5.35	16.89	15.85	16.48	15.62	15.60	15.61

पुढे चालू..

...100...

तसता क्रमांक - 5.11 पुढे चालू

(आर्थिक गणना-1990)

कृषि व बिगर कृषि उद्योग

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	बाब	* कृषि उद्योग			बिगर कृषि उद्योग			कृषि व बिगर कृषि एकूण		
		ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण	ग्रामीण	नागरी	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
6.	सर्वसाधारणपणे काम करणा-या कामगारांची संख्या									
अ)	एकूण कामगार	3526	423	3949	38262	42584	80846	41788	43007	84795
ब)	वेतनावर काम करणारे कामगार	479	65	544	20232	28355	49087	20711	28920	49631
क)	वेतनावरील कामगारांची एकूण	13.58	15.36	13.77	52.87	67.76	60.71	49.56	67.24	58.53
ड)	कामगारांची टक्केवारी प्रति उद्योग सरासरी संख्या	1	2	2	2	4	3	2	4	3

टीप :- * कृषि उत्पादन व मळे वगळून कृषि संबंधित उद्योग

** पगारावर एकही कर्मचारी नसलेले उद्योग

*** ज्या उद्योगात कमीत कमी एकतरी व्यक्ती पगारावर काम करते असे उद्योग

आधार - आर्थिक गणना 1990, अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य मुंबई.

तक्ता क्रमांक - 5.12

प्रमुख उद्योग गटानुसार कृषी व बिगर कृषी उद्योगांची संख्या
आणि सर्वसाधारणपणे

नेहमी काम करणा-या कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		उद्योग	कामगार	उद्योग	कामगार	उद्योग	कामगार
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	कृषि	2366	3526	247	423	2613	3949
2.	सनिज उत्पादन व साणकाम	30	61	-	-	30	61
3.	कस्तूनिर्माण	4264	10171	1714	11063	5978	21234
4.	वीज, गॅस आणि पाणी- पुरवठा	41	120	6	67	47	187
5.	बांधकाम	128	193	55	77	183	270
6.	घाऊक व्यापार	146	306	226	605	372	911
7.	किरकोळ व्यापार	5574	6940	5215	8363	10789	15303
8.	उपहारगृहे आणि हॉटेल्स	655	1419	511	1808	1166	3227
9.	वाहतूक	84	238	155	875	239	1113
10.	साठवण आणि गोदाम विषयक	64	170	305	514	369	684
11.	दळणवळण	136	311	23	602	159	913
12.	वित्तीय, विमा, स्थावर मालमत्ता आणि व्यावसायिक सेवा	387	1018	311	1567	698	2585
13.	सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	7172	17315	3449	17043	10621	34358
14.	इतर सेवा [इतरत्र चर्चाकरण न केलेल्या]	-	-	-	-	-	-
15.	सर्व प्रमुख उद्योग गट एकूण	21047	41788	12217	43007	33264	84795

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना 1990).

तमता क्रमांक - 5.13

महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषि व बिगर कृषि अस्थापनांची संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	अस्थामना		एकूण
			ग्रामीण	नागरी	
1	2	3	4	5	6
1.	कृषि	0	315	51	366
2.	साणकाम व दगडकाम	1	0	0	0
3.	वस्तुनिर्माण	2 व 3	462	598	1060
4.	बीज, गॅस व पाणीपुरवठा	4	37	5	42
5.	बांधकाम	5	12	7	19
6.	घाऊक व्यापार	6	67	132	199
7.	किरकोळ व्यापार	6	500	1173	1673
8.	उपहारगृहे व हॉटेल्स	6	229	248	477
9.	वाहतूक	7	45	69	114
10.	साठवण व गोदामविषयक	7	56	100	156
11.	दळणवळण	7	136	23	159
12.	अर्थपुरवठा संस्था, विमा मालमत्ता व धंदेविषयक	8	148	144	292
13.	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	9	2968	1495	4463
14.	इतर	10	7	3	10
15.	एकूण	-	4982	4048	9030

आधार- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

महत्वाच्या उद्योग गटानुसार कृषि व बिगर कृषि आस्थापनातील
कामगारांची संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	उद्योग गट संकेतांक	आस्थापनेतील कामगार		
			ग्रामीण	नागरी	एकूण
1	2	3	4	5	6
1	कृषि	0	723	120	843
2	स्नाणकाम व दगडकाम	1	0	0	0
3	वस्तुनिर्माण	2 व 3	4976	9385	14361
4	वीज व गॅस पाणी	4	114	66	180
5	बांधकाम	5	70	25	95
6	घाऊक व्यापार	6	222	462	684
7	किरकोळ व्यापार	6	1015	3199	4214
8	निवासगृहे व उपहारगृहे	6	832	1419	2251
9	वाहतूक	7	198	773	971
10	साठवणूक व वस्त्र	7	160	186	346
11	दळणवळण	7	311	602	913
12	अर्थपुरवठा संस्था, विमा मालमत्ता	8	744	1365	2109
13	सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	9	12545	14465	27010
14	इतर	10	18	6	24
एकूण			21928	32073	54001

आधार : अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन (आर्थिक गणना 1990)

...104...

तक्ता क्रमांक - 5.15

बिगर कृषि सहकारी आस्थापना [सर्व उद्योग गट एकत्र] (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा & वर्धा

अ. क्र.	बाब	ग्रामीण	नागरी	एकूण
1	2	3	4	5
1.	सहकारी औद्योगिक आस्थापनांची संख्या	610	290	900
2.	विजेवर चालणाऱ्या आस्थापनांची एकूण संस्थेशी टक्केवारी.	6.06	8.27	6.77
3.	सहकारी आद्योगिक आस्थापनात सर्वसाधारणपणे काम करणारे कामगार			
	अ) एकूण कामगार	3465	3565	7090
	ब) प्रति आस्थापना कामगारांची संख्या	6	12	8

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

उद्योग गटानुसार सहकारी औद्योगिक संस्था व रोजगार यांची संख्या
(आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	उद्योग गट	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापना	रोजगार	आस्थापना	रोजगार	आस्थापना	रोजगार
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	कृषि	8	42	-	-	8	42
2.	स्वाणकाम व दगडकाम	-	-	-	-	-	-
3.	वस्तुनिर्माण व दुरुस्ती सेवा	30	1124	15	93	45	1217
4.	वीजबत्ती गॅस व पाणी	6	23	3	50	8	73
5.	बांधकाम	-	-	-	-	-	-
6.	घाऊक व्यापार	34	80	4	15	38	95
7.	किरकोळ व्यापार	72	123	49	112	121	235
8.	उपहारगृहे व हॉटेल्स	4	8	12	498	16	506
9.	वाहतूक	2	6	5	25	7	31
10.	साठवणूक व वसार	19	33	11	16	30	49
11.	दळणवळण	12	23	-	-	12	23
12.	अर्थ पुरवठा, विमा, मालमत्ता, धंदे	66	380	34	348	100	728
13.	सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवा	365	1665	158	2408	523	4073
14.	इतर सेवा	-	-	-	-	-	-
15.	प्रमुख - उद्योग गट एकूण	618	3507	290	3565	908	7072

टीप - सहकारी उद्योग ह्या सहकारी संस्था आहेत कारण सहकारी संस्था प्रकारा खालील स्वकार्यरत उद्योग नाहीत.

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.17 (अ)

वस्तुनिर्माण व दुरुस्ती सेवा या गटातील स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रोजगारांचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		स्वकार्यरत उद्योग एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योग एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योग एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	3595	4365	1010	1306	4605	5671
2.	3	129	387	72	216	201	403
3.	4	36	144	19	76	55	220
4.	5	14	70	12	60	26	130
5.	6 ते 9	21	159	3	20	24	179
6.	10 व अधिक	7	70	-	-	7	70
सर्व आकारमान गट		3802	5195	1116	1678	4198	6873

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.17 [ब]

वस्तुनिर्माण व दुरुस्ती सेवा उद्योग गटातील अस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा = वर्धा

अ. क्र.	रोजगारांचा आकारमान गट संख्या	गांभीण		नागरी		एकूण	
		अस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	अस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	अस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	240	327	255	435	495	762
2.	3	26	78	100	300	126	378
3.	4	26	104	63	272	94	376
4.	5	24	120	39	195	63	315
5.	6-9	58	416	73	521	131	937
6.	10-19	51	655	26	344	76	999
7.	20-49	23	614	17	535	40	1149
8.	50-199	10	959	13	1083	23	2042
9.	200-399	2	485	4	1011	6	1496
10.	400 व त्यापेक्षा जास्त	2	1218	4	4639	6	5907
सर्व आकारमान गट		462	4976	598	9385	1060	14361

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्रमांक - 5.18 (अ)

घाऊक व किरकोळ वयापारामधील स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी काम

करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		स्वकार्यरत एकूण उद्योग संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत एकूण उद्योग संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत एकूण उद्योग संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	4075	5751	3535	4235	9070	10586
2.	3	61	183	104	312	165	495
3.	4	13	52	30	120	43	172
4.	5	2	10	3	15	5	25
5.	6-9	2	13	4	25	6	33
6.	10 व अधिक	-	-	-	-	-	-
सर्व आकारमान गट		5153	6009	4136	5307	9289	11316

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.18 [ब]

घाऊक व किरकोळ व्यापार उद्योग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	रोजगारांचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	470	744	752	1363	1222	2107
2.	3	51	153	309	927	360	1080
3.	4	20	80	122	488	142	568
4.	5	11	55	52	260	63	395
5.	6-9	7	48	53	354	60	402
6.	10-19	7	77	14	178	21	255
7.	20-49	-	-	3	91	3	91
8.	50-199	1	80	-	-	1	80
9.	200-399	-	-	-	-	-	-
10.	400 आणि त्यापेक्षा जास्त	-	-	-	-	-	-
सर्व आकारमान गट		567	1237	1305	3661	1872	4898

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.19 [अ]

सामूहिक, सामाजिक व व्यक्तीगत सेवा मधील एकूण स्वकार्यरत उद्योगांची संख्या व नेहमी
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	4118	4406	1872	2251	5990	6657
2.	3	39	117	52	156	91	273
3.	4	4	16	9	36	13	52
4.	5	19	95	6	30	25	125
5.	6 ते 9	15	98	8	59	23	157
6.	10 व अधिक	2	20	4	40	6	60
सर्व आकारमान गट		4197	4752	1951	2572	6148	7324

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

...111...

तक्ता क्रमांक - 5.19 [ब]

सामुहिक, सामाजिक व व्यक्तिगत सेवामधील आस्थापनेची एकूण संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	1987	2856	607	1013	2594	3869
2.	3	221	663	229	687	450	1350
3.	4	147	588	98	392	245	980
4.	5	93	465	78	390	171	855
5.	6-9	260	1853	162	1153	422	3006
6.	10-19	167	2191	179	2361	346	4552
7.	20-49	83	2389	94	2887	177	5276
8.	50-199	16	1173	45	3707	61	4880
9.	200-399	1	385	5	1426	6	1811
10.	400 व त्यापेक्षा जास्त	-	-	1	455	1	455
सर्व आकारमान गट		2975	12563	1498	14471	4473	27034

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.20 [अ]

सर्व उद्योग गट मिळून एकत्र स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या व नेहमी काम

करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	स्वकार्यरत उद्योगांची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	15553	17935	7774	9483	24327	27418
2.	3	343	1029	276	828	619	1857
3.	4	78	312	66	264	144	576
4.	5	40	200	23	115	63	315
5.	6 ते 9	42	294	23	174	65	468
6.	10 व अधिक	9	90	7	70	16	160
सर्व आकारमान गट		16065	19860	8162	10984	24284	30794

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

तक्ता क्रमांक - 5.20 [ब]

सर्व उद्योग गट मिळून एकत्र उद्योग गटातील आस्थापनांची एकूण संख्या व नेहमी काम
करणा-या कर्मचा-यांची आकारमान गटानुसार संख्या (आर्थिक गणना-1990)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रोजगाराचा आकारमान गट संख्या	ग्रामीण		नागरी		एकूण	
		आस्थापनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या	आस्थापनाची एकूण संख्या	नेहमी काम करणा-या व्यक्तींची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	1-2	3307	4844	1896	3263	5203	8107
2.	3	468	1404	749	2247	1217	3651
3.	4	259	1036	351	1404	610	2440
4.	5	155	775	213	1065	368	1840
5.	6-9	377	2683	358	2531	735	5214
6.	10-19	265	3422	264	3496	529	6918
7.	20-49	116	3283	137	4187	253	7470
8.	50-199	30	2393	64	5459	94	7852
9.	200-399	3	870	10	2817	13	3687
10.	400 आणि त्यापेक्षा जास्त	2	1218	6	5604	8	6822
सर्व	आकारमान गट	4982	21928	4048	32073	9030	54001

आधार - अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, महाराष्ट्र शासन, मुंबई (आर्थिक गणना-1990)

...114..

तत्ता क्रमांक : 6.1

विविध प्रकारच्या सहकारी संस्था 31-3-96 असेर

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्था संख्या
1	2	3
1.	<u>सहकारी पतसंस्था (एकूण)</u>	
1.1	जिल्हामध्यवर्ती सहकारी बँका	1
1.2	प्राथमिक कृषि सहकारी संस्था	398
1.3	शेतकरी सेवा संस्था	-
1.4	लॅम्पस सहकारी संस्था (आदिवासी सहकारी संस्था)	2
1.5	धान्य बँका	1
1.6	इतर (संस्थेचा प्रकार घावा.)	-
2.0	<u>बिगर कृषि पत संस्था (एकूण)</u>	
2.1	प्राथमिक सहकारी बँका	
	अ. नागरी बँका	3
	ब. कर्मचारी पत-संस्था	97
2.2	इतर बिगर कृषि पत संस्था	
	अ. कर्मचारी पत संस्था	-
	ब. नागरी पत संस्था आणि इतर (भिशी, श्रिण्ट आणि पतसंस्था वर्गरे)	69
	क. इतर	-
3.0	<u>पणन संस्था (एकूण)</u>	
3.1	जिल्हा पणन संस्था	
	अ. सर्वसाधारण उद्येश	-
	ब. विशेष उद्येश	-
3.2	प्राथमिक पणन संस्था	
	अ. सर्वसामान्य तालुका सख्दी विक्री संघ	3
	ब. विशेष	3
3.3	इतर	-
4.0	उत्पादक-संस्था(एकूण)(तपशील 6.13 मध्ये पहावा)-अवलोकनार्थ	540
5.0	सामाजिक सेवा संस्था (तपशील 6.13 मध्ये पहावा)-अवलोकनार्थ	320
	एकूण	1442

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक , सहकारी संस्था , वर्धा.

...115...

तक्का क्रमांक 6.2

जिल्हयातील सर्व प्रकारच्या सहकारी संस्थांची माहिती
(31-03-1996 ला संपणा-या-वर्षाकरिता)

जिल्हा: वर्धा

[रूपये व सभासद संख्या हजारात]

अ. क्र.	बाब	संख्या.
1	2	3
1	संस्था	1442
2	एकूण सभासद	318
3	भरणा झालेले भागभांडवल	472681
4	वरील तीन पैकी अ. शासकीय भाग भांडवल ब. स्वतःचा निधी	204885 327138
5	ठेवी	1076624
6	सेळते भांडवल	3720102
7	निवळ दिलेली कर्जे	662750
8	खरेदीची किंमत	758038
9	विक्रीची किंमत	777324
10	नफा मिळालेल्याः अ. संस्था ब. रक्कम	626 23932
11	तोदयातीलः अ. संस्था ब. रक्कम	688 41756
12	नफा किंवा तोटा नसलेल्या संस्था	-

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्हयातील सहकारी संस्थांची लेखा परीक्षण वर्गाप्रमाणे वर्गवारी 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	लेखा परीक्षणानुसार वर्गवारी				वर्गीकरण न केलेल्या	लेखा परीक्षा न झालेल्या	एकूण सहकारी संस्था
		अ	ब	क	ड			
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	वर्धा	23	70	101	3	-	193	390
2	सेलु	2	16	59	4	6	75	162
3	समुद्रपुर	-	4	62	3	2	47	118
4	हिंगणघाट	1	11	93	1	-	100	206
5	देवळी	1	17	61	2	3	60	144
6	आर्वी	3	11	85	1	1	91	192
7	आष्टी	-	3	37	-	1	25	67
8	कारंजा	-	8	79	-	8	68	163
जिल्हा एकूण		30	140	577	14	21	659	1442

टिप :- 1) सहकारी संस्था अवसानात गेल्या मुळे सहकारी संस्थांची संख्या मागील वर्षापेक्षा कमी आहे.

आधार :- 1) जिल्हा विशेष लेखा परिक्षक वर्ग-1, सहकारी संस्था, वर्धा.
2) जिल्हा विशेष लेखा परिक्षक (दुग्धा), सहकारी संस्था, वर्धा.

जिल्हयातील राज्य आणि जिल्हा पातळीवरील सहकारी बँकेची कार्ये 31.3.96 असेर
जिल्हा : वर्धा (रूपये हजारात)

अ. क्र.	बँकांचा प्रकार	बँक शाखा	सभासद		भाग भांडवल	राखीव व इतर निधी	ठेवी	सेवते भांडवल
			संस्था सभा	वैयक्तिक सभासद				
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	महाराष्ट्र राज्य सह. बँक, मुंबई.	-	-	-	-	-	-	-
2	जिल्हा मध्यवर्ती सह. बँक, लि.	50	662	91	23907	36942	937548	1133512
3	जिल्हा औद्योगिक सह. बँक,	-	-	-	-	-	-	-
4	राज्य भुविकास बँकेची जिल्हा शाखा,	7	42	32171	14982	-	2483	23100
5	राज्य कृषि व ग्रामीण विकास बँक	-	-	-	-	-	-	-

तत्का क्रमांक : 6.4 पुढे सुरु .....

अ. क्र.	अल्प मुदतीचे कर्जे			मध्यम दीर्घ		येणे कर्जे			धकलेली कर्जे			
	रोख पत	वटवि लेली बिले	एकूण (10 + 11)	शेतीच्या कामा साठी	मुदती- मुदती- कर्जे	दीर्घ मुदती- मुदती- कर्जे	अल्प मुद- तीची	मध्यम मुद- तीची	दीर्घ मुद- तीची	अल्प मुद- तीची	मध्यम मुदती- ची	दीर्घ मुद- तीची
1	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	529393	52	529445	151254	378064	75	380347	74158	1170	209305	26032	87
3	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4	-	-	-	-	-	20141	-	-	138800	-	-	37100
5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

टिप: ** स्तंभ क्र.13 मधील कर्जे स्तंभ क्र.12 पैकी आहेत.

आधार : 1) जिल्हा मध्य. सह. बँक, वर्धा 2) महा. राज्य सह. कृषि व ग्रामीण विकास बँक, वर्धा

...110...

तक्रा क्रमांक : 6.5

जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य, अ. 3.96 असेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	संस्थांची संख्या	एकूण सातेदारांची संख्या	सभासद संख्या				भाग भांडवल	स्तंभ ९ पैकी शासकीय भाग भांडवल
				एकूण	लहान सातेदार	मोठे सातेदार	इतर सभासद		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	50	21243	21243	9558	10680	1005	6422	123
2	सेलु	42	16063	16063	4330	11733	-	5040	250
3	समुद्रपुर	63	20746	20746	2449	16540	1757	5902	89
4	हिंगणघाट	62	18479	18479	3617	14255	607	6511	105
5	देवळी	49	17364	17364	7479	9435	950	5233	-
6	आर्वी	49	19308	19308	8506	10170	632	4851	51
7	आष्टी	33	10320	10320	4840	5341	139	2558	5
8	कांजा	50	12522	12522	5630	6803	89	3360	20
जिल्हा - एकूण		398	136545	136545	46409	84957	5179	39877	648

पुढे सुरु...

...119...

तक्ता क्रमांक : 6.5 पुढे सुरु . . .

जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.98 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रूपये हजाराने)

अ. क्र.	तहसील	राखीव आणि इतर निधी (रु.)	संस्थेने घेतलेली एकूण कर्जे (रु.)	खेळते भांडवल (रु.)	एकूण दिलेली कर्जे (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)		येणे कर्जे (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)	
					कर्जदार	कर्जाची रक्कम (रु.)	बाकी असलेले सभासद	रक्कम (रु.)
1	2	11	12	13	14	15	16	17
1	वर्धा	2995	32824	50425	2304	27708	7096	34963
2	सेलु	676	34139	45130	2377	28675	6674	31023
3	समुद्रपुर	594	33508	41252	2405	19976	6945	30891
4	हिंगणघाट	1152	38549	44689	2669	19285	9566	35848
5	देवळी	257	36950	50441	2490	21384	6653	33833
6	आर्वी	835	41158	50597	3238	26113	8190	35101
7	आष्टी	246	25633	28160	2432	13420	4599	18308
8	कांजा	235	26507	24655	1662	11338	6043	17695
जिल्हा एकूण		6990	269288	334249	20107	165899	55766	237662

पुढे सुरु . . .

...120...

तत्ता क्रमांक : 6.5 पुढे सुरु

जिल्ह्यातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारत)

अ. क्र.	तहसील	एकूण कर्जाची थकबाकी (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)		३ वर्षांपेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी		३ वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कर्जाची थकबाकी	
		थकबाकीदार	रक्कम (रु.)	थकबाकी- दार	रक्कम (रु.)	थकबाकी- दार	रक्कम (रु.)
1	2	18	19	20	21	22	23
1	वर्धा	4792	26412	2154	13372	2638	13040
2	सेलु	3797	16478	1745	9332	2052	7146
3	समुद्रपुर	4540	19056	1881	11837	2559	7219
4	हिंगणघाट	6897	23321	4795	16906	2102	6315
5	देवळी	4163	21948	2270	13566	1893	8332
6	आर्वी	4922	24099	2008	11886	2914	12213
7	आष्टी	2167	10417	1590	8275	577	2142
8	कारंजा	4381	13511	2999	10643	1382	2868
जिल्हा एकूण		35659	155242	19442	95817	16117	59325

आधारः - जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

...121...

तत्का क्रमांक : 6.6

जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थांचे कार्य, 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद संख्या			भाग भांडवल (रु.)	स्तंभ ९ पैकी शासकीय भाग भांडवल (रु.)	
				एकूण	लहान खातेदार	मोठे खातेदार			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा								
2	सेलु								
3	समुद्रपुर								
4	हिंगणघाट								
5	देवळी								
6	आर्वी								
7	आष्टी								
8	कारंजा								
निरंक									
जिल्हा एकूण									

पुढे सुरु...

...122...

तक्ता क्रमांक : 6.6 पुढे सुरु...

जिल्ह्यातील शेतकरी सेवा संस्थांचे कार्य, 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	राखीव आणि इतर (रु.)	संस्थेने घेतलेली एकूण (रु.)	खेळते भांडवल (रु.)	एकूण दिलेली कर्जे (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)	कर्जदार	कर्जाची रक्कम (रु.)	बाकी असलेले सभासद	रक्कम (रु.)
1	2	11	12	13	14	15	16	17	
1	वर्धा								
2	सेलु								
3	समुद्रपुर								
4	हिंगणघाट								
5	देवळी								
6	आर्वी								
7	आष्टी								
8	कारंजा								

निरंक

जिल्हा एकूण

पुढे सुरु..

...123...

तत्ता क्रमांक : 6.6 पुढे सुरु . . .

जिल्हयातील शेतकरी सेवा संस्थांचे कार्य, 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	एकूण कर्जाची थकबाकी (अल्प, मध्यम, दीर्घ मुदतीची)		३ वर्षांपेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी		३ वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कर्जाची थकबाकी	
		थकबाकीदार	रक्कम (रु.)	थकबाकी- दार	रक्कम (रु.)	थकबाकी- दार	रक्कम (रु.)
1	2	18	19	20	21	22	23
1	वर्धा						
2	सेलु						
3	समुद्रपुर						
4	हिंगणघाट						
5	देवळी						
6	आर्वी						
7	आष्टी						
8	कारंजा						
निरंक							
जिल्हा एकूण							

आधार : - जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

...124...

तक्का क्रमांक : 6.7

जिल्हयातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तेहसील	संस्थांची संख्या	एकूण खातेदारांची संख्या	सभासद संख्या (00)			भाग भांडवल (रुपये)	स्तंभ 9 पैकी शासकीय भाग भांडवल	
				एकूण	लहान खातेदार	मोठे खातेदार			
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	1	144	144	81	51	12	35	30
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	1	376	376	164	187	25	66	30
जिल्हा एकूण		2	520	520	245	238	37	101	60

पुढे सुरु...

...125...

संका क्रमांक : 6.7 पुढे सुरु . . .

जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	राखीव आणि इतर निधी (रुपये)	संस्थेने घेतलेली एकूण कर्जे (रुपये)	खेळते भांडवल (रुपये)	एकूण दिलेली कर्जे (अल्प, मध्यम, दिर्घ मुदतीची) कर्जदार कर्जांची रक्कम (रुपये)	येणे कर्जे (अल्प, मध्यम, दिर्घ मुदतीची) बाकी असलेले सभासद	रक्कम (रुपये)	
1	2	11	12	13	14	15	16	17
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंमणघाट	-	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	3	70	149	20	130	31	65
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-
8	कांजा	2	252	450	46	129	123	267
जिल्हा एकूण		5	322	599	66	259	154	332

पुढे सुरु . . . . .

...126...

तत्का क्रमांक : 6.7 पुढे सुरु . . .

जिल्ह्यातील आदिवासी सहकारी संस्थांचे कार्य, 31.3.96 असेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	एकूण कर्जाची थकबाकी (अल्प, मध्यम, दिर्घ मुदतीची)		3 वर्षांपेक्षा कमी वर्षे कर्जाची थकबाकी		3 वर्षांपेक्षा अधिक वर्षे कर्जाची थकबाकी	
		थकबाकीदार	रक्कम (रुपये)	थकबाकी- दार	रक्कम (रुपये)	थकबाकी- दार	रक्कम (रुपये)
1	2	18	19	20	21	22	23
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-	-
6	आर्वी	11	46	11	46	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-
8	कामंजा	85	138	30	101	37	55
जिल्हा एकूण		96	184	41	147	37	55

आधार : - जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

...127...

तत्का कमांक : 6.8

जिल्हयातील प्राथमिक कृषि सहकारी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे 31.3.96 असेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	एकूण रकाना 4 ते 13	अन्नधान्ये					अन्नधान्येतर				
			गहू	भात	ज्वार वर्गीय धान्ये	डाळी	इतर	कापूस	गळी- ताची धान्ये	ऊस	ताग व मेष्टा	इतर
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1	वर्धा	21801	19	-	8690	-	-	10447	266	2379	-	-
2	सेलु	24335	68	-	6018	-	480	14698	254	2547	-	270
3	समुद्रपुर	19698	7	-	6271	-	-	7864	4780	23	-	753
4	हिंमणघाट	16301	207	-	6435	-	-	7470	2017	172	-	-
5	देवळी	15601	-	-	6651	-	-	7068	252	1630	-	-
6	आर्वी	21432	109	-	8987	-	-	9990	38	2308	-	-
7	आष्टी	10737	-	-	3125	-	-	5670	-	450	-	1542
8	कांजा	10437	244	-	3288	-	-	5667	1288	-	-	-
जिल्हा एकूण		140442	654	-	49465	-	480	68874	8895	9509	-	2565

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

...128...

तत्का कमांक : 6.9

जिल्हयातील शेतकरी सेवा संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे 31.3.96 अखेर

जिल्हा वार्धा

(रुपये हजारत)

अ. क्र.	तहसील	एकूण रकाना 4 ते 18	अन्नधान्ये					अन्नधान्येतर				
			महू	भात	ज्वार	डाळी	इतर	कापू	मळी- ताची धान्ये	ऊस	तांग	इतर
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13

1 वार्धा

2 सेलु

3 समुद्रपुर

4 हिंगणघाट

5 देवळी

6 आर्वी

7 आष्टी

8 कांझा

निक

जिल्हा एकूण

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वार्धा.

....129...

तक्का क्रमांक : 6:10

जिल्हयातील आदिवासी सहकारी संस्थांनी दिलेली पीक कर्जे 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	एकूण रकाना	अन्नधान्ये					अन्नधान्येतर					
			गहू	भात	ज्वार	डाळी	इतर	कापूस	गळी	ऊस	ताग	इतर	
			4 ते			वर्गीय			स	ताची		व	मेष्टा
			13			धान्ये			धान्ये				
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
2	सेलु	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
6	आर्वी	102	-	-	31	-	-	64	-	7	-	-	
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	
8	कारंजा	96	-	-	35	-	31	30	-	-	-	-	
जिल्हा एकूण		198	-	-	66	-	31	94	-	7	-	-	

आधार :- जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

...130...

तक्का क्रमांक : 6.11

जिल्हयातील बिगर कृषि सहकारी पत संस्थांचे कार्ये 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रूपये हजारात)

अ. क्र.	प्रकार	संस्था संख्या	सभा-सद सद संख्या	भाग-भांड-वल (रु.)	राखीव व इतर निधी (रु.)	ठेवी (रु.)	खेळते भांड-वल (रु.)	कर्जे			
								अगिम (रु.)	वसूल झालेले (रु.)	येणे (रु.)	थकी-त (रु.)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1. प्राथमिक सहकारी बँका											
1.	नागरी बँका	3	18335	10082	11409	250580	293608	227534	96931	229132	16841
2.	कर्मचारी पतपेढी आणि इतर	1	5269	4777	3030	39595	63346	32870	25179	42324	30045
2. इतर बिगरकृषि											
1. नागरी बँका											
2.	कर्मचारी पतपेढी	97	17535	41730	7346	14814	122563	54771	47541	98365	24523
3.	इतर (नागरी पतपेढी)	69	18821	7442	556	10786	23696	30511	23241	23406	11808

आधार : - जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

...131...

तक्का क्रमांक : 6.12

जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्य 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	संस्था संख्या	सभासदांची संख्या	सेवते भांडवल (रु.)	सखेदीची किंमत(रु.)			चिक्रीची किंमत(रु.)		
					कृषि उत्पादन	शेतीच्या जेव्या वस्तू	उपभोग्याच्या वस्तू	मालक म्हणून	अडत्या म्हणून	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	वर्धा	1	686	6418	-	13447	10920	13861	11120	24981
2	सेलु	2	931	8027	-	13110	3163	13162	3291	16453
3	समुद्रपुर	1	3308	4317	-	12131	4170	12251	4279	16530
4	हिंगणघाट	1	1662	5907	-	16846	8357	21908	3588	30496
5	देवळी	1	1390	7400	-	11509	3163	13110	3291	16401
6	आर्वी	3	1115	12839	-	14062	7028	14336	7137	21473
7	आष्टी	1	1401	2173	-	9445	-	9491	-	9491
8	कारंजा	1	428	1271	-	5255	5424	6585	5472	12057
जिल्हा एकूण		11	10921	48352	-	95805	42225	104704	43178	147882
जिल्हा पातळीवरील संस्था										

पुढे सुरु.

...182...

तक्का क्रमांक : 6.12 पुढे सुरु . . .

जिल्हा आणि प्राथमिक पणन संस्थांचे कार्य 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	कृषि उत्पादनाची विक्री (अडते व मालक म्हणून)							एकूण
		भात व तांदूळ	गहू	इतर अन्न-धान्ये	कापूस	गळी-ताची धान्ये	डाळी	इतर	
1	2	12	13	14	15	16	17	18	19
1	वर्धा	-	-	-	-	-	-	-	-
2	सेलु	-	-	-	-	-	-	-	-
3	समुद्रपुर	-	-	-	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	8435	-	-	8435
5	देवळी	-	-	-	-	-	-	3290	3290
6	आर्वी	-	-	-	-	187	15	2144	2346
7	आष्टी	-	-	-	-	-	-	-	-
8	कांझा	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		-	-	-	-	8622	15	5434	14071
जिल्हा पातळी-वरील संस्था		-	-	-	-	-	-	-	-

पुढे सुरु.

... 133 ...

तत्का क्रमांक : 6.12 पुढे सुरु

जिल्हा आणि प्राथमिक पणने संस्थांचे कार्ये 31.8.96 अखेर

जिल्हा वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	तहसील	शेतीला आवश्यक वस्तूंची विक्री (आडते व मालक म्हणून)					उपभोग्य वस्तूंची एकूण विक्री
		खते	बियाणे	कृषि अवजारे	इतर	एकूण	
1	2	20	21	22	23	24	25
1	वर्धा	9110	1844	947	1980	13861	11120
2	सेलु	550	894	1011	10687	13162	3291
3	समुद्रपुर	6317	2387	85	3462	12251	4279
4	हिंगणघाट	11682	2962	5377	1887	21908	8588
5	देवळी	8290	1134	211	3475	13110	3291
6	आर्वी	9357	2446	166	2367	14336	7137
7	आस्टी	4835	1014	432	3210	9491	-
8	कांजा	3500	2269	296	520	6585	5437
जिल्हा एकूण		53641	14950	8525	27588	104704	43143

जिल्हा पातळी-
वरील संस्था

आधार : जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या	सभासदांची संख्या	भाग भांडवल (रुपये)	राखीव आणि इतर निधी (रुपये)	सेवते भांडवल (रुपये)
1	2	3	4	5	6	7
1	<u>उत्पादक संस्था</u>					
1.1	साखर कारखाने	2	12345	153712	113856	376519
1.2	इतर शेती प्रक्रिया संस्था	23	14008	11270	17576	57801
1.3	विणकर संस्था (हातमाग, यंत्रमाग)	10	1266	595	356	1218
1.4	सूत गिरण्या	8	16513	192658	279674	604440
1.5	औद्योगिक वसाहती/संस्था	-	-	-	-	-
1.6	इतर औद्योगिक संस्था	70	13715	3274	331	12972
1.7	दुग्ध व्यवसाय संस्था	354	16578	572	152	7265
1.8	दुग्ध व्यवसाय संघटना	-	238	1325	8895	13633
1.9	मत्स्यव्यवसाय संस्था	31	2142	100	62	489
1.10	शेती संस्था	1	11	20	3	127
1.11	उपसा जलसिंचन संस्था	7	298	87	2	604
1.12	वन कामगार संस्था	16	1522	55	5067	92664
1.13	इतर संस्था (पशुधन संस्था)	17	1444	2746	91	13517
2	<u>सामाजिक सेवा संस्था</u>					
2.1	ग्राहक भांडारे	62	55548	1092	895	3764
2.2	गृह निर्माण संस्था	179	6485	1302	2452	51526
2.3	कामगार कंत्राटदार संस्था	57	2949	356	2303	8493
2.4	परिवहन संस्था	6	89	18	-	529
2.5	अ) महिला सहकारी संस्था	-	-	-	-	-
	ब) जिल्हा सहकारी मंडळ	-	-	-	-	-
	क) इतर	27	635	221	144	1334

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र	संस्थांचे प्रकार	बाब	परिमाण	साध्य
1	2	3	4	5
1	साखर कारखाने	अ. गाळलेल्या ऊसाचे वजन	हजार मे. टन	141.00
		ब. गाळलेल्या ऊसाची किंमत	लाख रुपये	64399.00
		क. उत्पादित साखरेचे वजन	हजार मे. टन	15.00
		ड. उत्पादित साखरेची किंमत	लाख रुपये	1445.62
2	प्राथमिक विणकर सहकारी संस्था	अ. चालू माग	संख्या	27.00
		ब. सूत खरेदी	लाख रुपये	406.00
		क. उत्पादन	लाख रुपये	470.00
		ड. विक्री	लाख रुपये	714.00
3	सूत गिरण्या	अ. चात्यांची संख्या	संख्या "00"	461.00
		ब. उत्पादित सूत	हजार टन	360.00
4	इतर औद्योगिक संस्था	अ. कच्चा माल खरेदी	लाख रुपये	159.00
		ब. उत्पादन	लाख रुपये	227.00
		क. विक्री	लाख रुपये	213.00
5	दुग्ध व्यवसाय संस्था	अ. दुग्ध खरेदीची किंमत	लाख रुपये	72356.00
		ब. दुग्ध विक्रीची किंमत	लाख रुपये	80848.00
6	दुग्ध व्यवसाय संघटना	अ. खरेदीची किंमत	लाख रुपये	85649.00
		ब. विक्रीची किंमत	लाख रुपये	90578.00
7	मत्स्य व्यवसाय संस्था	अ. पकडलेल्या मासळीची किंमत	लाख रुपये	224.25
		ब. विक्रीची किंमत	लाख रुपये	299.00
8	मत्स्य व्यवसाय केंद्रीय संस्था	अ. पकडलेल्या मासळीची किंमत	लाख रुपये	उ. ना.
		ब. विक्रीची किंमत	लाख रुपये	0.44
9	कृषि संस्था	अ. कसलेले क्षेत्र	"00" हेक्टर	32.00
		ब. उत्पादन	लाख रुपये	112.00
10	उपसा सिंचन संस्था	मिजलेले क्षेत्र	"00" हेक्टर	40.00
11	वन कामगार संस्था	अ. दिलेली रूपा	संख्या	9.00
		ब. वन उत्पादन मूल्य	लाख रुपये	140.06
12	घाऊक ग्राहक भांडारे	अ. खरेदीची किंमत	-- " --	--
		ब. विक्रीची किंमत	-- " --	--
13	प्राथमिक ग्राहक भांडारे	अ. खरेदीची किंमत	-- " --	128.13
		ब. विक्रीची किंमत	-- " --	130.29
14	कामगार कंत्राटदार संस्था	अ. वर्षात हाती घेतलेली कामे	संख्या	188.00
		ब. हाती घेतलेल्या कामांची अदा. किं.	लाख रुपये	173.85
		क. दिलेली मजुरी	-- " --	94.81
15	गृह निर्माण संस्था	बांधलेल्या घरांची/ गाळ्यांची संख्या	संख्या	25

आधार : जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

...136...

तक्ता क्रमांक : 6.15

जिल्ह्यातील नियंत्रित बाजारपेठांची माहिती 31.3.96 अखेर

जिल्हा : वर्धा

(परिमाण - टनामध्ये , मूल्य - रुपये हजारात)

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					गहू परिमाण	मूल्य (रुपये)	ज्वारी परिमाण	मूल्य (रुपये)
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	0	0	258	830
2	सेलु	सेलु	-- --	1	99	459	82	27
3	समुद्रपुर	समुद्रपुर	-- --	0	0	0	0	0
4	हिंगणघाट	हिंगणघाट	-- --	2	102	461	318	858
5	पुलगांव	देवळी	-- --	2	13	51	33	108
6	आर्वी	आर्वी	-- --	2	0	0	1	3
7	आष्टी	आष्टी	-- --	3	0	0	0	0
8	कांझा	कांझा	-- --	0	0	0	0	0
एकूण				10	214	971	687	1826

पुढे चालु...

....137...

तक्ता क्रमांक : 6.15 पुढे सुरु . . .

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					कापूस परिमाण	मूल्य (रुपये)	तर परिमाण	मूल्य (रुपये)
1	2	3	4	5	10	11	12	13
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	21428	399637	948	16420
2	सेलु	सेलु	-- --	1	5699	110901	62	1024
3	समुद्रपुर	समुद्रपुर	-- --	0	0	0	0	0
4	हिंगणघाट	हिंगणघाट	-- --	2	31358	580123	4806	76915
5	पुलगांव	देवळी	-- --	2	10452	204646	53	772
6	आर्वी	आर्वी	-- --	2	15520	190753	1074	14836
7	आष्टी	आष्टी	-- --	3	5783	112649	0	0
8	कांझा	कांझा	-- --	0	0	0	0	0
एकूण				10	90240	1598709	6943	109967

पुढे चालू....

...138...

तत्का क्रमांक : 6.15 पुढे सुरु. . .

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					मुग परिमाण	मूल्य (रुपये)	चणा परिमाण	मूल्य (रुपये)
1	2	3	4	5	14	15	16	17
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	2	37	65	584
2	सेलु	सेलु	-- "	1	0	0	3	20
3	समुद्रपुर	समुद्रपुर	-- "	0	0	0	0	0
4	हिंगणघाट	हिंगणघाट	-- "	2	0	0	110	7700
5	पुलगांव	देवळी	-- "	2	0	0	0	0
6	आर्वी	आर्वी	-- "	2	0	0	297	2451
7	आष्टी	आष्टी	-- "	3	0	0	45	426
8	कांजा	कांजा	-- "	0	0	0	0	0
एकूण				10	2	37	520	11181

पुढे चालु....

...189...
 तक्ता क्रमांक : 6.15 पुढे सुरु . . .

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					उडीद		जवस	
1	2	3	4	5	18 परिमाण	19 मूल्य (रुपये)	20 परिमाण	21 मूल्य (रुपये)
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	0	0	0	0
2	सेलु	सेलु	-- --	1	0	0	0	0
3	समुद्रपुर	समुद्रपुर	-- --	0	0	0	0	0
4	हिंगणघाट	हिंगणघाट	-- --	2	1	135	4	634
5	पुलगांव	देवली	-- --	2	0	0	0	0
6	आर्वी	आर्वी	-- --	2	0	0	0	0
7	आष्टी	आष्टी	-- --	3	0	0	0	0
8	कांझा	कांझा	-- --	0	0	0	0	0
एकूण				10	1	135	4	634

पुढे चालु....

...140...

तत्का क्रमांक ३ 6.15 पुढे सुरु . . .

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आक			
					मंगफल्ली		तिळ	
1	2	3	4	5	22 परिमाण	23 मूल्य (रुपये)	24 परिमाण	25 मूल्य (रुपये)
1	वर्धी	वर्धी	प्राथमिक	0	1	15	0	0
2	सेलु	सेलु	-- --	1	0	0	0	0
3	समुद्रपुर	समुद्रपुर	-- --	0	0	0	0	0
4	हिंमणघाट	हिंमणघाट	-- --	2	0	0	35	595
5	पुलगांव	देवळी	-- --	2	0	0	0	0
6	आर्वी	आर्वी	-- --	2	0	0	0	0
7	आष्टी	आष्टी	-- --	3	0	0	0	0
8	कांजा	कांजा	-- --	0	0	0	0	0
एकूण				10	1	15	35	595

पुढे चालु...

...141...

तत्का क्रमांक : 6.15 पुढे सुरु . . .

अ. क्र.	कृषि उत्पन्न बाजार समितीचे नाव	तहसील	बाजार पेठेचा प्रकार	उपबाजार पेठांची संख्या	वार्षिक आवक			
					सायबाजीन		एकूण	
					परिमाण मूल्य (रुपये)	परिमाण मूल्य (रुपये)		
1	2	3	4	5	26	27	28	29
1	वर्धा	वर्धा	प्राथमिक	0	1503	12768	24299	436750
2	सेलु	सेलु	-- --	1	438	2744	6284	114716
3	समुद्रपुर	समुद्रपुर	-- --	0	0	0	0	0
4	हिंगणघाट	हिंगणघाट	-- --	2	1178	10616	37912	678037
5	पुलगांव	देवळी	-- --	2	48	435	10599	206012
6	आर्ची	आर्ची	-- --	2	676	6752	17568	214795
7	आष्टी	आष्टी	-- --	3	110	962	5938	114637
8	कांजा	कांजा	-- --	0	0	0	0	0
एकूण				10	3953	34277	102600	1758347

आधार : जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

...142...

तक्ता क्रमांक : 6.16

जिल्ह्यातील सावकारांची संख्या आणि त्यांनी दिलेली कर्जे 31.3.96. अखेर

जिल्हा : वर्धा

[रुपये हजारात]

अ.	तहसील	सावकारांची संख्या	व्यापा-याना दिलेली कर्जे	व्यापा-यां-व्यतिरिक्त दिलेली कर्जे	एकूण
1	2	3	4	5	6
1	वर्धा	32	-	31210	31210
2	सेलु	10	-	580	580
3	समुद्रपुर	3	-	590	590
4	हिंमणघाट	10	-	1736	1736
5	देवळी	19	-	3531	3531
6	आर्ची	8	-	167	167
7	आष्टी	-	-	-	-
8	कांजा	4	-	180	180
जिल्हा एकूण		86	-	37994	37994

आधार : जिल्हा उपनिबंधक, सहकारी संस्था, वर्धा.

सार्वजनिक व अर्थसहाय्यीत संस्थांमार्फत उपलब्ध असलेल्या वैद्यकीय
सुविधांची माहिती - 1995

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	रुग्णालये	दवाखाने	प्रसूतीगृहे	प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	डॉक्टर	परिचा- रिका
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	वर्धा	2	2	2	4	35	140
2.	सेलु	2	5	2	5	10	42
3.	समुद्रपुर	-	6	1	3	5	34
4.	हिंमणघाट	2	7	1	3	9	52
5.	देवळी	2	5	2	5	13	53
6.	आर्वी	1	6	1	3	9	43
7.	आष्टी	-	7	-	2	3	23
8.	कांझा	1	5	1	2	9	36
जिल्हा एकुण		10	43	10	27	93	423

पुढे चालु...

तबता क्रमांक - 7.1 पुढे चालु

अ. क्र.	तालुका	साटांली संख्या			उपचार केलेले आंतररुग्ण (00)			उपचार केलेले बाह्यरुग्ण(00)		
		एकूण	स्त्रियां-साठी	मुलां-साठी	पुरुष	स्त्रिया	मुले	पुरुष	स्त्रिया	मुले
1		9	10	11	12	13	14	15	16	17
1. वर्धा		282	108	33	830	96	30	1117	1165	501
2. सेलु		54	39	15	20	23	7	142	262	168
3. समुद्रपुर		20	14	6	2	8	1	115	128	121
4. हिंगणघाट		110	47	18	47	51	23	644	686	294
5. देवळी		94	49	20	25	33	8	500	529	266
6. आर्वी		50	29	11	25	36	8	255	270	174
7. आष्टी		12	8	4	-	1	-	87	66	87
8. कांजा		44	25	9	27	28	9	274	287	120
जिल्हा एकूण		666	319	116	976	276	86	3234	3393	1731

टीप :- रकाना 7,8,9,10,11 व 13,14 ची माहिती सुधारीत आहे.

आधार :- 1) जिल्हा शल्य चिकित्सक, वर्धा.

2) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हापरिषद, वर्धा.

तक्ता क्रमांक - 7.2

नोंदणी केलेल्या जन्म-मृत्यूंची संख्या-1995

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	एकूण ग्रामीण	नोंदलेल्या जन्मांची संख्या			नोंदलेल्या मृत्यूंची संख्या			बाल मृत्यूंची संख्या		
			पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	वर्धा	एकूण	4081	3629	7710	1318	914	2232	86	49	135
		ग्रामीण	1880	1661	3541	795	544	1339	43	32	75
2.	सेलु	एकूण	675	662	1337	326	251	577	28	24	52
		ग्रामीण	675	662	1337	326	251	577	28	24	52
3.	समुद्रपुर	एकूण	822	692	1514	298	230	528	28	19	47
		ग्रामीण	822	692	1514	298	230	528	28	19	47
4.	हिंगणघाट	एकूण	2053	1897	3950	707	563	1270	41	53	94
		ग्रामीण	910	877	1787	393	374	772	30	36	66
5.	देवळी	एकूण	1409	1322	2731	529	364	893	32	22	54
		ग्रामीण	633	568	1201	326	242	568	20	11	31
6.	आर्वी	एकूण	1551	1326	2877	447	330	827	27	29	56
		ग्रामीण	821	716	1537	354	332	686	26	27	53
7.	आष्टी	एकूण	603	519	1122	262	192	454	23	7	30
		ग्रामीण	603	519	1122	262	192	454	23	7	30
8.	कांजा	एकूण	731	654	1385	270	207	477	21	30	51
		ग्रामीण	731	654	1385	270	207	477	21	30	51
जिल्हा	एकूण	एकूण	11925	10701	22626	4157	3101	7258	286	233	519
		ग्रामीण	7075	6349	13424	3029	2372	5401	219	186	405

अधार - उपसंचालक, आरोग्य सेवा, राज्य आरोग्य माहिती व जिवनविषयक आकडेवारी केंद्र, पुणे

विविध कारणानुसार मृत्यूंची संख्या-1995

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	मृत्यूचे कारण	मृत्यूंची संख्या
1	2	3
1.	हिवताप	-
2.	पटकी	-
3.	देवी	-
4.	क्षय	88
5.	न्युमोनिया	35
6.	अमांश, अतिसार, गैस्ट्रो	13
7.	हृदय विकार	189
8.	विषमज्वर	10
9.	कर्करोग	104
10.	इवसन क्रियेसंबंधी	297
11.	<u>अपघात</u>	
	अ) आत्महत्या	107
	ब) रहदारी वाहतूक	30
	क) इतर अपघात	334
12.	इतर कारणे	6056
13.	एकूण मृत्यू	7258

अधार - उपसंचालक, आरोग्य सेवा, राज्य आरोग्य माहिती व जिवन विषयक
आकडेवारी केंद्र, पुणे

माताबाल संगोपन कार्यक्रम अंतर्गत लस टोयणी 1995-96 वर्षाकरिता

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	बा. ब.	त्रिगुणी लस नि. डो.	पोलिओ	बीसीजी	गोबर	द्विगुणी (डीटी)	विष- मज्जर	ध. लस 10 वर्षे	ध. लस 15 वर्षे	मरोदर सित्रया
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
1.	वर्धा	गा.	3324	3534	3140	3258	3583	-	3381	3181	3418
		ए.	6987	6999	9745	6374	6251	-	6108	5155	6732
2.	सेलु	गा.	2925	2888	2787	2703	3864	-	3281	2813	2738
		ए.	2925	2838	2787	2703	3864	-	3281	2813	2738
3.	समुद्रपुर	गा.	2518	2883	2400	3325	3825	-	2999	2798	2425
		ए.	2518	2883	2400	3325	3825	-	2999	2798	2425
4.	हिंगण-घाट	गा.	2854	2854	2631	2671	4088	-	3090	2777	2952
		ए.	4295	4305	4463	3930	5731	-	4900	4357	4340
5.	देवळी	गा.	2731	2722	2647	2653	4136	-	3585	3227	2923
		ए.	4212	4423	3521	3353	5028	-	4312	4357	3864
6.	अर्ची	गा.	2308	2313	2300	2152	2667	-	2401	2033	2241
		ए.	3402	3406	3109	2695	3414	-	3144	2835	2591
7.	डुळ्टी	गा.	1645	1625	1643	1598	1619	-	1589	1569	1428
		ए.	1645	1625	1643	1598	1619	-	1589	1569	1428
8.	कांजा	गा.	1974	1974	1830	1788	2316	-	1827	1676	1844
		ए.	1974	1974	1830	1788	2316	-	1827	1676	1844
जिल्हा एकूण		गा.	20279	20588	19383	20653	26098	-	22153	20074	19962
		ए.	27953	28504	29608	27271	32098	-	28160	25610	25962

आधार:- 1) जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.

जिल्ह्यातील कुटुंब नियोजन केंद्रांची संख्या-1995-96

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	एकूण ग्रामीण	31-3-96 रोजी असलेल्या केंद्रांची संख्या	निर्बीजीकरण केलेल्यांची संख्या			लुपपध्दती I.U.C.D. संख्या	जननक्षम जोडण्यांची संख्या
				पुरुष नसबंदी	स्त्रियांची नसबंदी	एकूण नसबंदी		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1. वर्धा	एकूण		7	24	2597	2621	1752	38834
	ग्रामीण		4	8	784	792	715	22793
2. सेलु	एकूण		5	3	787	790	840	10373
	ग्रामीण		5	3	787	790	840	10373
3. समुद्रपुर	एकूण		3	5	711	716	578	15966
	ग्रामीण		3	5	711	716	578	15966
4. हिंगणघाट	एकूण		5	13	1034	1047	1278	29358
	ग्रामीण		3	10	558	568	798	17439
5. देवळी	एकूण		6	24	1109	1133	1076	23852
	ग्रामीण		5	19	863	882	858	18046
6. आर्वी	एकूण		4	21	908	929	971	18926
	ग्रामीण		3	11	640	651	768	13805
7. आष्टी	एकूण		2	21	514	535	555	10306
	ग्रामीण		2	21	514	535	555	10306
8. कांजा	एकूण		2	8	528	536	580	13346
	ग्रामीण		2	8	528	536	580	13346
एकूण जिल्हा बेरीज	एकूण		34	119	8188	8307	7631	160961
	ग्रामीण		27	85	5385	5470	5692	122074

आधार - जिल्हा आरोग्य अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.

तक्का क्रमांक : 8.1

1991 च्या जनगणनेनुसार तालुकावार साक्षरता

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तालुका	साक्षरांची संख्या (हजारात)								
		ग्रामीण			नागरी			एकूण		
		पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	वर्धा	48 (75.89)	34 (58.34)	82 (67.47)	43 (91.29)	35 (82.05)	78 (86.87)	91 (82.45)	69 (68.40)	160 (75.72)
2	सेलु	33 (73.39)	23 (54.37)	56 (64.16)	4 (81.44)	3 (65.58)	7 (73.84)	37 (74.20)	26 (55.49)	63 (65.13)
3	समुद्रपुर	32 (74.31)	22 (52.85)	54 (63.93)	-	-	-	32 (74.31)	22 (52.85)	54 (63.93)
4	हिंगणघाट	34 (75.06)	24 (54.22)	58 (64.86)	31 (87.77)	24 (74.61)	55 (81.41)	65 (90.54)	48 (62.90)	113 (71.95)
5	देवळी	30 (74.78)	21 (56.94)	51 (66.10)	21 (87.21)	15 (70.28)	36 (79.11)	51 (79.44)	36 (61.84)	87 (70.93)
6	आर्वी	31 (73.88)	21 (54.35)	52 (64.38)	14 (85.47)	11 (71.41)	25 (78.61)	45 (77.12)	32 (59.12)	77 (68.36)
7	आष्टी	22 (75.28)	16 (59.59)	38 (67.71)	-	-	-	22 (75.28)	16 (59.59)	38 (67.71)
8	कारंजा	25 (73.42)	17 (54.54)	42 (64.22)	-	-	-	25 (73.42)	17 (54.54)	42 (64.22)
जिल्हा एकूण		255 (74.58)	178 (55.63)	433 (65.39)	113 (88.42)	88 (75.75)	201 (82.33)	368 (78.33)	266 (61.02)	634 (69.95)

टिप:1] ही आकडेवारी केवळ अस्थायी व पुढील प्रस्तावणीच्या अधीन राहून आहे.

2]आकडे पूर्णांकाने केल्याने बेरजा जुळणार नाहीत. 3]कंसातील आकडे साक्षरतेची टक्केवारी दर्शवितात.

आधार: 1991 जनगणना प्रकाशन.

शैक्षणिक संस्था आणि शिक्षकांची आणि विद्यार्थ्यांची संख्या 1994 - 95

जिल्हा : वंधा

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्थांची संख्या	शिक्षक संख्या				विद्यार्थी संख्या	प्रति शिक्षक विद्यार्थी संख्या
			एकूण	रकाना 4 पैकी शिक्षिका	प्रशिक्षित	रकाना 6 पैकी शिक्षिका		
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1	पूर्व प्राथमिक शाळा	519	546	546	उ. ना.	उ. ना.	11668	21
2	प्राथमिक शाळा :-							
	अ) एक शिक्षकी शाळा	763	2413	932	1345	885	83792	35
	ब) कनिष्ठ प्राथ. शाळा							
	क) उच्च प्राथमिक शाळा	249	1723	533	1656	490	58895	34
	ड) एकूण (अ+ब+क)	1012	4136	1465	3001	1375	142687	34
3	माध्यमिक शाळा	158	1777	460	1678	438	52941	30
4	उच्च माध्यमिक शाळा	60	1889	402	1862	398	65091	34
5	सामान्य शिक्षणाची महा-विद्यालये (कला, शास्त्र, वाणिज्य)	16	439	70	-	-	18491	42
जिल्हा एकूण		1765	8787	2943	6541	2211	290878	33

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि
मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी 1994 - 95

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	संस्थेतील		विद्यार्थ्यांची		संख्या	
		पूर्वप्राथमिक		प्राथमिक		माध्यमिक	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
1	2	3	4	5	6	7	8
1	पूर्व प्राथमिक	1448	651	10220	6200	-	-
2	इयत्ता 1 ते 4	-	-	120601	57664	529	221
3	इयत्ता 5 ते 7	-	-	22086	10737	47515	22424
4	इयत्ता 8 ते 10	-	-	-	-	55975	25998
5	इयत्ता 11 व 12	-	-	-	-	14013	6406
6	उच्च माध्य. नंतर	-	-	-	-	-	-
	जिल्हा एकूण	1448	651	152907	74601	118032	55049

पुढे सुरु...

तक्ता क्रमांक : 8.3 पुढे सुरु...

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	संस्थेतील		विद्यार्थ्यांची		संख्या	
		सा. शिक्षणाची महाविद्यालये		एकूण		संख्या	
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	(3+5+7+9)	(4+6+8+10)
1	2	9	10	11	12		
1	पूर्व प्राथमिक	-	-	11668	6851		
2	इयत्ता 1 ते 4	-	-	121130	57885		
3	इयत्ता 5 ते 7	-	-	69601	33161		
4	इयत्ता 8 ते 10	-	-	55975	25998		
5	इयत्ता 11 व 12	6628	2509	20641	8915		
6	उच्च माध्यमिक नंतर	11863	4774	11863	4774		
	जिल्हा एकूण	18491	7283	290878	137584		

पुढे सुरु...

तक्ता क्रमांक : 8.3 पुढे सरु . . .

पूर्व प्राथमिक, प्राथमिक, माध्यमिक व महाविद्यालयीन विद्यार्थ्यांची स्तरनिहाय संख्या आणि

मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांची वर्गवारी 1994 - 95

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	शैक्षणिक स्तर	मागासवर्गीय विद्यार्थी संख्या								
		अनुसूचित जाती		अनुसूचित जमाती		इतर मागासवर्गीय		एकूण मागासवर्गीय		
		एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1	पूर्व प्राथमिक	-	-	-	-	-	-	-	-	-
2	इयत्ता 1 ते 4	22365	10884	28069	13341	65471	31698	113905	55923	
3	इयत्ता 5 ते 7	13210	6233	10954	5215	37160	17459	61324	28907	
4	इयत्ता 8 ते 10	11140	5204	7034	3199	30556	13960	48730	22363	
5	इयत्ता 11 व 12	4473	1926	1577	573	12011	5261	18061	7760	
6	उच्च माध्य. नंतर	2407	971	561	188	7002	2357	9970	4016	
	एकूण	53595	25218	46195	22516	152200	71235	251990	118969	

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	संस्था संख्या	विद्यार्थ्यांची संख्या				संख्या			
			अनुजाती		अनुजमाती		इ.मा.व.		एकूण-मा.व.	
			एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली	एकूण	मुली
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1	शिक्षण विषयक पदवी महाविद्यालये	4	56	15	98	13	398	46	552	74
2	विधी महा-विद्यालये	1	54	5	3	-	144	32	201	33
3	वैद्यकीय महाविद्यालये	1	49	28	16	10	40	21	105	59
4	आयुर्वे. महाविद्यालये	-	-	-	-	-	-	-	-	-
5	आभि. महाविद्यालये	1	67	6	12	1	174	15	253	22
6	इतर									
	अ. तंत्रनिकेतन	2	140	10	51	3	332	30	523	43
	ब. आय. टी. आय.	6	179	18	77	6	516	31	772	55
	क. डी. एड.	5	55	25	18	8	232	84	305	117
	ड. जी. सी. डी.	-	-	-	-	-	-	-	-	-

तक्का क्रमांक : 8.4 पुढे सुरु

अ. क्र.	संस्थेचा प्रकार	विद्यार्थ्यांची संख्या				एकूण शिक्षक	
		बिगर मागास वर्गीय जाती		एकूण विद्यार्थी		एकूण शिक्षक	शिक्षिका
		एकूण	मुली	एकूण	मुली		
1	2	12	13	14	15	16	17
1	शिक्षण विषयक पदवी महाविद्यालये	280	76	332	150	22	5
2	विधी महाविद्यालये	36	8	237	45	1	-
3	वैद्यकीय महाविद्यालये	298	174	403	233	96	19
4	आयुर्वेदिक महाविद्यालये	-	-	-	-	-	-
5	अभियांत्रिकी महाविद्यालये	772	79	1025	101	81	11
6	इतर : अ. तंत्रनिकेतन	142	11	665	54	37	-
	ब. आय. टी. आय.	97	8	369	63	76	2
	क. डी. एड.	65	31	370	148	32	13
	ड. जी. सी. डी.	-	-	-	-	-	-

आधार : उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

आर्थिक दृष्ट्या मागासलेल्या विद्यार्थ्यांना मिळणा-या शैक्षणिक सवलती 1994-95

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	माध्यमिक	कनिष्ठ महाविद्यालये 11 वी, 12 वी	उच्च शिक्षण	अभियांत्रिकी महाविद्यालये	वी	संस्था	इतर महाविद्यालये	इतर संस्था	एकूण	प्रत्यक्ष सर्व (रुपये हजारात)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	
1.	20985	711	7000	-	-	-	1532	30228	783	

आधार : शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

जिल्हा : वर्धा

(रुपये हजारात)

अ. क्र.	यंत्रणा	योजनेतर				योजनांतर्गत			
		आवर्ती	बांधकाम अनुदाना-व्यतिरिक्त अनावर्ती खर्च	बांधकाम	एकूण	आवर्ती	बांधकाम अनुदाना-व्यतिरिक्त अनावर्ती खर्च	बांधकाम	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	जिल्हा परिषद	208979	-	-	208979	22856	3050	25906	51812
2	नगरपरिषद	23551	638	-	24189	-	-	-	-
3	कटक मंडळ	-	-	-	-	-	-	-	-
4	महानगरपालि	-	-	-	-	-	-	-	-
5	बांधकाम अनुदाना-व्यतिरिक्त इतर खर्च	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		232530	638	-	233168	22856	3050	25906	51812

तक्ता क्रमांक : 8.6 पुढे सुरु . . .

अ. क्र.	यंत्रणा	एकूण खर्च			
		आवर्ती	बांधकाम अनुदानाव्यतिरिक्त अनावर्ती खर्च	बांधकाम	एकूण
1	2	11	12	13	14
1	जिल्हापरिषद	231835	3050	25906	260791
2	नगरपरिषद	23551	638	-	24189
3	कटक मंडळ	-	-	-	-
4	महानगरपालिका	-	-	-	-
5	बांधकाम अनुदानाव्यतिरिक्त इतर खर्च	-	-	-	-
जिल्हा एकूण		255386	3688	25906	284980

आधार :- शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

जिल्हयातील व्यवसाय मार्गदर्शन (कनिष्ठ महाविद्यालय) व तांत्रिक शाळा (आठवी ते बारावी)
जिल्हा : वर्धा 1995 - 96

अ. क्र.	बा	ब	परिमाण	माहिती
1			3	4
1	शाळांची संख्या		संख्या	26
2	पटावरील संख्या	अ. मुले	संख्या	3759
		ब. मुली	संख्या	575
एकूण (अ + ब)			संख्या	4334
एकूण खर्च			रुपये हजारात	10652555

आधार : जिल्हा व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण अधिकारी, वर्धा

जिल्हयातील प्रौढ शिक्षण कार्यक्रम 1995 - 96

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	तहसील	नव साक्षरांसाठी साक्षरोत्तर कार्यक्रम	
		साक्षरोत्तर केंद्रांची संख्या	दाखल केलेल्या प्रौढांची संख्या
1	2	3	4
1	वर्धा	86	4476
2	सेलु	70	5250
3	समुद्रपुर	74	3697
4	हिमणघाट	89	4043
5	देवळी	75	3624
6	आर्वी	73	4927
7	आष्टी	42	2653
8	कांझा	62	3538
जिल्हा एकूण		571	32208

टिप :- नवसाक्षरांसाठी साक्षरोत्तर कार्यक्रम यात "जनशिक्षण निलयम केंद्रे स्थापन करणे" या योजनेचा समावेश आहे.

आधार : जिल्हा प्रौढ शिक्षणाधिकारी, वर्धा

.. 157 ..

तत्का क्रमांक : 8.9

शिक्षकांकरिता प्रशिक्षण संस्था 1994-95

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	बा	ब	परिमाण	माहिती
1	2	3	4	
1	<u>शिक्षकांकरिता प्रशिक्षण संस्था संख्या</u>			
	अ. पदवीस्तर		संख्या	4
	ब. पदवीपूर्व स्तर		---	6
	क. शाळास्तर		---	-
2	<u>पटावरील संख्या</u>			
	अ. पदवीस्तर		---	842
	ब. पदवीपूर्व स्तर		---	428
	क. शाळास्तर		---	-
3	<u>एकूण खर्च (रूपये)</u>			
	अ. पदवीस्तर		रूपये	उ. ना.
	ब. पदवीपूर्व स्तर		---	उ. ना.
	क. शाळास्तर		---	उ. ना.

आधार : 1) उच्च शिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, पुणे.

2) व्यवसाय शिक्षण व प्रशिक्षण संचालनालय, महाराष्ट्र राज्य, मुंबई.

तक्ता क्रमांक-9.1 (अ)

रेल्वे मार्गांची लांबी (31 मार्च 1996 या वर्षाअखेर)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	रेल्वे मार्ग	लांबी किलो मीटर मध्ये
1	2	3
1.	1) ब्राडगेज	65
	2) दुहेरी	225
	3) तिहेरी व अधिक	70
2	मिटर गेज	-
3	नॅरो गेज	37
एकूण रेल्वे मार्ग		397

टिप :- 1) एकेरी :- यात पुलगांव मिलटरी सायडिंग मिळवली आहे.
 2) दुहेरी :- यात डबल लाईन धरुन लांबी दिली आहे. 3)
 3) तिहेरी :- यात दहेगांव, वर्धा, सेवाग्राम, वरुड, सेलुरोड,
 सिंदी, भुगांव, सोनेगांव, वाघोली व
 हिंगणघाट, ईत्यादी स्टेशन मधील यार्ड ट्रॅक च्या
 लाईन्स धरल्या गेल्या आहेत.

आधार :- 1) विभागीय व्यवस्थापक, मध्यरेल्वे, नागपूर

तक्ता क्रमांक-१.१(ब)

रेल्वे स्थानकांची तालुकावार यादी (३१ मार्च १९९६ या दिवशीची)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तालुका	रेल्वे स्थानकांचे नाव	रेल्वेचा प्रकार	रेल्वे क्षेत्र विभाग
१	२	३	४	५
१	वर्धा	१) वर्धा २) सेवाग्राम ३) वरुड ४) भुगांव ५) दहेगांव ६) सोनेगांव	ब्रॉडगेज	मध्य रेल्वे
२	सेलु	७) सेलु रोड ८) सिंदी ९) तुळजापुर		
३	समुद्रपुर			
४	हिंगणघाट	१०) हिंगणघाट ११) वाघोली १२) येनोर १३) नागरी	ब्रॉडगेज	मध्य रेल्वे
५	देवळी	१४) पुलगांव १५) कवठा		
६	आर्वी	१६) आर्वी १७) विरुळ १८) रोहणा १९) पांचगांव २०) सुबगांव २१) सोरटा	नॅरोगेज	
७	आष्टी			
८	कांजा			

आधार :- विभागीय व्यवस्थापक, मध्य रेल्वे नागपुर.

अ. क्र.	बाब	स्त्र्यांचा प्रकार							
		राष्ट्रीय महा- मार्ग	प्रमुख राज्य महा- मार्ग	राज्य महा- मार्ग	प्रमुख जिल्हा स्त्रे	इतर जिल्हा स्त्रे	खेड्या- तील स्त्रे	इतर योजने तर	एकूण स्त्र्यांची लांबी
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1	सिमेंट काँक्रीट आ. सा. बां. वि. ब. जिल्हा परिषद को. न. पा. / म. न. पा.	-	-	-	-	-	-	-	-
2	डांबरी आ. सा. बां. वि. ब. जिल्हा परिषद को. न. पा. / म. न. पा.	107	67	442	287	10	10	1	924
3	सडीचे आ. सा. बां. वि. ब. जिल्हा परिषद को. न. पा. / म. न. पा.	-	-	24	188	70	53	32	367
4	इतर माल वापरून केलेले आ. सा. बां. वि. ब. जिल्हा परिषद को. न. पा. / म. न. पा.	-	-	6	8	4	36	34	88
5	इतर आ. सा. बां. वि. ब. जिल्हा परिषद को. न. पा. / म. न. पा.	-	-	-	-	-	-	-	-
	एकूण लांबी आ. सा. बां. वि. ब. जिल्हा परिषद को. न. पा. / म. न. पा.	107	67	472	483	84	99	67	1379
	जिल्हा एकूण	107	67	472	603	463	1055	401	3168

आधार :- 1) कार्यकारी अभियंता, सार्वजनिक बांधकाम विभाग, वर्धा.

2) कार्यकारी अभियंता, जिल्हा परिषद, वर्धा.

3) सर्व नगरपालिका वर्धा जिल्हा.

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	संख्या
1	2	3
1.	मोटर सायकली, स्कुटर्स/मोपेड इत्यादी	27362
2.	मोटारी/जीपस/स्टेशन वॅग्स	1975
3.	टॅक्सी कॅब्स	98
4.	स्वयंचलित रिक्शा	649
5.	<u>स्टेट कॅब्लेस</u>	
	1) डिझेलवर चालणा-या	223
	2) पेट्रोलवर चालणा-या	-
	कंत्राटी वाहने	
	1) डिझेलवर चालणा-या	1
	2) पेट्रोलवर चालणा-या	-
6.	<u>मालमोटारी-साजगी वाहने</u>	
	1) डिझेलवर चालणा-या	131
	2) पेट्रोलवर चालणा-या	6
	<u>मालमोटारी-सार्वजनिक वाहने</u>	
	1) डिझेलवर चालणा-या	325
	2) पेट्रोलवर चालणा-या	93
7.	रुग्णवाहिका	18
8.	शाळ्या बसेस	4
9.	साजगी सेवा देणारी वाहने (अनुयाय)	30
10.	जोड वाहने	588
11.	ट्रॅक्टर्स	591
12.	इतर	7
	जिल्हा एकूण	32601

आधार - प्रादेशिक परिवहन अधिकारी, नागपूर.

महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळाची प्रवासीवाहतूक आकडेवारी 95-96 वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	उपक्रमाचे नांव - महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ, वर्धा विभाग, वर्धा.
1	2	3
1	वर्षाअखेरीस मार्गांची संख्या	323
2	मार्गांची एकूण लांबी (कि. मी.)	1813.2
3	मार्गांची सरासरी लांबी (कि. मी.)	56.14
4	वर्षातील अस्तित्वात असलेल्या बसगाड्यांची संख्या	220
5	रस्त्यावर धावणा-या बसगाड्यांची दैनिक सरासरी संख्या	203
6	प्रवाशांची दैनिक सरासरी [लाखात]	1.16
7	वाहतुकीमुळे वर्षात मिळालेले उत्पन्न [रु. हजारात]	219368
8	दर प्रवाशांमागे मिळालेले सरासरी उत्पन्न पैशामध्ये	518

आधार - विभागीय नियंत्रक, महाराष्ट्र राज्य मार्ग परिवहन महामंडळ
विभाग, वर्धा.

महत्वाच्या स्तथावरील वाहतूक गणना 1995 या वर्षाकरीता

[वाहतूक गणना - मे, 1995]

जिल्हा - वर्धा

पृष्ठ भागाचा प्रकार	स्तथा- ची रुंदी मिटर	जलदगती वाहने					मंदगती वाहने				दर दिवशी सरासरी वाहन भार,	
		कार, जीप्सू ड्या	बस- गा- ड्या	माल- मोटा- रू. ट्रक	मोटर साय- कल/ स्कुटर	एकूण 3 ते 6	जनाव- रांकडू- न ओढ- ली जा- णारी	साय- कल वाह- ने	इतर वाह- ने	एकूण 8 ते 10		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	
<u>राष्ट्रीय महामार्ग</u>												
मार्गाचे नांव - नागपूर - हैद्राबाद क्र. 7, लांबी कि. मी. 50/6, जवळपासचे शहर/सेडे - कांदळी	1) डांबरी	7.00	728	226	2145	390	3489	49	191	41	281	28038
मार्गाचे नांव - नागपूर - हैद्राबाद क्र. 7, लांबी कि. मी. 79/2, जवळपासचे शहर/सेडे - नांदगांव	2) डांबरी	7.00	479	230	1359	600	2668	86	1300	-	1386	19224
मार्गाचे नांव - नागपूर - एदलाबाद क्र. 6, लांबी कि. मी. 98/200, जवळपासचे शहर/सेडे - तळेगांव	3) डांबरी	7.00	885	491	2329	467	4232	20	190	59	269	32291
<u>राज्य महामार्ग</u>												
मार्गाचे नांव - नागपूर - तुळजापूर, क्र. ३, लांबी कि. मी. 73/0, जवळपासचे शहर/सेडे - नालवाडी	4) डांबरी	5.50	1139	304	1452	1347	4292	208	1640	-	1848	18073
वर्धा - देवळी मार्ग, लांबी कि. मी. 84/0, जवळपासचे शहर/सेडे - सालोड	5) डांबरी	5.50	2663	287	1413	1216	5579	314	1314	-	1628	13289
देवळी - शिरपूर मार्ग, लांबी कि. मी. 112/0, जवळपासचे शहर/सेडे - शिरपूर	6) डांबरी	5.50	363	170	487	281	1271	164	692	1	857	7407
आर्वी - देउरवाडा मार्ग क्र. 241, लांबी कि. मी. 0/600, जवळपासचे शहर/सेडे - आर्वी	7) डांबरी	3.70	159	44	332	148	683	246	169	-	415	3729
मार्गाचे नांव - अमरावती पुलगांव हिंगणघाट मार्ग क्र. 243	8) डांबरी	3.70	618	129	943	709	2399	203	371	-	574	11548

पुढे चालू...

तक्ता क्र. 9.5 पुढे चालू

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12		
मार्गाचे नांव :- वायगांव देवळी, लांबी कि. मी. 25/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- वायगांव	9)डांबरी 3.70	1075	117	1876	1065	4133	893	1163	-	2056	19661		
मार्गाचे नांव :- देवळी अमरावती, लांबी कि. मी. 39/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- देवळी	10)डांबरी 5.50	349	88	489	594	1500	140	576	-	716	5801		
मार्गाचे नांव :- दहेगांव पु. अमरावती लांबी कि. मि. 64/200, जवळपासचे शहर/सेडे :- पुलगांव	11)डांबरी 5.50	629	77	623	695	2034	85	2545	-	2830	8344		
मार्गाचे नांव :- पुलगांव आर्वी चरुड मुलताई महामार्ग क्र. 244.	12)डांबरी 3.70	531	106	952	626	2215	787	1685	-	2472	10851		
पुलगांव आ. आष्टी, लांबी कि. मी. 31/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- खुबगांव.	मार्गाचे नांव :- तळेगांव आष्टी मार्ग लांबी कि. मी. 59/0 जवळपासचे शहर/सेडे :- आष्टी.	13)डांबरी 3.70	314	71	636	385	1406	414	494	-	908	7958	
मार्गाचे नांव :- रोहणा पिंपळसुटा, लांबी कि. मी. 0/400, जवळपासचे शहर/सेडे :- रोहणा.	14)खडीचा 3.70	157	16	288	146	607	457	179	-	636	3307		
मार्गाचे नांव :- वाढोणा कांसा लांबी कि. मी. 11/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- वाढोणा	15)डांबरी/ 3.70	128	32	279	137	576	271	293	-	564	8171		
खडीचा	मार्गाचे नांव :- कांसा जलालखेडा, लांबी कि. मी. 24/800, जवळपासचे शहर/सेडे :- कांसा.	16)डांबरी/ 3.70	238	89	332	162	821	75	247	-	322	4269	
खडीचा	मार्गाचे नांव :- सावरगांव बिचोली राज्य महामार्ग क्र. 247.	17)डांबरी 3.70	416	96	706	454	1672	635	1600	-	2315	8398	
खरांगणा कोंढाळी लांबी कि. मी. 0/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- खरांगणा	मार्गाचे नांव :- नागपूर हिंगणी, अंजी, विरुळ, राज्य महामार्ग क्र. 255	18)डांबरी/ 3.70	108	15	39	92	254	129	277	-	406	1513	
नागपूर विरुळ लांबी कि. मी. 8/800, जवळपासचे शहर/सेडे :- मांडवा	खडीचा	मार्गाचे नांव :- सेलू हिंगणी बोरधरण, लांबी कि. मी. 2/00, जवळपासचे शहर/सेडे :- घोराड	19) डांबरी 5.50	466	35	223	920	1644	169	1394	-	1563	4043
मार्गाचे नांव :- आर्वी, वंधी, वायगांव, राळेगांव, घाटंजी राज्य महामार्ग क्र. 257	मार्गाचे नांव :- आर्वी, वेढोणा, वंधी लांबी कि. मी. 11/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- वेढोणा	20)डांबरी 5.50	542	109	1000	572	2223	802	1675	-	2477	11228	
मार्गाचे नांव :- आर्वी वंधी, लांबी कि. मी. 52/0, जवळपासचे शहर/सेडे :- पिंपरी	21)डांबरी 3.70	580	217	597	824	2218	373	1627	-	2000	9507		

तक्ता क्र. 9.5 पुढे चालू

1.	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12
मार्गाचे नांव :- वर्धा वायगांव, लांबी कि. मी. 57/000, जवळपासचे शहर/खेडे :- बोरगांव नाका	22)डांबरी 3.70	1481	244	1051	1687	4443	388	1627	-	2015	15745
मार्गाचे नांव :- वायगांव कापती, लांबी कि. मी. 75/00, जवळपासचे शहर/खेडे :- कानगांव	23)खडीचा 3.70	1075	117	1876	1065	4133	893	1163	-	2056	19661
मार्गाचे नांव :- पुलगांव, वर्धा, समुद्रपूर, गिरड, उमरुड राज्य महामार्ग क्र. 258	24)डांबरी 5.50	2019	174	443	2945	5581	251	2921	-	4172	11064
वर्धा सेवाग्राम, लांबी कि. मी. 1/200, जवळपासचे शहर/खेडे :- रूवे क्रॉ. वर्धा	25)डांबरी 3.70	404	83	512	903	1902	347	787	-	1134	6545
मार्गाचे नांव :- सेवाग्राम मांडगांव, लांबी कि. मी. 1/00, जवळपासचे शहर/खेडे :- सेवाग्राम	26)डांबरी 3.70	510	153	820	629	2112	379	753	-	1132	10017
मार्गाचे नांव :- समुद्रपूर, जा. व. चंद्रपूर, लांबी कि. मी. 0/200, जवळपासचे शहर/खेडे :- समुद्रपूर	27)डांबरी 3.70	915	161	950	1034	3060	271	1430	-	1701	12090

आधार :- अधीक्षक अभियंता, विशेष प्रकल्प मंडळ, नागपूर.

पोस्ट, तारघरे व दुरध्वनी सेवा व दुरदर्शन संच यांची आकडेवारी (वर्ष ३१ मार्च, १९६१) अखेर
जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	संख्या
१	२	३
१	पोस्टांची संख्या	१८५
२	तारघरांची संख्या	११९११
३	पत्र पेट्यांची संख्या	९२०
४	पोस्टमनांची संच संख्या	
	अ) नियमित आस्थापने वरिल	२५०
	ब) नियमित आस्थापने व्यतिरिक्त	-
५	दुरध्वनी संख्या	१०१२३
६	पोस्टाची सुविधा असलेल्या गावांची संख्या	१७२
७	शासनाने वाटप केलेल्या दुरदर्शन संचाची संख्या	७

आधार :- १) अधीक्षक, डाकघर, शहर विभाग, वर्धा

२) उप विभागीय, तारघरे, वर्धा.

३) विभागीय अभियंता, ग्रामीण ध्वनीक्षेपण, संचालनालय, विभागीय कार्यालय, नागपूर.

४) उप विभागीय अधिकारी दुरध्वनी, वर्धा.

.. 167 ..

तक्ता क्रमांक-10.1

स्थानिक संस्थांचे उत्पन्न व खर्च

[वर्ष 1995-96 करिता]

जिल्हा : वर्धा

[रुपये हजारात]

अ. क्र.	बाब	ग्रामपंचायत	जिल्हा परिषद	नगरपरिषद
1	2	3	4	5
	<u>संख्या</u>	507	1	6
अ)	<u>प्राप्ती</u>			
	1) सुरुवातीची शिल्लक	66.31	702.67	40.12
	2) अनुदाने व वर्गणी	39.41	4501.72	481.59
	3) चालू वर्षातील उत्पन्न	195.96	411.45	819.99
	एकूण प्राप्ती	301.68	5615.84	1341.70
ब)	<u>खर्च</u>			
	1) चालू वर्षातील खर्च	206.62	4923.20	1307.64
	2) अखेरची शिल्लक	95.06	692.64	34.06
	एकूण खर्च	301.68	5615.84	1341.70

आधार: जिल्हा सांख्यिकी अधिकारी, वर्धा.

.. 168 ..

तक्ता क्रमांक- 10.2

ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च [1995-96 चा वर्षाकरीता]

जिल्हा - वर्धी

[रुपये-हजारात]

अ. क्र.	पंचायत समिती	ग्रामपंचायती व गट ग्राम-पंचायतींची संख्या	उत्पन्न			अंशदान
			सुरुवातीची शिल्लक	सहाय्यक शासकीय अनुदान	इतर	
1	2	3	4	5	6	7
1.	वर्धी	70	798	301	340	919
2.	सेलू	62	799	409	201	985
3.	समुद्रपूर	63	1085	634	409	172
4.	हिंगणघाट	72	1393	89	317	989
5.	देवळी	65	704	146	266	1847
6.	आर्वी	67	174	377	-	1557
7.	आष्टी	27	1362	100	188	706
8.	कांसा	59	516	164	-	1045
जिल्हा एकूण		485	6631	2220	1721	8193

पुढे चालू ...

तबता क्रमांक-10.2 पुढे चालु

अ. क्र.	पंचायत समिती	ग्रामपंचायती व गट ग्राम- पंचायतीची संख्या	उत्पन्न				एकूण 5 ते 11	एकूण 4+12
			देणगी	कर	शुल्क	इतर		
1	2	3	8	9	10	11	12	13
1.	वर्धा	70	55	1359	-	824	4298	5096
2.	सेलू	62	95	597	-	636	2396	3495
3.	समुद्रपूर	63	-	601	-	768	2584	3669
4.	हिंगणघाट	72	2	614	-	795	2306	4199
5.	देवळी	65	145	861	-	376	3641	4345
6.	आर्वी	67	3	504	-	519	2960	3134
7.	आष्टी	27	-	508	-	631	2133	3495
8.	कारंजा	59	15	421	-	574	2219	2735
जिल्हा एकूण		485	315	5965	-	5123	23537	30168

पुढे चालु...

तबता क्रमांक- 10.2 पुढे सुरु.
ग्रामपंचायतीचे उत्पन्न व खर्च 1995-96 चा वार्षिकरिता

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	पंचायत समिती	आरोग्य सेवा	सार्वजनिक बांधकाम	सामाजिक, नैतिक वृद्धी	प्रशासन	समाज कल्याण	खर्च पशुधनाचे संवर्धन	जमीन इतर महसुली व देसभाल	इतर	स्तंभ 14 ते 21 ची बेरीज	अखेरची शिल्लक	एकूण 22+23
1	2	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24
1	वर्धा	1230	948	482	852	84	25	-	-	3621	1475	5096
2	सेलू	942	786	106	613	129	48	-	2	2626	869	3495
3	समुद्रपूर	665	781	261	574	-	-	-	-	2281	1388	3669
4	हिंमणघाट	818	717	96	971	8	17	-	2	2629	1570	4199
5	देवळी	795	750	304	457	210	-	-	-	2516	1829	4345
6	आर्वी	425	904	419	430	43	515	-	7	2743	391	3134
7	आष्टी	568	788	104	613	-	25	-	-	2098	1697	3495
8	कारंजा	681	534	447	486	-	-	-	-	2148	587	2735
जिल्हा एकूण		6124	6208	2219	4996	474	630	-	11	20662	9506	30168

आधार : उपमुख्य कार्यकारी अधिकारी, [ग्रामपंचायत] जिल्हा परिषद, वर्धा.

अ. क्र.	लेखाशीर्ष	प्रत्यक्ष 1994-95	सुधारित 1995-96	अंदाज 1996-97
1	2	3	4	5
एक- जमा				
1) स्वनिर्मित उत्पन्न				
	अ) स्थानिक उपकर मुद्रांक शुल्कासह	7082	4117	4400
	ब) शिक्षण	184	237	262
	क) कृषि	4	4	4
	ड) इमारत व दळणवळण	515	106	134
	इ) इतर	4970	8057	8494
	एकूण (1)	12755	12521	13294
2) शासकीय अनुदाने				
	अ) सहेतुक अनुदान	238528	264590	251265
	ब) आस्थापना अनुदान	61720	71546	63238
	क) योजनांतर्गत योजनेसाठी अनुदान	45201	86344	73423
	ड) इतर	78263	27692	1318
	एकूण	423712	450172	389244
	[-] परतावे	[-] 5246	-	-
	एकूण (2)	418466	450172	389244
3) कर्जे				
	अ) कर्जे व अग्रीम	242	115	65
	ब) ठेवी व अग्रीम	57827	28509	20038
	क) वित्त प्रेषण	264490	-	-
	ड) इतर	-	-	-
	एकूण (3)	322559	28624	20103
	4) आरंभीची शिल्लक	59409	70267	69264
	एकूण (1 ते 4)	813189	561584	491905

तक्ता क्रमांक 10.3 [पुढे चालू]

अ. क्र.	लेखाशीर्ष	प्रत्यक्ष 1994-95	सुधारित 1995-96	अंदाज 1996-97
1	2	3	4	5
दोन स्वर्च				
	आ सामान्य प्रशासन	51800	61821	57188
	ब शिक्षण	180555	190639	187383
	क वैद्यकीय	3099	3316	3248
	ड पशुसंवर्धन	6109	7998	7712
	इ इमारती व दळणवळण	47607	53608	36354
	फ समाज कल्याण	8053	10546	9688
	ग सिंचन	25677	42478	18813
	ह कृषि	10550	1013	450
	न इतर	93759	92425	81844
एकूण [अ ते न]		427209	463843	402680
कर्ज				
	आ कर्ज व अग्रीम	250	120	85
	ब ठेवी व अग्रीम	50973	28357	20030
	क वित्त प्रेषण	264490	-	-
	ड इतर	-	-	-
एकूण (अ ते ड)		315713	28477	20115
अखेरची शिल्लक		70267	69264	69110
एकूण		813189	561584	491905
[स्वर्च + अखेरची शिल्लक]				

आधार : - मुख्य लेखा तथा वित्त अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.

महानगरपालिका, कटक मंडळे व नगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च
[1995-96 वर्षाकरिता]

जिल्हा - वर्धा		[रुपये-हजारात]								
अ. क्र.	महानगरपालिका/कटक मंडळे/नगरपालिका	उत्पन्न							नगरपालिकेच्या मालमते पासून मिळालेला एकूण महसूल	इतर
		सुरुवातीची शिल्लक	अनुदाने, वर्गणी शासकीय इतर		नगरपालिकेचे जकात	घर व जमीन घावरील कर	इतर कर	एकूण		
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.	वर्धा	914	9805	-	20624	5871	1648	28143	1168	7954
2.	देवळी	405	4647	-	1705	129	31	1865	492	1456
3.	पुलगांव	418	10851	-	4505	918	1278	6701	96	1127
4.	सिंदी	1097	3197	-	1398	138	328	1859	232	502
5.	आर्वी	1016	4216	-	4150	701	322	5173	453	6
6.	हिंगणघाट	162	15443	-	17584	1276	1852	20712	852	3208
जिल्हा एकूण		4012	48159	-	49961	9033	5459	64453	3293	14253

पुढे चालू....

तक्ता क्रमांक 10.4 पुढे चालू

**महानगरपालिका, कटक मंडळे व नगरपालिकांचे उत्पन्न व खर्च
(1995-96 वर्षाकरिता)**

जिल्हा - वर्धा		[रुपये-हजारात]									
अ. क्र.	महानगरपालिका/कटक मंडळे/नगरपालिका	एकूण उत्पन्न	सामान्य प्रशासन	कर व सुली-चा खर्च	सार्वजनिक सुरक्षा	सार्वजनिक आरोग्य व सोयी	सार्वजनिक बांधकाम	शिक्षण	इतर	एकूण	अखेरची शिल्लक
1.	2.	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21
1	वर्धा	47984	2051	5176	2033	16579	7672	2316	11951	47778	206
2	देवळी	8885	841	903	155	1413	2464	1800	1103	8679	186
3	पुलगांव	19193	1630	1845	82	6770	2190	3958	2501	18978	217
4	सिंदी	6887	781	769	132	1356	596	2159	574	6367	520
5	आर्वी	10864	713	1375	160	3301	591	3673	181	9994	870
6	हिंमणघाट	40377	2034	3378	728	12174	6419	1039	13198	33970	1407
जिल्हा एकूण		134170	8050	13346	3090	41593	19932	14945	29508	130764	3406

टिप : 1) नगरपालिका पुलगांव चे अंतीम लेखा तयार करतांना रकाना ३ मध्ये सुरवातीची 3263 ऐवजी 418 सुधारणा केली आहे.

2) नगरपालिका आर्वी ची 1995-96 ची माहिती उपलब्ध होउ शकणार नसल्यामुळे 1994-95 ची माहिती पुर्नमुद्रीत करण्यात आलेली आहे.

आधार : जिल्हयातील सर्व नगरपालिका.

अ. क्र.	विकास शिर्ष व उपशिर्ष	जिल्हा पातळीवरील योजनांवरील खर्च			
		जिल्हा वार्षिक योजना बिगर आदिवासी, आदिवासी व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील योजना मिळून	स्टेट-पूल	अनु-शेष	एकूण
1	2	3	4	5	6
[एका]	कृषी संलग्न सेवा				
	1) पीक संवर्धन	62.73	-	-	62.73
	2) फलोत्पादन	22.36	-	-	22.36
	3) मृद व जलसंधारण	58.95	-	-	58.95
	4) पशुसंवर्धन	26.67	-	-	0.79
	5) दुग्ध व्यवसाय विकास	0.79	-	-	10.74
	6) मत्स्य व्यवसाय	10.74	-	-	10.74
	7) वने	16.32	53.93	-	70.25
	8) पणन, कोठारे व वसारी	-	-	-	-
	9) सहकार	41.69	-	-	41.69
	एकूण [एका]	240.25	53.93	-	294.18
[दोना]	ग्रामीण विकास				
	1) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	75.37	-	-	75.37
	2) अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रम	-	-	-	-
	3) जवाहर रोजगार योजना	180.00	-	-	180.00
	4) रोजगार हमी योजना	110.00	117.85	-	227.85
	5) जमीन सुधारणा	2.33	-	-	2.33
	6) सामुहिक विकास	22.52	-	-	22.52
	7) ग्रामीण स्वच्छता कार्यक्रम	-	-	-	-
	एकूण [दोना]	390.22	117.85	-	508.07
[तीना]	पाटबंधारे व पूर नियंत्रण				
	1) लघु पाटबंधारे	122.56	97.56	2495.57	2715.69
	2) जलप्रदाय क्षेत्र विकास कार्यक्रम	-	-	-	-
	3) आयकट विकास	20.00	-	-	20.00
	4) पूर नियंत्रण कामे	-	-	-	-
	एकूण [तीना]	142.56	97.56	2495.57	2735.69
[चारा]	विद्युत विकास	162.95	-	-	162.95
[पाच]	उद्योग व साणकाम				
	1) मोठे व मध्यम उद्योग	-	-	-	-
	2) ग्रामीण व लघु उद्योग	33.89	-	-	33.89
	एकूण [पाच]	33.89	-	-	33.89

अ. क्र.	विकास शिर्ष व उपशिर्ष	जिल्हा पातळीवरील योजनांवरील खर्च			
		जिल्हा वार्षिक योजना (बिगर आदिवासी, आदिवासी व आदिवासी क्षेत्राबाहेरील योजना मिळून)	स्टेट-पूल	अनु-शेष	एकूण
1	2	3	4	5	6
[सहा]	<u>वाहतूक व दळणवळण</u>				
	1) मोठी व लहान बंदरे	-	-	-	-
	2) अंतर्देशीय जलवाहतूक	1.80	-	-	1.80
	3) रस्ते विकास	324.95	-	315.38	640.33
	एकूण [सहा]	326.75	-	315.38	642.13
[सात]	<u>सामान्य आर्थिक सेवा</u>				
	1) पर्यटन	-	-	-	-
	2) स्थानिक विकास कार्यक्रम	-	-	-	-
	एकूण [सात]	-	-	-	-
[आठ]	<u>सामाजिक आणि सामुहिक सेवा</u>				
	1) सामान्य शिक्षण	167.36	59.77	-	227.13
	2) क्रिडा व युवक कल्याण	1.47	-	-	1.47
	3) कला व संस्कृती	0.05	-	-	0.05
	4) तांत्रिक शिक्षण	16.50	-	-	16.50
	5) वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये	-	-	-	-
	6) आरोग्य सेवा	55.67	-	17.36	73.03
	7) ग्रामीण प्राणी पुरवठा व स्वच्छता	109.28	-	-	109.28
	8) गृहनिर्माण	6.70	-	-	6.70
	9) नगर विकास	10.93	-	-	10.93
	10) माहिती व प्रसिध्दी	-	-	-	-
	11) मागासवर्गीयांचे कल्याण	90.77	-	-	90.77
	12) कामगार व कामगार कल्याण	76.50	-	-	76.50
	13) समाज कल्याण	9.06	-	-	9.06
	14) पोषण	3.00	-	-	3.00
	एकूण [आठ]	547.29	59.77	17.36	624.42
	एकूण [एक ते आठ]	1843.91	329.11	2828.31	5001.33

टिप :- यात मोठे व मध्यम प्रकल्पांचा समावेश आहे.

आधार :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साध्ये		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उपयोजना
1.	2	3	4	5	6
एक	कृषी व संलग्न सेवा	1) पीक संवर्धन			
		1) सधन कापूस विकास कार्यक्रम अंतर्गत झोन बियाणे वाटप	क्विंटल	39	0
		2) तेलबिया उत्पादन कार्यक्रम अधुधारित संघ	संघ	829	0
		3) कडधान्य उत्पादन कार्यक्रम अधुधारित संघ	संख्या	2	0
		4) मागासवर्गीय आणि नवबौध्दांना दारिद्र्य रेषेवर आणण्यासाठी विशेष सहाय्य योजना (विशेष घटक योजना)	लाभार्थी संख्या	377	0
		5) विशेष अन्नधान्य उत्पादन कार्यक्रम (भात) अधुधारित बियाउत्पादन कार्यक्रम	लाभार्थी	779	0
		6) तुषार ठिबक सिंचन अधुधारित वाटप	संख्या	129	4
		2) फलोत्पादन			
		1) अल्प व सिमांतिक शेतकऱ्यांना फलोत्पादन विकासासाठी भांडवली अनुदान	संख्या	45	0
		अलाभार्थी क्षेत्र	हेक्टर	48.89	0
		2) बागायती रोपमळ्याचे बळकटीकरण योजना			
		अकलमे/रोपे	संख्या	417121	0
		3) गावठी दोंबा व काजू झाडाचे सुधारित जातीत रूपांतर करणे अधुधारित झाडे	संख्या	24137	4732
		3) मृदसंधारण			
		1) एकात्मिक पाणलोट क्षेत्र विकास कार्यक्रम			
		अधुधारित बांध	हेक्टर	5978	0
		बोनाला बांध	संख्या	131	0
		कोमजगी क्षेत्र	हेक्टर	0	0
		डोजलसंधारण काम	संख्या	1684	0

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	विकास शीर्ष/उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उपयोजना
1	2	3	4	5	6
		4) पशुसंवर्धन			
		1) पशुवैद्यकीय दवाखाना व प्रथमोचार केंद्र बांधणे			
		आबांधकाम	संख्या	1	2
		2) पशु प्रथमोपचार केंद्र/आधारभूत ग्राम केंद्र कृत्रीम तेलन केंद्राचा दर्जा वाढविणे			
		अ) दर्जावाढ	संख्या	1	0
		5) दुग्ध व्यवसाय विकास			
		1) दुग्ध उत्पादन, दुग्ध व्यवसाय विकास संस्था	संख्या	5	0
		2) निविष्टा कार्यक्रम आदिवासी/अनुजाती, जमाती तसेच दुर्बल घटकातील कुटुंबांना प्रशिक्षण	संख्या	22	13
		3) भाकड/गाभूण म्हशींचा पुरवठा	लाभार्थी संख्या	9	5
		4) मुंबईच्या तबेल्यातील १ वर्ष वयाच्या उच्च पैदास क्षमतेच्या पारड्याचा पुरवठा	संख्या	0	0
		6) मत्स्य व्यवसाय			
		1) मत्स्य बीज उत्पादन क्षेत्राची स्थापना	संख्या	100	0
		अ) मत्स्यबीज	(लाखात)		
		2) अवरुद्ध पाण्यातील मत्स्य संवर्धन	(लाखात)		
		अ) संचयन	संख्या	63	0.29
		ब) मत्स्योत्पादन	मे. टन	200	0
		3) मत्स्यव्यवसायापयोगी आवश्यक सामुग्रीच्या सख्खीसाठी सहाय्य			
		अ) नायलॉन सूत	किलो	200	45
		ब) नौका	संख्या	0	0
		4) मत्स्यव्यवसाय विकास संस्था स्थापन करणे/मत्स्यसंवर्धन विकास यंत्रणा			
		अ) मत्स्योत्पादन	मे. टन	150	0
		ब) प्रशिक्षणाधी	संख्या	55	8

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साध्ये		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
		7) वने			
		1) औद्योगिक व व्यापारी उद्योगासाठी लागणाऱ्या वन झाडांच्या जातींच्या लागवडीची योजना ओसागवान 4 थे वर्ष बोबांबू 4 थे वर्ष	हेक्टर हेक्टर	160 0	0 0
		2) निकृष्ट वनांचे पुनर्वनीकरण ओरोपवन	हेक्टर	226	0
		3) किरकोळ जंगल उत्पन्नाचा विकास ओचंदन व सैर लागवड	हेक्टर	0	0
		8) सहकार			
		1) आदिवासी/अनुसूचित जाती/जमाती/नवबौद्ध यांना सहकारी साखर कारखान्याचे भाग स्वैदीसाठी अर्थ सहाय्य	लाभार्थी	660	160
		2) पीक उत्पादन प्रोत्साहन योजना ओसभासद	संख्या	4821	0
दोन	ग्रामीण विकासाकरिता विशेष कार्यक्रम	1) एकात्मिक ग्रामीण विकास व संलग्न सेवा ओलाभार्थी	संख्या	2242	583
		2) अवर्षणप्रचण क्षेत्र कार्यक्रम			
		1) गट वनीकरण	हेक्टर	0	0
		2) रस्ता दुतर्फीकरण वनीकरण	कि. मी.	0	0
		3) अववन वनाचे पुनर्वनीकरण	हेक्टर	0	0
		4) नाला बंडींग	संख्या	0	0
		5) गाव तळी	संख्या	0	0
		6) तलाव दुतर्फी वनीकरण	कि. मी.	0	0
		3) जवाहर रोजगार योजना ओमनुष्य दिन	लाखात	18.99	2.29
		4) रोजगार हमी योजना ओमनुष्य दिन	लाखात	1.47	0
		5) जमीन सुधारणा ओअतिरिक्त जमीन दिलेल्या अभिहस्तांकितांना अर्थसहाय्य	लाभार्थी	115	14
		6) सामुहिक विकास ओमहिला व बाल कल्याण समिती	लाभार्थी	0	0

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साध्ये		
			परिमाण	निधमित योजना	आदिवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
तीन	पाटबंधारे व पुरनियंत्रण	71 ग्रामीण सफाई कार्यक्रम			
		ओलाभार्थी	संख्या	250	38
		बोसार्जनिक सौचालय	संख्या	0	0
		1) लघुपाटबंधारे			
		1) लघुपाटबंधारे (स्थानिक क्षेत्र)			
		ओसिंचन तलाव	संख्या	4	0
		2) लघुपाटबंधारे (राज्यक्षेत्र)			
		ओनहर	संख्या	2	0
		3) अयशस्वी विहीरींना अनुदान			
		ओलाभार्थी	संख्या	2	0
चार	विद्युत विकास	4) कोल्हापूर पध्दतीचे बंधारे (स्थानिक क्षेत्र)	संख्या	3	2
		5) कोल्हापूर पध्दतीचे बंधारे (राज्यक्षेत्र)	संख्या	0	0
		2) आयाकट विकास			
		ओभूविकास कामे	संख्या	1000	0
		1) विद्युत विकास (ग्रामीण)			
		ओघरगुती दिवे	संख्या	4297	430
		ब) औद्योगिक	संख्या	80	430
		कोस्ते दिवे	संख्या	173	0
		डोलहान विद्युत वाहिनी	कि. मी.	2.62	0
		2) विद्युत विकास (शहरी)			
ओघरगुती दिवे/पंसे	संख्या	0	0		
पाच	ग्रामीण लघु उद्योग	3) पध्दतीसुधार (ग्रामीण)			
		ओट्रान्सफार्मर उभारणी	संख्या	12	0
		ब) मोठी विद्युत वाहिनी	कि. मी.	14.48	0
		1) रेशिम उत्पादन			
		ओउद्योग	संख्या	0	0
		2) सुशिक्षित बेरोजगारांसाठी बीज भांडवल अर्थसहाय्य			
		ओसुशिक्षित बेकार	संख्या	3	2
		3) जिल्हा उद्योग केंद्र छोद्या उद्योगा-करिता कर्ज योजना			
		ओलघुउद्योग	संख्या	6	1
		4) औद्योगिक सहकारी संस्थांना अर्थ-सहाय्य भागभांडवल			
ओसंस्था	संख्या	1	0		

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उप योजना
1	2	3	4	5	6
सहा	वाहतूक व दळणवळण	5) प्राथमिक हातभाल विणकर संस्थांना काटकसर अंशदान निधी	संख्या	1	0
		अ) संस्था			
		1) जिल्हा रस्ते (किमान गरजा कार्यक्रम सोडून)	कि. मी.	29.8	11.45
		अ) रस्ते	संख्या	38	0
		ब) मोरी काम			
सात	सामाजिक व सामुहिक सेवा	2) किमान गरजा कार्यक्रमासाठी जिल्हा रस्ते	कि. मी.	38	0
		अ) रस्ते	संख्या	40	42
		ब) पूल/मो-या			
		3) हरिजन वस्त्यांना जोडणारे जोडरस्ते (वि. घ. योजना)	कि. मी.	4.00	0
		अ) रस्ते			
		1) सामान्य शिक्षण			
		1) प्राथमिक शाळेत बालवाइया सुरु करणे	संख्या	228	37
		अ) बालवाइया			
		2) प्राथमिक शाळेत पुस्तक पेढ्या सुरु करणे	संख्या	1755	5017
		अ) विद्यार्थी			
		3) शैक्षणिक दृष्ट्या, मागासलेल्या भागांमधील प्राथमिक शाळेतील अनु-जाती/जमातीच्या विद्यार्थ्यांना विशेष सवलती	संख्या	0	0
		अ) विद्यार्थी			
4) माध्यमिक शाळेतून पुस्तक पेढ्या उघडणे	संख्या	864	503		
अ) विद्यार्थी					
		5) नूतन महाविद्यालयांना अनुदान व विद्यमान अशासकीय महाविद्यालयांना त्यांच्या विस्तार कार्यक्रमासाठी परिरक्षा अनुदान	संख्या	0	0
		अ) महाविद्यालय			
		6) प्राथमिक शाळांच्या इमारतीच्या बांधकामासाठी जिल्हा ग्रामीण विकास प्राधिकरणांना अनुदान	संख्या	69	12
		अ) सोली			

अ.क्र.	विकास शीर्ष/उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उपयोजना
1	2	3	4	5	6
		7) खाजगी प्राथमिक शाळांना अनुदान अ) शाळा	संख्या	3	0
		8) दुर्बल घटकातील मुलींना शाळेत नियमित घेण्यासाठी उपस्थिती भत्ता अ) विद्यार्थी	संख्या	2286	1078
		9) प्राथमिक शिक्षणाच्या स्वाभाविक विस्तारामुळे शिक्षकांच्या नियुक्ती करीता नगरपरिषदांना अनुदान अ) शिक्षक	संख्या	53	0
		2) क्रिडा व युवक कल्याण			
		1) जिल्हा क्रिडा प्रशिक्षण कार्यक्रम व प्रशिक्षण केंद्राची स्थापना अ) सेळाडू	संख्या	0	0
		3) तांत्रिक शिक्षण			
		1)+2 स्तरांवरील व्यवसाय शिक्षण व राष्ट्रीय शैक्षणिक धोरणांतर्गत किमान कौशल्यावर आधारित कार्यक्रम अ) संस्था	संख्या	0	0
		4) आरोग्य सेवा			
		1) राष्ट्रीय हिवताप निर्मूलन अ) रुग्ण	संख्या	9654	0
		ब) रक्तगट नमुने गोळा करणे	संख्या	16922	1973
		2) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे/उपकेंद्रे/ग्रामीण रुग्णालये बांधणे अनुशेष/शव-विच्छेदन केंद्रे अ) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	16	0
		3) ग्रामीण रुग्णालयाची स्थापना व दुरुस्ती	संख्या	3	0
		4) ग्रामीण रुग्णालयाच्या औषध अनुदानात वाढ अ) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	6	0
		5) प्राथमिक आरोग्य उप केंद्राच्या औषध अनुदानात वाढ अ) उपआरोग्य केंद्रे	संख्या	180	0
		6) प्राथमिक आरोग्य केंद्राच्या औषध अनुदानात वाढ अ) प्राथमिक आरोग्य केंद्रे	संख्या	27	10

अ. क्र.	विकास शीर्ष/उपशीर्ष	बाब	भौतिक साध्ये		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
		<u>5) ग्रामीण पाणीपुरवठा व स्वच्छता</u>			
		1) नळाने पाणी पुरवठा (स्नास उपाय) अ) नळ योजना	संख्या	2	0
		2) जी.एस.डी.ए. चा नलीका स्वयंपायाचा कार्यक्रम अ) विधन विहीरी	संख्या	108	0
		3) विहीरी बांधणे (साधे उपाय)	संख्या	0	0
		<u>6) गृहनिर्माण</u>			
		1) भू-संपादन व भू-विकास अ) भू-संपादन क्षेत्र	हेक्टर	0	0
		2) सेड्यातील गावठाण्यांचा कितार व घरे बांधण्यासाठी गावाची तरतूद अ) गावे	संख्या	34	0
		<u>7) नगर विकास</u>			
		1) गलिच्छ वस्ती सुधार कार्यक्रम अ) लोकसंख्या	संख्या	4000	0
		<u>8) मागासवर्गीयांचे कल्याण</u>			
		1) मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना शिक्षण शुल्क व परिक्षा शुल्क देणे अ) विद्यार्थी	संख्या	350	75
		2) विमुक्त व भटक्या जमातीसाठी भारत सरकार शिष्यवृत्ती अ) विद्यार्थी	संख्या	208	18
		3) मुला-मुलींसाठी शासकीय वसतीगृहे उघडणे अ) वसतीगृहे	संख्या	1	1
		4) व्यावसायिक शिक्षण घेणा-या विद्यार्थ्यांसाठी असलेल्या वसतीगृहातील मागासवर्गीय विद्यार्थ्यांना निर्वाह भत्ता अ) विद्यार्थी	संख्या	20	0
		5) मागासवर्गीयांच्या सरकारी गृहनिर्माण मंडळाला वित्तीय सहाय्य अ) संस्था	संख्या	21	0
		6) हरिजन वस्त्यांची सुधारणा अ) वस्त्या	संख्या	15	0

अ. क्र.	विकास शीर्ष/ उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधने		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
		7) अंतरजातीय विवाहास प्रोत्साहन ओजोडपे	संख्या	30	0
		8) गलिच्छवस्ती व्यवसायात असलेल्या मुलांना शालांत पूर्व परिक्षेसाठी शिष्यवृत्ती. ओविद्यार्थी	संख्या	90	0
		9) मागासवर्गीयांना मंगलौरी कौले, जी. आय. शीट्स बदलण्यासाठी, व्यक्तीगत आर्थिक सहाय्य देणे ओलाभार्थी	संख्या	35	15
		9) समाजकल्याण			
		1) स्त्रियांसाठी पुरस्कृत योजना आणि निराश्रीत स्त्रियांसाठी विविध व्यवसायातील व्यावसायिक प्रशिक्षण ओलाभार्थी	संख्या	100	0
		2) निराश्रीत मुलांसाठी संस्था बाह्य सेवा बालसदनाला सहाय्यक अनुदान ओसंस्था	संख्या	3	0
		3) 7वी व 8वी पर्यंतच्या शारिरीकदृष्ट्या अपंग विद्यार्थ्यांना राज्य शिष्यवृत्त्या ओलाभार्थी	संख्या	20	0
		4) अपंगांना लघु उद्योग सुरु करण्यासाठी अर्थसहाय्य ओलाभार्थी	संख्या	0	0
		5) स्वयंरोजगार योजनेसाली व्यक्तीगत अनुदान ओलाभार्थी	संख्या	300	0
		10) पोषण			
		1) शालेय आहार कार्यक्रम ओविद्यार्थी	संख्या	2000	0

तबता क्रमांक 11 . 2 पुढे चालू

अ. क्र.	विकास शीर्ष/उपशीर्ष	बाब	भौतिक साधये		
			परिमाण	नियमित योजना	आदिवासी उप-योजना
1	2	3	4	5	6
		11) कामगार व कामगार कल्याण-			
		1) चालू औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थामधील उपकरणांची तृटी भरून काढणे ओसंस्था	संख्या	0	0
		2) जागतिक बँक प्रकल्पांतर्गत महिलां साठी नवीन औद्योगिक प्रशिक्षण संस्थेची स्थापना ओसंस्था	संख्या	0	0
		3) संजय गांधी स्वावलंबन योजना ओलाभा र्थी	संख्या	1731	335
		4) कामगार कंत्राट सहकारी संस्थांना अर्थसहाय्य/भागभांडवल संस्था ओसंस्था	संख्या	0	0

आधार:- जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

तदता क्रमांक 11.3

रोजगार हमी योजना (1995-96 वर्षाकरिता)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	कामाचा प्रकार					एकूण
		सिंचन	सार्वजनिक कामे(रस्ते)	कृषि	वनीकरण	इतर	
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	नियोजित कामाची संख्या	358	32	198	1	-	589
2.	मंजूर केलेल्या कामाची संख्या	358	32	198	1	-	589
3.	सुरु केलेल्या कामाची संख्या	30	103	40	134	-	307
4.	पूर्ण केलेल्या कामाची संख्या	4	18	8	-	-	30
5.	मध्येच बंद केलेल्या कामाची संख्या	-	-	-	-	-	-
6.	कामासाठी केलेली तरतूद (रु. लाखात)	154.60	80.25	85.50	9.37	-	329.72
7.	कामावर झालेला एकूण खर्च (रु. लाखात)	2.67	22.56	0.90	18.16	-	44.29
8.	रोजगार निर्मिती(मनुष्य दिवसे)(रु. लाखात)	0.01	0.99	0.02	0.45	-	1.47

टिप :- सन 1995-96 वर्षात कार्यान्वीत पंपणेकडून सिंचन, मृदसंधारण, भुविकास रस्त्यांची कामे नियोजित कामापेक्षा कमी झाल्यामुळे झालेला खर्च कमी प्रमाणात आहे.

आधार :- उपजिल्हाधिकारी [रो. ह. यो.] वर्धा.

रोजगार हमी योजनेसाठी घेतलेली कामे, त्यावरील रोजगार व खर्च

1996-96 या वर्षाकरिता

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	महिना	खर्च [रुपये - लाखात]		मनुष्य दिवस (लाखात)	रोजगार हमी योजनेसाठी ल कामाची संख्या
		प्रत्यक्ष	संचित		
1	2	3	4	5	6
1.	एप्रिल, 95	0.01	0.01	0.003	307
2.	मे, 95	0.67	0.68	0.030	307
3.	जून, 95	6.41	7.09	0.30	307
4.	जुलै, 95	2.58	9.67	0.1	307
5.	ऑगस्ट, 95	3.37	13.04	0.12	307
6.	सप्टेंबर, 95	3.56	16.60	0.20	307
7.	ऑक्टोबर, 95	2.84	19.44	0.11	307
8.	नोव्हेंबर, 95	0.73	20.17	0.03	307
9.	डिसेंबर, 95	4.61	24.78	0.14	307
10.	जानेवारी, 96	3.41	28.19	0.12	307
11.	फेब्रुवारी, 96	3.57	31.76	0.14	307
12.	मार्च, 96	12.53	44.29	0.23	307

आधार-उपजिल्हाधिकारी कार्यालय, रोजगार हमी योजना, वर्धा.

पिण्याच्या पाण्याच्या सोयी व टंचाई संबंधी केलेल्या उपाययोजना(1995-96 वर्षाकरीता)

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाबी	तहसील			
		वर्धा	सेलु	समुद्रपूर	हिंगणघाट
1	2	3	4	5	6
1	कस्तीच्या एकूण गावांची संख्या(91 च्या जनगणनेनुसार)	106	130	166	125
2	गावांतील वाड्या व वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
3	बारा महिने पुसे पाणी उपलब्ध असलेल्या				
	अ) गावांची संख्या	86	126	158	125
	ब) त्यासालील वाड्या वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
4	पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असलेली गावे व त्यासाठी केलेली उपाय योजना				
	अ) टँकरने पुरवठा होणा-या				
	1. गावांची संख्या	2	-	-	-
	2. गावांतील वाड्या वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
	3. टँकरची संख्या	2	-	-	-
	ब) बैलगाडीने पुरवठा होणा-या				
	1. गावांची संख्या	3	1	-	-
	2. त्यातील वाड्या वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
	3. बैलगाडीची संख्या	-	1	-	-
	क) इतर साधनांनी पुरवठा होणा-या				
	1. गावांची संख्या	15	3	8	-
	2. गावांतील वाड्या वस्त्यांची संख्या	-	-	-	-
	3. साधने	विहीरी			

पुढे चालु ...

तस्ता क्रमांक 11.5 पुढे चालू

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाबी	तहसील				जिल्हा एकूण
		देवळी	आर्वी	आष्टी	कांझा	
1	2	7	8	9	10	11
1	वस्तीच्या एकूण गावांची संख्या 191 च्या जनगणनेनुसार	106	152	82	100	967
2	गावांतील वाड्या व कस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
3	बारा महिने पुऱे पाणी उपलब्ध असलेल्या					
	अ) गावांची संख्या	106	114	46	50	811
	ब) त्यातील वाड्या व कस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
4	पिण्याच्या पाण्याची टंचाई असलेली गावे व त्यासाठी केलेली उपाय योजना					
	अ) टँकरने पुरवठा होणा-या					
	1. गावांची संख्या	-	3	18	10	33
	2. गावांतील वाड्या व कस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
	3. टँकरची संख्या	-	2	3	3	10
	ब) बैलगाडीने पुरवठा होणा-या					
	1. गावांची संख्या	-	1	-	-	5
	2. त्यातील वाड्या व कस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
	3. बैलगाडीची संख्या	-	1	-	-	2
	क) इतर साधनांनी पुरवठा होणा-या					
	1. गावांची संख्या	-	34	18	40	118
	2. गावांतील वाड्या व कस्त्यांची संख्या	-	-	-	-	-
	3. साधने					
			विहीरी			

टिप : एकूण वस्तीच्या गावांची संख्या 1991 च्या जनगणनेनुसार दर्शविण्यात आली आहे.
आधार : कार्यकारी अभियंता, लघुपाटबंधारे विभाग.

संकरित व अधिक उत्पादन देणाऱ्या पिकांच्या जाती व त्यासालील क्षेत्र
[1995-96 वर्षाकरीता]

जिल्हा - वर्धा

[क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तहसिल	अधिक उत्पादन देणारी पिके		संकरित पिके		सुधारित पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धा	गहु	1944	ज्वारी	10573	ज्वारी	835
		भात	71	कापूस	13312	कापूस	7219
						तृणधान्य	192
						तुर	8885
						मुग	162
						उडीद	108
						इ. कडधान्ये	198
						हरभरा	1049
						भुईमुग	88
						तिळ	387
						सोयाबिन	5340
						जवस	10
						सुर्यफूल	2
						करडई	9
						इ. गळीत पिके	59
2	सेलू	गहु	3550	ज्वारी	7415	ज्वारी	785
				कापूस	13693	कापूस	5927
						तृणधान्ये	-
						तुर	6191
						मुग	200
						उडीद	150
						हरभरा	1450
						भुईमुग	1010
						तिळ	50
						सोयाबीन	4520
						जवस	20
						सुर्यफूल	-
						करडई	-
						इतर गळी- ताची पिके	2525

पुढे चालु ...

जिल्हा - वर्धा

[क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तहसिल	अधिक उत्पादन देणारी पिके		संकरित पिके		सुधारित पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
1	2	3	4	5	6	7	8
3	समुद्रपुर	गहु	3645	ज्वारी	8770	ज्वारी	1895
		भात	235	कापूस	1935	कापूस	3185
						तृणधान्य	22
						तुर	9165
						मुग	205
						उडीद	263
						इ. कडधान्ये	160
						हरभरा	4040
						भुईमुग	41
						तिळ	1085
						सोयाबिन	21070
						जवस	2315
						सुर्यफल	190
						करडई	5
				इ. गळीत पिके	174		
4.	हिंमणघाट	गहु	3580	ज्वारी	8250	ज्वारी	295
		भात	17	कापूस	19500	कापूस	4750
						तृणधान्ये	80
						तुर	9455
						मुग	50
						उडीद	75
						इ. कडधान्ये	80
						हरभरा	4800
						भुईमुग	45
						तिळ	1210
						सोयाबीन	11158
						जवस	1099
						सुर्यफल	82
						करडई	29
				इतर गळी-ताची पिके	203		

संकरित व अधिक उत्पादन देणा-या पिकांच्या जाती व त्यासालील क्षेत्र
[1995-96 वर्षाकरीता]

जिल्हा - वर्धा

[क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तहसिल	अधिक उत्पादन देणारी पिके		संकरित पिके		सुधारित पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
1	2	3	4	5	6	7	8
5.	देवळी	गहु	1972	ज्वारी	7290	ज्वारी	-
		भात	20	कापूस	12350	कापूस	7600
						तृणधान्य	70
						तुर	7375
						मुग	225
						उडीद	75
						इ. कडधान्ये	85
						हरभरा	2835
						मुईमुग	100
						तिल	365
						सोयाबीन	4325
						जवस	75
						सुर्यफुल	46
						करडई	45
				इ. गळीत पिके	40		
6. आर्वी		गहु	2430	ज्वारी	13500	ज्वारी	-
		भात	300	कापूस	7100	कापूस	12400
						तृणधान्ये	75
						तुर	6201
						मुग	200
						उडीद	50
						हरभरा	1801
						मुईमुग	1552
						तिल	100
						सोयाबीन	7500
						जवस	10
						सुर्यफुल	70
						करडई	10
						इतर गळीत ताची पिके	35

.. 193 ..

तक्ता क्र. 11.6 पुढे चालू

संकरित व अधिक उत्पादन देणाऱ्या पिकांच्या जाती व त्यासालील क्षेत्र

(1995-96 वर्षाकरीता)

जिल्हा - वर्धा

[क्षेत्र हेक्टरमध्ये]

अ. क्र.	तहसिल	अधिक उत्पादन देणारी पिके		संकरित पिके		सुधारित पिके	
		पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र	पिकाचे नांव	क्षेत्र
1	2	3	4	5	6	7	8
7.	आष्टी	गहु भात	1300 7	ज्वारी कापूस	4600 2700	ज्वारी कापूस तृणधान्य तुर मुग उडीद इ. कडधान्ये हरभरा भुईमुग तिळ सोयाबिन सुर्यफल करडई इ. गळीत पिके	800 4970 35 2475 90 55 30 1410 3655 40 3795 4 15 20
8.	कारंजा	गहु भात	1314 580	ज्वारी कापूस	6658 2550	कापूस तृणधान्ये तुर मुग उडीद इ. कडधान्ये हरभरा भुईमुग तिळ सोयाबीन जवस सुर्यफल करडई इतर गळी- ताची पिके	6310 65 5350 650 645 492 2335 4147 170 14242 310 2 5 32

आधार :- कृषी विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.

जिल्ह्यांतील रासायनिक सतांचे वाटप [वर्ष 1995-96 या वर्षाकरीता]

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	रासायनिक सतांचे वाटप [मै. टनात]			
		नियंत्रित संस्थाकडून	साजगी संस्थाकडून	एकूण	शेरा
1	2	3	4	5	6
1	वर्धा	1849	16239	18088	
2	सेलु	2062	6765	8827	
3	समुद्रपूर	2023	4192	6215	
4	हिंगणघाट	2701	15485	18186	
5	देवळी	1100	6003	7103	
6	आर्वी	3058	2806	5864	
7	आष्टी	1190	1629	2819	
8	कांझा	630	1767	2397	
जिल्हा एकूण		14613	54866	69479	

आधार : कृषि विकास अधिकारी, जिल्हा परिषद, वर्धा.

.. 195 ..

तत्का क्रमांक : 11.8

जिल्ह्यातील साखर कारखाने : 1995 - 96 या गळीत हंगामाकरिता

जिल्हा : वर्धा.

अ. क्र.	तहसील	साखर कारखान्याचे नाव	सहकारी/साजगी	गळीत क्षमता मे. टन	प्रत्यक्ष गाळप मे. टन	साखरेचे उत्पादन मे. टन
1	2	3	4	5	6	7
1	वर्धा	-	-	-	-	-
2	सेलू	महात्मा सहकारी साखर कारखाना मर्यादित, दिनकरनगर जामणी, जि. वर्धा.	सहकारी	1250	141156	14743
3	समुद्रपूर	-	-	-	-	-
4	हिंगणघाट	-	-	-	-	-
5	देवळी	-	-	-	-	-
6	आर्वी	-	-	-	-	-
7	आष्टी	-	-	-	-	-
8	कांझा	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण				1250	141156	14743

आधार : कार्यकारी संचालक, महात्मा सहकारी साखर कारखाना मर्यादित दिनकरनगर, जामणी ता. सेलू, जिल्हा वर्धा.

.. 196 ..

तक्ता क्र. 11.9

दुग्ध संस्थांची संख्या [वर्ष 1995-96]

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसिल	दुग्ध सहकारी संस्थांची संख्या	एकूण सभासदांची संख्या	गोळा केलेले दुध एकूण प्रतिदिन (1000 लिटर)	शीत गृहांची संख्या	शीत गृहांची क्षमता (1000 लिटर)	
1	2	3	4	5	6	7	8
1	वर्धा	72	3405	2051	6	1	100
2	सेलु	53	2838	1885	5	-	-
3	समुद्रपूर	21	655	44	1	-	-
4	हिंगणघाट	18	798	73	-	-	-
5	देवळी	30	1485	2152	6	-	-
6	आर्वी	72	2330	2354	6	1	5
7	आष्टी	72	2549	2285	6	1	5
8	कारंजा	15	525	198	1	-	-
जिल्हा एकूण		353	14585	11042	31	3	110

आधार : जिल्हा दुग्ध विकास अधिकारी, वर्धा

अवर्षण प्रवण कार्यक्रमांची प्रगती दर्शविणारा तक्ता [वर्ष - 1995-96]

जिल्हा - वर्धा

जिल्ह्यातील या कार्यक्रमांतर्गत
निवडलेल्या तालुक्यांची संख्या

1] केंद्रीय पुस्तकृत
2] राज्य पुस्तकृत
3] एकूण

अ. क्र.	विकास शीर्ष	उपलब्ध असलेली आर्थिक तरतूद रुपये लाखात	झालेला खर्च रु. लाखात	खर्चाची टक्केवारी	बाब	भौतिक साध्याचा तपशील परिमाण	लक्ष्य साध्य साध्यांची टक्केवारी	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
-	-	-	-	-	जिल्हा	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-

टिप :- ही योजना वर्धा जिल्ह्याकरिता राबविण्यात येत नाही.

आधार :- प्रकल्प संचालक, जिल्हा ग्रामीण विकास यंत्रणा, वर्धा.

जिल्ह्यातील एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती

त्यावरील तरतूद व सर्वे 1 वर्ष 1995-96

जिल्हा - वर्धा

कार्यक्रमासाली	1) तालुक्यांची संख्या = 8	4) 1991 च्या जनगणनेप्रमाणे
असणा-या	2) गावांची संख्या = 1379	अनुसूचित जमातींची
	3) एकूण लोकसंख्या = 783840	लोकसंख्या = 142677
		[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	विकास शिर्ष व उपशिर्ष	1995-96 साठी झालेली तरतूद	1995-96 मध्ये झालेला सर्वे	टक्केवारी
1	2	3	4	5
[एक]	कृषी संलग्न सेवा			
	1) पीक संवर्धन	-	-	-
	2) फलोत्पादन	-	-	-
	3) मृद व जलसंधारण	-	-	-
	4) पशुसंवर्धन	-	-	-
	5) दुग्ध व्यवसाय विकास	-	-	-
	6) मत्स्य व्यवसाय	-	-	-
	7) वने	-	-	-
	8) पणन, कोठारे व वसारी	-	-	-
	9) सहकार	-	-	-
	एकूण [एक]	-	-	-
[दोन]	ग्रामीण विकास			
	1) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	-	-	-
	2) अवर्षण प्रवण क्षेत्र कार्यक्रम	-	-	-
	3) जवाहर रोजगार योजना	-	-	-
	4) रोजगार हमी योजना	-	-	-
	5) जमीन सुधारणा	-	-	-
	6) सामुहिक विकास	-	-	-
	7) ग्रामीण स्वच्छता कार्यक्रम	-	-	-
	एकूण [दोन]	-	-	-
[तीन]	पाटबंधारे व पूर नियंत्रण			
	1) लघु पाटबंधारे	-	-	-
	2) जलप्रदाय क्षेत्र विकास कार्यक्रम	-	-	-
	3) आयाकट विकास	-	-	-
	4) पूर नियंत्रण कामे	-	-	-
	एकूण [तीन]	-	-	-
[चार]	विद्युत विकास			
[पाच]	उद्योग व स्थापकाम			
	1) मोठे व मध्यम उद्योग	-	-	-
	2) ग्रामीण व लघु उद्योग	-	-	-
	एकूण [पाच]	-	-	-

जिल्हयातील एकात्मिक आदिवासी विकास कार्यक्रमाची प्रगती

त्यावरील तरतूद व खर्च [वर्ष 1995-96]

जिल्हा - वर्धा

कार्यक्रमाखाली असणाऱ्या	1) तालुक्यांची संख्या = 8	4) 1991 च्या जनगणनेप्रमाणे अनुसूचित जमातींची लोकसंख्या = 142677
	2) गावांची संख्या = 1379	
	3) एकूण लोकसंख्या = 783840	

[रुपये - हजारात]

अ. क्र.	विकास शिर्ष व उपशिर्ष	1995-96 साठी झालेली तरतूद	1995-96 मध्ये झालेला खर्च	टक्केवारी
1	2	3	4	5
[सहा]	वाहतूक व दळणवळण			
	1) मोठी व लहान बंदरे	-	-	-
	2) अंतर्देशीय जलवाहतूक	-	-	-
	3) रस्ते विकास	-	-	-
	एकूण [सहा]	-	-	-
[सात]	सामान्य आर्थिक सेवा			
	1) पर्यटन	-	-	-
	2) स्थानिक विकास कार्यक्रम	-	-	-
	एकूण [सात]	-	-	-
[आठ]	सामाजिक आणि सामुहिक सेवा			
	1) सामान्य शिक्षण	-	-	-
	2) क्रिडा व युवक कल्याण	-	-	-
	3) कला व संस्कृती	-	-	-
	4) तांत्रिक शिक्षण	-	-	-
	5) वैद्यकीय शिक्षण व औषधी द्रव्ये	-	-	-
	6) आरोग्य सेवा	-	-	-
	7) ग्रामीण पाणी पुरवठा व स्वच्छता	-	-	-
	8) गृहनिर्माण	-	-	-
	9) नगर विकास	-	-	-
	10) माहिती व प्रसिध्दी	-	-	-
	11) मागासवर्गीयांचे कल्याण	-	-	-
	12) कामगार व कामगार कल्याण	-	-	-
	13) समाज कल्याण	-	-	-
	14) पोषण	-	-	-
	एकूण [आठ]	-	-	-
	एकूण [एक ते आठ]	-	-	-
[नऊ]	म्हाडा योजनेखालील तरतूद	289.03	196.20	68
[दहा]	न्युकलीस बजेट	15.00	15.00	100

टिप :- वर्धा जिल्हयात एकात्मिक आदिवासी कार्यक्रम नसल्यामुळे एकूण तरतूद व खर्च

मांडा मिनि मांडा मध्येच खर्च होत असतो.

आधार:- एकात्मिक आदिवासी विकास प्रकल्प अधिकारी, नागपूर.

वीस कलमी कार्यक्रम [1995-96 वर्षाकरिता]

जिल्हा - वर्धा

कलम	बाब	परिमाण	उद्दिष्ट	साध्य
1	2	3	4	5
1.	अ) एकात्मिक ग्रामीण विकास कार्यक्रम	लाभधारकांची संख्या	2571	2242
	ब) जवाहर रोजगार योजना	लास मनुष्य दिवस	19.85	18.99
	क) लघु उद्योग स्थापन करणे	उद्योग संख्या	250	-
5.	आ) अतिरिक्त जमिनीचे वाटप	हेक्टर	135.10	-
	ब) लाभधारक	संख्या अनु. जमाती	-	-
		अनु. जमाती	-	-
		इतर	-	-
7.	पिण्यासाठी स्वच्छ पाणी	सेडी संख्या	82	86
8.	मुलांची रोग प्रतिकार शक्ती वाढविणे			
	1) डी. पी. टी.	मुले संख्या	22843	27945
	2) पोलिओ	मुले संख्या	22843	22804
	3) बी. सी. जी.	मुले संख्या	22843	29808
9.	आ) कुटुंब नियोजन शस्त्रक्रिया	शस्त्रक्रिया संख्या	-	2606
	ब) समतुल्य शस्त्रक्रिया			
	1) आयुडी	लाभार्थी संख्या	-	7631
	2) सी. सी. युझर्स	-----	13192	20285
	3) ओ. पी. वापरणारे	-----	-	6573
11.	आ) अनुसूचित जातींच्या कुटुंबाना	लाभार्थी संख्या	1968	1655
	अर्थसहाय्य			
	ब) अनुसूचित जमातींच्या कुटुंबाना	लाभार्थी संख्या	1710	448
	अर्थसहाय्य			
14.	सर्व सामान्यांसाठी गृहनिर्माण			
	क) इंदिरा आवास योजना	लाभार्थी संख्या	1485	809
	ड) आर्थिक दृष्ट्या दुर्बल घटकांसाठी	लाभार्थी संख्या	-	-
	घर बांधणी			
	इ) कमी उत्पन्न घटकांसाठी घर बांधणी	लाभार्थी संख्या	-	-
15.	गलिच्छ वस्ती सुधारणा	लोकसंख्या	519	418
	वनीकरणांसाठी नवीन धोरण			
	आ) ह्याडे लावणे	संख्या लाखात	25.07	12.53
18.	रास्त भावाची दुकाने उघडणे	संख्या	-	-
19.	ब) पंप संचाचे विद्युतीकरण	पंप संख्या	520	1728
	क) सुधारित चुली	चुली संख्या	3600	3600
	ड) बायोगॅस संच बसविणे	संयंत्र संख्या	250	-

आधार : जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

.. 201 ..

तक्ता क्रमांक-11.13

विशेष घटक योजना [1995-96 वर्षाकरिता]

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	मुख्य विकास शिर्ष	उपलब्ध झालेली आर्थिक तरतूद [रुपये लाखात]	झालेला खर्च [रुपये लाखात]	सर्वांची टक्केवारी
1	2	3	4	5
1.	कृषि व संलग्न सेवा	96.36	86.63	89.90
2.	ग्रामीण विकास	117.06	100.86	86.16
3.	पाटबंधारेचे पुर नियंत्रण	5.50	1.25	22.73
4.	विद्युत विकास	26.71	36.77	137.66
5.	उद्योग व साणकाम	2.72	2.20	80.80
6.	वाहतूक व दळणवळण	127.53	83.08	65.15
7.	सामाजिक व सामुहिक सेवा	81.26	90.22	110.03
8.	आरोग्य	-	-	-
9.	गृहनिर्माण	-	-	-
10.	पाणीपुरवठा	-	-	-
11.	मागासवर्गीयांसाठी कल्याणकारी योजना	-	-	-
जिल्हा एकूण		457.14	401.01	87.72

आधार :- जिल्हा समाज कल्याण अधिकारी, वर्ग - 1, वर्धा.

जिल्हाचा स्थानिक विकास कार्यक्रम वर्ष - 1995-96

जिल्हा - वर्धा

[रुपये = हजारात]

अ. क्र.	विधानसभा मतदार संघाचे नांव	मतदार संघाला मंजूर तरतूद	मंजूर कामांची संख्या	संदर्भ वर्ग-एकूण	मंजूर कामांची अंदाजित किंमत	संदर्भ वर्षात झालेला एकूण खर्च	
1	2	3	4	5	6	7	
	<u>विधानसभा सदस्य</u>						
1.	वर्धा	5000	25	23	48	8136	4208
2.	देवळी	5000	16	42	58	8094	3736
3.	आर्वी	5000	17	29	46	6751	3745
4.	हिंमंगघाट	5000	15	23	38	8115	4096
	<u>विधान परिषद सदस्य</u>						
5.	शिक्षक मतदार संघ	3800	-	41	41	4118	1219
6.	पदविधर मतदार संघ	300	-	7	7	472	202
7.	स्वराज्य संस्था संघ	3000	-	66	66	4023	2823
	एकूण	27100	73	231	304	39704	20029

आधार :- जिल्हा नियोजन अधिकारी, वर्धा.

... 203 ...
 क्र. 12.1

जिल्ह्यातील निवडक शेती मालाच्या सरासरी घाऊक किंमती

एप्रिल-1995 ते मार्च-1996

जिल्हा अधीकृत [प्रती बिंदल मूल्य रुपयात]

अ. क्र.	शेती मालाचे वर्णन	शेती मालाचा प्रकार	एप्रिल	मे	जून	जुलै	ऑगस्ट	सप्टेंबर
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	गहू	सरबती	483	493	459	426	525	528
2.	तूर	पांढरी	1470	1443	1139	1414	1141	1143
3.	भुईमूंग		1281	1285	1355	1290	1295	1285
4.	सुम	हिरवा	1244	1250	1250	908	960	985
5.	चना	देशी	877	753	730	966	1313	1315
6.	बाजरी		468	450	450	475	480	485
7.	तीळ	पांढरे	2112	2125	2138	2000	2050	2100
8.	ज्वारी	संकरित	383	344	356	369	378	380
9.	जवस	मध्यम	1289	1293	1315	1400	1405	1415
10.	सोयाबीन	पिवळा				850	855	860
11.	उडीद	देशी				1225	763	800
12.	कापूस	एच-6						
		सुपर						
13.	कापूस	एलआरए						
		सुपर						

पुढे चालू...

...204...

तक्ता क्र. 12.1 पुढे चालू

जिल्ह्यातील निवडक शेती मालाच्या सरासरी घाऊक किंमती

एप्रिल-1995 ते मार्च-1996.

जिल्हा:- वर्धा

[प्रती त्रिवटल मूल्य रुपयांत]

अ. क्र.	शेती मालाचे वर्णन	शेती मालाचा प्रकार	ऑक्टोबर	नोव्हेंबर	डिसेंबर	जानेवारी	फेब्रुवारी	मार्च	वर्षाची सरासरी	मागील वर्षाची सरासरी
1	2	3	10	11	12	13	14	15	16	17
1.	गहू	सरबती	437	459	493	499	507	489	483	452
2.	सूर	पांढरी	1333	1375	1444	1608	1579	1672	1413	1028
3.	भुईमुंग		1300	1305	1300	1310	1315	1320	1303	1020
4.	मुंग	हिरवा	1178	1150	1403	1250	1350	1413	1195	928
5.	चना	देशी	933	839	773	666	1220	873	939	1021
6.	बाजरी		460	490	500	540	535	500	486	299
7.	तीळ	पांढरे	2150	2500	1343	2450	2050	2063	2238	1484
8.	ज्वारी	संकरित	353	344	350	341	342	339	357	192
9.	जवस	मध्यम	1425	1633	1633	1390	1450	1500	1329	1214
10.	सोयाबीन	पिवळा	838	837	814	884	906	923	863	-
11.	उडीद	देशी	986	987	865	1200	1300	1238	1320	-
12.	कापूस	एच-6							2195	
13.	कापूस	सुपर एलआरए सुपर							2145	

आधार:- वर्धा जिल्ह्यातील कृषि उत्पन्न बाजार समित्या.

.. 205 ..

तखता क्र. 12.2

जिल्हयातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूच्या मासिक

सरासरी किरकोळ किंमती. [किंमत "0.00" रु. ता]

वर्ष:- 1935.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	पारि-माण	जाने.	फेब्रु	मार्च	एप्रिल	मे	जून
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

धान्ये:-

1.	तांदुळ	उत्तम	किलो	12.00	13.00	13.00	13.00	13.00	13.00
2.	तांदुळ	मध्यम	--	8.50	8.50	8.00	8.00	8.00	8.00
3.	तांदुळ	हलका	--	7.50	7.50	7.00	7.00	7.00	7.00
4.	गहू	उत्तम	--	5.70	5.70	5.70	5.50	5.40	5.40
5.	गहू	मध्यम	--	5.50	5.50	5.50	5.25	5.25	5.25
6.	ज्वारी	रुबी	--	-	-	-	-	-	-
7.	ज्वारी	संकरित	--	4.50	4.70	4.80	4.80	4.25	4.25
8.	बाजरी	मध्यम	--	5.50	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00

डाळी :-

9.	तूर डा.	मध्यम	किलो	18.00	22.00	22.00	23.00	24.00	24.00
10.	चना डा.	--	--	16.00	16.00	13.00	13.00	12.00	12.00
11.	मुग डा.	--	--	18.00	18.00	18.00	18.00	17.00	17.00
12.	उडीद डा.	--	--	19.00	22.00	22.00	30.00	25.00	25.00
13.	मसूर डा.	--	--	15.00	14.00	15.00	15.00	16.00	16.00

साखर व गूळ :-

14.	साखर	सु. बा.	किलो	13.50	13.00	13.50	13.50	13.50	13.50
15.	साखर	स्वधादु	--	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05
16.	गूळ	म./पि.	--	16.00	16.00	16.00	18.00	18.00	18.00

पुढे चालू ....

.. 203 ..

तक्ता क्र. 12.2 पुढे चालू

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या मासिक

सरासरी किरकोळ किमती. (किंमत "0.00" रु.त)

वर्ष:- 1995.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	वस्तूचे नाव	वस्तूची प्रत/जात	परिमाण	जुलै 1995	ऑगस्ट 1995	सप्टें. 1995	ऑक्टो. 1995	नोव्हें. 1995	डिसे. 1995	वर्षाची सरासरी	मागील वर्षाची सरासरी
1	2	3	4	11	12	13	14	15	16	17	18

धान्ये:-

1.	तांदुळ	उत्तम	किलो	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00	14.00	13.42	11.08
2.	तांदुळ	मध्यम	-	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.50	8.00	7.21
3.	तांदुळ	हलका	-	7.50	7.50	7.50	7.50	7.50	7.50	7.33	7.96
4.	गहू	उत्तम	-	5.50	5.50	5.50	5.60	5.60	6.25	5.61	5.58
5.	गहू	मध्यम	-	5.25	5.25	5.40	5.50	5.50	6.00	6.38	5.35
6.	ज्वारी	रुबी	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	ज्वारी	संकरित	-	4.50	4.50	4.00	4.00	4.00	4.00	4.35	4.50
8.	बाजरी	मध्यम	-	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	6.00	5.95	5.50

डाळी :-

9.	तूर डा.	मध्यम	किलो	28.00	28.00	28.00	28.00	32.00	32.00	25.75	17.25
10.	चना डा.	-	-	12.00	12.00	12.00	12.00	11.00	10.00	11.58	17.00
11.	मुग डा.	-	-	17.00	17.00	17.00	19.00	22.00	18.00	18.00	16.00
12.	उडीद डा.	-	-	25.00	25.00	28.00	20.00	24.00	24.00	24.08	13.25
13.	मसूर डा.	-	-	18.00	18.00	18.00	18.00	20.00	24.00	17.25	13.67

साखर व गूळ :-

14.	साखर	सु.बा.	किलो	13.50	13.50	13.50	13.75	13.75	13.50	13.46	14.47
15.	साखर	स्वधादु	-	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05	9.05
16.	गूळ	म./पि.	-	18.00	18.00	18.00	18.00	16.00	17.00	17.08	17.25

पुढे चालू ...

तक्ता क्र. 12.2 पुढे चालू ..

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या मासिक सरासरी किरकोळ किमती. (किंमत '0.00' रु. ता)

वर्ष:- 1995.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	परिमाण	जाने	फेब्रु	मार्च	एप्रिल	मे	जून
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

तेल:-

17. गोडेतेल	भूईमूग	किलो	43.00	44.00	44.00	44.00	46.00	46.00
18. सो. तेल	सुटे	--	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00
19. वन. तुप	डालडा	--	46.00	46.00	46.00	46.00	47.00	48.00

दुध व दुग्धजन्य पदार्थ:-

20. सुटे दुध	म्हशीचे	लिटर	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00
21. शुद्ध तुप	--	किलो	132.00	132.00	132.00	128.00	128.00	128.00

मांस व मासे:-

22. मांस (बोकडाचे)		किलो	56.00	56.00	60.00	60.00	60.00	60.00
23. ताजे मासे स्था. म.		--	40.00	40.00	40.00	40.00	40.00	40.00
24. अंडी/कॉबडीची		डझन	18.00	18.00	16.00	15.00	16.00	15.00

मसाल्याचे पदार्थ:-

25. शेंगदाणे	मध्यम	किलो	24.00	24.00	24.00	24.00	24.00	24.00
26. सोबरे	सु. वाटी	--	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	40.00
27. मिरची	सु. संके.	--	40.00	45.00	45.00	40.00	40.00	40.00

फळे व भाजीपाला:-

28. केळी म.	जळगाव	डझन	5.00	6.00	8.00	3.00	10.00	8.00
29. कांदे	मध्यम	किलो	4.00	4.00	3.00	3.00	4.00	7.00
30. बटाटे	मध्यम	--	4.00	4.00	4.00	5.00	6.00	6.00

पेये:-

31. चहा	OTCपत्ती	किलो	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00
32. कॉफी	पावडर	100 g	120.50	120.50	120.50	120.50	120.50	120.50

पुढे चालू...

तक्ता क्र. 12.2 पुढे चालू

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या मासिक सरासरी किंमती. (किंमत "0.00" रु. ता)

वर्ष:- 1995

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	वस्तुचे नाव	वस्तुची प्रत/जात	परिमाण	जुलै	ऑगस्ट	सप्टें.	ऑक्टो.	नोव्हें.	डिसे.	वर्षाची सरासरी	मागील वर्षाची सरासरी
1	2	3	4	11	12	13	14	15	16	17	18

तेल:-

17.	गोडतेल	भुईमुग	किलो	46.00	46.00	46.00	46.00	44.00	44.00	44.92	41.00
18.	खो. तेल	सुटे	-	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00	60.00
19.	वन. तुप	डालडा	-	48.00	48.00	48.00	50.00	50.00	50.00	47.75	48.00

दुध व दुग्धजन्य पदार्थ:-

20.	सुटे दुध	म्हशीचे	लिटर	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	10.00	9.25	9.25
21.	शुद्ध तुप	-	किलो	132.00	136.00	136.00	140.00	132.00	132.00	132.00	123.00

मांस व मासे:-

22.	मांस (बोकडाचे)	-	किलो	60.00	60.00	60.00	60.00	70.00	80.00	61.83	53.33
23.	ताजे मासे रथा. म.	-	-	40.00	40.00	40.00	40.00	58.00	48.00	41.83	31.00
24.	अंडी/कोबडीची	-	डझन	18.00	16.00	16.00	18.00	18.00	16.00	16.67	15.08

मसाल्याचे पदार्थ:-

25.	शेंगदाणे	मध्यम	किलो	24.00	25.00	25.00	25.00	25.00	25.00	24.00	24.00
26.	खोबरे	सु. चांटी	-	40.00	38.00	38.00	38.00	38.00	38.00	46.00	50.00
27.	मिरची	सु. संके.	-	50.00	50.00	50.00	50.00	60.00	64.00	44.50	26.92

फळे व भाजीपाला:-

28.	केळी म.	जळगाव डझन	7.00	7.00	5.00	5.00	5.00	5.00	5.00	6.75	5.33
29.	कांदे	मध्यम	किलो	6.00	8.00	8.00	8.00	8.00	6.00	5.75	4.67
30.	बटाटे	मध्यम	-	7.00	8.00	8.00	8.00	8.00	6.00	5.17	4.75

पेये:-

31.	चहा	CTC पत्ती	किलो	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	80.00	76.77	80.00
32.	काँफी	पावडर	100 ग	120.50	120.50	120.50	120.50	120.50	120.50	120.46	63.13

पुढे चालू ...

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्वाच्या वस्तूंच्या मासिक सरासरी किरकोळ किंमती. [किंमत "0.00" रु. ता]

वर्ष:- 1995.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	वस्तूचे नाव	वस्तूची प्रत/जात	परिमाण	जाने	फेब्रु	मार्च	एप्रिल	मे	जून
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

जळण व दिवाबत्ती:-

33.	रॉकेल	---	लिटर	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05
34.	लाकूड	जळाऊ	40की	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00
35.	कोळसा	लाकडी	---	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00

कपडे:-

36.	साडी	4.5 मी.	1 नग	144.00	144.00	144.00	144.00	144.00	150.00
37.	शर्टींग	टेरीको.	मिटर	35.00	35.00	35.00	35.00	35.00	35.00
38.	पोलका कापड	2 X 2	1 नग	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	55.00

भांडी:-

39.	पातेले	स्टील	किलो	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00
40.	पातेले	पितळ	---	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00

वापरातील संकीर्ण वस्तू:-

41.	प्रसाधन साबण	लक्स	100 ग्रॅम	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30	6.30
42.	धुण्याचा साबण	501	250 ग्रॅम	11.10	11.10	11.10	11.10	12.00	12.00
43.	दुधपेस्ट	कोलगेट	100 ग्रॅम	16.25	16.25	16.25	16.25	17.25	17.40
44.	केशतेल	टाटा हे. ऑ.	100 ग्रॅम	13.50	13.50	13.50	13.50	14.10	14.10
45.	सुपारी	मध्यम	किलो	82.00	82.00	82.00	80.00	90.00	84.00
46.	विडी	---	25नग	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25
47.	सिगार	पनामा	10नग	5.00	5.00	5.00	5.50	5.50	5.50

पुढे चालू ...

तक्ता क्र. 12.2 पुढे चालू

जिल्ह्यातील मुख्यालयाच्या ठिकाणाच्या महत्त्वाच्या वस्तूंच्या मासिक सरासरी किरकोळ किंमती. (किंमत "0.00" रु. ता)

वर्ष-1995.

जिल्हा व धर्मा 03.3 00.3 00.3 00.6 16.01 16.01 16.01

अ. क्र.	वस्तुची नाव	प्रत/जात	परिमाण	जुलै 1995	ऑगस्ट 1995	सप्टें. 1995	ऑक्टो. 1995	नोव्हें. 1995	डिसे. 1995	वर्षाची सरासरी	मागील वर्षाची सरासरी
1	2	3	4	11	12	13	14	15	16	17	18

जळन व दिवाबत्ती:-

33.	रॉकेल	--	लिटर	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05	3.05	2.95
34.	लाकूड	जळारु	40की.	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	50.00	44.00	50.00
35.	कोळसा	लाकडी	--	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00	240.00	288.33	230.00

कपडे:-

36.	साडी	4.5 मी.	1 नग	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	150.00	147.00	138.00
37.	शर्टिंग	टॅरीको.	मिटर	35.00	35.00	36.00	36.00	42.00	42.00	36.33	43.33
38.	पोलका	2 X 2	1 नग	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	55.00	52.92	49.58

कपड

भांडी:-

39.	पातेले	स्टील	किलो	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00	120.00
40.	पातेले	पितळ	--	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00	130.00	127.50

वापरातील सर्कीण वस्तु:-

41.	प्रसाधन	लक्स	100	6.50	6.50	6.50	6.50	6.50	7.00	6.48	5.85
		साबण	गॅम								
42.	धुण्याचा	501	250	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	12.00	11.70	18.38
		साबण	गॅम								
43.	दुधपेस्ट	कोलगेट	100	17.40	17.40	17.40	17.40	17.40	17.40	18.45	16.25
			गॅम								
44.	केशतेल	टांटा	100	14.10	14.10	14.10	14.70	14.70	14.70	14.00	13.50
		हे. ऑ.	गॅम								
45.	सुपारी	मध्यम	किलो	88.00	88.00	88.00	88.00	88.00	88.00	85.50	81.00
46.	चिडी	--	25नग	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25	2.25
47.	सिगार	पनामा	10नग	5.50	5.50	5.50	5.50	5.50	5.50	4.96	5.00

आधार:- जिल्हा सांख्यिकी कार्यालय, वर्धा.

.. 211 ..

तमता क्र. 12.3

कामगारांचे ग्राहक किमतीचे निर्देशांक सन 1995-96.

[पायाभूत वर्ष :-1982 = 100]

केंद्र:- नागपूर

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	महिना	वर्ष	अन्न गट	पान, सुपारी तंबाखू इ.	इंधन व दिवाबत्ती	घरबांधणी	कापड, बिछाने व पादत्राणे	संकीर्ण	सर्वसाधारण निर्देशांक
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	एप्रिल	1995	310	405	278	348	232	292	303
2.	मे	1995	315	422	278	348	232	298	307
3.	जून	1995	330	433	278	348	233	296	316
4.	जुलै	1995	337	423	278	361	234	295	320
5.	ऑगस्ट	1995	342	455	278	361	232	300	325
6.	सप्टेंबर	1995	343	455	278	361	232	303	326
7.	ऑक्टोबर	1995	343	462	278	361	233	306	327
8.	नोव्हेंबर	1995	340	468	278	361	233	310	326
9.	डिसेंबर	1995	329	450	279	361	233	312	320
10.	जानेवारी	1996	324	446	280	393	233	313	321
11.	फेब्रुवारी	1996	328	446	281	393	233	322	325
12.	मार्च	1996	329	447	281	393	240	322	326
वार्षिक सरासरी 95-96			331	443	279	366	234	305	320

आधार :- कामगार आयुक्त यांचे कार्यालय, मुंबई.

...212...

तक्रता क्र. 13.1

जिल्हयातील पोलीस अधिकारी/कर्मचा-यांची एकूण संख्या,

सन 1995-96.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	बाब	संख्या
1	2	3

1. पोलीस अधिकारी/कर्मचा-यांची संख्या:-	
का) पोलीस उप महानिरीक्षक. [वर्ग-1]	-
ख) पोलीस आयुक्त.	-
गा) अप्पर पोलीस आयुक्त.	-
घ) पोलीस उप आयुक्त.	-
चा) पोलीस अधिक्षक.	1
छ) पोलीस उप अधिक्षक.	4
जा) पोलीस निरीक्षक.	9
झ) पोलीस उप निरीक्षक.	57
टा) पोलीस जमादार.	70
ठ) पोलीस हवालदार.	244
डा) पोलीस शिपाई.	860
ढ) इतर.	41

एकूण पोलीस अधिकारी/कर्मचा-यांची संख्या 1286

2. पोलीस ठाणे.	16
3. आऊट पोस्ट.	6
4. सब पोस्ट.	-
5. लॉकअप्स.	16
6. पोलीस ठाणे, आऊट पोस्ट व सब पोस्ट आदिंची सोय असलेली गावे व शहरे	21
7. पोलीस दलांचा एकूण खर्चीरु. लाखात	725

आधार :- 1) जिल्हा पोलीस अधिक्षक, वर्धा.

2) पोलीस अधिक्षक, लोहमार्ग नागपूर.

... 213 ...
तक्ता क्र. 13.2

जिल्ह्यातील गुन्ह्या संबंधीची आकडेवारी. सन 1995-96.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	गुन्ह्यांचे प्रकार	प्रकरणांची संख्या	चौकशी-चालू असलेली प्रकरणे	मागील वर्षाची चौकशी-चालू असलेली प्रकरणे	न्यायालयात चौकशीसाठी प्रविष्ट केलेली प्रकरणे	न्यायालयाने काढून टाकलेली, शिक्षा दिलेली, जामीन दिल्यासह निकाली काढलेली प्रकरणे	निर्दोष म्हणून सोडलेली प्रकरणे	दोषी असलेली प्रकरणे	वर्षाचे शेवटी न्यायालयातील प्रलंबीत प्रकरणे
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

1.	दखलपात्र गुन्ह्यात मदत करणे.	-	-	-	-	-	-	-	-
2.	दखलपात्र गुन्ह्याबाबत कट करणे.	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	सार्वजनिक शांतता, सुरक्षितता व न्यायाबाबतचे गुन्हे.	159	22	1355	137	6	89	23	1374
4.	व्यक्तीविषयक गंभीर गुन्हे.	1279	157	6606	1122	272	530	123	6303
5.	व्यक्ती व मालमत्ता विषयक किंवा फक्त मालमत्तेविषयक गंभीर गुन्हे.	213	85	1783	128	334	110	32	1435
6.	व्यक्तीविषयक किरकोळ गुन्हे.	292	44	1312	248	22	144	80	1314
7.	मालमत्ताविषयक किरकोळ गुन्हे.	528	245	4680	283	1069	296	63	3535
8.	वर न नोंदलेले हंडी-घन पिनलकोड साजिल इतर गुन्हे.	470	67	844	403	-	193	49	1005

एकूण [ते 8] 2941 620 16580 2321 1703 1362 370 15466

पुढे चालू ...

...214...

तक्ता क्र. 13.2 पुढे चालू.

जिल्ह्यातील गुन्ह्या संबंधीची आकडेवारी, सन 1995-96.

जिल्हा : वर्धा

अ. क्र.	गुन्ह्यांचे प्रकार	प्रकरणांची संख्या	चौकशी चालू असलेली प्रकरणे	मागील वर्षाची कोर्टात चालू असलेली प्रकरणे	न्यायालयात लयात चौकशीसाठी प्रविष्ट केलेली प्रकरणे	न्यायालयाने काढून टाकलेली, शिक्षा दिलेली, जामीन दिल्यासह निकाली काढलेली प्रकरणे	निर्दोष म्हणून सोडलेली प्रकरणे	दोषी असलेली प्रकरणे	वर्षाचे शेवटी न्यायालयातील प्रलंबित प्रकरणे
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9. वर नमूद न केलेले इतर गुन्हे.

का विशेष किंवा स्थानिक कायद्यासालील दखलपात्र ठरलेले गुन्हे.	10252	1625	56002	8627	790	4213	1273	58353
सा बी. एच. आर, 1947 या कायद्यासालील गुन्हे.	-	-	-	-	-	-	-	-

एकूण (9 (क+सा))	10252	1625	56002	8627	790	4213	1273	58353
एकूण 1 ते 8 व 9 (क+सा)	13193	2245	72582	10948	2493	5575	1643	73819

आधार:- जिल्हा पोलीस अधीक्षक, वर्धा

... 215 ...

तक्ता क्र. 13.3

तुरुंगात दाखल केलेले गुन्हेगार, सन 1995-96.

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	बाब	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
1	2	3	4	5
1.	लूचे अधिनियम.	161	3	164
2.	मुंबई पोलिस अधिनियम.	120	-	120
3.	मुंबई दारुबंदी अधिनियम.	892	9	901
4.	क्रिमीनल प्रोसीजर कोड अधिनियम.	873	8	881
5.	घरफोडी आणि चोरी.	370	12	382
6.	सॉटे दस्तऐवज व फसवणूक.	16	-	16
7.	खून.	264	36	300
8.	डाके आणि दरोडे.	84	-	84
9.	हल्ला व दुसापत करणे.	181	-	181
10.	फुस लावून पळविणे व बलात्कार.	72	1	73
11.	लष्करी गुन्हे.	-	-	-
12.	इतर.	806	41	847
		एकूण- 3839	110	3949

आधार - जिल्हा पोलीस अधिक्षक, वर्धा

तरुंगात दाखल केलेल्या मुन्हेगाराचे वयोगटांनुसार व शैक्षणिक

पात्रतेनुसार वर्गीकरण, सन 1995-96.

जिल्हा :- वर्धा

अ. क्र.	बाब	पुरुष	स्त्रिया	एकूण
1	2	3	4	5

1.	18 वर्षाखालील.			
	1.1) अशिक्षित.	15	-	15
	1.2) अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	7	-	7
	1.3) वाचता व लिहिता येणारे	106	2	108
2.	18 ते 21 वर्ष.			
	2.1) अशिक्षित.	38	-	38
	2.2) अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	21	-	21
	2.3) वाचता व लिहिता येणारे	424	7	431
3.	22 ते 30 वर्ष.			
	3.1) अशिक्षित.	482	29	511
	3.2) अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	156	5	161
	3.3) वाचता व लिहिता येणारे	1119	12	1131
4.	31 ते 40 वर्ष.			
	4.1) अशिक्षित.	347	14	361
	4.2) अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	97	4	101
	4.3) वाचता व लिहिता येणारे	540	7	547
5.	41 ते 60 वर्ष.			
	5.1) अशिक्षित.	253	24	277
	5.2) अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	43	1	44
	5.3) वाचता व लिहिता येणारे	121	-	121
6.	61 वर्षावरील.			
	6.1) अशिक्षित.	41	5	46
	6.2) अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	4	-	4
	6.3) वाचता व लिहिता येणारे	25	-	25
7.	एकूण.			
	7.1) अशिक्षित.	1176	72	1248
	7.2) अशिक्षित फक्त वाचता येणारे	328	10	338
	7.3) वाचता व लिहिता येणारे	2335	28	2363

आधार:- मध्यवर्ती/जिल्हा कारागृह, वर्धा

...217...

तक्ता क्र. 13.5

दिवानी व फौजदारी न्यायालयात निकालात काढलेली कामे/प्रकरणे,

सन 1995-96.

जिल्हा व वर्धा

दिवानी				फौजदारी			
मूळ		अपील		मूळ		अपील	
नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण	नियमित	संकीर्ण
1	2	3	4	5	6	7	8
1409	888	113	338	13136	2151	248	985

आधार - जिल्हा व सत्र न्यायाधीश, वर्धा

... 218...

तक्ता क्र. 14.1

जिल्हातील बँक कार्यालये, वर्गीकृत बँकांची संख्या, ठेवी व कर्जे.

सन 1995-96.

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	बँकांची कार्यालये असलेली गावे व शहरे	बँकेतील कर्मचा-यांची संख्या	वर्गी-कृत बँका	वर्गीकृत बँकांची शाखा, कार्यालये	वर्गीकृत बँकांच्या ठेवी [रु. लाखात]	वर्गीकृत बँकांच्या अमाऊ रकमा [रु. लाखात]	सहकारी बँका व त्यांच्या शाखा
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	वर्धा	8	380	19	17	19025	5865	11
2.	सेलु	6	72	8	8	2495	1269	8
3.	देवळी	9	138	9	9	2190	1451	7
4.	आर्वी	7	134	10	9	2339	522	8
5.	आष्टी	5	37	4	4	474	674	3
6.	कांजा	3	31	5	5	661	1831	5
7.	हिंगणघाट	7	176	9	9	3402	611	8
8.	समुद्रपूर	6	34	8	8	929	612	7
जिल्हा बेरीज:-		51	1002	72	69	31515	12835	57

आधार:-1) जिल्हा अग्रणी बँक ऑफ इंडीया, वर्धा.

2) वर्धा जिल्हा मध्यवर्ती सहकारी बँक वर्धा.

... 219 ...

तक्ता क्र. 14.2

जिल्हयातील 31 मार्च 1996 रोजी चालू असलेल्या
संयुक्त भांडवली संस्था.

जिल्हा :- वर्धा

भागभांडवल असलेल्या मर्यादीत संस्था		हमीद्वारे मर्यादीत असलेल्या आणि नफ्यासाठी काम न करणाऱ्या संस्था		एकूण
सार्वजनिक	स्वाजगी	सार्वजनिक	स्वाजगी	
1	2	3	4	5
6	61	1	-	68

आधार:- कंपनी व्यवहार खाते, उद्योग मंत्रालय, भारत सरकार,
नवी दिल्ली.

तक्ता क्र. 14.3

उत्तरविलेण्या विमापत्रांची संख्या व
विम्याची रक्कम, सन 1995-96.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	बाब	परिमाण	तपशिल 1995-96
1	2	3	4
1.	ज्ञासा.	संख्या	3
2.	उत्तरविलेणी विमापत्रे	संख्या	14041
3.	व्यपगत विमापत्रे	संख्या	उ. ना.
4.	विम्याची रक्कम.	रु. हजारात	5687.0

उ. ना. = उपलब्ध नाही.

आधार:- भारतीय जीवन बिमा निगम, नागपूर.

... 220 ...

तक्ता क्र. 15.1

जिल्हयातील चित्रपटगृहाविषय, आकडेवारी, सन 1995-96.

जिल्हा - वर्धा

अ. क्र.	तहसील	कायमस्वरुपाची चित्रपटगृहे		फिलिमी चित्रपट गृहे		विहडीओ केंद्रे		वसूल केलेला करमणूक कर [रु. '000']
		संख्या	प्रत्येक सेळासाठी असलेली आसनक्षमता	संख्या	प्रत्येक सेळासाठी असलेली आसनक्षमता	संख्या	प्रत्येक सेळासाठी असलेली आसनक्षमता	
1	2	3	4	5	6	7	8	9
1.	वर्धा	4	3600	-	-	5	196	3328737
2.	सेलु	-	-	-	-	5	284	34064
3.	समुद्रपूर	-	-	-	-	1	45	7205
4.	हिंगणघाट	2	1510	-	-	2	60	619094
5.	देवळी	3	1317	1	360	3	92	202231
6.	आर्वी	1	635	2	1003	3	153	400459
7.	आष्टी	-	-	-	-	3	135	29956
8.	कांजा	-	-	-	1303	1	40	4623
जिल्हा बेरीज :-		10	7062	3	1303	23	1005	4626369

आधार :- जिल्हाधिकारी कार्यालय, [करमणूक] वर्धा.

तक्ता क्र. 15.2

गोळा केलेली अल्पबचत गुंतवणूक व सातत्यांसाठी संख्या, सन 1995-96.

जिल्हा - वर्धा

[रु. लाखात]

अ. क्र.	योजनेचे नाव	सन 1995-96 अखेर सातत्यांसाठी संख्या	सन 1994-95 मधील गुंतवणूक		सन 1995-96 मधील गुंतवणूक	
			ढोबळ	नक्क	ढोबळ	नक्क
1	2	3	4	5	6	7
1.	टपाल बचत साते.	47500	1177.66	95.76	1302.68	47.04
2.	संचित मुदत ठेव.	570	3.27	-11.52	2.12	-18.47
3.	पुनरावर्ती ठेव.	104941	1077.37	235.03	1244.73	359.17
4.	समयबद्ध ठेव.	1158	130.22	0.02	94.17	-29.43
5.	सार्वजनिक भ. नि. निधि स्टेट बँक.	-	-	-	-	-
6.	सार्वजनिक भ. नि. निधि टपाल साते.	2495	130.40	82.64	184.96	161.02
7.	राष्ट्रीय बचत प्रमाणपत्रे (2 ते 7 मालिका)	-	-	-	-	-
8.	8 वी मालिका.	-	214.45	214.45	337.24	246.05
9.	इंदिरा विकास पत्रे.	-	105.33	-4.97	113.27	23.04
10.	किसान विकास पत्रे.	-	1151.56	364.09	1100.92	708.68
11.	मासिक प्राप्ती योजना.	2660	360.10	350.01	270.62	251.57
12.	रा. ब. यो. 1987.	-	-	-67.30	-	-111.05
13.	सामाजिक सुरक्षापत्रे	-	-	-	-	-
14.	इतर सर्व योजना.	-	-	214.28	-	-38.17
15.	राष्ट्रीय बचत योजना-1992	160	1.71	1.71	4.55	4.55
एकूण :-		159484	4352.12	1545.64	4655.26	+1604.00

आधार :- सहायक संचालक, अल्पबचत शाखा, वर्धा.

तबला क्र. 15.3

तहसीलनिहाय गोळा केलेला जमीन महसूल, सन 1995-96.

जिल्हा - वर्धा

[र. रूपांतरात]

अ. क्र.	तहसील	बाल वर्षाची जमीन महसूलीची एकत्रित मागणीपूर्वीची जमा रकम सोडून	एकत्रित जमीन महसूलाची थकबाकी [अधिकृत व अनाधिकृत]	एकत्रित जमीन महसूलाची एकूण मागणी	सूट	निलंबित वसुली	वसुली पात्र	प्रत्यक्ष वसुली	जमीन महसूल देणाऱ्या खातेदारांची संख्या
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
1.	वर्धा	169	-	169	-	-	163	163	उ. ना.
2.	सेलु	159	1	159	-	-	159	139	उ. ना.
3.	समुद्रपूर	119	-	119	-	-	119	119	उ. ना.
4.	हिंगणघाट	176	2	178	-	-	176	176	उ. ना.
5.	देवळी	134	5	139	-	-	134	117	उ. ना.
6.	आर्वी	150	42	192	-	-	150	143	उ. ना.
7.	आष्टी	94	-	94	-	-	94	94	उ. ना.
8.	कांजा	67	-	67	-	-	67	55	उ. ना.
जिल्हा एकूण :-		1068	50	1117	-	-	1062	1012	उ. ना.

आधार:- जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

...223...

तक्र. क्र. 15.4

मुद्रणालये आणि त्यात छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे

आणि नियतकालिके, 31.3.1996 या दिवशी.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	मुद्रणालयांची संख्या	छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे व नियतकालिके									
			दैनिक					साप्ताहिक				
			मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण	मराठी	हिंदी	इंग्रजी	इतर	एकूण
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
1.	वर्धा	48	6	-	-	-	6	55	3	-	-	58
2.	सेलु	4	-	-	-	-	-	1	-	-	-	1
3.	समुद्रपूर	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	हिंमणघाट	14	-	-	-	-	-	7	-	-	-	7
5.	देवळी	7	-	-	-	-	-	3	-	-	-	3
6.	आर्वी	5	-	1	-	-	1	7	2	-	-	9
7.	आष्टी	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	कारंजा	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण-		83	6	1	-	-	7	78	5	-	-	78

पुढे चालू...

...224...

तबता क्र. 15.4 पुढे चालू...

मुद्रणालये आणि त्यात छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे

आणि नियतकालिके, 31.8.1996 या दिवशी.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	मुद्र- णाल- यांची संख्या	छापलेली व प्रकाशित केलेली वर्तमानपत्रे व नियतकालिके										
			पाक्षिक					मासिक					
			मराठी	हिंदी	इंग्जी	इतर	एकूण	मराठी	हिंदी	इंग्जी	इतर	एकूण	
1	2	3	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	
1.	वर्धा	48	1	-	-	-	1	1	-	-	-	-	1
2.	सेलु	4	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
3.	समुद्रपुर	1	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
4.	हिंमणघाट	14	1	-	-	-	1	-	-	-	-	-	-
5.	देवळी	7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
6.	अर्ची	5	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
7.	आष्टी	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
8.	कारंजा	2	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
जिल्हा एकूण:-		83	2	-	-	-	2	1	-	-	-	-	1

आधार:- जिल्हा माहिती अधिकारी, वर्धा.

तक्रा क्र: 15.5	
इस्त धान्य दुकाना पुरविले तांदुळ, गह व सासर,	
सन 1995-96.	

जिल्हा - वर्धा [आकडे '00' टनामध्ये]

तांदुळ			गह			सासर			नियमित
जिल्हा	जिल्हया-तील इतर ठिकाणी	एकूण [1+2]	जिल्हा	जिल्हया-तील इतर ठिकाणी	एकूण [4+5]	जिल्हा	जिल्हया-तील इतर ठिकाणी	एकूण [7+8]	इस्त धान्य वाहय दुकाने (संख्या)
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

42 1451 1493 686 5916 6602 579 4456 5029 567

आधार - जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

तक्रा क्र: 15.6

जिल्हयातील मागणी व वसुली केलेले धान्य,

सन 1995-96.

जिल्हा - वर्धा [आकडे '00' मेट्रिक टनामध्ये]

मागणी	लेव्ही						मागणीशी वसुलीची टक्केवारी	
	तांदुळ	गह	ज्वारी	बाजरी	इतर	एकूण		
सर्व एकूण धान्याची मागणी	1	2	3	4	5	6	7	8

निरंक

टिप - लेव्ही सक्तीची नसल्यामुळे माहिती निरंक दर्शविण्यात आली आहे.
 आधार - जिल्हा पुरवठा अधिकारी, जिल्हाधिकारी कार्यालय, वर्धा.

... 226 ...

तक्ता क्र. 15.7

जिल्ह्यातील 1996 मधील लोकसभा व 1995 मधील विधानसभा

निवडणूक संबंधी आकडेवारी.

जिल्हा - वर्धा

(आकडे हजारात)

अ. क्र.	मतदार संघाचे नाव	एकूण मतदारांची संख्या	मतदान केलेल्या मतदारांची संख्या			मतदारांची टक्केवारी	पक्षनिहाय मते मिळालेल्यांची संख्या		
			पुरुष	स्त्रिया	एकूण		काँग्रेस आय	भा. ज. पा.	शिव-सेना
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

लोकसभा निवडणूक -

1. 27 लोकसभा मतदार संघ (1996)	1041353	326205	228780	554985	53.29	168828	190803	-
-------------------------------	---------	--------	--------	--------	-------	--------	--------	---

लोकसभा एकूण :-

	1041353	326205	228780	554985	53.29	168828	190803	-
--	---------	--------	--------	--------	-------	--------	--------	---

विधानसभा निवडणूक :-
(1995)

1. 127 अर्वा	175768	76393	66484	142877	81.29	55164	4694	-
2. 128 पुलगांव	178880	72828	64062	136890	76.53	43148	12419	-
3. 129 वर्धा	192932	74884	65318	140202	72.67	47503	-	14483
4. 130 हिंगण-घाट	201757	85764	72703	158467	78.54	22815	-	43964

विधानसभा एकूण	769337	309869	263567	578436	77.19	168430	17113	58447
---------------	--------	--------	--------	--------	-------	--------	-------	-------

पुढे चालू....

... 227 ...

तक्ता क्र. 15.7 पुढे चालू ..

जिल्ह्यातील 1996 मधील लोकसभा व 1995 मधील विधानसभा

निवडणूक संबंधी आकडेवारी.

जिल्हा:- वर्धा

(आकडे हजारात)

अ. क्र.	मतदार संघाचे नाव	पक्ष निहाय मते मिळालेल्यांची संख्या							
		दूरदर्शी	स्वतंत्र पार्टी.	भारतीय रिपब्लिकन पार्टी	जनता दल	बहुजन समाजवादी पार्टी	लोक दल	भारतीय समाजवादी काँग्रेस	महाराष्ट्र इंदिरा काँग्रेस
1	2	11	12	13	14	15	16	17	18

लोकसभा निवडणूक :-

1. 27 लोकसभा मतदार संघ (1996)	-	39353	-	9823	43491	-	-	-	-
-------------------------------	---	-------	---	------	-------	---	---	---	---

लोकसभा एकूण :-

	-	39353	-	9823	43491	-	-	-	-
--	---	-------	---	------	-------	---	---	---	---

विधानसभा निवडणूक :-
(1995)

1. 127 आर्वी	222	65029	-	1720	16048	-	-	-	-
2. 128 पुलगांव	-	67688	265	13370	-	-	-	-	-
2. 129 वर्धा	-	53845	-	10888	1118	-	-	-	-
3. 130 हिंगण	-	67552	-	1962	22374	-	-	-	-
4. घाट									

विधानसभा एकूण:-	222	254114	265	27940	39540	-	-	-	-
-----------------	-----	--------	-----	-------	-------	---	---	---	---

आधार : जिल्हा निर्वाचन अधिकारी, जिल्हाधिकारी, वर्धा.

जिल्हातील अ. 3.96 रोजीची अधिकारी व प्रवासी यांबेसाठी असलेल्या
विश्रामगृहांची तालुकानिहाय यादी.

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	तहसील	विश्रामगृहाचे नांव व पत्ता	कक्षांची संख्या
1	2	3	4
1.	वर्धा	1) शासकिय विश्राम भवन, वर्धा [सा. बा. वि.]	5
		2) शासकिय विश्राम गृह, वर्धा [सा. विभाग]	8
		3) शासकिय विश्राम गृह, आर्वी रोड, अंजी	2
		4) शासकिय हॉलिडे कॅम्प, एस. टी. स्टँड जवळ [पर्यटन विभाग]	18
2.	सेलु	1) शासकिय विश्राम गृह, सेलु [सा. बा. विभाग]	2
		2) शासकिय विश्राम गृह, केळझर [सा. बा. वि.]	2
		3) बोर प्रकल्प, निरीक्षण गृह, बोर [सिंचन विभाग]	2
3.	समुद्रपूर	1) विश्राम गृह, समुद्रपूर [सा. बा. विभाग]	2
		2) विश्राम गृह, गिरड, [वन विभाग]	2
4.	हिंगणघाट	1) निरीक्षण बंगला चौकी, नारायणपूर [ल. पा. विभाग, वर्धा]	2
		2) शासकिय विश्राम गृह, हिंगणघाट [सा. बा. वि.]	4
		3) निरीक्षण बंगला चौकी, पारडी [ल. पा. वि.]	1
		4) निरीक्षण बंगला [ल. पा. वि.]	2
5.	देवळी	1) शासकिय विश्राम गृह, देवळी [सा. बा. वि.]	2
		2) शासकिय विश्राम गृह, पुलगांव [सा. बा. वि.]	3
6.	आर्वी	1) शासकिय विश्राम गृह, आर्वी [सा. बा. वि.]	3
		2) विश्राम गृह, वाढोणा [सा. बा. वि.]	2
		3) विश्राम गृह, सांसापूरी [वन विभाग]	2
		4) महाकाळी निरीक्षण गृह, महाकाळी [सिंचन विभाग]	2
7.	आष्टी	1) शासकिय विश्राम गृह, आष्टी [सा. बा. वि.]	2
8.	कांजा	1) विश्राम गृह, गारपीट [वन विभाग]	2
		2) विश्राम गृह, तळेगांव [राष्ट्रीय महामार्ग]	2
		3) विश्राम गृह, कांजा [राष्ट्रीय महामार्ग]	2

आधार :- 1) सार्वजनिक बांधकाम विभाग, वर्धा.

2) कार्यकारी अभियंता, लहान पाटबंधारे विभाग, वर्धा.

3) वनविभाग, वर्धा. 4) राष्ट्रीय महामार्ग क्र. 54 नागपूर.

निवडक निर्देशांकाचे कल, 1995-96

जिल्हा:- वर्धा

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960 -61	1970 -71	1980 -81	1990 -91	1993 -94	1994 -95	1995 -96
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

(1) क्षेत्रफळ व लोकसंख्या:- (1961, 1971, 1981 व 1991)

1. क्षेत्रफळ.	चौकिमी	6310	6310	6310	6310	6310	6310	6310	6310
2. एकूण लोकसंख्या.	संख्या "000"	634	780	927	1068	1097	1108	1119	
3. लोकसंख्येची घनता.		101	124	147	169	169	169	169	
[दर चौ. कि. मी. क्षेत्रातील लोकसंख्या]									
4. शेतकरी व एकूण शेतमजूर रांची एकूण काम करणा- -यांशी टक्केवारी	टक्केवारी	77.3	76.5	76.9	73.94	73.94	73.94	73.94	73.94

(2) कृषी व सिंचन:-

1. जंगलाखालील क्षेत्र.	हेक्टर "00"	670	660	670	860	710	उना	उना
2. लागवडीलायक क्षेत्र.	"-	4680	4990	4680	4510	4790	उना	उना
3. प्रत्येक कृषी काम करणा-या मागोशेतमजूर व शेतकरी लागवडी योग्य क्षेत्र.	हेक्टर	1.91	2.14	1.53	1.35	1.44	उना	उना
4. एकूण पिकाखालील क्षेत्र.	हेक्टर "00"	4080	4310	4400	4110	5260	उना	उना
का) अन्नधान्याखालील क्षेत्र.	"-	2160	2180	2150	1790	1830	उना	उना
खा) उसाखालील क्षेत्र.	"-	0.46	0.71	0.76	13.64	15.84	उना	उना
गा) भुईमूगाखालील क्षेत्र.	"-	10	80	50	80	60	उना	उना
घा) कापसाखालील क्षेत्र.	"-	1650	1830	1920	1840	1830	उना	उना
5. निव्वळ पिकाखालील क्षेत्र.	"-	4028	4242	4130	3905	4129	उना	उना
6. प्रत्येक कृषी काम करणा-या मागोशेतकरी व शेतमजूर पेरलेले निव्वळ क्षेत्र.	हेक्टर	1.75	1.82	1.36	1.18	1.24	उना	उना
7. एकापेक्षा अधिकवेळा पेरलेल्या क्षेत्राची निव्वळ पेरलेल्या क्षेत्राशी टक्केवारी.	टक्केवारी	0.80	1.88	5.13	4.40	3.14	उना	उना
8. सिंचनाखालील एकूण क्षेत्र.	हेक्टर "00"	60	90	240	240	1200	उना	उना

पुढे चालू ...

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1993-94	1994-95	1995-96
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

9.	एकूण सिंचनाखालील क्षेत्राची एकूण पिकाखालील क्षेत्राशी टक्केवारी.	टक्केवारी	1.89	2.18	5.46	5.78	28.07	उना	उना
10.	निव्वळ सिंचन क्षेत्र.	हेक्टर'00"	60	90	180	240	210	उना	उना
11.	कालव्याद्वारे सिंचित क्षेत्र.	--	उना	10	20	50	50	उना	उना
12.	विहिरीद्वारे सिंचित क्षेत्र.	--	50	90	160	180	160	उना	उना
13.	इतर साधनांने सिंचित क्षेत्र.	--	1830	1990	उना	उना	उना	उना	उना
14.	सिंचनाखालील क्षेत्र.								
	का) अन्नधान्ये.	हेक्टर'00"	10	40	160	140	400	उना	उना
	ख) उस.	--	0.36	0.71	0.76	10.88	0.02	उना	उना
	ग) भुईमूग.	--	उना	20	उना	उना	30	उना	उना
	घ) कापूस.	--	10	20	20	10	510	उना	उना
	च) फळे व भाजीपाला.	--	उना	30	30	70	70	उना	उना
[3]	मृदुसंधारणाची कामे:-								
	का) बांधबंधिस्त केलेली जमीन हेक्टर'00"		उना	60	80	350	10	उना	उना
	ख) मजगीखालील क्षेत्र.	--	उना	उना	उना	उना	उना	उना	उना
	ग) पुनःप्राप्त केलेले क्षेत्र.	--	उना	उना	उना	उना	उना	उना	उना
[4]	कृषि अवजारे:-								
1.	का) लाकडी नांगर	संख्या '000"	33	35	35	25	32	34	34
	ख) लोखंडी नांगर	संख्या	4587	5751	8134	8271	16117	16394	16394
2.	सिंचनाकरीता तैलावर चालणारे पंप.	--	473	673	1013	2509	927	उना	उना
3.	सिंचनाकरीता विद्युत पंप	--	644	11870	4766	10006	37119	39660	39934
4.	उसाचे यरक.	--							
	का) शक्तीवर चालणारे	--	37	3	40	11	28	7	7
	ख) बैलाच्या मदतीने चालणारे--	--	14	9	53	2	40	41	41

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960 -61	1970 -71	1980 -81	1990 -91	1993 -94	1994 -95	1995 -96
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

(5) पशुधन-

1. एकूण पशुधन	संख्या '000'	419	523	540	602	667	673	673
2. फ्लूटिक बॅलजोडीमागे लागू चड केलेले निव्वळ क्षेत्र	हेक्टर	6.73	6.72	6.83	6.68	272	उना	उना
3. दुभत्या गायी.	संख्या '000'	उना	39	39	53	53	55	55
4. दुभत्या म्हशी.	--	उना	10	13	14	14	18	18
5. झेंड्या व मेंढ्या.	--	उना	115	148	185	185	186	186
6. कांबड्या व तत्सम पक्षी.	--	138	137	1124	177	154	218	218

(6) मत्स्य व्यवसाय-

1. समुद्रातील मत्स्य उत्पादन	मै. ट. '000'	-	-	-	-	-	-	-
2. गांड्या पाण्यातील मत्स्य ऊ.	मै. टन	उना	उना	425	1000	1261	1261	1495
3. मत्स्य व्यवसायाच्या सहकारी संस्था.	संख्या	उना	उना	उना	उना	उना	उना	उना

(7) नोंदणीकृत कारखाने व कर्मचारी-

1. चानू कारखाने.	संख्या	40	40	48	130	143	146	155
2. कामगारांची वै. स. उपस्थिती.	--	7416	6409	7528	9288	10740	10360	10826
3. घर तास लोकसंख्येमागे नों. केलेल्या कामगारांची संख्या.	--	1376	1010	754	1002	1006	970	1014

(8) विद्युत-

1. विद्युत निर्मिती (दशलक्ष कि. वॅ./तास)	उना	उना	उना	उना	उना	उना	उना	
2. वापरलेली वीज.	--	22.15	37.10	90.61	176.32	115.63	349.40	585.01
3. विद्युतीकरण झालेली शहरे	संख्या	6	6	6	6	6	6	6
4. विद्युतीकरण झालेली गावे	--	80	424	1005	1239	1241	1242	1243

(9) सहकार-

1. संस्था.								
का शेती पतसंस्था.	संख्या	419	419	403	404	402	402	402
खी बिगर शेती पतसंस्था.	--	44	419	223	110	137	160	169
गो बिगर शेती बिगर पतसंस्था.	--	103	302	319	776	857	897	871
2. सभासद.								
का शेती पतसंस्था.	संख्या '000'	31	62	139	125	163	163	170
खी बिगर शेती पतसंस्था.	--	3	7	22	22	47	55	60
गो बिगर शेती बिगर पतसंस्था.	--	9	23	33	106	68	84	200

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1960-61	1970-71	1980-81	1990-91	1993-94	1994-95	1995-96
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

3. खेळते भांडवल.

का शेती पतसंस्था.	रु. लाखात	140	1008	2108	5943	10114	13321	14915
खा बिगर शेती पतसंस्था.	--	16	84	432	2332	3198	4063	5087
गा बिगर शेती बिगर पतसंस्था.	--	15	87	543	6341	3544	13729	12469

4. दिलेली कर्जे.

का शेती पतसंस्था.	रु. लाखात	112	830	532	973	1180	10152	10737
खा बिगर शेती पतसंस्था.	--	उना	उना	उना	1047	611	1941	1311
गा बिगर शेती बिगर पतसंस्था.	--	उना	उना	उना	1784	2809	1923	1458

(10) शिक्षण:-

1. प्राथमिक.

का संस्था.	संख्या.	712	868	932	1000	1015	1022	1015
खा विद्यार्थी.	संख्या*000"	19	93	129	141	130	143	144
गा शिक्षक.	संख्या	2013	3008	3294	3849	3540	4159	4119
घा प्रति शिक्षक विद्यार्थी.	संख्या	9.44	30.92	39.16	36.73	36.72	34	35

2. माध्यमिक व उच्च माध्यमिक.

का संस्था.	संख्या.	56	106	120	137	158	218	218
खा विद्यार्थी.	संख्या*000"	20	41	63	51	54	121	119
गा शिक्षक.	संख्या	824	1757	2122	1615	1863	3720	3685
घा प्रति शिक्षक विद्यार्थी.	संख्या	24.27	23.33	29.69	31.53	28.99	33	32

3. महाविद्यालयीन.

का संस्था.	संख्या.	3	7	7	55	31	31	32
खा विद्यार्थी.	संख्या*000"	1	5	6	60	67	11	17
गा शिक्षक.	संख्या	31	184	187	1676	1900	642	642
घा प्रति शिक्षक विद्यार्थी.	संख्या	32.26	27.17	32.09	35.80	35.26	26	27

4. साक्षरतेची टक्केवारी.

का पुरुष.	टक्केवारी	43.4	52.55	60.92	66.63	66.63	66.63	66.63
खा स्त्रिया.	--	17.0	30.29	40.57	51.78	51.78	51.78	51.78
गा एकूण.	--	30.40	41.71	51.02	59.43	59.43	59.43	59.43

अ. क्र.	बाब	परिमाण	संदर्भ वर्ष						
			1980 -81	1979 -71	1980 -81	1990 -91	1993 -94	1994 -95	1995 -96
1	2	3	4	5	6	7	8	9	10

[11] वैद्यकीय व आरोग्य सेवा:-

1. दवाखाने.	संख्या	5	37	59	45	43	43	43
2. रुग्णालये.	-	9	7	9	16	9	9	10
3. प्रा. आ. केंद्र.	-	5	8	8	27	27	27	27
4. साटा.	-	239	671	1089	1459	1936	2214	666
5. दर लाख लोकसंख्येमागे साटा	-	46	86	140	157	181	207	60
6. उपचार केलेले रुग्ण.								
को बाह्य रुग्ण.	-	195	922	1245	1087	960	760	836
सो आंतर रुग्ण.	-	10	29	83	56	198	467	134
7. जन्माचा दर.	दर हजार	44.4	27.5	21.67	21.7	22.2	21.21	21.21
8. मृत्यू दर.	-	17.5	8.5	8.02	8.95	7.8	3.20	8.20

[12] वाहतूक व दळणवळण:-

1. रस्ते लांबी [न. पा. वगळून]	कि. मी.	537	1125	2296	2558	3006	2268	2832
2. दर 100 चौ. कि. मी. क्षेत्रामागे रस्त्याची लांबी [न. पा. रस्ते वगळून]	-	8.50	17.80	36.40	44.78	52.17	45.45	45.67
3. रस्त्याची लांबी, दर लाख लोकसंख्येमागे.	-	85	177	294	265	308	285	297
4. एकूण रेल्वेमार्गाची लांबी.	कि. मी.	174	174	174	397	397	397	397
5. डाक कार्यालये.	संख्या	124	144	173	182	185	185	185
6. तार कार्यालये.	संख्या	9	12	39	11	11	11	11

[13] स्थानिक स्वराज्य संस्था:-

1. पंचायत समिती.	संख्या	-	-	7	8	8	8	8
2. ग्रामपंचायत.	-	452	456	477	503	506	507	485
3. नगरपालिका.	-	6	6	6	6	6	6	6
4. कटक मंडळे.	-	-	-	-	-	-	-	-
5. महानगरपालिका.	-	-	-	-	-	-	-	-

[14] संकीर्ण:-

बँक शाखा [सर्व बँका]	संख्या	15	30	63	135	129	129	129
----------------------	--------	----	----	----	-----	-----	-----	-----

टिप :- बाब क्र. 5 मधील पशुधनाची आकडेवारी 1972, 1978, 1987 व 1992 च्या पशुगणनेवर आधारित आहे.
आधार :- अर्थ व सांख्यिकी संचालनालय, मुंबई.